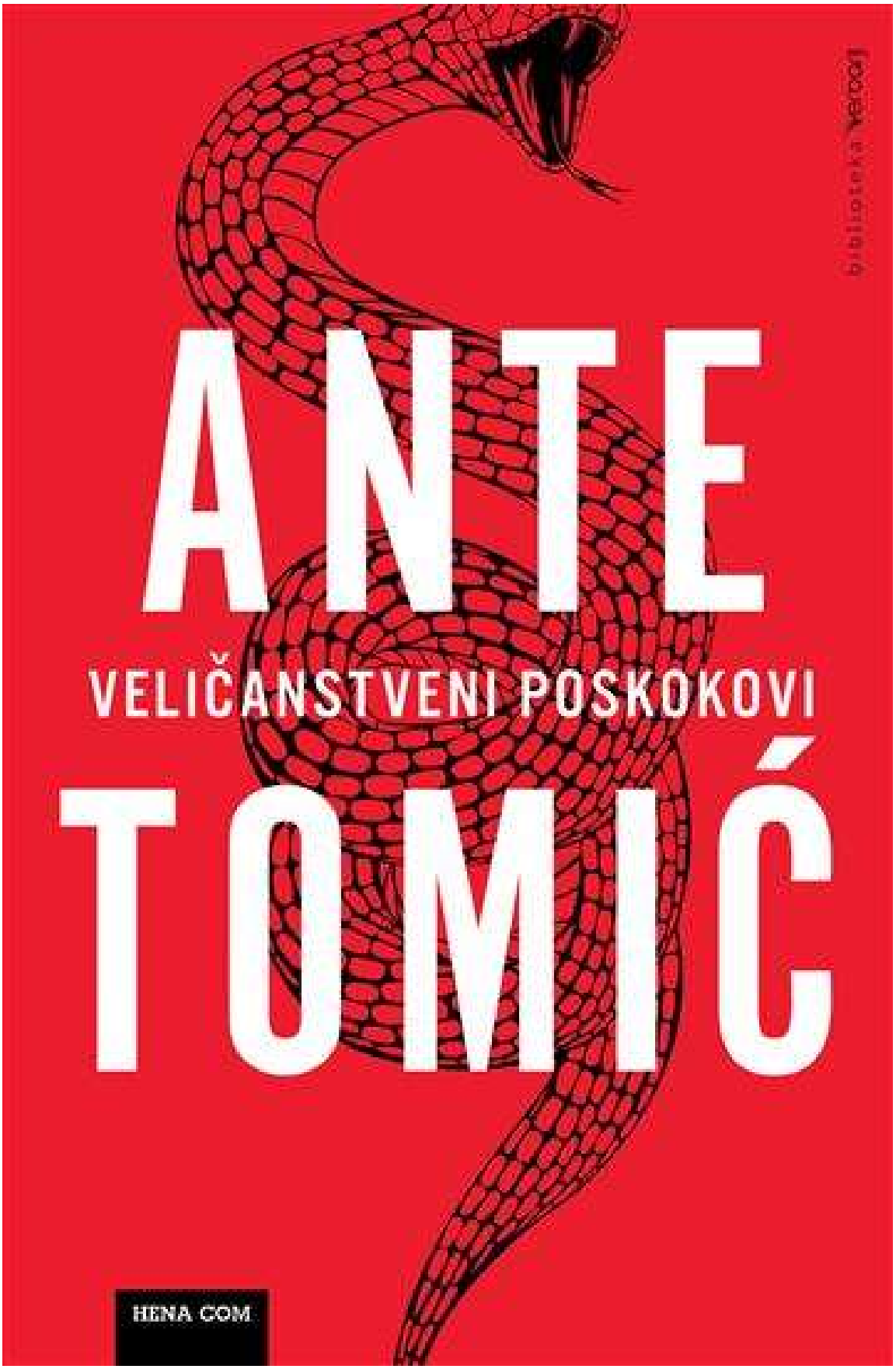
biblioteka krimići
ANTE
VELIČANSTVENI POSKOKOVI
TOMIĆ
HENA COM

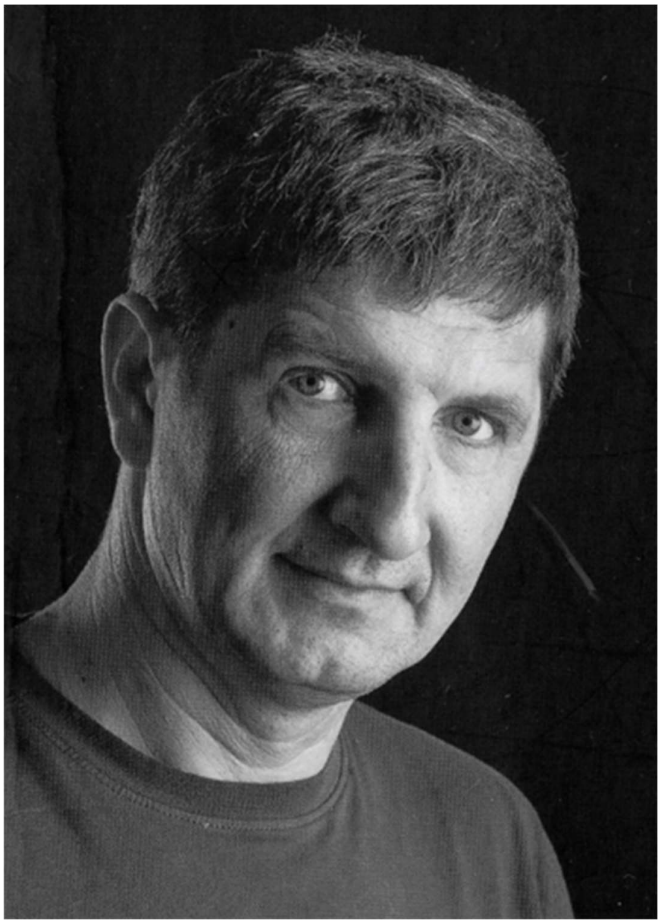

Ante Tomić i u najoptimističnijim je predviđanjima prošao pola života, ali se nije ništa opametio. Živi u Splitu i piše za novine, dok ih još ima, a s promjenjivim je uspjehom objavio i nekoliko knjiga. Naša ga kritika cijeni možda i manje nego njegov sin tinejdžer, a on na sve prigovore istančanih književnih sladokusaca i bonkulovića odgovara starom Krležinom: „Naša kritika je krava!“

Veličanstveni Poskokovi su roman koji u svojoj jezgri ima trilerski zaplet, s ljubavnom pričom koja podsjeća na bajku o Pepeljugi, jer se otvara čitav niz enigmi koje osamostaljeni i čini se posve osiromašeni Zdeslav, pojačan svojom novom ekipom iz nižih socijalnih slojeva, treba skupa s čitateljem posložiti i razriješiti. I to doista čini, premda Tomiću, rekla bih, taj žanrovski aspekt nije ono što bi zaista želio pisati, barem u smislu čistog žanra. Ok, razotkrivat će se tu mnogi aspekti sprege politike, crkve, korupcije, obiteljske osvete, krupnog kapitala i financijskih malverzacija, ali *Veličanstvene Poskokove* da su samo to, laganim bismo pokretom prstiju na tipkovnici smjestili u ladicu trilera kojima nas je hrvatska proza obasula ove godine. Tko, što i zašto, ionako nam je otpočetka više-manje jasno, jer nam pripovjedač to i ne nastoji sakriti.

Ono na čemu je u ovom romanu naglasak je preobrazba glavnog lika, rečenog Zdeslava, od tatinog sina i ispraznog pripadnika tzv. zlatne mladeži do čovjeka koji u sebi ima i više nego zrnce morala, hrabrosti i ljubavi. Upravo to izbjegavanje crno-bijelih stereotipa na relaciji bogati-siromašni, uz dakako nevjerojatan smisao za fabuliranje, najvrednija je dionica ovog proznog teksta. Tomić se u svome romanu koji preuzima kostur trilera, a zapravo je punokrvna satira hrvatskog društva u kojoj su neke stvari namjerno dovedene do ekstrema, vješto i neskriveno služi elementima tipičnog trivijalnog romana (ljubavna priča, neočekivani preokreti fabule, intrige, motiv Pepeljuge, izgubljenog sina, pa i nagli happyend), što je svakako jedna od potencijalnih udica za čitatelje, baš kao i nevjerojatan osjećaj za dinamiku i dramatiku, što uostalom ne nedostaje nijednom Tomićevom romanu.

Jagna Pogačnik, Jutarnji list

Sve ono što je Ante Tomić dosad napisao – romani, priče, filmski scenariji, kazališne drame, i posebno tjedne kolumne – bilo je trasiranje puta za ovaj roman. *Veličanstveni Poskokovi* su puna mjera Tomićeve zrelosti u kojoj je hrabrost jedna od njegovih najprepoznatljivijih odlika.

Ante Tomić je pisac jednostavnoga sloga, a slojevite i jake osobnosti. Njegov duhovni hod „s brijega na brig“ i natrag „s briga na brijeg“ dramatski je uvjerljiv i koloritno složen. Čist je, kratak i jasan, a kreiranje intriga preporuka je za scensku interpretaciju. Potkupljivi, lažljivi, pokvareni, kriminalno i mafijaški organizirani Poskokovi tijelom su naši, ali Tomićev je glas uteg na vazi našega boljeg duha.

Ivo Štivičić

biblioteka Verbarij

ANTE TOMIĆ

VELIČANSTVENI POSKOKOVI

Hena.com

Nakladnik
HENA COM I
Biblioteka: Verbarij
knjiga 2.

Urednica: Marina Vujčić

Za nakladnika: Uzeir Husković
Glavna urednica: Nermina Husković
Lektura: Hela Gajski
Dizajn naslovnice: Olga Grlić
Oblikovanje teksta: Goran Stančić

Zagreb, listopad 2016. 6. izdanje

Ljubav se ne trži niti ne kupuje
Ljubav se ne trži niti ne kupuje
Ko ljubiti ne zna
Ko ljubiti ne zna
Šej, nek se ne hapljuje

međimurska narodna

U spomen na Milorada Bibića i Gorana Zlojića

SADRŽAJ

Pod hipotekine hipoteke hipotekom 8
O pušenju na prvom dejtu 16
Prokleta, jebena, podla laž 23
Biži dok ti džigericu nisu izvadili 30
Luna Radić i klapa Špurtil 38
Muškarac nije muškarac dok mu je otac živ 45
Kopile iz Lihtenštajna 54
Potpuno gol, s erekcijom i kamerom 61
Kraljević i prosjak 70
Sebične, okrutne, gramzive i frustrirane gnjide 77
Seks s Pepeljugom 85
Belzebub je cvilio i režao 92
Zemlja će eksplodirati od znatiželje 99
Opojna droga kokain 106
Azil za napuštene životinje 112
Zašto je kultura važna 119
Akcija u devet nula nula 127
Božić u obitelji Mlakić 133
Party animal iz Smiljeva 141
Nanjušili su nam krv 147
Ovo je krasna zemlja 157
Zahvala 160
O autoru 161

Pod hipotekine hipoteke hipotekom

Krajem travnja, već kad se činilo da je zima iza nas, hladna fronta spustila se sa sjeverozapada Europe i u Hrvatskoj je čitav tjedan gotovo bez prestanka kišilo. U Gorskom kotaru čak je pao snijeg, prometni pravac Oštrovica – Kikovica bio je zatvoren za kamione s prikolicom. Nekolicina građana koji su se te bezvoljne, sumorne i vlažne nedjeljne večeri zatekli na Trgu bana Jelačića nisu se ni osvrnuli za muškarcem u otrcanoj zelenoj jakni, s kapom od smeđeg samta, što se pognut zaklanjao slomljenim crnim kišobranom. Po izgledu je mogao biti prosjak, sakupljač plastične ambalaže, bivši zatvorenik ili bezumnik otpušten iz duševne bolnice – jedan od onih što od tko zna koje svoje nevolje lutaju mokrim velegradskim pločnicima. Rijetki su se prolaznici ukrcavali u jarko osvijetljena tramvajska kola i nitko nije primijetio i našao neobičnim kad je ovaj iza križanja s Praškom kratko, sumnjičavo pogledao lijevo i desno i hitro skrenuo u podzemlje, niz stepenice odavno zatvorenog javnog nužnika. Nikoga nije bilo da svjedoči kad je on otključao lokot na lancu, gurnuo željezna vrata i ugazio u crnu lokvu i smeće.

Muškarac je zatvorio sa sobom i uključio džepnu lampu, a na snopu slabog svjetla ukazalo se bijedno, nečisto predvorje nekadašnje sanitarne ustanove, natrula i naherena vrata ispala iz šarki i zidovi išarani razvratom i niskostima. Oprezno gacajući kroz vodu ušao je u prostoriju s pisoarima i iz nje u drugu kabinu slijeva, podigao svjetlo lampe i uzeo šapatom brojati pločice od stropa naniže. Kad je došao do sedmog keramičkog kvadrata, na kojemu je ruka nepoznatog pohotnika napisala vrlo nepristojnu opasku o spolnim navikama stanovite Mladenke, uz lijevi rub ga je vrhovima prstiju čvrsto utisnuo možda pola centimetra u zid, zatim pustio, a on je poskočio i otvorio se kao prozorčić, otkrivajući plitku malenu nišu s brojčanikom. Čovjek je utipkao sedmeroznamenkastu šifru i negdje u betonu nešto je triput škljocnulo. Sekundu ili dvije kasnije stražnja se stijenka kabine uz jedva čujan cvilež povukla ustranu, a iza nje ukazala se prostorija po svemu različita od mračnog, prljavog klozeta – velika podzemna dvorana sa zidovima u orahovini, ulaštenim parketom s intarzijama i posred svega, ispod niza kićenih kristalnih lustera, dugačak konferencijski stol okružen udobnim kožnim naslonjačima. Na daljem kraju stola, pod širokim krugom svjetlarnika, jedinim izvorom prirodnog svjetla ovdje, već je netko sjedio. Spustio je novine i preko naočala pogledao pridošlicu.

„Uranio i ti“, dobacio je zagrebački nadbiskup, kardinal Valentin Lovrić, kad je Tomislav Poskok otresao kišobran, objesio jaknu i zatvorio za sobom. „Baš čitam da ti je sin u ljubavnoj vezi s nekakvom pjevačicom, kako se ono zove...“

„Ne spominji mi ni nju ni njega“, uzdahnuo je gorko Poskok spuštajući se u naslonjač nasuprot nadbiskupu.

„Luna“, našao je crkveni velikodostojnik ime u novinama. „Nije me briga, ti si mu otac, ali isto je mogao naći našu curu.“

„Ma, naša je, Dragica se inače zove, a to Luna je, onako... umjetnički“, objasnio je Poskok mrzovoljno.

„A sin ti?“ zanimalo je dalje Lovrića. „Koliko je ono njemu, trideset?“

„Trideset dvije.“

„Pa što ga ne ženiš?“

„Što ne ženiš ti svoga?“ lecnuo se Poskok.

„Moj je tek diplomirao“, rekao je nadbiskup uvriježeno.

Tu se razgovor među njima dvojicom na nekoliko trenutaka u nelagodi zaustavio. Tomislav Poskok, najbogatiji čovjek u zemlji, čije se prezime kočilo iznad ulaza stotina dućana, vlasnik mljekara, mesnica, klaonica, punionica vode i beskrajnih hektara poljoprivrednih dobara, zagledao se u niz uljanih portreta koji se pružao čitavim jednim zidom prostorije u kojoj se više od dvije stotine godina okupljaju najmoćniji muškarci u Hrvatskoj. Upravo preko puta, poviše svoga dalekog i, po Poskokovom sudu, bezvrijednog i nedostojnog nasljednika Lovrića, u ljubičastom je ogrtaču, s velikim križem na prsima, visjela slika presvetog Maksimilijana Vrhovca, koji je krajem osamnaestog vijeka ispod centralnog zagrebačkog trga dao sagraditi ovu prostoriju. Legenda kaže da su svim graditeljima, od glavnog majstora do najmanjeg tesarskog šegrta, po završetku posla odrezani jezici.

Velika dvorana Bratstva hrvatskog zavjeta tunelima je povezana s Kaptolom i Banskim dvorima, a naknadno su, u drugoj polovici dvadesetog vijeka, više kao izlaz u nuždi, probijena vrata prema javnom zahodu. Naraštajima već o njezinom stanju, o popravcima namještaja, bojanju zidova, čistoći, ventilaciji i toplini koja se i sad širi iz zapaljenih hrastovih cjepanica u širokom kamenom kaminu, brinu pripadnici jedne gornjogradske obitelji besprijekornog ugleda, nepokolebljivog patriotizma i stamene katoličke vjere. Tajnu njezinog postojanja otac na samrti prenosi najstarijem sinu.

Premda tek nekolicina zna za ovo mjesto, iz njega se, dobro ili loše, usmjerava povijest našeg naroda. U Velikoj dvorani Bratstva hrvatskog zavjeta utanačena je konačna verzija Hrvatsko-ugarske nagodbe, Ilirski pokret u njoj je osnovan, tu su se birale strane u svjetskim ratovima, tu smo se i udruživali i razilazili sa Srbima, Vlatko Maček je tu dobio posljednje upute prije potpisivanja sporazuma s Dragišom Cvetkovićem, tu je odlučeno da Nazor ode u partizane, a Krleža stane na čelo obnovljenog Leksikografskog zavoda. Proizvodnja prve naše atomske bombe u skrivenom pogonu Petrokemije u Kutini, izgradnja Novog Zagreba, Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, Hrvatsko proljeće, slom Hrvatskog proljeća, programi stabilizacije, devalvacije valute, privatizacije poduzeća, pravci autocesta, javno-privatna partnerstva, dobitnici književnih nagrada, nove pjevačice grupe Magazin, Dinamova osvajanja nogometnih prvenstava... sve se tu utvrdilo.

Umirovljenici koji bistre prilike u zemlji šetajući s kraja na kraj Trga, kolporteri što izvikuju naslove i ljubavni parovi što se sastaju kod spomenika slavnom državniku i vojskovođi, ulični pjevači i prodavači peciva – nitko od njih ni ne naslućuje da se sve ono zaista važno u Hrvatskoj dogodilo i događa voljom dvadesetak političkih, gospodarskih, kulturnih, sudskih i crkvenih uglednika, koji se jednom u mjesecu nalaze ispod njihovih nogu. Prolaznici što se zaustave počinuti uz vodu Manduševca ni u snu ne bi pomislili da je dno fontane odozdo prozirno i da sjede iznad svjetlarnika jedne raskošne sale u kojoj se, možda baš ovog trenutka, odlučuje i o njihovoj sudbini.

Travanjske nedjelje kojom počinje naša priča Tomislav Poskok tu se, mimo redovnog okupljanja članova Bratstva, našao s nadbiskupom i premijerom, da zatraži njihovu novčanu

pomoć u kupovini većinskog paketa dionica najvećeg slovenskog trgovačkog lanca, rizičnom podvigu koji bi mu, prođe li sve kako treba, pomogao u stabiliziranju njegovog poslovnog imperija ozbiljno zaljuljanog velikom svjetskom financijskom krizom.

„Ej, vas dvojica“, rekao je premijer kad je došao malo prije osam. „Ne zamjerite, htio sam vidjeti početak Dnevnika.“

„Šta kažu?“ upitao je Poskok.

„Opet bi me hapsili.“

„Dat će Bog, jednom će im se i posrećiti.“

Premijer Meter vedro mu je namignuo i dobacio:

„Tetka ti je poručila da joj se javiš?“

Luka Meter i Tomislav Poskok bili su rođaci, sinovi dviju sestara iz jednog krševitog ubogog sela u Dalmatinskoj zagori.

„E, ne bi tako u crkvi ostavio“, rekao je tada zlovoljno nadbiskup, koji je zabačene glave gledao put svjetlarnika, gdje je netko upravo za sreću bacio novčić u bistru vodu fontane. Na nekoliko trenutaka trojica uglednika znatiželjno su se zapiljila u crne kružiće kovanica rasutih na plavoj staklenoj plohi iznad njih.

„Je li ono netko bacio pet kuna?“ primijetio je Poskok.

„Gdje?“

„Tamo, gledaj“, pokazao je prstom uvis, „sasvim desno, uz rub.“

„Duše mi, pet kuna“, potvrdio je Lovrić.

„Pa kad kažu da narod nema para“, odmahnuo je premijer.

„Narod?“ kazao je nadbiskup kivno. „Narod je bagra. Koliko god da si loš prema njemu, narod zaslužuje još gore.“

„Ja ne mogu biti gori nego jesam“, našalio se premijer na vlastiti račun, a Tomislav Poskok je pomislio kako to i nije sasvim neistinito.

„Puno puta se upitam, što je mene Bog kaznio da se rodim među Hrvatima“, nastavio je neutješno Lovrić. „Pogledam koji put u Rimu kardinale iz drugih zemalja, što ti ljudi imaju, gdje žive, koje aute voze, i čisto me sram dođe odakle sam ja došao.“

„Valentine, prijatelju“ upozorio ga je premijer, „da nisi iz Hrvatske, ti nikad ne bi ni bio svećenik. Da si se rodio negdje drugdje, tebi bi vjerojatno zabranili da ulaziš u crkvu. Na vratima bi stajala tvoja slika s upozorenjem: Ovom čovjeku je zabranjen ulazak u sve sakralne objekte na teritoriju države.“

„Pa nije ti neki vic“, uvrijedio se nadbiskup.

„Ajde, pa nije tako loš“, rekao je premijer, a onda se okrenuo Poskoku i prešao na stvar zbog koje su se njih trojica okupili. „Nego, Tomo, vidi, ono tvoje. Nemoj se ljutit, ali ja to ne mogu napravit. Ni Lovrić ni ja. Ne pod uvjetima koje ti predlažeš. Imovina kojom jamčiš za pare koje bi posudio naprosto je... jebi ga, sranje.“

„Luka, nemoj“, rekao je Poskok, „tu je dvjesto tisuća kvadrata.“

„Pod hipotekom“; naglasio je nadbiskup Lovrić.

„Pod hipotekine hipoteke hipotekom“, dodao je Meter. „Mi bismo bili valjda šesnaesti u redu da se naplatimo od toga terena ako ti propadneš. Da topla kuja dođe u šinteraj, ne bi se

oko nje skupilo džukela koliko ti imaš vjerovnika za dvjesto tisuća kvadrata skladišta na periferiji. A i ovo drugo što nudiš, ajmo po duši, znaš i sam, da vrijedi, dobio bi pare u banci i ne bi u nas pitao."

Tomislav Poskok načas je zamišljeno naškubio usne.

„Ne možete mi to napraviti", kazao je. „Nakon svega što sam učinio za vas, nije fer, ljudi. Luka, majku mu, znaš koliko sam uložio i u tebe i u stranku. Koliko me samo tvoja posljednja kampanja koštala. Jeste li vi čuli", okrenuo se načas nadbiskupu, „priču s medom?"

Nadbiskup je upitno podigao obrve i niječno odmahnuo, a Meter se nervozno nasmiješio.

„Pet milijuna malih staklenki meda dao sam da se napravi", počeo je Poskok. „Znate one male staklenkice, kao u hotelima što ih dobijete za doručak? E, ja sam ih njemu", pokazao je premijera, „napravio pet milijuna. On me je molio da mu to napravim. Pet milijuna malih pakiranja meda s njegovom slikom i natpisom ‚Radit ću za Hrvatsku kao pčela'. To je trebao biti službeni slogan kampanje: ‚Radit ću za Hrvatsku kao pčela'. Prvi dan je to trebao svečano izjaviti, a onda bi idućih mjesec dana putovao zemljom i narodu dijelio staklenkice. I znate što je on napravio? Izašao je pred novinare, idiot, i rekao: ‚Radit ću za Hrvatsku kao konj'. Ja nisam od užasa mogao sebi doći."

„Jebi ga, izletjelo mi u uzbuđenju", nacerio se Meter.

„E, znam", složio se Poskok. „Tebi je izletjelo. A što s medom? Što sam ja mogao sa dvanaest šlepera meda nakon što si ti rekao: ‚Radit ću za Hrvatsku kao konj', konjino jedna glupa?! Milijune sam na tebe potrošio i još uvijek trošim. Bez mene ne bi dobio drugi premijerski mandat. Nikad većinu u Saboru ne bi imao da ti ja, iz svog džepa, nisam kupio koaliciju s ona dva kretena iz Pučke stranke. Jednome dao novog Passata, a drugome, sjećaš se što je pitao – zvono?"

„Župniku je obećao zvono", potvrdio je premijer.

„Zvono sa svojim imenom ugledni zastupnik darovao crkvi. I sad za njegovu dušu zvoni tamo u nekakvoj njegovoj vukojebini, a ja, ja ga lično naručio, platio i lijevanje i montažu. Što vi mislite, presveti", okrenuo se biznismen crkvenom čovjeku, „vidi li dobri Bog na nebesima da to nije njegovo zvono?"

„Sve On vidi", rekao je teološki autoritet učeno.

„Vidi, nego kako", složio se Tomislav Poskok. „Sve On vidi. Vidjet će valjda i onu malu benediktinku što je ostala noseća, onu bivšu časnu, danas samohranu majku, koju ste meni poslali da je zaposlim."

Nadbiskup se odjednom zaškarpunio i zamukao.

„A vi baš volite te časne", nastavio je Poskok zločesto ga gledajući. „To vam je bila treća. I zašto baš benediktinke, zar među karmelićankama nema tako dobrih pičaka?"

„Tomo, nemoj tako", umiješao se Meter. „Pusti čovjeka. Pomogli bismo ti, kao što smo uvijek pomagali. Svoji smo, Bože dragi, ali to što pitaš, te pare... Puno je, brate! Puno tražiš, a garancije su ti nikakve. Da ponudiš štogod drugo, ozbiljnije... Ne znam..."

„Daj nam dionice", bubnuo je Lovrić nervozno.

Poskok se iznenađeno okrenuo crkvenom poglavaru, primjećujući usput kako se Meter trgnuo. Grimasa na premijerovom licu odala mu je kako je riječ o nečemu što su njih dvojica već dogovorili, ali se Lovrić istrčao i preuranjeno im razotkrio plan.

„Šta da ti dam? Dionice moje firme?“ otresao se poduzetnik na nadbiskupa. „Dat ću ti kurac da iskopaš oko.“

„Dobro, Tomo, nije čovjek tako mislio“, umirio ga je rođak premijer. „Nitko od tebe ne traži da se odrekneš svoga životnog djela, da svoje dijete dadeš drugome, da nešto što si ti sa svojih deset prstiju krvavo stekao...“

„Luka, majke ti“, prekinuo ga je Poskok nestrpljivo, „nismo na mitingu.“

„Oprosti“, ispričao se Meter, a onda zastao, ozbiljno pogledao Poskoka i kratko i bez uvijanja mu kazao što je imao na pameti: „Založi dio firme.“

„O, kurve!“, opsovao je Tomislav Poskok ogorčeno.

„Ne, ne, poslušaj me do kraja. Ja sam razmišljao, a vjerujem da će se i Lovrić složiti sa mnom...“

Nadbiskup je spremno zakimao da se slaže.

„Tražiš li tako velike pare, mi se moramo osigurati. Nudimo ti fiducijarni kredit na udio u firmi. Ostavi nam dionice u zalog. Pazi, u zalog! Nema prijenosa vlasništva, sve ostaje tvoje“, nastavio je Meter, „i pošteno ti se vraća kad do kraja vratiš kredit.“

Poskok je sumnjičavo pogledao prvo premijera. Zatim nadbiskupa.

„Dobro, mudrijaši“, upitao je napokon, “a koliki dio ste vi mislili tražiti?“

„Pedeset posto plus jedna dionica“, rekao je Meter.

„Nema šanse!“

„Žao mi je, manje od toga ne možemo.“

„Luka, nema šanse da ti ustupim pola firme. Ne možeš to tražiti. Pola moje firme, znaš i sam, vrijedi puno više od onoga što tražim od vas.“

„Ali, mi ne kupujemo“, javio se nadbiskup.

„Tako je“, prisnažio je premijer. „Da prodaješ pedeset posto plus jednu dionicu, svakako bi imao pravo pitati puno više, ali ovdje se ne mijenja vlasnik. Rekli smo, riječ je o zalogu. Vrijednost zaloga uvijek je veća od vrijednosti kredita.“

„O, mamicu vam...!“ uzdahnuo je Tomo Poskok, pružio se u naslonjaču i zabacio glavu razmišljajući, dok je premijer nastavio objašnjavati kako će operaciju realizirati preko lihtenštajnske off shore kompanije koju će on i nadbiskup osnovati s jednakim udjelom u vlasništvu, u velikoj tajnosti, razumije se, jer ni Kaptol ni Vlada službeno ne smiju imati ništa s ovim...

Osnivača i vlasnika Poskok international holdinga d. d. nije iznenadio prijedlog premijera i nadbiskupa, ili barem ne u mjeri u kojoj se njima činilo. Prikazivao se zatečenijim i ozlojeđenijim nego je doista bio, kako je i inače, u svim poslovima koje je ikada dogovorio, pa i u onim najunosnijim, glumio izigranog siromaha, naivca koji nevoljko pristaje na nešto što mu neće donijeti ništa osim gubitka i brige.

Ipak, dijelom to nije bila samo gluma. Tomislava Poskoka, kraj sveg bogatstva, stvarno je čitav život iskreno tištalo kako njegov trud nije pravedno nagrađen i ništa što je stekao nije ga

moglo izliječiti od osjećaja da je sramotno zakinut i okraden od propalica koje su neizmjerno manje uložile, manje radile i riskirale od njega.

To postojano nezadovoljstvo pojačavalo se posljednjih godina. Bivalo je sve mučnije otkako je velika kriza zatresla svijet i presušila korita kojima su dotad stizali tokovi novca što su okretali kotače njegovog biznisa. Banke su došle opreznije nego ikada, nemilosrdnije u traženju garancija i nezasitnije u profitu, ili su se naprosto zatvorile, uvukle u oklope kao kornjače, dok se njegov vitalno važan rast i razvoj svakodnevno, mic po mic, usporavao i napokon zaustavio. Tako ukopan u mjestu, zadužen daleko preko vrijednosti svoje imovine, s prihodima što su naočigled kopnili, u jednu riječ – sjeban, Poskok je došao ovoj dvojici da mu pomognu. Bila je to, vjerovao je, njihova dužnost. Nešto je veće, vječnije i tvrđe od njih trojice bilo na stvari. Stati uz najveću hrvatsku kompaniju, dati joj novu snagu širenjem na susjedna tržišta bio je nacionalni interes, nešto čemu se svatko od njih zakleo služiti. „Još Horvatska ni propala dok mi živimo“, rekao bi stari Gaj i tko god među njima želi može tamo pod staklom, na zidu kraj kamina, vidjeti te stihove, napisane njegovom rukom, baš na ovom mjestu, u Velikoj dvorani Bratstva hrvatskog zavjeta, prije mnogo godina.

Nadbiskupa i premijera, kako se čini, nije grijao takav patriotski žar, ali nisu ni sasvim razočarali Tomu Poskoka. Imao je već čast vidjeti kakva je gramziva mala gnjida presveti Lovrić, a i rođu Luku je znao kao besramnog lupeža i, kad se sve zbroji, nije uistinu prošao gore nego je mislio da će proći. Ostao je samo onaj poznati gorak osjećaj prevarenosti, ali on bi ga, shvaćao je, jednako mučio i da je bio uspješniji u pregovorima. Dapače, u samotnim, intimnim trenucima priznavao je sebi da ga je vjerojatno baš ta stvar i gurala naprijed, ona je bila u korijenu svih njegovih žudnji. Dućane, tvornice, poljoprivredna dobra, farme, mljekare i klaonice, sve što ima u znatnoj mjeri može zahvaliti trajnom i neizlječivom duševnom jadu da je sudbina nepravedna prema njemu.

„Ne zoveš više da pođemo skupa na veprove“, rekao mu je malo i prijekorno premijer na rastanku.

„Luka, zadnji put si mi ustrijelio lovočuvara.“

„Pa dobro, dogodi se, nesreća u lovu...“, krenuo se ispričavati Meter.

„Ovo je bilo na parkiralištu“, podsjetio ga je Poskok zakopčavajući jaknu. „Nismo ni došli do lovišta.“

„On je dobro?“

„Lovočuvar? U invalidskim je kolicima, propio se, žena mu je otišla, djeca ga mrze, susjedi ne razgovaraju s njim, jedino ga pas nije napustio.“

„Psi su čudesna bića“, zaključio je predsjednik Vlade.

Vraćajući se kasnije kući mokrom, vijugavom cestom preko obronaka Zagrebačke gore, Tomislav Poskok gotovo je sletio u grabu kad su ga iza jednog zavoja zaslijepila svjetla nekakvih kola tako velikih da je u prvi tren pomislio da je riječ o kamionu. Nije zapravo morao ni pogledati da bi znao tko je za volanom terenske grdosije. Samo je opsovao i zavrtio glavom. Ostavio je Mercedes u garaži i liftom se popeo na drugi kat puste i utihle kuće. Ušao je u kuhinju i poljubio u tjeme suprugu koja je na malom televizoru na frižideru gledala film s Kevinom Costnerom i grickala kekse od integralnih žitarica.

„Sve dobro?“ upitala ga je ona odsutno.

„Aha“, odgovorio je on podižući poklopac sa srebrenog pladnja i zlovoljno gledajući ružičasti rozbif po rubovima brižljivo ukrašen malim rajčicama i ukiseljenim lučicama, dostavljen iz otmjenog zagrebačkog restorana. Mrzio je nedjeljne večeri, kad posluga ima slobodno, a on mora jesti drek iz kateringa.

„Oprosti“, ispričao se otvarajući frižider i uzimajući zimsku salamu i ementaler, a ona se izmaknula malo u stranu da vidi ekran.

„Kakav ono auto Zdeslav vozi?“ upitao je slažući narezak u kruh.

„Hummer.“

„Pa kad je kupio Hummera?“

„Ja sam mu ga kupila“, rekla je jednostavno žena, a njezin muž je od zaprepaštenja samo zinuo sa sendvičem zaustavljenim ispred usta. Nekoliko trenutaka tišine koji su uslijedili njoj je dalo naslutiti kako je ipak riječ o nesvakidašnjoj odluci koja traži dodatno objašnjenje te je napokon odlijepila pogled od televizora.

„Znaš kako se ja uvijek bojim kad on navečer izlazi i ne mogu zaspati dok ne čujem da je došao. Svakakvih budala ima na cesti, a i on i njegovo društvo, popije se, čovjek je umoran...“

„I zato si mu kupila terenac od dvije tone?“

„Ako se sudari, da pogine onaj u drugom autu“, zaključila je Marija Poskok razumno.

„Eh, što ti je majka“, rekao je on i konačno zagrizao.

Vidi nas, pomislio je nešto kasnije. U kući od dvije tisuće kvadrata nas dvoje sami u kuhinji. Ipak, nije to bilo nešto što ga je ispunjavalo nesrećom. Dapače, između stotina, možda tisuća stvari, bića i pojava koje su svakodnevno uništavale živce i probavu Tomislava Poskoka, tihe večeri sa suprugom bile su mu rijetki časovi potpune sreće i spokoja. Jednom se oženio i nije se više mislio ženiti. Dobro, nikad ozbiljno. Seks mu se sviđao, no nije on bio, kako bi rekao, za akrobacije. U tim je stvarima bio konzervativan i tvrd, asketski čedan, na sastancima uprave u njega nije bilo prostačkih šala. Jednom je čak otpustio jednog direktora kojemu su sise i guzice stalno bile na pameti, jednostavno nije više mogao slušati kako se ovaj besramno hihoće. Kao da je mulac, bogati.

Doživljavao je to nezrelim, nije mogao vjerovati nekome s takvom nedostojnom slabošću. Nelagodno bi se lecnuo ako bi mu koji partner s ljubavnicom došao na večeru, mlađa punoljetnica u tijesnoj haljinici u Poskokovim je očima rušila čovjekov poslovni ugled, a ako bi ova još imala plastične sise, Tomislavu Poskoku nakon poreza na dodanu vrijednost nešto najgore što je čovječanstvo ikad izmislilo, sastanak nije imao nikakve perspektive. Nije mogao razmišljati o biznisu, o postocima, marži i troškovima prijevoza, ni do čega mu zapravo nije bilo, izgubio bi tek i bezvoljno spustio beštek ako bi se nekakve tvrde, nategnute polulopte isprčile za njegovim stolom.

Ova Zdeslavova, Dragica, Luna, kako li se zove, ona ima plastične. Tomo Poskok to nikada nije komentirao, čak ni sa ženom, ali nikako mu nije bila draga sinova veza s pjevačicom. Koješta mu, uostalom, kod njegovog jedinca nije bilo drago. Imenovao ga je u upravu, namjestio za direktora marketinga, ali dečko je bio neodgovoran i aljkav i, da nije njegova krv, davno bi ga najurio. Evo, kad je ova Luna u pitanju, razgnjevio se, ali nije ništa rekao kad je

otkrio da joj je Poskok international holding platio snimanje posljednjeg albuma. Ipak, prelilo mu je čašu kad je Zdeslav nedavno od jedne njezine pjesme, beznačajnog radijskog hitića *Gric gric*, htio napraviti reklamu za čips i dati joj novac koji bi dostajao za sve godišnje troškove – i plaće zaposlenih i najam i režije – jednog manjeg dućana. Poderao je ugovor i samo čekao da ga sin dođe upitati zašto to još nije potpisano. Srećom, ovaj je imao dovoljno pameti da mu ne dolazi.

Pojeo je sendvič, popio pola litre jogurta i kratko gledao televiziju pokušavajući uhvatiti konce priče. Kevin Costner bio je nekakav brodograditelj, a ova plava, nije baš najbolje shvaćao...

„On je udovac?“

„Žena mu se utopila, a on joj je pisma u boci bacao u more.“

„Ajoj“, rekao je on suosjećajno.

„Ova ženska je našla njegova pisma pokojnici. Tako su se upoznali.“

Zanimljivo, pomislio je Tomislav. Šteta što nije gledao otpočetka. Premda, nije on baš za ljubavne. Ove s udovcima. Takvi su, shvaćao je, najbolji, nema pravog ljubavnog filma ako glavnom junaku žena nije ili umrla ili tek treba umrijeti.

„Laku noć.“

„Laku noć.“

Zaustavio se na vratima da joj još nešto kaže, ali se više nije mogao sjetiti što, a i ona se ionako ponovno okrenula da gleda film, pa je zatvorio i otišao na kat, u radnu sobu i iz nje u drugu, manju, čiji je ključ imao samo on, prostoriju sa samo dva komada pokućstva: masivnim metalnim sefom s najvrjednijim dokumentima i ormarom s lovačkim oružjem. Navukao je čiste bijele rukavice, a potom iz ormara izvadio sjajni sanduk od orahovine u kojemu je ležala bebica, najvrjednija u njegovoj kolekciji, jedinstveno umjetničko djelo švedskog majstora Viggoa Olssona i njegovog sina Ulfa. Napetost se u njemu pomalo otapala, sve su njegove brige i tjeskobe iscurile negdje u nekakav slivnik dok je bijelim pamučnim krpama pažljivo laštio prekrasnu crnu pušku.

Nakon večerašnjeg razgovora znao je da Luku Metera, pa da mu je stoput rođak, više neće podržavati. Dapače, trudit će se i neće žaliti novca da ga uništi. S nadbiskupom je, nažalost, stvar nešto složenija. Ipak, vjerojatno bi se i tu nešto dalo učiniti. „Ako je išta u ovome životu sigurno, ako nas je povijest ičemu naučila, to je da svakoga možeš ubiti“, sjetio se Tomislav Poskok citata iz drugog nastavka *Kuma* od Francisa Forda Coppole.

Zidni sat je dolje u salonu odbio dvanaest puta kad je napokon završio posao i kad je nauljeni zatvarač čisto škljocnuo u pušci.

O pušenju na prvom dejtu

Besposleno je čekao da se ona uredi za izlazak, mijenjao programe na televiziji i listao štampu razbacanu oko stolića za kavu, sve brojeve svih tračerskih listova koji su izlazili u zemlji, a koje je njegova draga prilježno kupovala, da bi naposljetku otišao u kupaonicu gdje se ona upravo otuširala i krenula šminkati ogrnuta velikim ručnikom. I nije odolio, kao što ni inače nije mogao, onome što je vidio. Prišao joj je otraga i lijevu ruku stavio na stražnjicu, a desnom preko frotira zgrabio sisu.

„Nemoj, nemamo vremena“, upozorila ga je ona, crnom olovkom iscrtavajući oči.

„E, sad kao nemamo vremena“, pobunio se Zdeslav, „a ja te više od pola sata čekam.“

Prstima je lagano milovao još mokru unutrašnjost bedara, pa spretno razmakao usmine obrasle kratkim kovrčicama i srednjakom se zabio unutra, a ona je od zaprepaštenja lagano kriknula i masnom se olovkom zašarala po obrazu.

„Kretenu, oko sam mogla iskopati“, rekla je prijekorno.

On se nije dao obeshrabriti takvim stravičnim scenarijem, nego je raskopčao hlače, pustio ih da mu zajedno s gaćama padnu oko gležnjeva, namjestio se i uhvatio je jebati. Luna je napokon ostavila i olovku za oči i jastučić od vate natopljen kozmetičkim mlijekom kojim je čistila trag ispod oka i krotko mu se naguzila, ogledajući se u zrcalu.

Uvukla je malo obraze i napućila kao na poljubac mesnate usne, potom se pogledala malo iskosa, kroz pramen kose, zavodnički polu-spuštenih vjeđa i napokon zabacila glavu, kao da se radosno, od svega srca smije, a Zdeslav je prepoznao poze koje je u maločas vidio u časopisu, na fotografijama kraj jednog njezinog intervjua, i nije znao što bi mislio o tome. U jednu ruku nije mu bilo osobito uspaljujuće da ona u trenucima dok se ševe vježba namještanje pred fotografima, a u drugu ruku zaista je prekrasno izgledala.

„Šta će mi život bez tebe, dragi...“ zapjevušila je u jednom trenutku odsutno i onda kao da se sjetila da je on iza nje.

„Požuri malo“, potaknula ga je žustro pljeskajući guzovima o njegove bokove.

„Ne mogu, daj mi malo vremena.“

„O, Zdeslave!“ razjarila se ona iznenada, a on se nasmiješio jer to je bio trenutak koji je čekao. „Životinjo jedna, šta mi radiš! Kako me rasturaš! Nabij me! Nabij me! Nabij me na tu debelu batinu! Na usta će mi izaći koliki ti je! Aaaaa! Aaaaa! Kako me jebeš! Kako me jebeš, čovječe! Majko mila, koja jebačina! Koja jebena jebačina! Koja prejebena jebačina!“ ponavljala je Luna raspamećeno, nabijajući se i uvijajući bokovima, i Zdeslav je već sklopio oči, osjećajući kako mu dolazi, kad je kratko zapištao signal poruke na mobitelu na polici ispod ogledala i njoj u trenutku sva strast splasnula.

„Pita Marcelo hoćemo li doći po njega ili da uzme taksi?“ pročitala je ona s displeja sada sasvim trezvenim tonom.

„Kaži da za pola sata bude ispred zgrade.“

„Stani malo, ne mogu ovako tipkati“, rekla je kad ju je on ponovno počeo jebati i Zdeslav se na trenutak zaustavio gledajući preko nje svoje zajapureno lice u odrazu.

„Ajde, sad“, rekla je Luna šaljući poruku. „Ajde, životinjo!“ zarežala je pohotno. „Razvali me! Razvali me kurcem!“

No, Zdeslavu tada nekako više nije bilo do seksa.

„Ma, zajebi“, kazao je mrzovoljno i sagnuo se podignuti gaće, a ona se obrisala između nogu ručnikom koji joj je spuzao na pod i ponovno uzela olovku za oči.

Zašto taj mali guzičar uvijek mora ići s nama, pitao se Zdeslav Poskok nervozno lupkajući prstima po volanu. Marcelo ih, naravno, nije čekao ispred zgrade, premda je prošlo i više od sata otkad mu je Luna poslala poruku. Nikad nigdje on nije došao na vrijeme, a uvijek je djelovao užurban i zaposlen, kao da ne može glavu dignuti od obaveza. Pa i te nedjeljne večeri, kad se napokon pojavio, podignutih je ruku afektirano doskakutao do Hummera, bacio veliku kožnu torbu na sic kraj sebe i – mmm! mmm! – poljubio zrak kraj oba Lunina obraza.

„Bok, Lave“, pozdravio je zatim Marcelo i njega.

Zbog nekog razloga, možda da ne gubi svoje neprocjenjivo vrijeme, modni je stilist skratio njegovo ime u oblik kojega se nitko prije nije sjetio, a Zdeslav se nije mogao naviknuti na to i uvijek mu je trebala sekunda ili dvije da shvati kako se prijatelj njegove cure obraća njemu.

„Idemo u *Baudelaire*?“ upitao je on otraga.

„Yes, baby“, odgovorila mu je Luna poletno.

„Ako nam još čuvaju rezervaciju“, dodao je Zdeslav mračno. „Trebali smo doći prije više od sata.“

„On je nervozan jer nije uspio svršiti“, objasnila je šaptom Luna Marcelu, zaklanjajući usta rukom, tobože da je Zdeslav ne čuje. „Nas dvoje smo se večeras baš... znaš već, kad je došla poruka od tebe.“

„Joj, djevojčice moje“, kazao je Marcelo razočarano, „pa niste zbog mene trebali prekidati.“

Zdeslav je jedva potisnuo snažnu, gotovo divljačku želju da zaustavi auto, skoči na stražnji sic i izudara tipa u lice sve dok mu samo krvava kaša ne ostane pod šakama.

„A ti ništa ne primjećuješ na meni?“ upitao je Marcelo Lunu.

„Ne primjećujem, oprosti – što?“ upitala je ona.

„Daj, pogledaj malo bolje.“

Luna se okrenula i nekoliko trenutaka zamišljeno zurila u prijatelja.

„Aaaaa!“ vrisnula je iznenada.

„Aaaaa!“ odgovorio joj je Marcelo.

„Aaaaa!“ vrisnula je još jednom Luna.

„Aaaaa!“ zakričao je opet i on.

Zdeslav je uspaničeno ugazio kočnicu, a nekoliko tona američkog vojnog terenca proklizalo je tridesetak metara mokrim asfaltom i ukoso se zaustavilo nasred široke novozagrebačke avenije.

„Šta je bilo?“ prestravljeno je upitao Zdeslav, dok su mu ruke drhtale.

„Marcelo je obojao pramenove“, objasnila mu je Luna ushićeno.

Ni kad su došli u restoran on od užasa nije bio sav svoj te je, već dok su na ulazu ostavljali jakne, konobaru kazao da mu donese dupli konjak. *Baudelaire* je otprije nekoliko mjeseci držala Lana, nekadašnja plivačka prvakinja, i njezin muž Dubravko, investicijski savjetnik koji nikada nikome, što se zna, nije dao dobar investicijski savjet. Iz separea u kutu mahnuo je Zdeslavu i doviknuo da će ga ovih dana nešto trebati, a Zdeslav mu je gestom pokazao da će se čuti. Zatim je namignuo Lani i Lana je odmignula njemu. Prije nekoliko godina njih su dvoje bili par. Za pravo govoreći, između dvadesetak žena u prepunom restoranu – televizijskih novinarki, glumica, odvjetničkih pripravnica, tenisačica i modnih dizajnerica – jedva da je bilo ijedne s kojom Zdeslav Poskok nije, kraće ili dulje, bio, kako bi to pristojno rekli u poganim novinama, intiman.

Smjestili su se uz izlog iza kojega je ponovno lijevala kiša i naručili predjelo od jakobovih kapica. Luna i Marcelo čitavo su vrijeme kriomice gledali ljude za okolnim stolovima, dlanovima pokrivajući usta nešto tiho komentirali i hihotali se. Kad su došle školjke, stilist ih je sumnjičavo onjušio, a Zdeslavova djevojka pjevačica napeto je čekala njegov sud kao bijeli dim iznad Vatikana. Otkud se Marcelo razumije u školjke, pomislio je Zdeslav zlovoljno. Za majku božju, pa on je iz Vrbovca!

Uopće, nije mu u glavu išla moć koju je taj niski žgoljavi homoseksualac imao ne samo nad Lunom, nego nad svim ženama koje je poznavao, kako bi se ozarile ako bi im štogod lijepo kazao o haljini ili čizmama ili frizuri, ili se zacrvenile kad bi im nešto otrovno dobacio. Zdeslavu je moda bila velika zagonetka i davno je zaključio da je bolje da tako ostane. Jednom je, na nagovor jedne prijašnje cure, dopustio da mu jedan drugi zagrebački autoritet za odijevanje izabere nekoliko komada garderobe i jedno jedino jutro bilo mu je dovoljno da shvati kako se zajebao. Spustio se na doručak, a mama se tako zagrcnula da joj je čaj pošao na nos. Suze su joj tekle od smijeha gledajući ga u uskim, pripijenim hlačama s pepita uzorkom, koje su mu sezale do članaka. Bijesno je natrpao u ogromnu crnu vreću čitavu svoju novu jesen/zima kolekciju i dao je Katici da je nekome odnese, a sobarica je zgađeno pogledala unutra kao da joj je poslodavac povjerio neugodan zadatak da se riješi pseće strvine.

„Pssst, Luna, ne okreći se“, šapnuo je odjednom Marcelo, a Luna se skamenila.

„Zašto? On je ušao?“ upitala je prestravljeno.

„Aha“

Njoj su se ruke zatresle i pribor za jelo lagano je zazvonio o porculanski tanjur.

Zdeslav se nije morao osvrnuti da bi znao o kome se radi, ali svejedno je to učinio. U *Baudelaire* je zajedno s dvojicom pajdaša s Kajzerice ušao Milan Grbić, bivši državni prvak u taekwondou, sada vlasnik kafića i zelenaš. On i Luna godinama su bili u vezi, ona mu se čak nježno zahvalila i zaklela na vječnu ljubav na omotu pretprošlog albuma. Trebali su se i vjenčati. A onda je na proslavi zaruka, bez nekog osobitog objašnjenja, možda zato jer je pretjerao s viskijima, a možda i zbog brojnih udaraca u glavu koje je primio tijekom duge i plodne sportske karijere, Milan nogom stolice umalo nasmrt umlatio Luninog tatu, a Luninoj mami slomio nadlakticu i izbio četiri prednja zuba.

Na naslovnici časopisa Lucky toga je tjedna izašla Lunina ispaćena fotografija, svetogrdno se dala uslikati bez trunka šminke na licu, a naslov „Sad je pretjerao“ označio je

kraj njezine ljubavi za gangstera. Milan se, istina, gorko kajao zbog svog postupka, molio za oprost, preklinjao popularnu pjevačicu da mu se vrati, ali ona je bila nepopustljiva. Njegov je zvjerski ispad trauma koja se vjerojatno nikada neće zaliječiti, ponavljala je u svim intervjuima otada, a u posljednjih nekoliko mjeseci taj je standardni odgovor imao dodatak kako je u Zdeslavu konačno našla brižnog i razumnog muškarca koji je istinski voli i koji joj je neiscrpno nadahnuće i čvrst oslonac.

Muškarac koji je nadahnuće i oslonac, kako u životu, tako i u karijeri, pogledao je sada muškarca koji je prebio roditelje njegove dragane. Ovaj je, naslonjen na šank, prezrivo se osmjehujući, drsko buljio u njih. Zdeslava je ispunila nelagoda i jedva je izdržao njegov izazivački pogled. Srećom ga je konobar; koji je upravo donio njihove lososе, i stao na vatrenoj liniji između njih dvojice, spasio od poniženja da posramljeno spusti glavu. Na samom početku njegove veze s Lunom Zdeslav je jednom došao ocu i izokola ga upitao ima li igdje, u Srbiji, Bosni ili možda Bugarskoj, itko tko bi u strogoj diskreciji, a za izdašan honorar, bivšem taekwondo šampionu pokazao neke borilačke zahvate koje on možda ne zna. Tata mu je ne okolišajući rekao da zaboravi i da nikada nikoga drugoga ne pita tu stvar. Čak se ni njegov otac, neustrašivi Tomo Poskok, nije htio petljati s manijacima i krimosima s Kajzerice.

Za ugodan nastavak večeri pobrinula se činjenica da su Milan i drugari samo navratili na piće i Luna se uskoro opustila i ponovno stala šaliti i razmjenjivati tračeve s Marcelom. Modni stilist znao je sve što se događa u gradu, čak i nevjerojatne anegdote kako se poznati odvjetnik u noćnu uru na parkiralištu u Travnom glavnoj junakinji vrlo gledane domaće televizijske serije izjadao kako je njegov brak praktički mrtav, a ova se smilovala i popušila mu.

„U novu Diorovu maramicu joj je svršio“, rekao je Marcelo povjerljivo se naginjući.

„A nije mu progutala?“ upitala je Luna zločesto.

„Pa ne može na prvom dejtu“, kazao je Marcelo tobože se snebivajući, na što su oboje prasnuli u prigušen hihot.

„Ej, ljudi, večeramo“, rekao je Zdeslav prijekorno.

„Moj Zdeslav je gadljiv“, objasnila je Luna Marcelu, tapšući s razumijevanjem Zdeslava po nadlanici. „Šta ćeš, čovjek seljak... Sunce, odakle ste ono vi Poskoci?“

„A zašto te to zanima, Dragice?“ odgovorio joj je on protupitanjem.

„Ha ha“, kazala je pjevačica kiselo.

Napeta tišina načas je zavladala među njima. Podsmješljivim pogledima odmjeravali su jedno drugo pa je Marcelo, da spasi situaciju, poluglasno zapjevao:

Gric, gric,
vjeruj, nije vic.

Luna se odmah razdragala i spremno prihvatila:

Gric, gric,
bit ćeš moj
mic po mic.

Tako ih je pjesma ponijela da su i ustali i, naočigled čitavog *Baudelairea*, kratko zaplesali podignutih ruku i lagano se udarajući bokovima.

„Vau!“ uzdahnuo je Marcelo sretno se spuštajući na stolicu i odjednom izmožden kao da je baletni solist koji je upravo otplesao premijeru u Boljšoj teatru. Onda se namrštio kao da se nečega sjetio, a Zdeslav je znao što će reći i ukočio se još i prije nego je ovaj otvorio usta.

„Čekaj“, rekao je modni stilist, „jeste li snimili onu reklamu na ovu stvar?“

„Nismo“, rekla je pjevačica ledenim tonom. „Ugovor je još na stolu predsjednika uprave. Ali, on će to potpisati, je li tako, Zdeslave? Tata će to potpisati?“

„Hoće“, protisnuo je Zdeslav.

„Lave, vjeruj mi“, rekao je Marcelo Zdeslavu s potpunim pouzdanjem u glasu, „ludi ste ako to ne uzmete. Pjesma se ubila za reklamu čipsa.“

Nešto iza dva u noći je bilo kad su izašli iz restorana i Zdeslav je već bio i umoran i pripit i išlo mu se kući, no njih dvoje svakako su htjeli nastaviti provod pa su pošli put Sesveta, u narodnjački klub *Štala*. Sjedili su u kutu ispod zvučnika i derali se, a šampanjac sigurno nije bio ono za što se izdavao. Nekakva pjevačica iz Srbije, Zdeslav nikad prije nije čuo za nju, no bio je očito sasvim usamljen u neznanju, plesala im je na stolu, a onda se i Luna popela te su zajedno štiklama drobile staklo i gnječile kanape sendviče.

Marcelo i Luna su jednom, možda i dvaput po tajanstvenom poslu skupa odlazili u zahod, a Zdeslav je, unatoč zaglušujućoj tutnjavi basova poviše glave, čak uspio zaspati. Nije znao ni gdje je ni koliko je sati kad ga je ona probudila. Uspaljena od kokaina, odvukla ga je mamurnog negdje otraga, među gajbe i metle, gdje je podigla minicu i spustila gaćice. Ševio ju je kao u bunilu i, činilo mu se, satima. Na izlasku iz skladišta kao da je ponovno u gomili vidio taekwondo prvaka kako mu se prezrivo osmjehuje, ali možda je to bio samo privid u polumraku i svjetlima što su iritirajuće treperila.

Napokon, nakon valjda njegovog desetog „Hoćemo li?“ Luna i Marcelo odlučili su pokazati kako ipak nisu bez duše. Izašli su, a Zdeslav je, gledajući kako rudi nad neožbukanim periferijskim kućama, opsovao u sebi. Opet će čitav dan biti pospan i beskoristan. Samo da se stari šupak ne dosjeti napraviti sastanak uprave. A onda je, kraj sveg njegovog jada, onaj majmunčić njegove cure još primijetio:

„Ljudi, ja sam gladan.“

„Da znaš?“ složila se Luna, „i ja bih sad nešto mogla pojesti.“

Plava slova Poskok svijetlila su u studenoj, maglovitoj zori iznad ulaza istom otvorenog dućana na gotovo pustoj Maksimirskoj cesti. Jedna prodavačica upravo je primala gajbu od vozača pekarskog kamiona.

„Gledaj škrtice“, dobacila je izlazeći iz auta zajedljivo Luna Marcelu, „vodi nas u tatin dućan da ne bi morao častiti.“

„A gdje da vas vodim?!“ prasnuo je Zdeslav iscrpljeno. „Reci, gdje bi ti u ovo doba? Hoćeš burek na autobusnom kolodvoru?“

„Ljubavi, zajebavam te.“

On je ostao na blagajni kraj ulaza. Uzeo je paketić žvaka, tek da nešto uzme, i spustio ga na pult, čekajući da Luna i Marcelo završe kod vitrine s narescima. Blagajnica ga je, shvatio je, prepoznala. Nije ništa rekla, ali po njezinom prestravljenom izrazu nije bilo nikakve sumnje da zna kako je on gazdin sin.

„Bogu hvala, stala kiša“, rekla je plaho.

Zdeslav se kimanjem složio da je zaista tako. U ovakvim prilikama njemu je bilo možda i neugodnije nego podređenima.

„Zdeslave!“ zaderala se tada njegova djevojka pjevačica kreštavo s drugog kraja dućana. „Ova koza ovdje neće da mi složi sendvič.“

Zdeslav se umorno vukući noge zaputio između polica, putem slušajući svađu.

„Ako ćete gotove sendviče, imate ih tamo u frižideru, a ja vam ovdje mogu samo narezati salamu i razrezati kruh pa vi sami složite“, kazala je prodavačica.

„Ne, ja hoću da mi ti složiš“, neumoljiva je bila Luna.

„Gospodo, rekla sam vam, ja to ne smijem.“

„U čemu je problem?“ upitao je Zdeslav prilazeći.

„Neće da složi sendvič“, kazala je još jednom, zapanjeno šireći ruke, Luna.

„Ne smijem ga složiti“, ponovila je i prodavačica.

„Kako ne smiješ?“ upitao je Zdeslav.

„Šef ne da.“

„E, pa ja ti kažem da smiješ.“

„E, pa ja tebi kažem da odjebeš, i ti i ova tvoja“, rekla je naposljetku djevojka iznervirano, na što se Marcelo histerično zacerekao.

Zdeslav je začuđeno podigao obrve. Ova ga kod vitrine s narescima očito nije prepoznala.

I doista nije. Dvadeset-šestogodišnja Koraljka Mlakić pojma nije imala tko je stajao pred njom, a osim toga je loše spavala. Cimerici je bio došao dečko i čitavu je noć daska njihovog kreveta tukla o zid kraj njezine glave. Do svanuća je slušala njihovo stenjanje i uzdisanje, a još joj je imao doći menzes, pa je bila razdražljiva, i usamljena, i plakala u mraku, i udarala se očajno šakama po glavi i život joj je, generalno uzevši, bio totalno sranje i bez ove blajhane pevaljke u štiklama i poderanim najlonkama i ovog njezinog idiota, koji joj govore „ti“ i drsko naređuju da radi nešto što nije njezin posao.

„Oprosti, ti ne znaš tko sam ja?“ upitao je nadmoćnim tonom Zdeslav prodavačicu.

„Ne znam i ne zanima me“, rekla mu je ona jednostavno, ne primjećujući kako je otraga došla Goga s blagajne i zbog nečega joj, plašljivo izvirujući preko police sa začinima, kažiprstom preko usta kriomice pokazuje da šuti. No, čak i da ju je primijetila, Koraljku je sada bilo teško zaustaviti.

„Koraljka“, pročitao je Zdeslav ime s pločice na prsima njezine kute. „Koraljka“, počeo je strpljivo, „zamisli da sam ja jedan važan čovjek koji ti može dati otkaz. Bi li mi i onda rekla da odjebem ili bi mi ipak složila sendvič?“

„Ma, znaš što“, rekla je Koraljka, „da si bog otac – odjebi.“

Onaj se našmrkani peder ponovno veselo zahihotao, a Zdeslav je ljutitim, oštrim pokretom pružio ruku preko vitrine.

„Okej“, kazao je, „daj mi pecivo i salamu.“

„A moj sendvič?“ ponovno se oglasila Luna.

„Ja ću ti ga složit, jebo te sendvič, da te jebo sendvič!“ popizdio je Zdeslav, a onda se, nešto smirenije, ponovno obratio prodavačici. „A tebe će danas zvati iz kadrovske. Uhvati malo vremena da dođeš po radnu knjižicu.“

Sunce se već visoko podiglo nad gradom, na ulicama je isparavala jučerašnja kiša kad je Zdeslav napokon razvezao njih dvoje i popeo se na Medvednicu. Nadao se da je otac već otišao, ali nije bio te sreće. Otac je na kraju dugačkog blagovaoničkog stola čitajući novine jeo tost s maslacem i nije ni odgovorio na njegovo „dobro jutro“. Zdeslav je Jožiu kazao da mu donese omlet i sjeo na drugi kraj. U tišini se kroz prozor čulo kako na drveću pjevaju ptice.

„Zamisli, jutros u dućanu“, počeo je Zdeslav, znajući kako će starog veseliti ako razgovaraju o poslu, „prodavačica mi nije htjela složiti sendvič.“

„Naravno“, odgovorio je otac, „to je maloprodajni dućan, a ne zalogajnica. Znaš li kolika je kazna ako te inspekcija uhvati da to radiš?“

Zdeslav nije kazao ni da zna ni da ne zna. Razgovor im je očito krivo krenuo.

„Javit ću danas u pravnu službu da ti dostave kopiju toga zakona u Narodnim novinama“, dodao je tata kao susretljivo i dalje ne dižući glavu.

Onda su opet kratko šutjeli.

„Prodavačica mi je rekla da odjebem“, pokušao je sin još jednom.

„Pa dobro ti je rekla“, složio se Tomislav Poskok, jer je upravo tu stvar i sam želio reći svome jedincu koji se na radni dan u sedam ujutro vraća iz večernjeg provoda. I tek ga je tada napokon pogledao. „Otuširaj se i uredi. Sastanak uprave je u pola jedanaest.“

Zatim je on izašao, čio i uspravan, u oblaku vodice za brijanje, a Zdeslav je ostao zuriti krvavim očima, sve dok mu glava nije pala i dok nije čelom udario u stol.

Prokleta, jebena, podla laž

Došlo je ljeto i sva su naša nadanja bila da turistička sezona neće podbaciti. U Vladi su valjda imali brojač na kojemu bi zadnja znamenka poskočila kad god bi koji stranac prešao granicu, dok su premijer i ministri klečali na sagu u polukrugu oko uređaja i prepletenih prstiju pobožno mrmljali molitve. Bilo nam je to jedino spasenje, zadnje u što smo još vjerovali u nacionalnoj ekonomiji koja je svakodnevno, postojano i neumoljivo, išla u vražju mater.

Prilike u Poskoku bile su užasnije nego ikad. Sezona je donijela očekivani rast prometa u maloprodaji, ali novac od toga ni približno nije bio dovoljan za njihove troškove, za plaće, dugovanja dobavljačima i rate bezbrojnih kredita. Dok bi u mljekari umirivali radnike nezadovoljne kašnjenjem plaća, klaonicu bi blokirali kooperanti kojima su od rujna prošle godine ostali dužni za tovnu junad. Jedva što bi interventnom uplatom dijela duga carinskim vlastima u zadnji trenutak spasili voće koje je gotovo istrulilo na terminalu, nekakva im je banka prijetila ovrhom nekakvog poljoprivrednog zemljišta. Na sve strane je curilo. Samo što bi jednu stvar negdje provizorno zakrpali, na drugom bi kraju nezapamćenom silinom provalilo nešto drugo. Došlo je, rekli smo, ljeto i svi su suradnici u biznisu prepoznali zgodu za ucjenjivanje jer nijedan veletrgovac sebi nije mogao dopustiti da mu police u dućanima u srpnju i kolovozu budu prazne.

Raditi u takvim frustrirajućim okolnostima bilo je vrlo stresno, ljudi su svakodnevno pucali. Muškarci su se svadljivo derali, žene slomljeno ridale. Jedan je iskusni menadžer, jedan Lovro, inače miran, trezven, tih čovjek koji bi uvijek marljivo napravio zadaću i imao gotov odgovor prije nego bi mu i postavio pitanje iz njegovog dijela poslovanja, na jednom sastanku ustao i krenuo rastrojeno vikati, razvezujući kravatu i otkopčavajući košulju.

„Što?! Što više hoćeš od mene, đubre jedno nezasitno?!“ upitao je predsjednika uprave. „Evo ti!“ rekao je bacajući kravatu. „Evo!“ dodao je i košulju na stol ispred sebe. „Evo!“ kazao je skidajući bijelu majicu. I već kad su svi uplašeno uvukli glave, čekajući da se luđak uhvati za remen i krene spuštati hlače, ovaj je klonuo ramenima i zaustavio se gol do pasa teško dišući. Nitko se nije usudio pogledati ga. Samo se gazda znatiželjno zapiljio u tetoviran grb najdražeg kluba iznad njegove lijeve bradavice.

„Jebem ti, Lovro“, rekao je u grobnoj tišini Tomislav Poskok, „nikad ne bih rekao da si i ti hajdukovac.“

Stari je Poskok jedini, činilo se, ostao hladnokrvan u usranim okolnostima. Na sastancima se pjenilo i mrzilo i prijetilo, a on je s vrha stola samo mirno gledao. Djelovao je koji put odsutan duhom, no svi su znali da je čuo i pamti svaku riječ, svaku brojku pouzdanije od službenog stenograma i, ako se zainati, uhvatit će te u nekakvoj nedosljednosti, koji put s nekom tvojom izjavom otprije dvije ili tri godine. Jedini kojemu je u prostoriji bez ostatka vjerovao bio je čovjek koji je sjedio do njega, a koji službeno čak nije bio član uprave. Nisu mu znali ni titulu, ni svojstvo, čak ni ime. Zvali su ga samo Jakovljević, a i to samo između sebe jer niti su se oni obraćali Jakovljeviću, niti se Jakovljević obraćao njima. Ako bi taj visoki, mršavi crnokosi čovjek nešto primijetio, nagnuo bi se i šapnuo starom, a ovaj bi ga pozorno saslušao zamišljeno kimajući.

Netko je čuo da je Jakovljević završio bogosloviju i jedno vrijeme bio zaređeni svećenik, župnik u Podravini. Drugi su bili uvjereni da je tip blizak obavještajnim službama. Treći su nagađali da je on jedno vrijeme živio u džungli, u špilji u obliku lubanje kraj vodopada, zajedno s vjernim psom Devilom, a urođenici su ga znali po imenu Fantom.

Tko god on bio i što god njegova funkcija bila, činio je Zdeslava nesretnim. Nikad u životu on nije dobio toliko očeve pažnje, nikad nije bio blizak s njim kao taj Jakovljević. Posljednjih se mjeseci osobito osjećao zanemarenim. Kako su radikalno rezali troškove, marketing je izgubio gotovo sav budžet i njegove divno zamišljene kampanje, televizijski spotovi, džambo plakati, nagradne igre, sve je čekalo bolja vremena. Ostao mu je samo posao za kojeg su i inteligentnijeg čimpanzu mogli obučiti, oni prostački šareni prilozi koje su čitatelji bacali iz novina, grozno dizajnirani katalozi gdje se oglašavao senzacionalan popust kristal salate s 2,99 na 2,49 po kilogramu. Prije nekog vremena odlučio se bio napraviti blesav i još jednom poslati u proceduru prijedlog za reklamiranje čipsa na pjesmu vrlo popularne domaće estradne umjetnice. Jutro nakon što je to napravio tajnica mu je prenijela poruku da se, čim stigne na posao, dođe javiti ocu. Ovaj ga je čekao s ugovorom u ruci uz prozor ureda na šesnaestom katu poslovnog nebodera i pozvao da priđe. Nekoliko trenutaka samo su gledali kroz staklo.

„Idući put kad mi ovo pošalješ, stavi padobran na leđa“, rekao je tata konačno. „Duše mi moje, svojim ću te rukama kroz ovaj prozor baciti dolje na ulicu.“

Taj njegov glupi sin ga je izluđivao. Ništa ga nije moglo tako iživcirati kao kad bi na sastanku uprave, usred rasprave o nekakvoj užasnoj nevolji koja je prijetila potopiti čitavu kompaniju, opazio kako Zdeslav nešto kriomice drka po iPhoneu. Tomo Poskok mrzio je iPhone. Sve zlo, vjerovao je, došlo je od iPhonea, i često je u društvu ponavljao kako nije slučajno da se on pojavio upravo uoči globalne krize. Ta besmislena Appleova igračka bila mu je vrhunac jedne obijesne, dekadentne civilizacije.

U posljednje vrijeme ipak nije imao mnogo prilika za takva mudrovanja, posao mu je uzimao sve vrijeme i svu pažnju. U snu je, činilo mu se, zbrajao iznose i budio se iscrpljeniji nego što je legao jer mu račun nikako nije štimao. Nigdje nije bilo para. Čitava je Hrvatska bila pred bankrotom. Na kraju je i država, još otprije njihov najveći dužnik, sasvim prestala plaćati. Od svibnja im ni bolnice, ni škole, ni vrtići, ni vojska, ni policija, ni državni uredi, ni ministarstva nisu dali ni jedne ušljive lipe za robu koju su im isporučili, baš kao što nisu dobili ništa ni od obećanih poljoprivrednih poticaja za njihove farme i nasade.

Tomislav Poskok nekoliko je puta pokušao doći do bratića Metera, ali predsjednik Vlade nije odgovarao na pozive. Kao daje najveći poduzetnik u zemlji nekakav bezveznjak i goljo, slao mu je poruke po tajnici. Nije dolazio na sastanke Bratstva, ni u svečanu ložu maksimirskog stadiona ako bi igrala reprezentacija, ni u Dubravkin put, nigdje gdje bi se mogli sresti. Nije došao, napokon, ni na otvaranje sirane u Petrinji, jedne od rijetkih ozbiljnih investicija u posljednjih nekoliko kriznih godina, nego je poslao ministra poljoprivrede, najglupljeg čovjeka kojega je Tomo Poskok ikad upoznao.

Ipak, premijer je jednu stvar učinio kako je obećao – dao je onaj kredit koji su njih trojica one travanjske nedjelje utanačili. Poskok je s jedne strane potpisao fiducijarni ugovor na pola firme, koji je brižljivo sastavio njegov prijatelj Rudi Justin, a s druge je stajalo odvjetničko

društvo koje je zastupalo lihtenštajnsku off shore kompaniju i tjedan kasnije na jedan je račun u Češkoj legao novac koji mu je trebao za kupnju slovenskog trgovačkog lanca. Jedva se obuzdavao da ne posegne šakom u tu hrpu za neku drugu, svakodnevniju svrhu.

Preuzimanje slovenskog lanca podijelilo je upravu kompanije. Polovica je to smatrala samoubojstvom, druga jedinim logičnim potezom koji im je preostao. Tomo Poskok je znao da to u stvarnosti znači da su u znatnoj većini ipak protiv, jer među onom polovicom koji su za, bar pola to tvrde samo da mu se dodvore. No, unatoč neodobravanju suradnika, uzdao se u svoj poslovni instinkt, koji mu je govorio da ipak neće pogriješiti. Odavno, napokon, nije napravio ništa stvarno rizično, godinama ga nije ispunila ona poznata uznemirenost, onaj bezumni strah da srlja i da će na kraju ostati bez ičega, a koji je stajao u osnovi svakoga velikog poslovnog poduhvata. Nikad ne bi postao najveći i neće ostati takav bude li kukavički izmicao divljoj struji adrenalina koja zapravo vodi biznis. Povući se na rezervne položaje, konzervativno kalkulirati, prodavati komade imetka i čekati bolje dane dugoročno vodi u grob. Sad je trenutak kad treba napasti da bi preživio.

Dao je stoga da mu načine elaborat o preuzimanju i bezbroj ga puta vraćao na dotjerivanje. Tjednima je cifrao brojke, pretjerivao, ali ne opet toliko da se vidi iz aviona, križao je poglavlja i predomišljao se oko njih i, kad je sve bilo gotovo, kad se dokument uvezan u plavu kožu konačno našao pred njim, gotovo se prepao listajući ga.

To je loše izgledalo.

To je bilo sranje.

Od prvog do posljednjeg slova sve je u njegovom poslovnom prijedlogu bila prokleta, jebena, podla laž.

Ali, to, naravno, uopće ne znači da neće uspjeti.

Dapače, ohrabrio je Tomo Poskok sam sebe, zar njegovi najveći uspjesi gotovo bez izuzetka nisu počeli nekakvom prokletom, jebenom, podlom laži, pa i gorom od ove sada?

Pogledao je još jednom cijenu koju je spreman platiti, a koja mu se maločas učinila preniska. Sad je pomislio da previše nudi. Zaustavio se s kemijskom u zraku, a onda ipak odustao i zaklopio korice. Dosta, što je učinjeno, učinjeno je. Nema uzmaka.

Naposljetku nije stigao ni izvaditi svoju poslovnu ponudu iz torbe i pokazati je Sretenovičima.

Dva brata su bila, blizanci Marko i Janko Sretenovič. Pravi Slovenci, naravno. Kekec im prvi rođak. Poslovni put dosta im je bio nalik Poskokovom, počeli su početkom devedesetih s jednom malom ljubljanskom samoposlugom. Od veletrgovačkog poduzeća prvo su uzeli u najam jedan, činilo se, neperspektivan lokal u sporednoj ulici i s nekoliko trikova, zapravo osnovama zanata koje indolentni socijalistički direktori, nažalost, nisu znali, u samo pola godine ga pretvorili u mjesto s najvećim prometom u čitavoj Sloveniji. Još četiri godine kasnije kupili su čitavo poduzeće, uselili u kancelarije svojih nekadašnjih najmodavaca, a njih poslali da farbaju drvenariju na vikendicama.

I bili su zaista vrhunski. Poskok je katkad znao poslije posla sjesti u auto i zaputiti se do Brežica, samo da vidi kako izgleda njihov dućan, kakve su cijene, što je na popustu, gdje je što složeno, takve stvari. Bez pardona je kopirao dobre fore, kao što su, uostalom, krali i oni od

njega. Ponosom bi ga ispunilo ako bi u njih našao nešto čega se on dosjetio. Kasnije su se, dakako, upoznali i bili u korektnim odnosima, natjecali se, s promjenjivim uspjehom, ali bez zle krvi tko god da je pobijedio, za firme u Bosni i Srbiji. Solidarno su, u frontu nastupali prema, strancima ako bi oni tražili neodgojeno visok postotak za svoju robu. Ipak, nisu se češće družili. Sretenoviče nije zanimao lov, a Tomo Poskok nije razumijevao što oni vide u preponskom jahanju.

Posljednjih im je godina loše išlo, čak i lošije nego njemu. U zlo doba krenuli su u gradnju zastrašujuće velikog, megalomanskog trgovačkog centra na periferiji Jesenica. Nema, naravno, karijere bez promašaja. I Poskok je doživio poraze, mnogo puta udario nosom u prašinu, ali njihova investicija bila je nevjerojatna. Da je kakav mulac posrijedi, mogao bi i razumjeti njegovu mladenačku, nepromišljenu ambiciju, no ljudi s iskustvom u biznisu takvo nešto sebi nikad ne bi dopustili. Vodio je jednom Mariju u Milano, skrenuo samo da to vidi i zaprepašteno obilazio veliku, mjestimice još nedovršenu građevinu u kojoj je, mimo supermarketa koji je, čini se, solidno radio, tek nekoliko prostora u prizemlju bilo iznajmljeno, a ni oni, sudi li se po dosadi na licu prodavačica, neće dugo. Popeo se na kat i našao najlon i skele i kante skorene boje, sve napušteno, što je bio siguran znak da Sretenoviči duguju građevinarima, i srce mu se stisnulo baš kao da je taj jad njegov. No, onda se otrijeznio i shvatio da je to dobra vijest za njega. Tada je prvi put pomislio kako je sazrelo vrijeme da iskorači na susjedno tržište.

Zaputio se u Ljubljanu jednog utorka krajem srpnja, samo s Jakovljevićem. Ni vozača nije želio. Žena ga je nekoliko dana ranije upitala hoće li povesti Zdeslava, a on je samo kratko rekao da neće. Ona se zaustavila i pogledala ga. Tomo je očekivao da će nastaviti, ali nije.

Kad su sjeli da ručaju, Poskok je u sebi odlučio da će mu lijevi biti Marko, a desni Janko, ali je za čitavog razgovora pazio da ne spomene ime, nego im se, i jednome i drugome, obraćao s „prijatelju“. Sretenoviči su bili tako nalik da ih nisi mogao razlikovati i o tome je bilo mnogo viceva u slovenskoj štampi, a poznato je kako slovenska štampa zna biti duhovita. Nisu mnogo jeli. Tomo nije otišao dalje od toplog predjela, a blizanci su pojeli i manje od njega. Premda su bili nabijeni mesnati muškarci, vilicama su se više igrali s hranom na tanjurima i polupune ih vratili konobaru. Svi su odbili desert, kao što je u ovim krajevima običaj da ozbiljni poslovni ljudi kod ozbiljnih poslovnih razgovora ne jedu slatko, i naručili kavu.

„I tako, ti bi nas kupio“, rekao je Janko, zaključujući da bi napokon bilo dosta čavrljanja o žalosnim teritorijalnim nesporazumima između njihove dvije zemlje.

„A čuli ste za to?“

„Tomo“, dobacio je podignutih obrva Marko prijekorno.

„Dobro“, složio se Poskok, „istina je, imam prijedlog za vas. Imam stvarno dobar prijedlog za vas.“

„Hrabar čovjek“, rekao je Marko okrećući se bratu, a ovaj mu je vragolasto namignuo.

„Ne, nije zajebancija, volio bih da to pogledate. Garantiram, neće vam biti krivo kad vidite što nudim.“

„Nemoj“, zaustavio ga je Janko. „Pusti to.“

„Imate nekoga drugoga? Već ste prodali?“ upitao je Poskok.

Janko je odmahnuo glavom, a Marko objasnio:

„Nismo prodali i ne prodajemo. Istina, razmišljali smo, ali kasnije... Nema smisla, glupo je. Kompanija je dobra. Mislim, koliko danas itko može biti dobar...“

„Stabilizirali smo se“, dodao je Janko, „riješili se nekih nekretnina, zakrpali najveće rupe i...“ kucnuo je ohrabrujuće u ploču stola, „mislim da imamo dobre šanse da se Izvučemo.“

„Ajde, drago mi je zbog vas“, kimnuo je Tomo, a potom ih zaskočio pitanjem: „Riješili ste se nekretnina?“

„Jesenice. Vidio si to.“, pojasnio je Marko, a Janko je iznad stola kratko prekrižio ispružene dlanove da toga problema više nema.

„Ma, molim te, kome ste uvalili tu strahotu?“

„Nije važno.“

„Muljate“, rekao je Tomo sumnjičavo škiljeći.

„Ne, stvarno, ne bismo te lagali“, rekao je Janko.

„Djece mi, dobri smo“, zakleo se Marko stavljajući ruku na prsa.

Poskok se načas zaustavio razmišljajući. Jedan je Sretenovič imao dvije kćeri, a drugi nije mogao imati djece. On i žena godinama su pokušavali i ništa. E, sad, koji je od njih koji...?

„Mogli bismo mi tebe kupiti“, dodao je kao uzgred Janko.

„O, to bi bilo super“, kazao je Tomo veselo. „Još da imate para...“

„Para?“ upitao je jedan blizanac.

„Ih!“ povikao je drugi.

„Puni smo kao brod“, zaključio je prvi.

Zatim su se svi za stolom zadovoljno osmjehnuli ovoj nenadmašnoj šali.

„Pa, dobro, momci“, složio se Tomislav Poskok, „onda ću ja vas čekati s ponudom.“

„A možda mi ne dođemo tebi“, kazao je iznenada drugačije, ozbiljnije Janko Sretenovič.

„Možda mi odemo u Lihtenštajn“, predložio je Marko Sretenovič i krajičkom usana se prepredeno nasmiješio.

Poskoku je zašumjelo u ušima, a curak ledenog znoja mu je kliznuo niz leđa ispod lagane košulje. Brzo je, kriomice, pogledao Jakovljevića. Ovaj je hladnokrvno zurio ispred sebe. Ako je išta primijetio, a svakako jest, ni najmanjim treptajem nije to pokazao.

„Pola firme ti je upisano na drugoga, jedva viriš iz groba, a ti nas napadaš“, rekao je Marko tonom u kojemu su se miješali čuđenje i ljutnja.

„To u Lihtenštajnu je, prijatelju, znaš i sam, fiducijarni kredit“, upozorio je vlasnik Poskok international holdinga.

„Fiducija je odlična stvar“, kimnuo je Janko.

„Ako je možeš plaćati“, oprezno je dometnuo Marko.

„Ako ti ne opterećuje poslovanje.“

„Nemam problema s tim“, kazao je Poskok samouvjerenim, bezbrižnim tonom.

„Ajde, onda je i nama drago zbog tebe“, rekao je Marko.

„Prijatelju“, završio je Janko tiho, prijeteći.

Zabacio je glavu na sicu, sklopio oči i ništa nije rekao sve negdje do iza Trebnja, kad je napokon pogledao i zapovjedio:

„Zaustavi auto!“

Jakovljević je poslušno parkirao ukraj ceste što je krivudala blagim zelenim brežuljcima. Tomislav Poskok je izašao i uzeo bijesno šutirati sive oblutke uz rub asfalta, a njegov suradnik se osvrnuo po krajoliku. Jedna je farma s voćnjakom stajala u daljini pod šumom, na rubu širokog neograđenog pašnjaka na kojemu je, možda pedesetak metara od njih dvojice, mirno paslo stado krava.

„U pičku materinu!“ opsovao je gnjevno Poskok uništavajući talijanske mokasine ručne izrade. „Govna! Govna izdajnička, prokleta! Crvi ih izjeli! Jesi vidio kako su me naguzili?“

„Čekaj, ne znaš“, pokušao je Jakovljević, „možda nisu.“

„Šta ne znam? Nemoj biti naivan, sve je to bio plan. Smjestili su mi. Lovrić i Meter. Smjestili su mi, šupci“, ponovio je Poskok pa se sagnuo, zgrabio kamen i bacio ga daleko na pašnjak. Blago je začuđeno podiglo rogove, a jedno krupnije crno govedo, po izgledu i držanju valjda bik, odvojilo se od stada i načinilo nekoliko koraka put njih. „Bila je to zamka!“ objasnio je poslodavac Jakovljeviću. „Namamili su me u zamku. Dali su mi kredit, a sada me onemogućavaju da ga vratim!“ Bacio je još jedan kamen, a Jakovljević je nespokojno primijetio kako je bik napravio još nekoliko koraka u njihovom smjeru. „Šta misliš, zašto nam država u posljednja tri mjeseca ni jedan jedini račun nije platila? Neće ni platiti, ni ove dosad, ni one ubuduće. Niti će nam isplatiti obećane poljoprivredne poticaje“, nastavio je Poskok. „Meter nas uništava. Iscrpljuje nas neplaćanjem da ne možemo vraćati kredit.“

„Ali, nema logike“, primijetio je Jakovljević. „On duguje tebi, ti duguješ njemu.“

„A ne, ne, dragoviću!“ upozorio ga je Poskok pa ljutito hitnuo cijelu šaku oblutaka, zbog čega je veliko crno govedo u daljini opominjuće zamukalo. „Ne duguje meni Meter, nego država, a kome sam ja dužan? Lihtenštajnskoj off shore firmi koju nitko ne povezuje s njim. Samo im je utiho, da nitko ne zna, dao državna jamstva za kredit u češkoj banci. Zna on, kurva, što radi! Osim toga, jesi primijetio da nam je u posljednje vrijeme otkazan najam u desetak prostora koji su u crkvenom vlasništvu?“

Jakovljević se zbunjeno namrštio.

„Nisam ni ja išao za tim. Desetak prostora. Ništa. Pizdarija. Ali, sad mi je, dok smo se vozili, sve sjelo na svoje mjesto. Čitava urota. Pritišću s obje strane, i nadbiskup i Meter, da me oslabe, da me slome, da ja bankrotiram, a oni na tacni, na izvolite, uzmu pedeset posto plus jednu dionicu.

„I prodaju Sretenovičima“, sinulo je napokon Jakovljeviću.

“Sretenovičima, Lidlu, Intersparu, tko zna kome su sve pičke nudili moju glavu. Ova dvojica su još dobri...“ pokazao je Poskok u smjeru odakle su došli. „Sretenoviči nemaju zle namjere. Ili nemaju para. Da imaju para, vjerojatno bi imali zle namjere. Ovako su me samo izokola upozorili koje mi se sranje sprema. Jebo te, gdje mi je pamet bila! Kretenu! Kretenu! Kretenu!“ uhvatio se Tomo ogorčeno lupati šakama po glavi, a onda se sjetio, izvadio mobitel iz džepa i na brzom biranju našao premijerov broj. „E, hvala kurcu, ne javlja se... Pederu! Što je pederu?! Na moju muku i moje trude si se namjerio, a, šupčino?! Lupežu bijedni! Majmune! Đubre! Konju jedan!“ nizao je uvrede u pretinac premijerove govorne pošte, da bi naposljetku

nemoćno pogledao displej i iz sve snage zavitlao uređaj na pašnjak. „Aaaaaa!“ zaurlao je pritom, no opravdano je sumnjati da je to ostalo na snimci.

Kako bilo, Poskokova posljednja gesta prelila je čašu strpljenja onome biku i on se jarosno frkćući zaletio put njih. Jurio je topćući papcima, pognute glave, s rogovima u borbenom položaju, ali Jakovljević je čitavo vrijeme pratio njegovo kretanje i bio spreman na napad. Negdje ispod sakoa brzo je izvadio pištolj i opalio metak upozorenja pred govedo. Pucanj je zaglušujuće odjeknuo pitomim prialpskim pejzažom, a bik se ukipio, pogledao ih načas ustravljenim crnim očima, a onda se okrenuo i izbezumljeno umaknuo.

„Milivoje, bog te jebo!“ šapnuo je Poskok zgranuto.

Tamo na farmi netko je izašao iz kuće i podižući dlan iznad očiju pogledao u njihovom smjeru.

„Bježi u pičku materinu!“

Biži dok ti džigericu nisu izvadili

Dugačku kolonu automobila s turistima iznurenima od vožnje i vrućine i dječjeg zanovijetanja sa stražnjeg sica pretekli su bez zaustavljanja i tek pred samom graničnom rampom strogo im se ispriječio jedan revni policajac, ali i on se brzo izmaknuo kad mu je Jakovljević pokazao nekakvu legitimaciju. Ponovno su bili u Hrvatskoj, nadomak glavnog grada, kad je Poskok posegnuo u džep i istom se onda sjetio da mu je mobitel ostao na pašnjaku u susjednoj državi. Zatražio je od suradnika da mu posudi svoj, utipkao devet brojeva koje je napamet znao i po navici se prebacio na zavičajni dijalekt:

„Ej, tetka, Tomo je... A, evo, znaš i sama, po cili dan ko muva bez glave... Ma, znan, znan, nije red, ali šta ćeš, ne stignen ti, moja tetka, od obaveza... Šta mi je s tebon?... Pusti likare, ko će njiman virovat? Kad su likari ikomu pomogli?... Ma, fala Bogu... Nego, slušaj, imaš li po ure da dođen u tebe?... Ajde, evo me. Neka Magda stavi kavu, evo mene.“

Prekinuo je vezu i naložio Jakovljeviću da uredi da se u jednostavan bijeli papir zamora kutija piškota i dvadeset dekagrama kave u zrnu i da ga netko s time pričeka ispred jedne kuće na Ksaveru. Jedna je mlada zaposlenica zajapurena dotrčala s malim paketom iz dućana u susjedstvu upravo kad su njih dvojica parkirali na pločniku pred trokatnom vilom, gdje je u prizemnom stanu stanovala osamdeset-četverogodišnja Danica Meter. Tomislav Poskok otpustio je Jakovljevića i uzeo kavu i piškote od djevojke u kuti. Vrata mu je otvorila rodica Magdalena, najmlađa sestra hrvatskog premijera, redovnica koja je preko dana iz samostana na Črnomercu dolazila njegovati staru i onemoćalu mater.

Poskok je poljubio Magdu, blijedu, mučaljivu i plačljivu ženu, obiteljsku čudakinju što je u djetinjstvu mučila male životinje i kojoj se nitko nije začudio kad je još u trećem osnovne kazala da će otići u časne sestre, a ona ga je uvela i ostavila u polumračnoj sobi, u kojoj ga je, kraj stolića s dvije šalice svježe skuhane turske kave i vrčem hladnog soka od bazge, u invalidskim kolicima čekala majčina sestra Danica.

Krotko i strpljivo kao možda ni s kim, sjedeći na rubu naslonjača, odslušao je jadikovanja udovice, njezine tegobe s natečenim nogama, srčanim premosnicama, vrtoglavicama, krvavim ispljuvcima i zatajenjima mjehura, sve opisano s mnogo strasti i živopisnih medicinskih detalja, i otrpio sve njezine prijekore što je ne posjećuje, no u tome, nažalost, nije bio bolji od sina joj Luke, kojega ona više na televiziji nego uživo viđa. Otkad vlada Hrvatskom, nezahvalnik kao da je zaboravio na onu koja ga je rodila i odgojila, ali, dobro, ne žali se ona jadna. Ima dijete svoga posla, a i kome, uostalom, treba jedna bespomoćna starica koja svaki dan čeka da je Gospodin ponovno ujedini s njezinim voljenim i neprežaljenim Matom, kojemu je više od četrdeset godina odana i poslušna žena bila i sedmero mu djece, petero živih, na svijet donijela.

Posljednjih pola sata tetkine ispovjedne bujice Tomo Poskok samo je kimao i čuvao se da mu ne izleti kakvo pitanje kojom bi joj nehotice odvukao pozornost na neku drugu temu i u beskraj potaknuo njezino pripovijedanje. Čekao je da se ono prirodno i samo od sebe ugasi, a kad je taj trenutak napokon došao, pustio je da tišina među njima nešto potraje, prije nego je otpio već hladne kave i upitao:

„Nego, tetka, znaš li ti, more bit, zašto tvoj Luka meni o glavi radi?“

U sobi je, napomenuli smo, bio polumrak i on nije mogao dobro vidjeti njezino lice, ali i trenutak oklijevanja prije nego mu je odgovorila Poskoku je mnogo rekao.

„Moj Luka?“ začudila se stara. „Ujmisusovo, di bi on tebi, najbližemu rodu, o glavi radio?“

„Ne znan, i meni je čudno, ali velike mi probleme u poslu čini.“

„Ma, bogati?“

„Bogami, tetka, neće na dobro izać. Puno san ti ljut na njega.“

„O, pa ne valja to. Nije red da je među rodijacin nesloga i da su ljuti jedan na drugoga.“

„I ja isto kažen?“; složio se nećak.

„Rodijaci se tribaju držat skupa.“

„E, fala Bogu.“

„Svoj svoga do rupe dotra, ali nikad ga u rupu ne baca.“

„Krvi mi“, rekao je Poskok pomalo nervozno, želeći prekinuti ovo mudrovanje o obiteljskim odnosima, „mene je tvoj Luka bacio.“

„Ma, neće bit, Tomo. Ti si to nešto krivo razumio.“

„Svašta san ja, tetka moja, krivo razumio i puno mi stvari ispočetka nije bilo jasno. Zato i jesan ovde di san. Ali, u ovu san ti stvar sad sto posto sigur. Tvoj Luka me gonja ko đava kršćenu dušu. Sve što san ikad steka on mi se namirio uzet.“

„Bože, šta neću čut?!“ zgranula se još jednom šaptom Danica Meter. „Tomo, dite!“

„Tako ti je kako san reka“, kimnuo je Poskok uvjereno.

„Ma, čekaj, jesi ti s njin razgovara o tome?“

„Ne javlja mi se.“

„E, isto ko ni meni“, uzdahnula je starica. „Ali, slušaj, promisli još jednon...“

„Neman ti ja, tetka moja, više o čemu razmišljat“, prekinuo ju je nećak. „Meni je glava na panju, a ne znan ni kako ni zašto. More bit ti znadeš? Mater si mu. Je li tvoj Luka nešto ljut na me? Da mu nisan štogod skrivio?“

„Tomo moj, ne znan ti ja te vaše muške posle. Nisan se nikad u to mišala. Ako bi mi jezik digod poletio, tvoj bi se pokojni ujac puno ljutio. Laka mu zemlja, ima je tešku ruku. I kako unda, tako i sad, cili život muči i trpi, čekaj da se oni dogovore. Tako ti, sinko dragi, ne znan ni šta je to između Luke i tebe. Ako je neko zlo, od srca mi je ža. Sramota je i od Boga i od naroda okrenit se protiv roda najbližega, ali šta ćeš...“ zaustavila se tetka Danica načas, žalostivo puhnula pa dodala: „... ne bi bilo prvi put. Imade, dite moje slatko, puno pokvareni, zločesti ljudi koji do svoga ne drže?“

Tomislav Poskok već je otvorio usta da nešto reče, ali se zaustavio. Instinkt mu je govorio da sada treba ostati tiho i pustiti da ona nastavi, koliko god to trajalo. A potrajalo je dugo, možda i čitave dvije minute samo su sjedili u tišini, u sobi slabo osvijetljenoj tek uskim prorezom svjetla između teških zastora. Danica Meter micala je uprazno prstima u krilu, kao da prebire nevidljivu krunicu, i ukoso zurila u jednu točku u podu. Činila se sasvim odlutala u mislima i nećak je već pomislio da ništa više neće čuti od nje i da je treba pozdraviti i otići, kad se ona iznenada oglasila:

„Znaš li ti, Tomo“, rekla je ne dižući pogled, „kako je moj Mate jednon, u jednoj jedinoj noći, sve na kartan izgubio?“

„Ko da san nešto čujo o tome“; rekao je Tomo nejasno se sjećajući takve neke davne epizode o kojoj su otac i mater jednom šaptom pripovijedali.

„Nećeš ti to znat, mali si bio, momčić od desetak, dvanest godina. Moj Luka još u školu nije krenio kad se to dogodilo. Tamo, šezdeset i treće, ko sad se sićan, mi za Božić nakon puno vrimena došli iz Njemačke. Kako smo otišli, skoro dvi i po godine kući nismo dolazili. Radili po četrnest, šesnest uri, po cile dane, petkon i svetkon. On na bausteli, ja do podne u praonici jednog staračkog doma, a popodne čisti kancelarije. Mučili se ko zviri, živili ko šćenad. Stali u jednoj baraki od gnjili dasaka. Mala soba, zajednički zahod na kraju hodnika, nema noći da se kogod ne pobije. A nas dvoje se zaključaj, u kajinu se zeru zaperi pa otvori paštetu ili hrenovke. Više smo pašteta izili nego je zvizda na nebu. Šparali, šta ću ti pričat. Odricali se ko da smo sami sebi najcrnji dušmani bili, svaki bi fenig triput okrenili. Ali, zaradili. Lipe pare stekli, moglo se u ono doba. Više od trideset iljada maraka kući donili.“

Danica Meter na trenutak se zamišljeno zaustavila gledajući dlanove, a zatim ogorčeno dodala:

„I onda poker, proklet bio dan i ura kad je čujo za njega! Još u Štutgartu on ga naučio igrat, ali nije da je nešto puno igra. U jednoj sobi tamo u baraki, u jednoga Lištičanina, uvik se igralo na karte i moj bi Mate dikoju večer poša, onako, više da koju uru bude među ljudiman, pa jednon dobije dvaest maraka, drugi put izgubi trideset, a ja se ništa nisan ljutila. Šta ćeš, ne more ni čeljade uvik radit, valja ga pustit da dušon počine i zabavi se. I tako bilo sve dok se nismo vratili u Smiljevo. Dvi i po godine u Njemačkoj miran, uredan, radišan, skroman čovik bio, a u selu ko da je neki bis u nj uša. Čisto pomanita. Oće se Mate pokazat, da ima para, da je gazda. Cilu gostionu lola časti. I, dobro, neka časti, neka plati kad ima, nije u tome zlo, nego i u nas poker doša, i naš ga svit počeo igrat. Ko da đavlu triba puno. Zapamti, Tomo sine, šta će ti tetka tvoja reć, zlo je ko voda, uvik će sebi nać put. Da samo malu rupu iglon provrtiš, đava će se provuć kroza nju. Tako se, eto, provuka i u gostionu tvoga pokojnog ćaće Mirka di su muški obnoć igrali poker...“

Bila je mala seoska krčma uz prašnjav put, na mjestu gdje se dvaput dnevno zaustavljao autobus, ujutro, na putu za Split i onda opet u sumrak, vraćajući se otamo. Gostioničar Mirko Poskok tu je služio domaću rakiju, vino, crno i bijelo, vinjak, kruškovac, malinovac i sodu. To mu je bio čitav asortiman pića. Mogao je, istina, skuhati i kavu, ali to je rijetko i nevoljko činio ako nije bilo žene da zakuha vodu u džezvi. Mimo toga, imao je, kažu, dobar pršut, a ako je pršut dobar, druga ti hrana i ne treba.

Nije to bio velik ni osobit obrt, ali Mirkovi opet nisu bili gladni. Gostioničar je školovao dvoje djece, snalazio se, bilo ih je da im je bilo gore nego njemu. Zaradio bi nešto od putnika koji bi ušli čekajući autobus, nešto od muškaraca što su nedjeljom popodne kartali briškulu, ili od onih koji su za toplijih dana u dvorištu otraga valjali balote, a znatan, možda i najveći dio prihoda donosila je tajnovita aktivnost izvan radnog vremena. U kasnu uru zaključavala su se vrata, škurama zamračivali prozori i tu se kockalo, mauš, trijumf ili ajnc, a posljednjih godina, otkad je narod krenuo raditi u zapadnu Europu, došao je vrlo omiljen poker.

Ako bi se našla petorica, šestorica da bi kockali, s Poskokom se uvijek moglo dogovoriti da ih primi i do zore dvori, nosi im hranu i piće, prazni pepeljare i loži peć. Iz cijele krajine, a

gdjekad i dalje, iz Trogira, Kaštela ili s otoka, dolazili su stanovnici jednog podzemnog svijeta, ovisni o jednoj šutljivoj, opakoj strasti. Gastarbajteri, šverceri, mesari, liječnici, gdjekoji advokat, gdjekoji ubojica, okupljali su se u krčmi Mirka Poskoka i gubili čitava bogatstva na pokeru u tihoj stravi i grču što su sve vrijeme lebdjeli pod duhanskim dimom.

Negdje u jesen 1963. odnekud se pojavio neki Luketić, Kauboj su ga zvali. Ako je taj imao kakvo zanimanje, nitko nije znao za njega. Netko je rekao da ga zna iz Frankfurta, ali je ostalo zagonetka što je taj u Frankfurtu radio. Luketića svakako nisu pitali. Nešto je mučno, zmijsko bilo u njemu. Visok, ispijen i rošav, u košulji zakopčanoj do pod grlo, s brčićima, nekakve neugodne, izazivačke naravi, ali kao kockar uvijek promišljen i hladnokrvan. Rijetko koju noć završio bi s gubitkom. Sve je redom derao, ne propuštajući pritom ružno ponižavati suigrače.

„Kauboju, ti si prominio dvi karte?“ upitao bi ga netko neoprezno.

„Što ne pratiš igru, konju“, odgovorio bi mu on prezirno, skoro s gađenjem.

Taj nije mogao ništa reći da koga ne uvrijedi, pa i starijeg od sebe. Čovjek bi mu otac mogao biti, a on ga zove glupanom ili svinjom. Divlji i bešćutan, pretjerano i za okrutni svijet kocke, desetke ih je unesrećio i činilo se katkad da mu sam novac nije tako važan, koliko mu je bilo slatko drugome nanijeti zlo. Ponižavao je, napokon, i one s kojima nije igrao i od čijeg vrijeđanja nije mogao imati baš nikakva računa.

„Guzičaru“ viknuo bi, „di je moja bila bevanda?“

Guzičar je, pogađate, bio gostioničar, nikad ga nikako drugačije nije zvao.

„Što ga zoveš guzičaron?“ upitao je netko.

„Pa kad je guzičar“, odgovorio je Luketić jednostavno.

Mirko Poskok obično se pravio da ovo ne čuje. Radio je svoj posao i puštao budale da pričaju što ih je volja, sve dok ne tuku i ne razbijaju inventar, ali bilo je nekoliko prilika da se vidjelo kako ga Kauboj neviđeno živcira i kako mu malo fali da ne skoči preko stola i zgrabi ga za prsa.

Upravo podmuklom gadu s brčićima na nišan je neoprezno istrčao hvalisavi Mate Meter, kad se o Božiću, džepova nabijenih njemačkim markama za svačiji gemišt i rakiju, vratio u selo, premda su ga svi upozoravali da se kloni tipa.

„Nemoj, Mate, stoj u kući sa svojon dicon, dvi i po godine ji nisi vidio, molila ga ja. Nemoj, badžo, ne znaš su kin imaš posla, govorio mu i tvoj ćaća Mirko“, pričala je tetka Danica Tomislavu Poskoku. „Ali, sve džaba. Zajogunio se budala da će on Kauboju pokazat, da će i kauboje i indijance naučit šta je poker, ali da in to, majci, neće bit jeftino.“

Tomislav Poskok slabo se sjećao tetka Mate, on je većinom bio u Njemačkoj. Radio je tamo dvadeset i koju godinu i umro u manje od dva tjedna, pao u postelju i ekspresno otišao jedva napunivši pedeset. Ali, u onih nekoliko prilika kad bi se njihove obitelji srele, obično na sprovodima i vjenčanjima, osjećala se suzdržanost, pa i kao neka mučnina između njega i oca. Njihove su žene bile sestre, nježne i brižne jedna za drugu, ali njih dvojica su se mlitavo pozdravljali i ukočeno šalili. Ako su naoko i bili srdačni; nije bilo pravog veselja. Neka se rodica jednom udavala i Tomo, tada student, u hotelskoj je Sali preko stola slučajno pogledao tetka i shvatio da ovaj pilji u njega. S čašom u ruci, vjerojatno već pijan, smrknuto je gledao, a njemu

je došla jasna činjenica koju je dugo naslućivao, da ga tetak Mate zbog nečega ne voli, ni njega ni njegove, cijelu njihovu Poskokovu racu.

Pijući tursku kavu i sok od bazge toga vrelog srpanjskog popodneva u vili na Ksaveru napokon mu se otkrio razlog netrpeljivosti u događaju otprije gotovo pola stoljeća, kad je tetak Mate, razmetljiv i samouvjeren, sam se sebi nekako doimajući pametniji i sposobniji, možda i zgodniji zbog novca što ga je donio iz Njemačke, s iskusnim, karijernim gulikožom tri noći igrao poker u smiljevačkoj krčmi njegova ćaće Mirka. Stvar bi vjerojatno ispala sretnija da ga prve noći karta nije krenula i da nije uzeo tisuću i dvjesto jednom sinjskom mesaru, ucvilio jednog doktora za nekoliko stotina, a Kauboja Luketića za gotovo tri tisuće. Taj kockarski plijen učinio ga je nesnosnim, pomutio mu mozak do mjere da je povjerovao kako nema više potrebe kulučiti na njemačkim novogradnjama. Otkrio je u sebi krasan talent i vještinu od koje će i on i njegova obitelj mnogo lagodnije živjeti.

Luketić mu se, dakako, sutradan nemilosrdno osvetio. Još ponesen uspjehom od prethodne noći, tetak Mate ispočetka je bio neoprezan, a kasnije, kad je stao ozbiljnije gubiti, uhvatila ga je panika te je bezglavo srljao, početnički griješio, pacerski blefirao. U lice mu se kreveljeći i podjebavajući ga, Luketić je do zore sedam tisuća maraka istresao iz njega.

Rudilo je iza smiljevačkih brda kad su ostali sami i kad je krčmar Mirko stavio kavu i rakiju pred badžu Matu. Ovaj je bio tako potresen gubitkom da su mu ruke drhtale i nije mogao bićerin do usta prinijeti.

„Jesan ti reka, lude jedan“, počeo je Mirko tiho. „Jesan ti reka da ne prilaziš. Da se ne pačaš. Beštije su to. Lešinari. Ja ji znan, skoro svaku noć su u mene. Reka bi ti da ji u dušu znan, ali nema duše u njima. Biži dok još moreš. Biži, Mate, dok ti džigericu nisu izvadili.“

„Ajde, muči“, odbrusio je Mate neljubazno. „Šta ti, matere ti, znaš o pokeru?“

„Znan koliko triban znat, da nikad u životu ne sidnen s ovin ljudima.“

„Eto, vidiš, i sam si prizna. Ne znaš. Nisi igra, ti samo trčiš oko njizi. Letaš ko muva oko konjskog prkna. Ti si in sluga, čankolizac, štaš ti meni govorit...“

„Nemoj, Mate“, pokušao ga je umiriti gostioničar.

„Guzičar! Dobro ti je Luketić reka“, uvrijedio je tada Mate badžu Mirka, zacijelo više stoga jer je bio uzrujan noćašnjim porazom, nego što je to stvarno mislio, a Mate je ušutio i zamislio se.

„Nije ti ovo tribalo“, rekao je naposljetku pomirljivo i ustao. „Nije red. Ali, dobro, znan kako ti je.“

„Ti znaš?“ podsmijehnuo se gastarbajter. „Šta pizdarije pričaš? Di si ti, a di san ja. Sve što imadeš, da na jednu rpu metneš, ne vridi koliko san ja noćas izgubio.“

Gostioničar je shvatio da mu je džabe govoriti. Ustao je i skupio čaše koje su ostale iza kartaša, a zatim uzeo metlu i krenuo čistiti pod.

„Ometi! Ometi!“ dobacio mu je badžo Mate podrugljivo, podcjenjivački.

Mirko se zaustavio s metlom u ruci i na trenutak ga pogledao, kao da se premišlja bi li mu štogod rekao. Kao da jedva obuzdava da mu nešto bijesno odbrusi. A onda je taj trenutak prošao i on je opet bio sabran i vratio se poslu.

„Kad bi ja tebi nešto reka o Kauboju...“ počeo je ipak nešto kasnije ne dižući pogled s nečistog poda. „Jednu stvar kad bi te naučio, kako ćeš ga skonta, šta bi to tebi vridilo?“

„Ajde, Mirko, svrši posa i pođi kući“, odgovorio mu je Mate nezainteresirano.

„A dobro, kako god ti oćeš“, kazao je Mirko jednostavno, „ali ako iko zna ove kockare, kako znat kad drže dobre karte, a kako kad nemaju ništa u rukan, to san ja.“

„Ti znaš?“ pogledao ga je Mate nepovjerljivo.

„Ja znan“, rekao je Mirko samouvjereno.

„Pa šta znaš?“

„A koliko to tebi vridi?“

„Šta koliko mi vridi?“

„Koliko bi platio“, objasnio mu je gostioničar ponovno se zaustavljajući s metlom, „ako ti rečen kako ćeš oderat Kauboja Luketića? Kako ćeš pripoznat kad on blefira? Je li bi to vridilo pola od onoga što ćeš mu uzet?“

„Ih, pola!?“ zaprepastio se Mate, ali nekako neozbiljno, kao da s djetetom razgovara. „Dat ću ti četvrtinu.“

„Daj mi trećinu.“

„Ja da sa svojin paran igran i tebi dan trećinu od onoga šta dobijen?“

„Tako je.“

„Puno je, Mirko, brate.“

„A, jebaji ga“, rekao je Mirko, „neka i guzičar jednon zaradi?“

Mate ga je pogledao malo stisnutim očima, procjenjivački.

„Ajde“, složio se, „dat ću ti trećinu. Ali, samo ako vridi.“

„Vridi, nemoš falit. To san puno puta vidio“, rekao je gostioničar, a zatim prišao mužu ženine mu sestre, unio mu se u lice i pojasnio: „Luketić, kad blefira, to niko ne zna, ni on sam ne iđe za tizin, jezikon, biće od nervoze, line po gornjin zubin. Ali, ne otvara usta. Dobro gledaj, samo mu se gubice jedan tren malo nadignu. Ovako...“

Treće noći tetkovog kartanja digla se olujna bura, zviždala je kršeći stabla i vijajući sitne pahulje u jednoj jezivo studenoj noći u kojoj je samo đavo hodao selom. U gostionici Tomislavova oca Mirka okupili su se njih petorica – jedan autoprijevoznik, jedan nakupac stoke, advokat Maras, Kauboj i tetak. Krenuli su kartati oko jedanaest i u prvih sat vremena, uobičajeno, nije bilo većih uloga, nitko nije znatnije ni dobivao ni gubio. Tetak je pažljivo gledao Kauboja i u jednom malenom trenutku, prije nego će ovaj bahato podići ulog za petsto maraka, uočio je kako je liznuo zube i zatvorene mu se usne od toga nakratko ispupčile. Ma, neće bit, pomislio je tetak sjetivši se badžinog savjeta. Osmjelio se pratiti Luketićev ulog.

Luketić nije imao nego dvije trice.

O, jeben ti neću boga, opsovao je tetak u sebi.

Oko jedan kamiondžija je imao napad gihta i napustio društvo. Malo kasnije odustao je i advokat. Kauboj je bio na dobitku oko tri tisuće, a tetak je gubio nekoliko stotina, kad je malo prije dva sata ujutro u jednoj partiji Kauboj odjednom drsko podigao ulog za dvije tisuće maraka. Onaj nakupac je bacio karte, a tetak pogledao tri dečka u ruci, platio i podigao za još

tisuću i po, osjećajući kako mu dolazi onaj poznati osjećaj zbog kojega ljudi sjedaju za kartaške stolove.

Krv se u njemu lagano uspinjala pa je zastao nekoliko trenutaka plitko dišući, umirujući se i pažljivo gledajući suparnika. Kauboj mu se zločesto nacerio. Onda je još jednom pogledao karte i, tetak je jasno vidio, iza skupljenih usana zamišljeno liznuo gornje zube prije nego je platio njegovih tisuću i po i dodao tri. Više od trinaest tisuća maraka ležalo je na sredini stola.

Tetak je platio i ove zadnje tri.

A Kauboj nije imao ništa. Ni jedan jedini usrani par.

Gostioničar, koji je baš u tom trenutku s rundom pića prišao stolu, nehotice se osmjehnuo, a Luketiću to nije promaklo.

„Šta se ti, guzičaru, smiješ?!“ prasnuo je divljački.

„Nemoj se na gazdu istresat“, rekao je, skupljajući dobitak, tetak Mate zaštitnički. „Ako ti gubiš, nije to njegov problem.“

Već je gotovo bilo četiri ujutro. Nakupac stoke je davno odustao od igre, no ostao je kao djelitelj za stolom, a Kauboj je gubio oko osam i po tisuća. Nitko ga dotad nije bio tako ogulio. Bio je bijesan i sve se teže kontrolirao.

U jednoj partiji promijenio je tri karte. Ovlaš je povirio što je dobio i jedva primjetno liznuo gornje zube. Pogledao je prezirno tetka, kao što bi pogledao iza sebe nakon velike nužde, i spremno izbrojao četiri tisuća maraka. Tetak je zapanjeno podigao obrve.

„Ajde, dođi“ zovnuo ga je Kauboj. „Ajde, gudinu, dođi.“

A tetak Mate se nasmijao kao da je ovaj upravo ispričao vic, platio mu četiri, pogledao ga još jednom veselo vrteći glavom, i dodao dvije. Kauboj se nakezio.

„E, baš dobro“, rekao je. „Danas san ionako mislio ranije poć leć.“

Virnuo je još jednom karte, ponovno nesvjesno jezikom taknuo zube, pa sve ispred sebe gurnuo prema sredini stola.

„Ovde je četiri...“ rekao je, a potom posegnuo rukom u unutarnji džep sakoa i, nemarno bacajući čitav svežanj novčanica, dodao: „... a ovde još dvadeset. Je li se i tebi iđe leć?“ upitao je tetka nonšalantno, kao da je najprirodnija stvar uložiti trideset tisuća maraka u jednom dijeljenju.

Nakupac je šutke zurio u ulog, gostioničar Mirko skamenjen stajao kraj šanka, a tetak se opustio u naslonu stolice. Činio se potpuno sabran, premda mu je srce luđački tuklo, i dugo ništa nije rekao ni učinio. U ruci je držao skalu do kralja. Provjerio je još jednom da mu štogod ne nedostaje, devet, deset, dečko, dama, kralj, i spustio karte licem nadolje. Zatim je, baš kao i Kauboj, gurnuo naprijed sve ispred sebe i iz hlača izvadio iskrzanu modru omotnicu. Otvorio ju je i prelistao novčanice kao da broji, premda nije, naravno, morao brojati. Znao je koliko ima. Čitavu je svoju uštođevinu u omotnici nježno, oprezno spustio na hrpu i promuklo, glasom napuklim od užasa, upitao Luketića:

„Šta imaš?“

„A ništa“, rekao je kao ljutito Luketić, hinjeno razočaranom gestom bacajući karte. „Ful. Sedmice i kraljevi.“

Vani je u tom trenutku prasnulo kao hitac. Ujutro će otkriti da je to bura uzdužno rascijepila stablo bagrema, ali prisutnima je tada djelovalo kao da se slomila sama duša Mate Metera. Unezvijerenim je očima gledao oko sebe. Gostioničar Mirko samo je sklopio oči i nezadovoljno zavrtio glavom...

„Sve što smo imali, sve za što smo i on i ja dvi i po godine radili“, rekla je ogorčeno Danica Meter, „sve je govno izgubio.“

„A sve zbog moga ćaće. To mi oćeš reć?“ upitao je Tomo Poskok.

„A ne znan. Ko će to znat, moj Tomo. Davno je bilo. Ali, jedna stvar je još onda bila sumnjiva i Mati nije išla u glavu. Umro je, a to ga je mučilo... Pamtiš li, sinko, kad ste vi ono priselili u Zagreb i kupili kuću u Dubravi.“

„Pamtin, tetka.“

„Kad je to bilo?“

„Šezdeset četvrte.“

„Šezdeset četvrte“, složila se tetka Danica. „A šta misliš, oklen tvome ćaći pare za kuću u Dubravi?“

„A ne znan, ušpara je, zadužio se...“

„Ušpara, zadužio se, more bit“", kimnula je stara. „Ali, ja san jednu drugu stvar čula. Pričalo se po selu, ko će znat šta je istina, da mu je Kauboj Luketić da pare. Da su on i tvoj ćaća Mirko imali dogovor i skupa perušali ljude.“

„Moj ćaća i Luketić?“ zapanjio se Tomislav. „Ma, ne mogu virovat.“

„Ne mogu ni ja. Grij je i pomislit da je Mirko svoga badžu privario. Pokvaren narod svašta priča, mislila san ja onda, a i danas tako mislin, ali moga Matu je ta stvar baš puno mučila. Najposlin je, ja mislin, od toga i umro. Nije više bio isti, nikad se jadan od one noći nije oporavio.“

Danica Mater ponovno je zamukla, a i Poskok se zaustavio razmišljajući o strašnoj obiteljskoj tajni koju je istom sada saznao, o zloj krvi koja je desetljećima ležala između dvojice danas pokojnih muškaraca i osveti koja je strpljivo čekala sljedeću generaciju.

„Nemoj se, Tomo sine, nikad kockat“, javila se iznenada tetka tiho.

E, sad si mi to rekla, pomislio je on kivno. Gujo pokvarena, sad si se toga sjetila.

„Obećaj mi“, ponovila je ona. „Obećaj svojoj tetki da se nećeš kockat.“

Tomislav Poskok je šutio i nije staroj rekao ni da hoće ni da neće, a i da jest, koja korist od toga.

Manje od dva tjedna nakon ovoga razgovora njemu više ništa neće biti važno.

Luna Radić i klapa Špurtil

Zdeslav Poskok gledao je poznatog estradnog impresarija i zaključio kako se na njemu ništa ne primjećuje da je čovjek još prije pola godine imao ozbiljnih zdravstvenih problema koji su zabrinuli sve njegove prijatelje. „Zoki je bolestan. Zoki mora na operaciju“, pročulo se negdje u veljači među hrvatskim pjevačicama i pjevačima i premda su mnogi sa Zoranom Paripovićem imali ružna iskustva, premda je gotovo svakoga prevario, lakoumni svijet zabavne glazbe ganula je sudbina debeljuškastog, proćelavog prefriganca u sintetičkoj trenirci. Odjednom su mu oprostili neisplaćene honorare, pokvarene razglase, kombije bez grijanja, smještaje u prljavim kamiondžijskim svratištima ili ako ih je Zoki jednom poslao na gažu u Metković, a nekako im zaboravio napomenuti da nastupaju u priredbi gdje je glavni program borba pasa.

„Zoki je tako loše da više uopće ne izlazi. Zoki se nikome ne javlja na telefon“, pripovijedale su prestravljenim šapatom subotom na špici zvijezde jedna drugoj.

„Čuj, a što je njemu zapravo?“

„To nitko ne zna.“

„O, Isuse!“

Naposljetku su napravili ono što zvijezde u ovakvim prilikama inače rade. Organizirali su veliki humanitarni koncert u Areni na Laništu i svi su se javili da će džabe pjevati za troškove Paripovićeve operacije u privatnoj klinici u Švicarskoj. Veličanstven šou je to bio. Čitava četiri i po sata je trajao, ali većim dijelom stoga jer su u stankama između pjesama u beskraj pričali o Zokijevoj dobroti i skromnosti i njegovom nasmijanom portretu na golemom video zidu drhtavim glasom poručivali da ustraje. Na kraju su svi izvođači zajedno izašli na stejdž i zagrljeni zborno otpjevali Zokijevu najdražu *Malo mi je jedan život s tobom*, dok je sedamnaest tisuća ljudi ridalo s podignutim upaljačima i mobitelima.

Bogu hvala, stvar je ipak izašla na dobro. Kojih mjesec dana kasnije Zoran Paripović vratio se iz Švicarske kao preporođen, raspoložen, nasmijan, s čuperkom kose koji mu je mangupski padao na čelo. Narav tajanstvenog, složenog i skupog medicinskog zahvata kojemu je podvrgnut nikad nije točno utvrđena, no prilično se vjerojatnim čini da je bila riječ o operaciji presađivanja kose.

Pa stvarno to kvalitetno danas rade, pomislio je Zdeslav zadivljeno, sada malo već i nepristojno buljeći u Paripovićevo tjeme i prstima nesvjesno prolazeći kroz vlastito, srećom još gusto vlasište.

„Zdeslave, slušaš ti šta ti čovjek priča“, zovnula ga je tada Luna prijekorno, a on se prenuo i ispričao.

„Pardon, nešto sam se zamislio.“

„Dakle, kao što sam rekao“, ponovio je impresario povjerljivo se naginjući preko stola, „Grand prix možemo kupiti za petnaest tisuća. Možda i za dvanaest, ali ne garantiram.“

„Petnaest tisuća čega?“

„Pa eura“, objasnio je Paripović jednostavno.

„O, jebem ti! Ima li štogod jeftinije?“ zaprepastio se Poskok junior, a njegova je djevojka negodujući prekrižila ruke na prsima.

„Ima nagrada za najboljeg debitanta“, predložio je Zoki, „ali to će biti malo glupo jer je ona treći put na Festivalu.“

„Neću debitanta“ rekla je Luna prkosno. „Dosta mi je da glupi žiriji stalno seru po meni. Hoću jednom uzeti glavnu nagradu.“

„Imaš pravo, Luna. Ne daj se podcjenjivati“, ohrabrio ju je Marcelo, a Zdeslavu je u svijesti načas sijevnula slika kako grabi malu viljušku za desert i divljački mu je zabija u vratnu arteriju, ali je samo duboko udahnuo, okrenuo se svojoj dragani i zavapio:

„Ljubavi, molim te, pa već smo uredili Nagradu publike.“

Izluđivalo ga je kako njegova nezahvalna dragana i njezin blesavi prijatelj ne shvaćaju da se već i tom mućkom izložio više nego je želio. Novinari će ga razapeti, a njegov otac hladnokrvno ustrijeliti lovačkim oružjem sazna li se da je Poskok trgovina, kao generalni pokrovitelj Porečkog festivala, za finalnu večer dobila pet stotina besplatnih ulaznica koje su blagajnicama i vozačima podijeljene, uz diskretnu uputu iz samog vrha kompanije da glasaju za *Plimu ljubavi* u interpretaciji Lune Radić i klape Špurtil.

A pjesma, sasvim uzgredno, uopće nije bila vrijedna skandala. Dapače, za njihov originalan, pionirski spoj suvremene elektronske plesne glazbe i tradicionalnih dalmatinskih vokalnih harmonija, Zdeslav Poskok kriomice se nadao da će ostati usamljen, da nitko nikada više neće napraviti nešto tako čudovišno. Dva mjeseca su je sastavljali u studiju, ali razulareno kompjutersko čekićanje u kombinaciji s turobnim muškim tuljenjem i pjevačicom što, tobože pod navalom osjećaja, isprekidano uzdiše kao da hiperventilira, sa svakim je novim pokušajem samo postajalo grotesknije. Usudio se jednom, oprezno i izokola, svojoj razmaženoj i sujetnoj djevojci kazati da pjesma djeluje... pa tako, možda malo zbunjujuće, a ona je samo prezirno odmahnula i okrenula glavu. Nitko joj ništa razumno nije mogao kazati kako je bila zaslijepljena Marcelovim bezočnim laskanjem. -

„Meni je ovo super!... Ljudi, ovo je genijalno!“ derao se ozareno modni stilist s golemim slušalicama na glavi, tresući se kao lutak. Zdeslavu su se njegovi plesni pokreti ipak činili nešto pretjerano žustrima pa je iskopčao slušalice iz stereo uređaja, a studio je ispunila, greškom producenta, dvostruko ubrzana verzija *Plime ljubavi*. Veliki muzički autoritet nije ni uočio da Lunino pjevanje zvuči kao „za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika“ na kraju reklame za pilule protiv migrena i bolnih menstruacija.

I sada se, u restoranu u Poreču, pred finalnu večer Festivala, pjevačica smrknuto durila, dok su Paripović i Marcelo netremice čekali što će Zdeslav odlučiti, a ovaj je samo nezadovoljno zavrtio glavom i osvrnuo se. Glamurozni estradni ljudi preplavili su istarski gradić i grčevito se trsili djelovati što prirodnije pred fotografskim objektivima za koje su glumili da ih ne primjećuju. Smijući se nešto glasnije nego što bi bilo normalno, panično su dokazivali kako se odlično zabavljaju, kako je čitav njihov život jedan dugački, neprekinuti tulum.

Nekoliko stolova dalje, desno od ulaza, raskalašeno se cerekalo društvo okupljeno oko Popularnog Roka, svojevrsnog rekordera socijalnih službi, nezakonitog oca petero djece sa četiri žene. Poderana košulja nepogrešivo je odavala da je on već sad, u dva popodne, pijan, jer kad god bi se nakitio, Popularni je Roko, kao Supermen, trgao odjeću sa sebe. Tijesno ga

grleći, gotovo kao u hrvačkom zahvatu, do njega je sjedio taekwondo prvak, Lunin bivši, Milan. Zdeslav je u nelagodi maknuo pogled od njih na drugu stranu. U dijelu lokala bližem ulici, gdje se nije posluživala hrana, među estradnim luzerima, novinarima na mršavim domaćim dnevnicama i nekolicinom znatiželjnih obožavatelja, smjestile su se dvije djevojke i jedan mladić, a jedna od djevojaka, u žutoj majici s Minnie Mouse, kao da mu je bila poznata.

„Lave, glupo je da sad odustanemo“, javio se Marcelo molećivo. „Imamo prejebenu pjesmu, moraš pomoći da ne propadne.“

Zdeslav je još jednom pogledao Paripovića i, unatoč nezadovoljstvu zbog znatnog iznosa u deviznoj valuti, a i iznenadnog i neobjašnjivog osjećaja pravdoljubivosti, što mu je govorio kako bi bilo neprilično i podlo da njihovo klapsko dance sranje trijumfira u Poreču, naposljetku svejedno upitao:

„Dvanaest, kažeš?“

„Ponudit ću dvanaest“, potvrdio je impresario, „ali nisam siguran. Njih je pet u žiriju, teško će biti za manje od petnaest.“

„Znaš li ti da neki ljudi čitavu godinu toliko ne zarade?“ primijetio je Zdeslav srdito.

„Koji ljudi?“ upitao ga je Paripović podsmješljivo. „Ti znaš nekoga od njih? Dobar si s njima?“

Trenutak ili dva izazivački su zurili jedan u drugoga, a onda je Zdeslav lagano kimnuo.

„Okej“, kazao je, „donijet ću ti pare pred početak finalne večeri.“

„To!“ viknuo je Marcelo oduševljeno i podigao ispružen dlan put Lune, ali ona mu nije uzvratila pljeskom. Ostala je namrštena, s rukama na prsima, ljutita zbog Zdeslavova odvratnog cjenkanja i sebičnog uskraćivanja podrške njezinoj karijeri. Pljesak, a zatim i krik neke žene, došao je, međutim, od stola desno od ulaza. Tko zna što je Popularni Roko tamo pijano blebnuo pijanom taekwondo šampionu, da ga je ovaj iznenada mlatnuo po nosu.

„Idiot!“ šapnuo je modni stilist preneraženo, a pjevačica se samo ukočila i uvukla malo glavu u ramena, sjećajući se zacijelo kako je nesuđeni zaručnik jednaku stvar napravio i njezinoj mami i tati.

Svi su se u restoranu zaustavili s čašama i priborom u zraku, ne usuđujući se pogledati pjevača koji je, staklastim očima šokirano zureći preda se, krvario po rezancima od košulje, pa ni inače revni fotoreporteri tračerskih revija nisu podigli aparate ne želeći se zamjeriti nasilniku s Kajzerice. Nelagoda je potrajala sve dok konobar nije donio čist bijeli stolnjak koji je Popularni Roko pritisnuo na lice.

„Onda ti večeras donesi petnaest“, zaključio je Zoki Paripović, „a ja ću ti vratiti ako bude viška.“

Eh, da mi je vidjeti onoga kojemu si ti vratio pare, pomislio je Zdeslav Poskok zlovoljno. Lupež s presađenom kosom nešto se kasnije ispričao nekakvim poslom i otišao, a zatim su se i Marcelo i Luna uputili do hotela gdje ih je čekala zahtjevna zadaća izbora njezinih cipela za nastup. Nasljednik poslovnog imperija ostao je, kao i obično, platiti račun. Mahnuo je konobaru.

„Roko, prijatelju, oprosti, nije bilo namjerno. Roko, brate, molim te, možeš li mi oprostiti“, preklinjao je sada kamatar Milan pjevača, a pjevač je kroz krvavu tkaninu mumljao nešto što se uistinu nije moglo shvatiti ni kao „da“ ni kao „ne“.

Zdeslav Poskok onda se slučajno okrenuo i ponovno opazio onu u Minnie Mouse majici, onu koja mu se maločas učinila poznata. Očito je prepoznavanje bilo obostrano jer je i ona ljubopitljivo gledala njega.

„Oprostite, glupo će zvučati, ali otkud se nas dvoje znamo?“ upitao ju je Zdeslav.

„Pa stvarno je glupo. Vi ste mi dali otkaz“, objasnila mu je djevojka ljubazno.

Majmune, počastio je u mislima Zdeslav sam sebe, sjećajući se sada onoga jutra kad im je prodavačica odbila složiti sendvič, i ništa mu u tome času prikladnije nije palo na pamet, nego da djevojku i njezino društvo upita:

„Mogu li vas nečim počastiti?“

„Ne možete“, odgovorila je ponosno Koraljka Mlakić.

Zdeslav je u neprilici zakimao glavom. Ovo je sad zbilja bilo kretenski. Okrenuo se i ponovno podigao ruku, iznerviran što konobar ne prilazi, no ovaj je već pritrčavao s računom u kožnim koricama. Zdeslav se široko potpisao i ostavio napojnicu, a zatim ustao i, prolazeći kraj stola s onom drznicom, ne znajući ni sam zašto, uljudno pozdravio:

„Doviđenja.“

„Doviđenja“, odgovorila mu je gospođica Mlakić slatko.

„Jebo te, što je ovo bilo?“ rekla je zaprepašteno njezina cimerica Jelena kad je Poskok odmakao nekoliko metara niz ulicu.

„Šupak“, zaključila je prodavačica jezgrovito i baš je naumila i ona pogledati za poslodavcem, da bi ipak shvatila kako je za dojam njezine potpune pobjede važno da se ne osvrće. Nezainteresirano je otpuhala cigaretni dim, dok su joj ruke malo drhtale.

Dvije ulaznice za Porečki festival dugo su neželjene ležale na kutiji čokolada kojima je istekao rok trajanja u skučenom i pretrpanom zahodu za osoblje u dućanu Poskok na Maksimirskoj i bile tek predmet podsmijeha zaposlenih. Kolegica Goga nije mogla otići piškiti a da se ne vrati s pitanjem: „Onda, ljubica, budeš glasala za dragu mladog gazde?“ a Koraljka bi joj, ako nije bilo mušterija u dućanu, frajerski odbrusila: „E, nabijem i tebe i gazdinu dragu.“ Ipak, lijepo se bila usrala zbog onog incidenta proljetos. Kad ju je bijes pustio i Goga joj objasnila na koga se otresla, ispunila ju je zebnja od otkaza i danima je među poštom tražila obavijest od kadrovske službe, a srce bi joj zalupalo ako je imala poziv s nepoznatog broja. Umirila se tek nakon dugog vremena, možda i mjesec i po dana moralo je proći bez ikakvih posljedica da bi se konačno opustila.

Strah od gubitka zaposlenja tada je, međutim, zamijenila ljutnja i osjećaj ništavnosti. Vlasnikov je sin nije pravo ni zamijetio. Ona se požderala od muke da će je najuriti, a on se već na vratima zacijelo više nije sjećao njihove svađe. Bila mu je tako beznačajna da se uopće nije potrudio ostvariti svoju prijetnju. Usputno je i bez ozbiljne namjere nasmrt prepao jedno mizerno i bespomoćno biće i otišao. I od toga se Koraljka baš loše osjećala, kako se on okrutno poigrao s njom i ostavio je kao dječak kojemu je dosadilo mučiti mačića.

„Kad se toga sjetim“, izjadala se cimerici, „draže bi mi bilo da mi je dao otkaz.“

„Ajde, ne lupetaj“, odgovorila joj je Jelena trezveno.

Kako bilo, jedno jutro koncem lipnja u kamionu s robom došle su dvije ulaznice za Porečki festival, a vozač Siniša prenio je želju „onih gore“, u Mordoru, da personal u što većem broju dođe na ljetnu lako-glazbenu priredbu i svojim glasovima svakako podrže novo ostvarenje popularne pjevačice Lune, gdje je ona odvažno zakoračila u područje klapskog melosa. Četvero je zaposlenih na ovaj poziv zborno uzvratilo starom narodnom:

„Ma, vidi kurca!“

Nitko nije pokazivao ni trun želje da slobodni vikend provede pomažući estradnoj karijeri djevojke vlasnikovog sina i upravo su uvredljivim doživljavali pokušaj poslovodstva da ih podmiti besplatnim ulaznicama. I tako je omotnica s kartama bačena na kutiju s pokvarenim čokoladama, i iskrivila se od vode jer su nad njom otresali mokre ruke, i vjerojatno bi ostala tamo sve dok netko ne bi krenuo praviti red u zahodu da prije nekoliko dana Koraljka nije tu stvar slučajno spomenula Jeleni.

„Poreč? Imaš karte za Poreč?“ uzviknula je Jelena iznenađeno i još nije ni završila rečenicu, a već je tipkala poruku: Generale, idemo u Poreč!

Poduzetna i oštroumna Koraljkina cimerica učas je sve povezala. Njezin dečko Darko, poznat i kao General, imao je nekakvu tetku, a tetka je imala stan u Poreču i eto ti krasne prilike za izlet na kojemu će Jelena napokon obući svoj novi badić. Koraljki je uskraćeno pravo prigovora i zapovjeđeno da se krene pakirati. Istresli su na hrpu sav novac kojim je raspolagalo njihovo dvočlano podstanarsko kućanstvo u tavanskom stanu u Rudešu. Jele je, za svaki slučaj, posudila i sto eura od šefa u lounge baru, a General je imao obavezu promijeniti akumulator na Meganu i naći nekoga tko će preko vikenda umjesto njega paziti domovinu od unutrašnjih i vanjskih neprijatelja. Darko je inače dočasnik u vojnoj policiji, ali ga njegova cura nadimkom velikodušno unaprjeđuje.

„On je, istina, narednik, ali kad se skine... Kad se skineeeee...“ naglasila bi Jelena značajno šireći ruke, a General bi se na to zasramljeno zarumenio i molio je da ušuti.

„Ti s lovom, sve su to govna“, mljela je sada, dok su se na porečkoj rivi gurali među gomilom turista, držeći Darka pod ruku i ne mareći sluša li je itko. „U Ilici kad sam radila, kod Britanca, u jednom groznom, jeftinom kafiću što se otvarao u šest, svako jutro su mi prvi gosti bili pet smetlara u zelenim i žutim uniformama. Ostavili bi na pločniku one svoje trokolice i metle od šiblja i ušli da popiju čaj, kavu, vlahovac, kako koji. Za svakoga sam znala što pije i uvijek je bio jednak račun, trideset tri kune, a najstariji među njima, jedan što je pio čaj od mente, svako jutro bi na šanku ostavio četrdeset i rekao: ‚Malička, za frizuru.‘ A sad u *Starzu*, znate koliki su tamo tringelti? Tip uzme bocu šampanjca od soma i osamsto i još dva koktela, ukupno tisuću devetsto devedeset kuna. Majke mi, račun jedan devet devet nula. I znate što on napravi? Daje mi dva soma i niti me ne pogleda. Samo odmahne, onako, kao umorno i reče: ‚Dobro je.‘ Čuj, dobro je? Šta je dobro, frajeru, mislim se ja. Poserem se i na tebe i na tvoje ‚dobro je‘. Smetlari, narode“, zaključila je Jele. „Smetlari su gospoda.“

Ona i Darko zaustavili su se kraj jednog štanda sa slamnatim šeširima, a Koraljka je napravila nekoliko koraka i zagledala se u brodove privezane u luci, elegantne modre jahte, mokru tikovinu i ulaštenu mjed i neke sretne ljude što su na krmama, zagrnuti velikim

ručnicima, izvaljeni u naslonjačima presvučenim bijelom kožom, jeli sir i pili vino iz širokih oblih čaša. Djelovali su joj samodovoljno i spokojno u svojoj raskoši, blaženo ravnodušni na svu muku svijeta, posve nesvjesni ljudi što su znojni i prašnjavi i živčani žurili vrelim asfaltom nedaleko njih. Zatim se okrenula i ponovno ga opazila. Lijepi je princ stajao tamo na pločniku ispred jedne banke, u plavoj lanenoj košulji, bijelim hlačama i plitkim smeđim cipelama bez čarapa, s tamnim naočalama na nosu.

I baš joj vrag nije dao mira.

Petnaest tisuća eura nije imao na osobnom računu, morao je posegnuti za poslovnom karticom, a stanje na njoj kontrolirao je otac i isplata ovako velikog iznosa neizbježno će podići oluju nezadovoljstva. Kad je Zdeslav popizdio na Zokija Paripovića, posrijedi je zapravo bio samo transfer bijesa kojim će Tomo Poskok dočekati svoga jedinog sina, kad opazi na kakve ludosti on i dalje, unatoč upozorenjima, arči obiteljski imetak. Stari će neizbježno podivljati, ali dobro, sad je bio daleko, na moru s mamom, i možda se ohladi dok se vrati. Provjerio je pokriva li rub košulje izbočinu što je nastala nabijanjem debele omotnice u džep hlača, kad je ugledao kako mu preko travnjaka što je dijelio pločnik od ceste odlučno prilazi ona u Minnie Mouse majici.

„Opet ja“, rekla je Koraljka. „Oprostite, maloprije sam bila gruba prema vama, a htjela bih vam svakako nešto reći. Ne gnjavim?“

„Ne, ne, izvolite“, odgovorio je Zdeslav susretljivo, premda to baš i nije mislio.

„Vi se vjerojatno ne sjećate mog imena. Onog jutra ste ga, doduše, znali, ali to je zbog...“ prstom je pokazala na lijevu stranu prsa gdje joj je na plavoj kecelji izvezeno ime. „Ja sam Koraljka Mlakić.“

„Zdeslav Poskok, drago mi je.“

„Znam“, kimnula je prodavačica i jedan maleni trenutak zatečeno zastala prije nego je prihvatila pruženu ruku.

„Recite“, kazao je on skidajući naočale.

„Pa, gledajte, što sam htjela...“ počela je ona nešto nespretno jer joj je ono rukovanje nekako oduzelo žestinu i usredotočenost, a ni ovo s naočalama nije pomagalo. „Svi smo mi ljudi, je li tako? Imamo svoje dostojanstvo. Imamo osjećaje. Udarci nas jednako bole. Ostanu modrice. I trebali bi biti oprezniji, znate. Ne možete samo tako... nemam pojma. Gaziti po drugima. I mi mali ljudi, mi smo isto...“

Koraljka je zastala i namrštila se, ovo nije ispalo kako je naumila. Nije mislila reći „mali ljudi“, uvijek joj je bio mrzak taj izraz. Ježila se ako bi ga tkogod spomenuo, zvučao je tako ponižavajuće. I sad kad joj je to izletjelo, ispalo je kao da ona njega nešto moli, a htjela je upravo suprotno, pokazati tipu da ga se...

„Čujte, žao mi je“, rekao je tada najmlađi član Uprave Poskok international holdinga, a prodavačica je iznenađeno podigla obrve. „Ono jutro sam ispao kreten“, dodao je Zdeslav, „i krivo mi je zbog toga.“

Koraljki je ovo priznanje sasvim oduzelo dar govora.

„Mogu li vas sad nečim počastiti?“ ponudio je on.

„Pa, sad biste i mogli“, kazala je ona pomirljivo i načas se osvrnula gdje su joj prijatelji.

Njih su se dvoje odmakli od štanda sa šeširima i skamenjeno promatrali kako Koraljka razgovara s poslodavcem.

Jelena je trznula glavom kao da pita je li sve u redu, a Koraljka joj je podignutim palcem krišom pokazala da je situacija pod kontrolom. Zdeslav se osmjehnuo i tek tada uočio da je prčevita prodavačica zapravo vrlo zgodna. I došla mu je isprva apsurdna misao kako bi trebao sve ostaviti i poći s njom i njezinim društvom. I to mu se, što je dulje razmišljao, činilo sve boljom idejom. Što god da se dogodi, gdje god da završe, teško bi zaista moglo biti gore od ovoga sad. Ako ništa drugo, bit će petnaest tisuća na dobitku...

Nikad, međutim, nećemo znati koliko je naš junak bio blizu ostvarenja ovog plana ni kojim bi pravcem ova priča u tome slučaju krenula jer se tada dogodilo nešto što je sve osujetilo.

„Eno ga!“ viknuo je netko i Zdeslav Poskok zapanjeno je ugledao mlađu ženu s velikim žutim mikrofonom, novinarku koju je ranije vidio u restoranu, a inače ju je viđao na okupljanjima poznatih, kako lupkajući štiklicama i potežući minicu put koljena trči prema njemu u pratnji snimatelja s malom kamerom u ruci. Koraljka se oprezno izmaknula nekoliko koraka unatrag.

„Gospodine Poskok“, počela je novinarka malo zadihano, „primite izraze naše najdublje i najiskrenije sućuti. Znam da su ovo za vas teški trenuci, ali možete li ipak za naše gledatelje kratko komentirati užasnu tragediju koja vas je danas pogodila...“

„Oprostite, o čemu se...“ počeo je Zdeslav zbunjeno, a onda mu je zavibrirao mobitel u džepu. Podižući ruku ispričao se novinarskoj ekipi i napola okrenuo od njih.

Poziv je bio sa skrivenog broja.

„Gospodine Poskok?“

„Izvolite.“

„Ovdje Matan Soldo, ravnatelj policije. Gospodin premijer osobno je zatražio da vas nazovem. U akvatoriju Srednjeg Jadrana, po prilici dvije milje od Palagruže, danas je nešto prije trinaest sati, u još neutvrđenim okolnostima, potonuo motorni brod Invictum. Na brodu su, prema našim saznanjima, bili vaši roditelji.“

„Tako je. Oboje“, potvrdio je Zdeslav. „Oni su dobro?“

„Za unesrećenima još uvijek tragamo“, izvijestio je policajac službeno. „Gdje ste vi sada?“

Zdeslav je opazio da ga onaj s kamerom još uvijek snima. Dapače, hodao je za njim, kako se on unezvijereno okretao, i unosio mu se u lice. Oštrim mu je pokretom pokazao da prestane, no čovjek je bio profesionalac.

Muškarac nije muškarac dok mu je otac živ

S rukama u krilu tupo je gledao lagano namreškanu plavu površinu daleko dolje i nije čuo ni riječ razgovora policijskog ravnatelja i pilota. Ravnatelj Soldo mu se jednom obratio i rekao nešto o slijetanju na Visu, a on mu je samo odsutno kimnuo i nastavio zuriti kroz prozirni pleksiglas helikoptera. Zaboga, pa gotovo je bonaca, bila je valjda jedina suvisla misao koja mu je došla iz vira zbunjenosti i tjeskobe. Luna je jednom nazvala, a on je prekinuo vezu. Trenutak kasnije ona je ponovila poziv; a on je isključio uređaj. Spustili su se na heliodrom na vrhu otoka i zatim policijskim automobilom, uskom, vijugavom cestom obraslom kupinom, produžili do viškog porta, gdje su Marija i Tomislav Poskok posljednji put viđeni. Oko podneva njihov je brod pristao uz benzinsku crpku, gdje je on natočio gorivo i susreo se sa suradnikom što je jutros stigao katamaranom s nekakvim dokumentima koje je valjalo potpisati. Zdeslav je sumnjičavo kimnuo Jakovljeviću i ovaj mu je uzvratio kimanjem.

Jakovljević je ispričao ravnatelju i Zdeslavu ono što je već kazao ranije otočkim policijskim vlastima. Kratko se zadržao na brodu Invictum, uzeo je potpisane papire, izvijestio poslodavca o novostima u kompaniji, ljubazno se ispričao gospođi Mariji da neće ostati na ručku, popio konjak i iskrcao se. Sada bi možda već bio u Zagrebu da u međuvremenu nije došla vijest o nesreći.

„Na brodu su bili samo njih dvoje?“ upitao ga je Soldo dok je policijski gliser sjekao more put Palagruže.

„Tata nije želio posadu“, objasnio mu je Zdeslav. „Godinama su tako odlazili na odmor, nikad manje od tjedna. Mama je tražila da budu sami, godišnji je bio samo za njih dvoje.“

„A on je bio dobar vozač?“ nastavio je ravnatelj.

„Skiper“, ispravio ga je Zdeslav. „Izvrstan. Više od trideset godina je upravljao brodom.“

„Koliki je bio brod?“ umiješao se viški policijski načelnik, Zdeslav mu nije zapamtio ime.

„Četrdeset pet stopa“, javio se Jakovljević.

„Pa nije velik“, začudio se policajac naviknut na bogataše u mega jahtama, sa žirafama i slonovima na najvišoj palubi.

„Dovoljan za dvoje“, kazao je Zdeslav i bilo mu je krivo dočim je to izgovorio. Zvučalo je kao da se on nekakvom otočkom panduru ispričava zašto njegov otac nema veći brod.

Bilo je skoro sedam, ali je sunce još bilo visoko kad su došli. Sivi se šiljak Palagruže dizao u izmaglici nedalekom mjesta na kojem su se zibala dva policijska glisera i jedna velika bijela jahta koju je Zdeslav prepoznao, premda sebi nije mogao objasniti otkud ona tu. Početkom ljeta je u novinama objavljena slika najvećeg i najluksuznijeg broda za odmor na Jadranu. Izgrađen je u turskom brodogradilištu, po mjeri, s mnogo sitničavih i skupih zahtjeva vlasnika, hrvatskog zastupnika jedne francuske automobilske kuće, i nazvan Lea, po njegovoj drugoj supruzi. Prisustvo jahte objasnilo se kad su prišli i na krmi se ukazala preplanula figura premijera Metera u svjetlo-ružičastoj polo majici i modrim bermudama.

„Mi smo bili blizu. Ostavili smo žene u Korčuli i zaputili se ovamo čim smo čuli“, kazao je premijer Zdeslavu, silazeći otraga i pružajući ruku da mu pomogne prijeći na njihov brod, a onda ga čvrsto zagrlio na krmenoj platformi.

Soldo, otočki načelnik, Jakovljević i Zdeslav zatim su se popeli i kroz klizna, staklena vrata ušli veliku klimatiziranu, razmetljivo uređenu prostoriju što je uzdužno bila podijeljena na salon i trpezariju. Slijeva su bili s masivni bijeli naslonjači i bijela sofa, bijeli mekani sag na ulaštenom tamnom parketu, a zdesna dugačak stol sa staklenom plohom. Na stolu, između čaša s vinom, zdjele s bananama, enigmatskog časopisa i špila mađarica, prostrta je ležala velika karta akvatorija. Bio je tu, gol do pasa, niski i debeljuškasti ministar Grabovac, prijatelj s kojim je premijer ljetovao, još jedan policajac u uniformi i dvojica mlađih u jednakim prugastim majicama, koji su vjerojatno bili članovi posade i koje im nisu predstavljali.

Samo što se rukovao s prisutnima, Zdeslav se uputio do prozora i zagledao u more. Ne bi znao reći što je očekivao vidjeti, ali ono što je vidio svakako mu nije izgledalo kao mjesto brodoloma: prazna, čista, beskrajna pučina. Na modrim valovima koji su tupo pljuskali plastičnu oplatu broda ništa nije plivalo i to mu je samo pojačalo dojam nevjerojatnosti čitave stvari. Trebao je valjda biti potresen, slomljen tugom, ali on zaista nije osjećao ništa osim čuđenja i stanovite izgubljenosti. Kad ga je Meter maloprije zagrlio, u prvi mu tren nije bilo jasno zašto je to napravio. On je bio suosjećajan i obazriv, misleći valjda da će se Zdeslav rasplakati, a Zdeslavu je samo bilo glupo. Učinilo mu se načas da u daljini vidi nešto bijelo, no bila je to samo kresta jednog vala.

„Ovo je otvoreno more, struje su jake“, rekao je, kao da mu čita misli, Meter pojavljujući se iza njegovih leđa. „Još kad smo mi došli, ničega više nije bilo. Nešto su, istina, i policajci prije nas pokupili.“

Između policijskih glisera uto se ukazala glava jednog ronioca, pružajući odozdo nešto crveno i duguljasto kolegi na brodu.

„Aparat za gašenje požara. Nisu ga stigli upotrijebiti.“

„Zar je bio požar?“ upitao je Zdeslav.

„Čini se“, kimnuo je Meter. „Požar i eksplozija. Svjetioničar je“, pokazao je prstom vrh Palagruže, „čuo eksploziju. On je prvi nazvao. A imamo i snimku.“

„Kakvu snimku?“ upitao je Jakovljević prilazeći.

„Neki turist, Talijan, bio je na jedrilici nekoliko stotina metara dalje i slučajno snimio nesreću. Policija je razgovarala s njim, a maločas nam je došla i njegova kamera. Pokušavamo je spojiti“, premijer je pokazao u kut, gdje su uniformirani policajac i jedan član posade petljali s kablovima oko televizora utišanog tona. Ravnatelj Soldo za to se vrijeme s otočkim načelnikom nadvijao nad kartom akvatorija. Razgovarali su nešto o dubinama na ovome dijelu.

„Tko je ono tamo?“ upitao je Jakovljević, primjećujući sada nešto dalje jedan gliser bez kabine, na kojemu se netko, činilo se, uspravio s kamerom u ruci.

„Televizija. Lešinari. Odmakli smo ih, a oni se vratili“, rekao je Meter smrknuto. „Ne znam kad su prije čuli za ovo.“

Zdeslav je upravo htio reći kako su novinari za nesreću i prije njega znali, kad je do njih došao viški načelnik i objavio da je snimka talijanskog očevica osposobljena za prikazivanje, a Meter je načas pogledao sat na zapešću, čvrsti ronilački Tag Heuer, uočio je Zdeslav, i rekao:

„Valjda stignemo prije Dnevnika... Vice“, dobacio je onda ministru Grabovcu, koji se izvaljen u naslonjaču ispred televizora, zaboravljen i nepotreban, zamišljeno češkao po trbuhu, „daj, majke ti, stavi nekakvu majicu na sebe.“

Snimka koju je načinio trideset-četverogodišnji muškarac iz Alessandrije u sjevernoj Italiji, a koji se s ljubavnicom našao nedaleko svjetionika na sedam-metarskoj jedrilici, trajala je jedva nešto preko tri minute i prisutne je u početku prilično iznenadila sadržajem.

U dvodijelnom kupaćem kostimu, na ručniku uz rub broda, žmireći u sunce, ležala je nalakćena na boku punašnija, crvenokosa gospođica.

„Claudia!“ zovnuo ju je ovaj s kamerom.

Ona je okrenula glavu, nasmiješila se i mahnula mu.

„Mi mostri le tette“, zamolio je muškarac.

„No“, rekla je Claudia.

„Šta pričaju?“ upitao je ministar Grabovac.

„On pita da mu pokaže sise, a ona neće“, pojasnio je član posade broda Lea.

„Per favore, solo un po“, rekao je molećivo jedriličar, a ovaj naš simultano preveo:

„Molim te, samo malo.“

„No“, ponovila je djeva čedno.

„Ajde, moj Talijan“, dobacio je prezrivo Vice Grabovac.

Ali, snimateljev trud naposljetku je urodio plodom. Nastavio je snimati, a Claudia je tobože prijekorno zavrtjela glavom, nasmiješila se još jednom i prstima povukla grudnjak u stranu, na nekoliko trenutaka otkrivajući ružičastu bradavicu na bijeloj, neosunčanoj dojci, a onda muškarcu vragolasto isplazila jezik i pokrila se.

„Pa nije loša“, rekao je načelnik viške policije razdragano se osvrćući i trenutak kasnije zasramljeno ušutio jer mu je premijerov pogled strogo dao do znanja kako žovijalne primjedbe ipak nisu dopuštene osobama njegovog položaja. Osim toga, na snimci je upravo počeo dio koji su čekali. Pažnju pohotnika privukao je brod iza djevojke, stotinjak metara od njihove jedrilice. Plovio je manjom brzinom, sedam do osam čvorova po prilici, i usporavao, a s njega se dizao gusti sivi dim.

„Fuoco!“ rekao je Talijan i zumirao koliko je god mogao. „Claudia, fuoco!“

Invictum se sada zaustavio i vidjela se jedna figura, zacijelo Tome Poskoka, kako se saginje i čeprka nešto otraga. Kao da je podigao poklopac stroja, jer je dim odjednom postao i gušći.

„Santa Madre“, šapnuo je čovjek s kamerom.

Dim je u nekoliko trenutaka zastro čitav brod. Tu i tamo probilo se i nekoliko jezičaca plamena. I tip s kamerom i njegova djevojka, upravo kao i muškarci koji su ovaj prizor nekoliko sati kasnije gledali u krmenom salonu jahte Lea, svi su užasnuto zamukli. Dugo je trajala agonija tamo na Invictumu, možda i više od minute gledali su kako gori. Požar se razbuktavao, sada s čađavim dimom od izgaranja plastike. A onda je prasnula eksplozija od koje su poskočili.

„Vaffanculo!“ dreknuo je Talijan kad se sve zatreslo. Veliki oblak jarko-žutog ognja obasjao je nebo, komadi broda zapljuštali uokolo po morskoj površini i do jedrilice napokon

došao val od eksplozije, koji ju je zavaljao tako snažno da se čovjek srušio. Kamera mu je ispala i ugasila se, na ekranu su zašumjele treperave sive točkice.

„Nadam se da je ovo jedina kopija“, kazao je premijer Meter nakon nekoliko trenutaka zgranute tišine, prijetećim pogledom prelazeći preko lica okupljenih. „Nađem li da je netko stavio ovu stvar na Youtube, podavit ću vas kao mačiće.“

Mladić u prugastoj majici tada je utrnuo snimku, a iz televizora je zagrmjela špica Dnevnika. Ton videa očito je bio bitno tiši od televizijskog i sada je valjalo stišati. Meter se zainteresirano spustio na slobodni naslonjač, a otočki načelnik nešto je šapnuo ravnatelju Soldi i zatim zajedno s uniformiranim službenikom izašao. Nekoliko trenutaka kasnije čulo se paljenje četverotaktne pente gumenjaka privezanog za stražnji kraj jahte i njih su dvojica zaplovili prema policijskim gliserima.

„Poštovani gledatelji, dobra večer“, počeo je voditelj Dnevnika, a voditeljica kraj njega samo se osmjehnula i lagano kimnula. „Vijest dana potresla je Hrvatsku, zabrinula više od sedam tisuća zaposlenih i desetke tisuća dobavljača i kooperanata Poskok international holdinga i imat će, generalno uzevši, nesagledive posljedice na domaću ekonomiju. Na moru kod svjetionika Palagruža danas je nešto iza podneva u tajanstvenim okolnostima potonula jahta Tomislava Poskoka. Šturo policijsko priopćenje ne otkriva mnogo pojedinosti, ali kako saznajemo, na brodu se nalazio poznati poduzetnik sa suprugom i sedam članova posade.“

„U pičku materinu, baš sve su fulali!“ otelo se Grabovcu.

„Naša ekipa nalazi se na licu mjesta“, nastavila je ovdje voditeljica i na ekranu se ukazao total pučine s gliserima i sićušnim glavama ronilaca iznad površine, „a ovo što gledate je snimka nešto iza sedamnaest sati. Nije nam bilo dopušteno prići bliže ni razgovarati s voditeljima istrage, no kako se čini, u nesreći nema preživjelih. Dubina mora na ovome mjestu je vrlo velika i to je veliki problem za spasilačke ekipe, a potragu za tijelima ometa i jaka na momente olujna bura.

„Olujna bura?!“ ponovio je Grabovac rukom zapanjeno pokazujući prekrasan ljetni dan iza brodskih prozora.

„Tijekom popodneva kod Palagruže je viđen i premijer Meter“, umiješao se ovdje ponovno voditelj, „za kojega je u javnosti posljednjih dana bilo mnogo nagađanja gdje se nalazi. Predsjednik Vlade, kako se čini, nalazi se na brodu Marjana Marune, vlasnika Auto Marune.“

Na ekranu se zamrznula slika stražnjeg dijela jahte Lea i Luka Meter kako se, snimljen izdaljega i nešto zamućen, ali sasvim prepoznatljiv, u svjetlo-ružičastoj majici naslanja na ogradu.

„Zanimljivo je da prvi čovjek Vlade ljetuje na jahti automobilskog dilera koji je prije nekoliko tjedana napravio unosan ugovor s Ministarstvom obrane“, primijetila je voditeljica.

„Doista, zanimljiva podudarnost“, složio se voditelj, namjestivši svoj poznati nakrivljeni ironični osmijeh koji gledatelji obožavaju.

„Jedi govna“, dobacio mu je ispred malog ekrana premijer Meter srdito.

„A mi sada idemo na glazbeni festival u Poreč“, objavila je voditeljica, „gdje je naša novinarka Melita Pizdek ekskluzivno razgovarala sa Zdeslavom Poskokom, jedinim nasljednikom poslovnog carstva čiji je osnivač i vlasnik stradao-u brodolomu.“

Na programu je uslijedio dugi drhtavi kadar snimatelja kako uzrujano pritrčava nasljedniku carstva, koji sa sunčanim naočalama u ruci na pločniku ispred banke razgovara s nepoznatom djevojkom u žutoj majici, a zatim se zapanjeno okreće put objektiva.

„Gospodine Poskok, primite izraze...“ počela je zadihano gospođica Pizdek negdje izvan ekrana, a Zdeslav je zaključio da mu je za danas dosta vijesti.

„Daj, ugasi ovo sranje“, rekao je zgađeno.

Mladić u prugastoj majici pogledom je zatražio Meterovo odobrenje. Ovaj nije imao ništa protiv.

„Jesi vidio bezobrazluka? Meni prvi rođak sa ženom pogine, a oni me prcaju gdje ljetujem“; uzdahnuo je premijer ogorčeno.

„Šupci“, složio se Grabovac sućutno.

„A ništa, sad kad znaju da sam tu, morao bih dati nekakvu izjavu. Soldo, daj“, okrenuo se predsjednik Vlade ravnatelju policije, „zovi ih ovamo. Primit ću ih dolje na platformi i kad završimo, goni ih u pičku materinu odavde.“

„Morao bi se presvući“, primijetio je Grabovac.

„Znam“, kimnuo je Meter. „A ti bi se morao skloniti dolje u kabinu. Ne treba nam da i tebe vide.“

Sunce se lagano primicalo ravnoj modroj crti obzorja i svjetla je bivalo sve manje. Televizijski snimatelj morao je uključiti reflektor na kameri.

„Došao sam kao premijer... Gospodin Poskok vlasnik je najveće hrvatske kompanije... Strateški gospodarski čimbenik... Vitalni interes... Nama u Vladi nije svejedno, dapače, bilo bi neodgovorno... Kao što znate, ja imam i osobnih razloga biti ovdje... Vrlo bliski... Čvrste obiteljske veze... Situacija se zaista ne čini dobra, no mi ne gubimo nadu... Spasitelji daju sve od sebe... Ne bih ništa prejudicirao u tome smislu... To je, oprostit ćete, gnjusna objeda... Odlučno odbacujem... Ljubazno nam je ustupio brod kad smo... Dobrota gospodina Marune... Ja mu se ovim putem zahvaljujem...“

Od Meterove izjave gore u salonu jasno su se čuli samo dijelovi koje je naglašavao odrješitim tonom. Bio je uobičajeno siguran i sabran, nije se dao iznervirati i njegovo „hvala i vama“ na kraju imalo je pobjednički prizvuk. Riječ je zatim uzeo ravnatelj Soldo, a njegova izjava bila je žalosno nesadržajna. Gotovo je svaku rečenicu počeo s „u ovom trenutku“ i naposljetku nije kazao ništa. Zdeslav i Jakovljević utonuli su u misli i samo su napola slušali ovu malu i na brzu ruku sklepanu, pučinsku konferenciju za medije. Pogledali su se u jednom času i Zdeslav je udahnuo da nešto reče, ali se nije mogao sjetiti što.

Snimka talijanskog jedriličara bila je uvjerljiva, nije ostavljala mjesta sumnji. Prošlo je, osim toga, više od šest sati od nesreće i da je itko preživio, to bi dosad svakako znali. Ali opet, nekakav osjećaj nestvarnosti svega ovoga nije ga napuštao. Kad je eksplodiralo na Invictumu, prizor mu je bio nestvaran, kao iz nekog akcijskog filma sa Stevenom Seagalom.

Luka Meter vratio se od novinara uspravan i bodar i veselo trljajući dlanove upitao što je s večerom, a kratko zatim je i Vice Grabovac promolio njuškicu iz potpalublja. Članovi posade postavili su stol i pozvali ih da sjednu, servirali prvo gustu riblju juhu, a onda pečene škarpine s blitvom. Zdeslav je jeo odsutno, ali s tekom. Sjetio se najednom kako mu je prethodni obrok toga dana bio nekoliko stotina kilometara sjevernije, na glazbenom festivalu u Poreču, i to mu se sada nekako učinilo strašno, strašno davno.

„Eto, sad si svoj čovjek“, rekao je ministar Grabovac brižljivo glođući glavu škarpine.

Zdeslav ga je upitno pogledao.

„Mislim, znaš kako kažu“, nastavio je debeljko, „muškarac nije muškarac dok mu je otac živ.“

Meter se zaustavio s bocom vina u zraku i namrštio. Primjedbu kolege ministra očito je držao neumjesnom, ali nije ništa kazao. Vani se spustila noć bez mjesečine. Čelično su, modro-sivo sjali valovi u krugu od desetak metara oko brodova, a sve drugo bila je gusta, beskrajna tmina iz koje se probijao samo žižak palagruškog svjetionika. Društvo na brodu zastupnika francuske automobilske kompanije završavalo je obrok sirom i voćem kad su, oko devet, otočki načelnik i uniformirani policajac došli zajedno s čvrstim, preplanulim sredovječnim čovjekom na jež ošišane i još mokre sijede kose, u modrim kratkim hlačama i modroj majici s vezenim grbom Ministarstva unutarnjih poslova. Pridošlice su pristojno poželjele dobar tek prisutnima, a ovi su salvetama obrisali usta pa su se svi premjestili do naslonjača. Ostao je stajati samo onaj u uniformi, koji je nosio veći zavežljaj od nepromočivog bijelog jedrenog platna.

„U ovim okolnostima mi smo učinili sve što smo mogli“, počeo je sijedi – koji se zvao Zanki, upravo kao i poznati proizvođač konzervirane ribe iz Kalija na Ugljanu, a bio je zapovjednik policijske ronilačke postrojbe – objašnjavajući kako je morsko dno upravo na mjestu nesreće hrid koja se s dubine od petnaestak metara gotovo okomito spušta na više od stotinu deset. Teren je iznimno težak za pretraživanje. Dijelovi broda i opreme leže rasuti na velikom području. Došli su i do ostataka trupa, koji se izvaljen uglavio između dva grebena, ali tijela nisu našli.

„Znači li to da bi njih dvoje mogli biti živi?“ zanimalo je Metera.

„Ja vas ne bih ohrabrivao u toj vjeri“, odgovorio mu je Zanki. „Dapače, dosta sam siguran da ovdje nitko nije preživio.“

„A što se ustvari dogodilo?“ upitao je Matan Soldo.

„O tome ne mogu suditi dok ne izvučemo olupinu“, rekao je zapovjednik ronilaca i kratko pogledao Zdeslava, a Zdeslav se nestrpljivo okrenuo put policajca sa zavežljajem. Viški načelnik kimnuo je policajcu i ovaj je raširio platno na podu.

„Nema tu, vidjet ćete, bogzna što“, upozorio je Zanki. „Nekoliko stvari koje smo pokupili s dna, nekoliko onih koje su plutale na površini, a koje smo izabrali samo za identifikaciju.“

Samo je ministar Grabovac ostao sjediti i tek se nagnuo da poviri preko naslonjača, a svi drugi su se digli na noge i u krugu stali oko još mokrih ostataka brodoloma, mjestimice blatnjavih i pokrivenih vlatima morske trave. Zdeslav je čučnuo i uzeo prebirati po kršu. Bila je tu jedna bijela termosica bez čepa, Appleov laptop s iskrivljenim kućištem od titana, boca vina, začudo još cijela i puna, slomljeni GPS uređaj, puška za podvodni ribolov napola rastaljena

vrućinom, slomljeni mezzomariner, zelena japanka i... prljavo-bijeli etui za naočale od čvrste, na jednom kraju malo nagorjele plastike. Zdeslav ga je bojažljivo primio i otvorio. Poklopac kovčežića poskočio je na oprugu. Unutra su još bile naočale njegove mame. Smeđe uske naočale na lančiću, koje bi stavila kad je rješavala sudoku, igrala bridž s prijateljicama ili ako bi sklupčana na kauču čitala filmske titlove.

„Poljubi me“, zapovjedila bi ona skidajući te naočale, kad bi Zdeslav došao kući.

„Prepoznajete nešto od ovoga?“ upitao je Zanki.

Zdeslav je šutke kimnuo. Kao iz velike daljine čuo je sada kako se muškarci iznad njega dogovaraju. Jedan će se policijski gliser sada povući u Vis, a jedan ostati, za svaki slučaj, da nitko ne bi prilazio mjestu nesreće. Potraga će biti nastavljena sutra rano. Oko podneva iz Splita očekuju dizalicu kojom će izvući olupinu. Premijer će s kolegom Grabovcem put Korčule, gdje ih očekuju obitelji, a i Jakovljeviću to odgovara...

„Ja bih ostao ovdje“, javio se uto Zdeslav, još u čučnju, odozdo.

„Ovdje?“ upitao ga je Meter ozbiljno.

Zdeslav je potvrdno trepnuo.

„Dobro, onda i mi ostajemo.“

„Ali, zašto, može on...“ pobunio se Vice Grabovac pokazujući put glisera.

„Prespavat ćemo ovdje“, prekinuo ga je Meter odlučno. „Bonaca je, možemo ostati jednu noć na sidru.“

„Ako dopustite, ja bih se volio zavući malo dalje pod Palagružu“, predložio je skiper u prugastoj majici.

„Odlično“, složio se premijer, a zatim ponovno spustio pogled do rođaka Poskoka i brižno ga upitao: „Jesi dobro?“

„Nisam“, priznao je Zdeslav.

Član posade pokazao mu je kabinu i izašao, a on je sjeo na krevet u brodskoj kabini, s futrolom u malaksalim rukama, i zatulio dugo i otegnuto kao isprebijani kučak. U trenutku se skršio. Ramena su mu se zatresla od ridaja, suze ga oblile, čak i šmrklje procurile, kao da su mu tri godine. Prevalio se zatim na bok, uspuzao do sredine ležaja i plakao dugo, neutješno i bespomoćno kao mali dječak, sklupčan, na prsima grčevito stišćući majčine naočale, dok su valovi lupkali o zidove. I upravo kao što bude s trogodišnjacima, isprekidani grcaji polako su se umirivali sve do spokojnih i ujednačenih udisaja i on je nehotice i neosjetno potonuo u tamni vir sna.

Veslao je, i veslao, i veslao i veslao u svome snu, uspravljen na trošnoj drvenoj barci, kroz maglu, preko sivog namreškanog mora. Veslao je valjda satima pogleda uprta u crni obris nečijeg tijela što je nepomično plutalo dvadesetak metara od njega, a da mu se uopće nije približavao. Napinjao je mišiće, pojačavao ritam zaveslaja, uspuhao se od napora – i ništa. Utopljenik je svejedno ostajao tamo, kao da mu se mrtav ruga, sve dok Zdeslav nije naposljetku odustao, razočarano bacio vesla i pustio da ga more nosi.

I onda, upravo kad je on odustao, tijelo je neobjašnjivo krenulo prema njemu. Valjda se struja okrenula, što li? Utopljenik je kliznuo velikom brzinom natraške, prolazeći kraj barke i umalo mu je opet pobjegao, ali sad na drugu stranu. U zadnji ga je čas uhvatio za ovratnik

crnog sakoa. Mlohav i težak ležao je licem prema dnu i nije ga bilo lako okrenuti. Izvrnuo ga je ipak nekako na leđa i prepoznao oca. Bio je blijedo-ljubičaste kože, modrih usana, zatvorenih očiju, a jedna mu se vlat morske trave zalijepila za obraz. Uhvatio ga je ispod mišica, stao potezati gore sebi u barku, ali opet, nikako. Jedva mu je ramena malo podigao i dalje nije mogao. Stajao je nagnut preko broda, s očevim tijelom u rukama, kad je mrtvi Tomo Poskok najednom otvorio oči i prijekorno mu rekao:

„A, moj Zdeslave, nikad ništa od tebe."

Prenuo se odjeven, u cipelama, na širokom ležaju u jarko osvijetljenoj brodskoj kabini, utrnulom rukom još uvijek držeći futrolu s naočalama. Pokrivač je pod njim još bio mokar od suza. Ostao je ležati nekoliko časaka dolazeći k sebi. Užasno mu se pišalo. Uključio je mobitel da vidi koliko je sati i našao desetine neodgovorenih poziva i poruka. Novinari su se žalili da ga ne mogu dobiti i preklinjali da im se javi, a prijatelji i znanci slali kratke tekstove u kojima svoju tugu, potresenost, nevjericu i suosjećanje vješto sažimali dirljivim izrazima poput: OMG, RIP i:(. Od Lune je dobio šest poruka:

gdjesi zki te ceka kod recpcije

ne mogu vjrovati da sitako ndgovoran javi se

ak nisi mislio dti pare trbao si reci zasto simi to nprvaio penkad se upitm jeai li ti parvi mskarac za mene

dzubre jdno ni nagrdu publke nista pderu mzim te krepj sejlacino glupa

ljubavi oprsti teksam sad cula drzse : (

snce nedstajesmi gdje si hces lise vracatiu porc ili da trzim nekga tko ide stra autom uzgb

Bilo je istom jedan i dvadeset i ona je pouzdano bila budna, ali je nakon kraćeg razmišljanja ipak odlučio da je ne zove. Uključio je lampu na noćnom ormariću, ugasio stropno svjetlo, izuo se, skinuo zgužvanu košulju i hlače i složio ih preko stolice. Onda se pomokrio i na trenutak zaustavio nasred kabine. Nije mu se više spavalo, a i kabina je, premda prostrana, udobna i ugodno svježa, sada djelovala nekako klaustrofobično i zagušljivo s ovalnim prozorima čvrsto uglavljenim u trup broda. Trebalo mu je zraka. Možda i nešto za čitanje. Sjetio se enigmatskog magazina na trpezarijskom stolu.

Jahta Lea bila je mračna i tiha i kad je zatvorio za sobom, ništa više nije vidio. Pipajući naslijepo glatke drvene zidove uskog hodnika, upitao se što mu je bilo da je rezolutno tražio da ostane ovdje, na moru, i ne napušta mjesto nesreće. Ništa se zaista ne bi promijenilo da je on sada u Korčuli ili Visu ili na nekom trećem mjestu, no... osjećao bi iracionalnu krivnju. Prevrćući slomljene ostatke brodoloma, pomislio je kako bi odlaskom nekako iznevjerio roditelje, a oboje ih je, osobito njega, dok su bili živi, previše puta iznevjerio. Ujutro se svakako mora sjetiti zahvaliti rođaku Meteru da ga je trenutno i bespogovorno podržao i ostao s njim, premda su ga žena i djeca čekali. Velika je to žrtva i odricanje, ali valjda normalno u njihovom starom zavičaju, dolje u kamenjaru, gdje se ozbiljnije drži do obitelji.

Nešto se bolje vidjelo kad je u hodniku zašao iza ugla. Slabašno svjetlo spuštalo se niz stepenice prema palubi. Uputio se tamo, uskoro i čuo tihi razgovor. Netko je sjedio u salonu. Zdeslav je već bio na trećoj stubi i gotovo zaustio da poželi dobru večer, kad je čuo:

„Poskok je prošlost. Bez Tome to poduzeće nema šanse“, rekao je Jakovljević mućkajući vino u čaši. Sa stepenica mu se vidio profil sa zatiljkom djelomice skrivenim naslonom fotelje.

„E, neka je on umro. Bože oprosti, ali neće mi nedostajati. Baš je bio nemoguć čovjek“, dodao je premijer, vjerojatno iz naslonjača nasuprot Jakovljeviću. Zdeslav mu je samo čuo glas s mjesta na kojem je stajao.

„Luđak“, složio se Jakovljević.

„Pokvaren.“

„Divlji.“

„Škrt.“

„Nezasitan.“

„Užasno nezasitan“, potvrdio je Meter.

„Osvetoljubiv. Krvoželjan“, nabrajao je dalje Jakovljević.

„Ubojica“, predložio je Meter.

„Možda čak i to.“

„Ma, sigurno.“

„Nije se prao.“

„To, vidiš, ne znam“, začudio se Meter.

„Da si bio s njim koliko ja, vjeruj mi, znao bi“, uzdahnuo je Jakovljević.

„Ti znaš kakav sam ja čovjek, ne moram ti ništa objašnjavati“, kazao je premijer. „Nikad nisam poželio smrt nijednog čovjeka, ali ovo danas što se dogodilo, možda je najbolje što se moglo dogoditi. Za sve nas. I za kompaniju, i za stranku, pa i za Hrvatsku, ako hoćeš, u cjelini.“

Jakovljević je lagano podignuo čašu i bezglasnom zdravicom pokazao da se bez ostatka slaže s navodima premijera.

„Jedino me sin malo brine“, sjetio se Meter.

„Zajebi, on je nevažan.“

„Dobro, ipak je nasljednik. Moraš i na njega računati.“

„Sin, bojim se, ni sam na sebe ne računa“, pojasnio je Jakovljević. „Pa, molim te, vidio si ga. Mali je debil. Jedina mu je ambicija jebati manekenke.“

Zdeslav se ovdje jedva suzdržao da se trijumfalno ne popne gore u salon i zatečenog Metera i Jakovljevića zajedljivo pozdravi s „dobra večer, gospodo“ i živo je čudo da to nije učinio jer bi time svakako potvrdio ugled debila. Sabrao se i ostao tih kao bubica.

„Sad ta kompanija ima pravu šansu“, nastavio je Meter zadovoljno. „Da se oslobodi tereta prošlosti i postavi na zdravije osnove, počne modernije poslovati.“

„Europski“, kazao je Jakovljević.

„Točno tako. Europski.“

„A sad me ispričaj...“ rekao je Jakovljević ispijajući posljednji gutljaj i ustajući.

„Neka, neka, sad ću i ja“, dobacio je Meter, a Zdeslav se oprezno iskrao put kabine.

Kopile iz Lihtenštajna

Stolac predsjednika uprave Poskok international holdinga stajao je gotovo tri mjeseca prazan kao prijestolje kralja u Robinu Hoodu. Ali, nije ovo Robin Hood, drugačija je ovo pripovijest, nema u njoj plemenitih, romantičnih odmetnika, a Richard Lavljeg Srca pao je posječen saracenskom sabljom i nikad se neće, na radost odanih pučana, vratiti iz križarskog rata.

Mjesto na čelu stola u konferencijskoj dvorani na vrhu poslovnog tornja ostalo je napušteno jer je njegov sin zadrhtao od jeze već i kad bi ga pogledao, a kamoli da bi tu spustio stražnjicu. Pravno gledajući, istina, to mjesto njemu u prvo vrijeme nije ni pripadalo. Valjalo je prije urediti da nadležni sud proglasi mrtvim vlasnika kompanije, a zatim da ga njegov zakoniti muški potomak službeno naslijedi, ali poučeni iskustvom pokojnika, koji je posao vodio autoritarno kao seoski patrijarh, sam odlučujući o svim stvarno važnim pitanjima, prirodno je bilo očekivati da će se sve nastaviti na jednako tradicionalan način, sa sinom u jednakoj ulozi.

A Zdeslav nije ni vodio sjednice. Čitavu je jesen pustio da rasprave teku bez njegovog većeg uplitanja dok se on, kao, ne privikne. Međutim, kad god bi se dvoje oko nečega sukobili, sve bi se menadžerske glave okrenule put njega, očekujući pravorijek, a on, sirotan, gdješto nije ni znao o čemu se prepiru. Rumenio se od nelagode dok su članovi uprave s mješavinom znatiželje i sažaljenja piljili u njega. Shvaćao je kako nikad neće imati poštovanje tih ljudi. Ocu su vjerovali, bojali ga se, dvoje ili troje čak ga voljeli, zbog Tomislava Poskoka su tjerali konje preko ruba litica, a prema sinu su, u najboljem slučaju, osjećali samo blagi prezir. Bilo je očito kako je on kriva osoba, nedorastao vođenju kompanije, kako nema ni približan uvid u djelovanje velikog i složenog poslovnog mehanizma. Na njegovom se tupavom licu jasno ocrtavalo kako ga zbunjuje šuma brojki na ugovorima, računima i predračunima što su mu redovno dolazili na stol, nije se u njemu nazirao ni trun dara za onu očaravajuću vještinu istinskih biznismena, koja je možda najsličnija vještini žongliranja bodežima.

Dijelom je to menadžere nasmijavalo, a dijelom, razumije se, i prestravljivalo. Poskok se i prije opasno ljuljao, sudbina im je svima bila neizvjesna još dok je stari bio tu, a šeprtlja i bezveznjak Zdeslav stanje je učinio neusporedivo očajnijim, upravo beznadnim, gotovo da bi vrišteći pobjegao s toga mjesta. Dvojica iz uprave su i otišla, a jedan čak za osjetno manju plaću, u Ministarstvo financija, i nikome se to nije činilo kao nerazuman karijerni potez. Prije nego je ispraznio ladice pisaćeg stola, za kolege je priredio čašćenje u uredu i tada je i Zdeslav došao. Rukovao se, poželio mu sreću na novom radnom mjestu i nespretno se našalio da će financijski inspektori sada valjda biti milostiviji s njima, no nitko se na to nije nasmijao. Atmosfera je u prostoriji bila uočljivo tiša, hladnija, skoro pa turobna kad je on ušao. Nelagodno se povukao u kut s čašom malvazije u ruci, procjenjujući trenutak da se pristojno povuče, kad je primijetio kako je ovome što odlazi prišla šefica odjela za ljudske resurse, pogledala ga i zavidno zavrtjela glavom, a zatim bezglasno, usnama oblikovala dvije riječi, koje je Zdeslav nepogrešivo prepoznao: „Blago tebi.“

„E, pa, ljudi, žao mi je, ostao bih dulje, ali me čeka jedan posao“, ispričao se nešto kasnije.

Izašao je i zaustavio se nekoliko trenutaka na hodniku, tresući se, frustriran i ljut, i na sebe i na hrpu dvoličnih gadova čije je društvo upravo napustio. Ostao je ispred zatvorenih vrata taman da čuje kako je netko unutra kazao:

„Eh, da, njega čeka posao. Ubilo se jadno dijete radeći."

Ni ovo, kako se činilo, okupljenima na oproštajnoj zabavi nije bilo osobito smiješno.

Iznenadna smrt osnivača i vlasnika osjetila se, osim toga, i izvan kompanije, među suradnicima i partnerima. Banke su agresivnije tražile svoj novac, ton njihovih opomena postajao je uvredljiv, a dobavljači jedan po jedan prestajali slati robu iznervirani višemjesečnim neplaćanjem. Jedan se i odvažio napraviti do jučer nečuvenu stvar. Tužio ih je! Nitko se nikad nije drznuo tužiti Tomu Poskoka iz razumljivog straha od njegove osvete, u poslovnim krugovima jedva da bi se moglo zamisliti išta gore od gnjeva tako velikog i moćnog čovjeka, no prilike su se očito promijenile. Nanjušili su njihovu krv i osokoljeni istrčavali iz svih rupa da ih napadnu.

Najgori među svima, najodvratniji, najokrutniji, najopakiji, najnezahvalniji ološ bili su ipak, očekivano, novinari. Lažljive i klevetničke uši čitav su se rujan i listopad okomile na kompaniju danomice joj proričući skoru propast, u nastavcima ih čerečeći malicioznim vijestima iz tobože pouzdanih izvora i učenim analizama kojekakvih ekonomskih diletanata. Jedne su novine čak imale tekst preko dvije stranice s naslovom „Šest menadžera za spas Poskoka", a Zdeslava je osobito raspizdilo kad je među osobama koje su predložene za njegov posao našao i Dubravka, glupog Dudu, muža svoje nekadašnje djevojke plivačice, investicijskog savjetnika koji je zavio u crno sve koji su bili blesavi da se od njega daju savjetovati.

Tada je odlučio djelovati. Kao šef marketinga poznavao je sve glavne urednike, ne jednom je jeo i pio s njima, slavio je njihove okrugle godišnjice i jubilarne brojeve, sponzorirao njihova pompozna. gostovanja medijskih gurua iz Amerike, odazivao se na glamurozna medijska savjetovanja u opatijskim hotelima izvan sezone, gledao kako mu se snishodljivo cerekaju, slušao kako se pijano ispovijedaju i to više nije želio trpjeti. Nazvao ih je jednog po jednog i svima oštro zaprijetio da će uništiti njihove bijedne, šupačke listiće. I činilo se da ih je dobro prepao, obustavili su vatru, a on je bio ponosan da je jednu stvar konačno dobro napravio. Pokojni bi otac bio ponosan na njega. No, primirje je trajalo možda i manje od tjedna. I kad su ponovno počeli, novinarski gadovi bili su još žešći.

Kad se našao u prilici da samostalno, nenadziran ni od koga, napravi nešto korisno, Zdeslav Poskok je, najkraće rečeno, ispao baš onakav debil kakvim ga je Jakovljević opisao. Ipak, ovome nije dao priliku da se naslađuje kako je bio u pravu. Najurio ga je iz firme još krajem kolovoza, dočim se vratio na posao.

Dobro, ako ćemo biti sasvim iskreni, nije ni tu stvar pretjerano junački izveo.

Kad se jutro nakon nesreće probudio u palagruškom akvatoriju i izašao na palubu jahte Lea, Metera i Jakovljevića za doručkom nije upozorio kako je čuo njihovo urotničko došaptavanje u ponoćnu uru. Trudio se biti ljubazan, tek je možda bio nešto zamišljeniji i nerazgovorljiviji, no to valjda nije pobuđivalo sumnju. Ljudi koji netom izgube oba roditelja najčešće nisu veselo društvo. Otplovili su do Korčule, gdje je Meter uredio da čeka Vladin automobil s vozačem, koji je Zdeslava preko Pelješca vratio u Zagreb.

Došao je kući, izvadio iz džepova i složio na komodu mobitel, ključeve, novčanik, futrolu s majčinim naočalama i omotnicu s petnaest tisuća eura, za koju se na trenutak nije mogao sjetiti otkud mu i zašto mu je trebala, a onda se skinuo i otuširao. Kad je izašao iz kupaonice, nije smatrao potrebnim potruditi se oko odjeće. Praćen zabrinutim pogledima poslužitelja Jože, sobarice Lade, kuharice Željke i vrtlara Roberta, idućih je pet dana potpuno gol besciljno šetao zdanjem nikome se ne javljajući na telefon.

Šesti dan, petak je bio, napokon se obrijao, odjenuo i došao na posao, gdje su ga dočekali sa žalosnim izrazima. Odsutno se rukovao sa suradnicima i puštao da ga suho ljube, misleći samo na jednu stvar.

„Jesi slobodan?“ upitao je provirujući u Jakovljevićev ured.

„O, ti si. Kako ne, uđi.“

Zdeslav je ušao i sjeo, a Jakovljević zaklopio ekran laptopa i zagledao se u njega.

„Reci.“

„Želim da odeš iz firme“, rekao je Zdeslav jednostavno i bez uvoda.

„Uh!“ uzdahnuo je Jakovljević začuđeno, ali više nekako kao da se zabavlja. „Ovo je bilo brže nego sam se nadao. Daješ mi otkaz?“

„Tako je.“

„A zašto, da oprostiš?“

„Nisi mi odan.“

Jakovljević je zamišljeno kimnuo.

„To, moram priznati, nije daleko od istine. Dapače...“

„Ni mome tati nisi bio odan“, dodao je Zdeslav.

„E, to nije istina“, odmahnuo je Jakovljević, „ali, dobro, što bi rekli, svatko ima pravo na svoje mišljenje.“

„Daj, nemoj se izmotavati“, iživcirao se Zdeslav. „Znaš dobro o čemu ja govorim.“

„Nemam pojma. Pomozi mi.“

Zdeslav je stao. Što mu je zaista mogao reći? Jasno je čuo kako ovaj s Meterom bezbrižno čavrlja o preuzimanju tvrtke, ali sve drugo iz njihovog podmuklog plana bilo mu je nepoznato. Nije znao ni kako se takve stvari uopće rade.

„Nije važno, okej“, rekao je stoga naposljetku. „Samo otiđi. Odjebi iz moje firme.“

Zašutjeli su na nekoliko časaka gledajući se, a onda se Jakovljević lagano nagnuo preko stola.

„Ti nisi bio u pravnoj službi prije nego si ovo odlučio učiniti. Nisi, jel'da? Tipično za tebe, uvijek si bio aljkav i površan. Jer, da si provjerio tu stvar, znao bi da mi ti ne možeš dati otkaz. Nisi me zaposlio, pa me ne možeš ni otpuštati. Jednom, u budućnosti, to ćeš moći, ali sada tu ovlast, nažalost, nemaš. Čitaj zakone, jebo ga, Zdeslave.“

Jakovljević se tu zaustavio, neveselo nasmiješio zatečenom sugovorniku, pa spustio zatim natrag u naslon i nastavio:

„Ali, znaš što, neka ti bude. Ja kad vidim da sam negdje nepoželjan, ja ću otići. Ako ti ne želiš moje društvo, ne želim ni ja tvoje. Prihvaćam otkaz i unaprijed se odričem prava na žalbu.“

„Super.“ rekao je Zdeslav i ustao.

„I još samo nešto“, rekao mu je Jakovljević već kad je bio na vratima. „Ti vjerojatno ne znaš ni kolika meni otpremnina po ugovoru mora biti isplaćena?“

Zdeslav je odmahnuo da ne zna.

„Joj! Joj!“ zajaukao je Jakovljević afektirano. „To ti se neće svidjeti.“

I stvarno mu se nije svidjelo. Sedmeroznamenkasti iznos bio je upravo skandalozan. Koliko je Zdeslav znao, ni u upravi nitko nije imao takav ugovor; a ovaj čak službeno nije bio član uprave. Što je uopće bio? Isuse!... Milivoj Jakovljević, referent zaštite na radu. Kad je itko brinući za protupožarne alarme i pravce kretanja u slučaju evakuacije zaradio toliki novac? Ovo otkriće još ga je više onespokojilo. Tko je taj tajanstveni čovjek sa smiješnom titulom i čime je zaslužio povjerenje njegovog oca? Je li to zaista bilo povjerenje ili se odnos temeljio na nečemu drugome? Da ga Jakovljević nije možda nečim ucjenjivao? Zašto je onako brzo pretrčao Meteru? Ili je, tko zna, otprije radio za njega?

Zagonetke su se gomilale i bivale sve neugodnije, a najgore od svega tek ga je čekalo, na sastanku s odvjetnikom. Rudolf Justin bio je stari obiteljski prijatelj, desetljećima je ocu vodio osjetljivije pravne poslove i jednako dugo odbijao postati njegov zaposlenik. Ničim ga stari nije mogao namamiti, ni za kakav novac nije htio zatvoriti svoj ured i preseliti u kompanijski toranj. Zdeslav mu se obratio za savjet jer, za početak, nije želio razgovarati sa šeficom pravne službe. Bilo ga je sram pred njom pokazati kolika je njegova neupućenost u poslove, a nije znao ni što joj smije, a što ne smije reći. Justin je, s druge strane, bio i stručniji i pouzdaniji. Vjerovao je da njemu može vjerovati. Čovjek je naposljetku bio njegov krizmani kum.

Jednog tmurnog kišnog popodneva potkraj listopada odvjetnik mu je prvo dao smrtovnice roditelja, koje je matični ured izdao nakon kratkog sudskog postupka u kojemu je, nakon predočenja dokaza, saslušanja svjedoka i vještaka, a unatoč činjenici da tijela unesrećenih nisu pronađena, nesumnjivo utvrđeno kako se Marija i Tomislav Poskok više ne mogu smatrati živima.

Zatim su prešli na drugi dio, jedva nešto manje mučniji. Nasljeđivanje.

„Stari je, kao što si sigurno i sam vidio, otprije nekog vremena većinski dio firme dao u fiducijarno vlasništvo off shore kompaniji Filius Nullius sa sjedištem u Lihtenštajnu.“

Zdeslav je kimnuo, premda mu dokument na engleskom, koji je našao u očevom sefu, nije bio u svim detaljima jasan.

„Ti iz Lihtenštajna, tko god oni bili, nisu ga kupili, ali su ga držali za jaja“, nastavio je odvjetnik. „Dali su mu kredit koji on, nažalost, nije pretjerano ažurno vraćao. Da budemo sasvim precizni, nije im vratio ništa. Ni jednu jedinu ratu, ni jednog prebijenog centa od kredita koji je isplatila Chech-Moravian Guarantee And Development Bank i, ako se tu uskoro nešto ne napravi, vrag će doći po svoje. Oni će imati svako pravo upisati se na vlasništvo.“

„Govorimo o kreditu koji je uzeo da bi mogao napasti Sretenoviče?“

„Tako je.“

Zdeslav je načas stao da razmisli.

„Kad bih ja rekao da meni taj novac ne treba“, rekao je pažljivo birajući riječi. „Kad bih odlučio da Poskok ništa neće kupovati, ni u Sloveniji ni igdje drugdje... Kompanija nema snage za širenje, a upitno je koliko je imala snage i proljetos, kad je tata to planirao...“

„Ti bi vratio kredit natrag?“ prekinuo ga je Rudi Justin, shvaćajući što smjera.

„Ja bih ga vratio“, kimnuo je Zdeslav. „Poskok će im zahvaliti i pošteno vratiti sav novac koji su nam posudili, zajedno sa svim kamatnim obavezama koje smo preuzeli.“

„E, vidiš, to će Poskoku možda biti manji problem“, rekao je Justin. „Jer toga novca više nema.“

„Kako nema?!“ zapanjio se Zdeslav.

„S punomoći koju si mi dao da bih proveo postupak nasljeđivanja, ja sam provjerio sve poznate račune Tomislava i Marije Poskok, i ovdje i u inozemstvu, i nigdje nisam našao ni približno visok iznos.“

„Ali, maloprije si rekao, u Chech-Moravian... kako već?“

„Chech-Moravian Guarantee And Development Bank. Na računu su pedeset tri eura i sedamdeset osam centi. Tomo je podigao te pare nekoliko dana prije smrti. Uzeo ih je u ponedjeljak, a u subotu je poginuo. Gdje su one u međuvremenu završile, to ti meni reci, Nadajmo se samo“, Rudolf Justin je pogledao smrtovnicu na stolu između njih dvojice, „da nisu bile s njim na brodu.“

Zdeslav se zapiljio preda se i turobno zašutio.

„U govnima si, mali“, rekao mu je kum suosjećajno. „Otac ti nije ostavio ništa osim dugova i, po onome što sam ja mogao vidjeti, jedva ćeš išta moći spasiti.“

„Izgubit ću kompaniju“, zaključio je Zdeslav tjeskobno.

„To ne računam, to si već izgubio“, kazao je odvjetnik nemilosrdno. „Kompanija je, znamo, posljednjih godina imala mnogo problema. Zadužena preko svoje vrijednosti, ona ni kao cjelina nije bila bogzna što, a kad ti je prepolove i ostave lošiju polovicu, to će, iskreno govoreći, biti smeće. Kad uzmu pedeset posto plus jednu dionicu, imat će i upravljačka prava, a tebe će marginalizirati, istisnuti iz posla. Što prije odeš, bolje si napravio. Prodaj to i bježi. Koju god ti cijenu ponude, prihvati.“

„A što je, po tebi, realna cijena?“

„Realna cijena?“ osmjehnuo se Rudolf Justin. „Budeš li dulje u poslu, shvatit ćeš da nešto takvo kao što je realna cijena, kao apsolutna vrijednost, ne postoji. Nešto možeš kupiti za kunu ili za tisuću kuna i u oba slučaja to je realna cijena. Realna cijena je ona koju će netko platiti, a sve drugo je pizdarija.“

„Dobro“, složio se Zdeslav, „a što misliš koliko će ovi biti spremni platiti?“

„To što ti sad imaš obično se prodaje za jednu kunu. To je realna cijena.“

„Eh, sad...“ zavrtio je glavom Zdeslav u nevjerici.

„Ozbiljno ti govorim, zaboravi kompaniju i dobit od nje, Zdeslave. Ono što se meni čini mnogo važnije, stvar na koju se moraš koncentrirati, jest da nastojiš zadržati, recimo, kuću.“

„Zašto sad kuću?“

„Zato jer je pod hipotekom, kao i sve drugo. Čitava imovina, vjerojatno i onaj Hummer što ga voziš...“

„Hummer mi je od svojih para mama kupila.“

„Ajde, barem nešto.“

Ponovno su zašutjeli. Premda je bilo tek oko četiri, vani se zbog kiše skoro sasvim smračilo. Gledajući starog odvjetnika s druge strane širokog radnog stola, njegove zabrinute oči što su se krijesile u polusjeni iznad stolne lampe sa zelenim sjenilom, u Zdeslavu je sazrijevala jedna neobična spoznaja i gotovo se nasmijao kad ju je rekao:

„Sad ćeš mi još reći da sam sirotinja."

„Dobro jutro, mladiću", rekao je Justin suosjećajno. „Ajde, da ne pretjerujemo, nećeš biti sirotinja, ali nećeš biti svoj gazda. Bit će ti onako kako novi gazde odluče i nadaj se da oni neće biti nekakvi kreteni, jer bi te mogli slobodno baciti na ulicu."

„Ti iz Lihtenštajna...?"

„Filius Nullius Ltd."

„Nemaš ni približnu predodžbu tko su oni?"

„Ne. Osim, naravno, činjenice da imaju šaljivo ime."

„Šaljivo ime?"

„Filius nullius. Nisi učio latinski?"

„Imao sam ga u gimnaziji, ali nisam nešto..."

„Filius nullius je ničiji sin, kopile. U starom Rimu je to bila velika uvreda."

„Svašta", začudio se Zdeslav.

„Kažem ti, netko je tu vrlo duhovit. Mimo toga, međutim, nemamo ništa. Netko se sakrio iza imena bezveznjaka, anonimusa, nekakvog Valentina Rožića za kojega nitko u gospodarskim krugovima nikad nije čuo. Čak ni Google nema podataka o njemu. Tko je tu stvarno, znam koliko i ti. To, izgleda, nije bilo nešto što je Tomislav Poskok želio podijeliti s prijateljima."

„Pa kako ću ih naći?"

„O, pa ne trebaš ti njih tražiti", rekao je Rudi Justin i osmjehnuo se. „Ne boj se, naći će oni tebe?"

Tu je večer bilo predstavljanje nekakvog parfema u Muzeju za umjetnost i obrt na koji je Luna svakako željela otići, no Zdeslav je dosta odrješito odbio histerično društvo Marcela, Zokija Paripovića, Popularnog Roka, Melite Pizdek i drugih praznoglavih egzibicionista i muktaša iz svijeta slavnih. Tako da je ona oko ponoći došla k njemu. Našla ga je gdje gleda dokumentarac o nekakvim prerijskim glodavcima.

„Imam problem", rekla je bez pozdrava, umorno se bacajući na kauč.

„I ja isto", rekao je Zdeslav.

„Frizerka mi se ubila", zavapila je Luna.

„Šit!" uzviknuo je Zdeslav suosjećajno.

„Predozirala se."

„O, jebem ti!" dodao je Zdeslav koji, naravno, nije imao pojma ni tko je frizerka, a kamoli da se drogira. Premda se činilo logičnim. Kad se sjeti nekih Luninih frizura, mogao je pretpostaviti da ta ženska nije sva svoja.

„Užasno će mi nedostajati", nastavila je pjevačica neutješno. „Mislim, redovno mi je krala iz torbice dok bih ja bila na stolici. Znaš kako narkomani kradu. Jednom mi je maznula naušnice dok mi je prala kosu. Ali, bila je najbolja. The best."

„Nisi osjetila kad ti je frizerka skinula naušnice?"

„Ništa. Nisam ni primijetila. Tek sutradan. A koji je tvoj problem, ljubavi?“

„Paaa…“ zamislio se Zdeslav na trenutak i onda zaključio: „Ništa zapravo tako ozbiljno.“

„Znaš šta sam razmišljala“, kazala je Luna privijajući se. „Sad kad si ti šef, kad ne moraš nikoga ništa pitati, mogli bismo konačno snimiti onu reklamu za čips.“

Zdeslav ju je iznenađeno pogledao.

„Da znaš“, rekao je, „da ti je to odlična ideja.“

„Jel' da sam se dobro sjetila“, ozarila se Luna.

„Super! Ajde mi popuši.“

„Ajde, hoću“, pristala je ona.

Spremno se spustila na koljena na tepihu između njegovih nogu. Zatim ga je raskopčala i uzela mu kurac u ruku.

„Sestra ju je našla“, rekla je lagano mu drkajući.

„Šta sestra?“ začudio se on.

„Mirjanu je našla sestra.“

„Koju Mirjanu? Koja sestra?“

„Mirjanu frizerku. Mlađa sestra ju je našla mrtvu.“

„Sirotica“, rastužio se Zdeslav, a onda Luni stavio dlan na tjeme i lagano je pogurnuo niže.

Potpuno gol, s erekcijom i kamerom

Kad mu je odvjetnik objasnio kako će, po svoj prilici, ostati bez kompanije koju je njegov pokojni otac desetljećima stvarao, Zdeslav zaista nije bio previše razočaran. Prije bi mogao reći da je osjetio olakšanje da će se osloboditi jedne obaveze s kojom se, znao je i sam, nije mogao nositi. Više nego prihvatljivom smatrao je opciju da sve proda. Novac koji će dobiti, koliko ga god plašili katastrofalnim ishodima, opet neće biti mali. Dostajat će svakako za lagodan i bezbrižan život, neće se morati odreći svojih hedonističkih navika. Upravo suprotno, imat će i više vremena za njih i moći će bez krivnje uživati jer nema staroga da ga zajebava.

No, stvari nisu ispale kako je planirao. Justin je bio u pravu. Zapravo, ni on, stara zloslutnica, nije mogao pretpostaviti da će ispasti tako loše.

Jakovljević se javio u studenome, dva i po mjeseca nakon što ga je otpustio, a Zdeslav mu se nije ni udostojao javiti. Onda je ponovno zvao Zdeslavovu tajnicu tjedan dana kasnije, a Zdeslav mu je zločesto poručio da je, nažalost, već uzeo drugoga referenta zaštite na radu za plaću od pet tisuća mjesečno. Sutradan ga je ujutro, srijeda je bila, ovaj dočekao u njegovoj kancelariji, drsko izvaljen u stolici za njegovim radnim stolom.

„Tko je tebe pustio?“ upitao je Zdeslav smrknuto.

„Znam ljude“, odgovorio je bezazleno Jakovljević.

„E, pa lijepo“, rekao je Zdeslav. „Sad ću zvati osiguranje da izbaci i tebe i te ljude.“

„Ne moraš, neću dugo. Danas sam samo kratko došao, da te upoznam s ovim“, rekao je Jakovljević, a zatim posegnuo u unutrašnji džep sakoa, izvadio duguljastu omotnicu i bacio je preko stola Zdeslavu.

Zdeslav je pogledao kićena slova u uglu omotnice i ukočio se.

„Dolazim kao opunomoćenik tvrtke Filius Nullius Ltd.“, objasnio je Jakovljević. „Kao što ćeš vidjeti u ovome pismu, ja imam potpunu slobodu učiniti sve što držim potrebnim da zaštitim njihove poslovne interese.“

„Ti radiš za Filius Nullius?“

„Tako je.“

„A tko je Filius Nullius? Meter...?“

„To nije važno. Moji poslodavci žele ostati anonimni i ne bi im bilo drago da itko istražuje njihov identitet ili javno nagađa o njemu. Oni su diskretni poslovni ljudi kojima ne trebaju afere.“

„A ako je ja ipak napravim?“ zaprijetio je Zdeslav.

„Ja bih na tvome mjestu dvaput razmislio“, savjetovao je Jakovljević Zdeslava, „prije nego se zamjerim ljudima koji vladaju mojom sudbinom. Ti, naravno, možeš razglasiti aferu i lakomisleno krenuti u obračun s Filiusom Nulliusom, s velikim šansama da sve izgubiš, ili se maknuti sa strane i biti poslušan i tih, nadajući se kako će oni biti velikodušni i nešto ti ipak ostaviti.“

„Ti, kurčino, tražiš od mene da se maknem?“ naljutio se Zdeslav. „Da ja, jedan Poskok, sin vlasnika i osnivača Poskok international holdinga“, naglasio je istovjetnost prezimena s nazivom kompanije, „tebi budem poslušan? Pa, stvarno si neopjevani smrad!“

„Znao sam da ćeš tako nešto reći“, nasmiješio se Jakovljević, ne pokazujući da se imalo uzrujao zbog uvreda. „Ali, vidiš, Zdeslave“, dodao je, „od tebe se traži samo da se ponašaš kao inteligentna osoba. Poznata ti je vjerojatno definicija inteligencije, sposobnost snalaženja u nepoznatoj situaciji. Ovo je jedna takva, tebi nova i nepoznata situacija, koja traži jednu kršćansku vrlinu koju ti, nažalost, nikada nisi pokazivao, ali, ako si pametan, kao što ja mislim da jesi, vjerojatno ćeš je usvojiti. Znaš o kojoj se kršćanskoj vrlini radi? O poniznosti. Nauči se biti ponizan, dragi prijatelju“, kazao je nekadašnji referent zaštite na radu blagim glasom, a onda mu se lice smračilo, prije nego je ledeno, prijeteći završio: „Inače ću ti glavu otkinuti.“

Ono što je uslijedilo Zdeslav kasnije nije uspijevao do kraja povezati. U jednom kratkom trenutku kao da se sabio njegov dugogodišnji jad. Frustracija da je njegov otac više vjerovao Jakovljeviću nego njemu, zatim izdaja ovoga gada i njegovo drsko obezvređivanje i uspomene na pokojnika i njega, sve se to, poput kakvog višekomponentnog eksploziva, pomiješalo u Zdeslavu i prasnulo u slijepom i neobuzdanom gnjevu. Nejasno je zapamtio samo kako se preko stola bacio zgrabiti Jakovljevića za prsa i da mu se ovaj, kao da je upravo to očekivao, spretno izmaknuo. Dalje je sve bilo samo kovitlac slika, psovki, uzvika, prevrtanja uredskog namještaja i dva ili tri bespomoćna zamahivanja šakom, između kojih su mu u glavi sijevali udarci, da bi na kraju toga adrenalinskog kaosa, koji je u svemu trajao možda dvadesetak sekundi, završio ispružen na trbuhu, sputan bolno zavrnutom rukom i Jakovljevićevim koljenom koje mu je pritiskalo kralježnicu.

S licem u čupavom tepihu, poniženom je Zdeslavu došla apsurdna misao kako ovaj definitivno nije bio župnik u Podravini.

„I za tebe i za mene možda bi bilo bolje da se pravimo kao da se ovo nikad nije dogodilo“, kazao mu je s leđa Jakovljević sabrano, glasom u kojemu se nije naziralo ni da se zapuhao tučnjavom. „Ja ću te sada pustiti“, nastavio je, „a prije nego ustanem i otiđem iz kancelarije, molio bih te samo da me još nekoliko trenutaka saslušaš. Vratit ću se u ovu zgradu u ponedjeljak ujutro i očekujem da ti nećeš biti tu. Ustvari, nećeš više uopće dolaziti, sve do jedne jedine prilike, za mjesec, najviše dva, kad ćemo sazvati skupštinu trgovačkog društva i, u skladu s promijenjenom vlasničkom strukturom, imenovati novu upravu. Od toga dana ćeš i de jure biti otpušten, a de facto se već danas možeš takvim smatrati. Uzgred rečeno, znaš li kolika ti otpremnina mora biti isplaćena nakon jednostranog raskida ugovora o radu?"

Zdeslav se, umjesto odgovora, samo nekoliko puta ritnuo pokušavajući se osloboditi.

„Nisam ni očekivao da ćeš znati“, rekao je Jakovljević.

„Dakle, otpremnina ti je, po ugovoru, nula kuna. Nikad u povijesti kompanije Poskok nije bilo jeftinijeg otkaza od tvoga. Već i ta činjenica, mislim, dovoljno govori koji si ti kreten. Ako se zainatimo, možemo te ostaviti bez prebijenog novčića na cesti i morat ćeš stvarno, stvarno biti poslušan i dobar i drag da to ne učinimo. Eto, to je sve što sam ti imao reći. Doviđenja i nemoj nas zvati. Mi ćemo zvati tebe“, završio je Jakovljević pa ustao i izašao, a Zdeslav je ostao još neko vrijeme na podu, teško dišući u vunena vlakna.

Ležao je zureći ustranu i ne misleći ni na što možda i cijelih deset minuta, prije nego se uspravio na noge. Popravio je zgužvanu odjeću, umio se i očešljao u kupaonici. Imao je rasjekotinu na usni, a lijevi mu je obraz lagano natekao i pomodrio. Rukav sakoa bio mu je

rašiven. Izašao je da tajnici nije ni riječ rekao, ni gdje se uputio ni kad se misli vratiti, a ni ona nije ništa pitala. U nelagodi je spustila glavu, nešto kao tražeći u ladici radnog stola. Dvoje suradnika koje je sreo u hodniku jedva su promrmljali pozdrav i pognuto šmugnuli kraj njega. Jedna je upravo htjela izaći iz sobe, ali se predomislila i zatvorila vrata kad ga je vidjela. Naišao je i na jednog Matačića, zamjenika šefa odjela ljudskih resursa, s kojim je nekoliko godina svakog petka igrao skvoš, a i on mu je samo sramežljivo promrsio „ej“ i zagledao u red brojeva koji su se palili i gasili iznad ulaza u dizalo. Kad je dizalo stiglo, Matačić se iznenada sjetio da još nešto mora obaviti i odustao od vožnje. Čak je i dvoje iza portirskog pulta ispunila takva strava da su se skamenili i zaboravili pozdraviti dok je on izlazio kroz prostrano predvorje kompanijskog tornja.

Kako vijest brzo putuje, pomislio je. Do prizemlja je stigla, i najmanje životinje na dnu hranidbenog lanca već su je čule. A možda i nisu morali čuti, sjetio se Zdeslav. Možda su znali, možda mjesecima svi o ovome zlurado šapuću iza njegovih leđa i jedino on, glupan, nije znao što mu se sprema.

Došao je kući, otuširao se i presvukao. Odlučio je kako se neće vraćati na posao. Što bi tamo, čemu se uopće više mučiti? No, gdje bi onda sa sobom? Jedva je bilo jedan popodne, skoro pola dana, blaženo ispražnjenog od ikakvih obaveza, još je bilo pred njim. Pomislio je kako bi se vjerojatno morao napiti. To mu se, u ovim okolnostima, činilo vrlo prikladnim. Ali, onda se predomislio i nazvao Lunu da mu se pridruži na ručku. Posljednjih su nekoliko mjeseci imali baš lijep, skladan odnos i tu i tamo palo mu je na pamet kako bi je trebao zaprositi, da ima nekoga uz sebe sad kad su mama i tata otišli. Mogli bi, tko zna, jednom imati i djecu. Trideset i treća mu je skoro, a ni ona nema mnogo manje, vrijeme im je oboma. Lunin je mobitel, međutim, zbog nečega bio isključen. Dakle, idemo se napiti, zaključio je Zdeslav, kad se iza njegovih leđa oglasilo značajno kašljucanje.

„Zdeslave, oprostite, ako imate malo vremena“, rekao je poslužitelj Jože, koji je više od dvadeset godina u obitelji, a Zdeslavu je uvijek, pa i dok je bio sasvim mali dječak, govorio „vi“.

„Izvolite, Jože“, odgovorio mu je Zdeslav.

„Došao sam zbog dvije stvari. Prva se tiče kolekcije lovačkog oružja vašeg oca. Znamo da on nikoga nije puštao u tu prostoriju, ali u ovoj osobitoj prilici ja sam sebi dopustio slobodu da to predugo zanemareno...“

„Razumijem“, prekinuo ga je Zdeslav.

„Prebrojavajući puške, otkrio sam da jedna nedostaje“, prešao je poslužitelj na stvar. „Točnije, one najskupocjenije, Olssonove, nema.“

„Možda je u lovačkoj kući u Baranji, ili na popravku?“ predložio je Zdeslav.

„Sumnjam i u jedno i u drugo. Poznajući Tomislava Poskoka, on ne bi pušku vrijednu tri stotine tisuća eura ostavio u lovačkoj kući, a ni njezin popravak mi se ne čini ništa vjerojatnijim. Oružje iz manufakture Viggoa Olssona se, gospodine, ne kvari.“

„Ali, nije bila s njim ni u trenutku nesreće, ili je makar nisu našli u olupini broda“, dodao je Zdeslav. „Nema ni logike da bi tamo bila. Tata ne bi išao na more s lovačkom puškom.“

Joža je zbunjeno slegnuo ramenima, a Zdeslav pomislio kako bi, što god bilo, stvar vrijednu tri stotine tisuća svakako morao naći. Velik bi to gubitak bio i u boljim vremenima, a u situaciji u kojoj se našao upravo neoprostiv.

„Rekli ste da imate dvije stvari“, podsjetio je Jožu.

„Da“, kimnuo je poslužitelj i kao da se malo zarumenio prije nego je nastavio. „Vidite, ovo vam je bilo teško vrijeme i nismo vas željeli uznemiravati, ali ni Lada, ni Željka, ni Robert ni ja još od kolovoza nismo dobili plaću.“

„Zaboga, trebali ste mi reći, nisam imao pojma o tome. Kako je to dosad rješavano?“

„Vaša je pokojna majka brinula o svim kućanskim troškovima i plaćama za nas četvero, ali knjigovodstveno je sve išlo preko kompanije. Formalno, mi smo zaposlenici Poskok international holdinga.“

O, sranje, rekao je u sebi Zdeslav. Nakon onoga što je jutros imao s Jakovljevićem, teško će se prisiliti da ga dođe moliti da mu plaća kućnu poslugu.

„Okej, Joža, uredit ću to sutra“, rekao je ipak, „i prenesite, molim vas, svima moju ispriku zbog kašnjenja.“

Baudelaire je bio gotovo prazan. Kako je kriza okrutnije pritiskala, manje se moglo vidjeti društava koja razdrljena i zajapurena alkoholom, naručujući stalno nove butelje, u beskraj razvlače poslovne ručkove i na klimavim nogama izlaze kad se mrak već debelo spusti. Sada su samo za jednim stolom njih šestorica komadala teleće koljenice, razgovarajući, koliko je Zdeslav mogao čuti, nešto o koncesijama na sječu četinara. Hrvatske šume, naravno, osmjehnuo se Zdeslav. Obično je riječ o nekom privrednom subjektu s nacionalnim imenom. Primjerci proždrljive menadžerske vrste preživjeli su jedino u javnim poduzećima, dok njihovi srodnici u privatnom sektoru danas imaju skromnije prehrambene navike. Možda tome valja zahvaliti da posljednjih nekoliko godina svi strastveno pričaju o kuhanju, razmjenjuju recepte i kupuju kuharice. Otkad su im prerezali službene kartice, mnogi su otkrili kako doma imaju štednjak.

Popio je konjak odmah po dolasku i naručio jedan dupli dok je čekao lubina s blitvom. Bogzna zašto je odlučio taj dan lagano jesti, a teško i neumjereno piti, ali čitatelj može biti zadovoljan jer upravo taj nepromišljeni nesrazmjer našu priču odveo, kako ćemo uskoro vidjeti, u neočekivanom, čudnom smjeru.

Nazvao je drugi put Lunu, a ona je još bila isključena. Kratko prije nego će mu doći hrana došao ga je pozdraviti Dubravko, suprug vlasnice lokala, najgori investicijski savjetnik u povijesti čovječanstva. Neupućen kakav jest, nije imao blage veze o onome što su već i portiri u Poskok international holdingu znali. Došao je Zdeslavu nuditi svoje usluge, a Zdeslav se gradio da ga pažljivo sluša, pa i neiskreno oduševio jednom njegovom budalastom poslovnom idejom i dogovorio mu sastanak – svakako se moraju naći, što prije, evo, može u ponedjeljak u deset u Zdeslavovoj kancelariji.

„Može jedan na račun kuće?“ upitao je pokazujući Zdeslavovu čašu s konjakom.

„Vrlo ste ljubazni, gospodine“, zahvalio mu je Zdeslav.

„Dupli?“

„Sve znaš, vraže jedan.“

Jeo je polako, zalijevajući bijelim vinom. Oni šumari su uskoro otišli, a personal je nestao u kuhinji i samo bi gdjekad netko otamo povirio kroz okrugli prozorčić na vratima. Pijući drugu butelju malvazije, samcat u pustoj sali, koja je polako tonula u novembarskom mračku, Zdeslava je najednom ispunio takav silan čemer da je čak zaplakao. Izgubljen i jadan, pritisnuo je ubrus na lice i kratko, nečujno zaridao.

„Bilo dobro?“ upitao je konobar kojega nije primijetio da prilazi, uzimajući mu tanjur s ribljim dračama.

„Odlično“, odgovorio mu je Zdeslav sabravši se.

„Nešto slatko? Imamo odličnu savijaču od...“

„Ne, samo mi donesite... Donesite mi još jedan konjak.“

„Dupli?“

„Obični“, odlučio je on sada, kao, razumno.

Pokušao je i treći put nazvati Lunu i opet je bio ćorak. Nedostajala mu je njegova mala. Baš je to jedna dobra žena. Super, super, superiška cura. Uvijek kad bi popio, ili se osjetio slab, a danas je bio upravo slomljen i k tomu pijan kao guzica, Zdeslava bi ispunila čežnja za djevojkom i činilo mu se kako je voli. Ali, stvarno, stvarno voli. Morao ju je vidjeti. Smjesta. Platio je, izašao i odvezao se u Novi Zagreb.

„Hvala lijepo“, zahvalio je ljubazno stanaru koji mu je izlazeći pridržao vrata zgrade.

Dizalom se odvezao na osmi kat i istom pred vratima njezinog stana pomislio kako je možda trebao doći s cvijećem. Pozvonio je jednom. Pa još jednom. Pozvonio i treći put. Naposljetku i zakucao na vrata. I onda, kad je već mislio otići, otvorio mu je Marcelo.

Potpuno gol.

S erekcijom.

I kamerom u ruci.

„Ej, Lave, otkud ti?“ pozdravio je bezbrižno ga snimajući.

„Marcelo!“ zapanjio se Zdeslav pružajući dlan ispred objektiva. „Marcelo, jebo te, šta radiš?!“

Modni stilist se raskalašeno, meketavo zacerekao.

„Tko je to?“ upitao je iznutra nekakav muški glas.

Šit, pomislio je Zdeslav i nadvirio se preko stilistovog ramena, a u hodnik je izašao Milan Grbić, nekadašnji taekwondo prvak, a danas kamatar, također gol, s tetovažom kobre preko čitavog torza i, srećom, bez erekcije. Nahrupio je i sa svojim fajterskim instinktom bez upozorenja dlanom gurnuo Zdeslava na stubište.

„Šta ćeš ti ovdje?“ upitao je svadljivo.

„Gdje je, Luna?“ propentao je u neprilici Zdeslav i zateturao natraške.

„Zdeslave!“ zavikala je tada Luna.

Ona se ipak sjetila zagrnuti plahtom prije nego je izašla na vrata.

„Zdeslave, ljubavi“, rekla je, „nije ono što misliš?“

A Zdeslav ju je pijanim očima samo zgranuto gledao. I ništa u tome trenutku nije doista mislio. Što bi uopće mislio netko tko je djevojku našao golu, s golim prijateljem

homoseksualcem s kamerom u ruci, i golim bivšim dečkom koji je jednom gotovo nasmrt prebio njezine roditelje?

„Gubi se!“ ponovio je taekwondo šampion ponovno se približavajući.

„Pa dobro. Poštujem“, rekao je Zdeslav s teatralnom pomirljivošću osobenom za one što su popili i izmaknuo se sada gotovo do ruba stepenica.

„Milane, ne diraj ga!“ kriknula je Luna.

„Ti se vraćaj unutra!“ zapovjedio joj je on mračno.

„A za šta je to?“ upitao je Zdeslav Marcela, primjećujući da ovaj nije prestao snimati. „Za poljoprivrednu emisiju?“

I to mu se u tome trenutku učinilo kao nenadmašna šala. Poljoprivredna emisija. Bože dragi, kako se samo toga sjetio. Veselo se zahihotao, a majstor dalekoistočne borilačke vještine mu je, nešto i neistančano, odvalio takvu šljagu da se otkotrljao niz stepenice.

„Aaaaaa! Aaaaaa!“ zavrištala je Luna tako da je cijela zgrada mogla čuti koliko su vrijedile poduke iz pjevanja koje je Zdeslav plaćao pedeset pet eura po satu.

„Dobro sam! Dobro sam!“ viknuo je Zdeslav spremno ustajući, da zaustavi njezino vrištanje, a i zato jer je onaj njezin orangutan ponovno krenuo prema njemu.

Zatim je pošao pješke, stubama, i svih osam je katova savladao, i izašao iz zgrade, i prešao parkiralište, i pretrčao preko tratine i uhvatio se za jednu brezu. I tek se tada obilno, momački ispovraćao. Jedan se penzioner sa psom zaustavio na drugom kraju zelene površine, a on se obrisao nadlanicom i dobacio mu:

„Dobra večer.“

Penzioner mu nije odzdravio. Samo je stajao tamo i osuđujuće zurio, a onda lagano nastavio šetati.

Našao je u jednom džepu zgužvani papirnati rupčić i donekle se doveo u red. Hladan zrak i bljuvanje načas su ga dijelom rastrijeznili i jad je opet došao poput boli kad anestezija popusti. Krenuo je put automobila, kad mu je pogled pao na trgovački centar s druge strane avenije i nekako samo od sebe, nesigurni koraci zanijeli su ga na tu stranu. Nije zaista bilo nijednog mjesta na kojem bi posebno želio biti, nego se jednostavno pustio inerciji tijela. Kao da nepoznata volja mimo njegove vlada njegovim nogama, kao da ga je nevidljivi magnet privukao golemoj osvijetljenoj kocki, bezglavo, samoubilački, ravno i bez zastajkivanja je prešao osam kolnih trakova i tramvajske tračnice u oba smjera. Na svjetlu uličnih lampi blistale su sitne pahulje prvog snijega ove zime.

Prošao je kroz automatska vrata u i našao se na širokom, nadsvođenom trgu s fontanom u sredini, u gužvi i žamoru i jeci razglasa na kojemu su se između božićnih pjesama, koje se svake godine sve ranije počinju emitirati, oglašavali popusti i akcije u desecima dućana na četiri visoke galerije. U prizemlju je bila velika samoposluga Poskok, koju je pokojni vlasnik otvorio nakon duge i iscrpljujuće bitke s austrijskom konkurencijom, a u koju njegov sin sada nije htio ni poviriti. Prolaznici su se izmicali pred njim i Zdeslav je u njihovim sablažnjivim pogledima mogao naslutiti da zacijelo ne izgleda dolično, ali je bio prepijan da bi mario za to, a sličnu je pojavu, osim toga, doživio i jutros na poslu.

Osvrnuo se po trgovačkom centru i na vrhu, pod staklenim krovom, izabrao sebi mjesto. Lounge bar *Starz*. Mutno se sjećao kao da je jednom bio tu. Pokretnim stepenicama došao je na četvrti kat i zatekao ciku pijanog društva koje se zabavljalo karaokama.

„Ovo je privatno“, zaustavio ga je mladić u crnoj majici.

„Privatno?“

„Prostor je zakupljen za after work party.“

„Mogu jedno piće na šanku?“ zamolio je Zdeslav, a Šupak Security ga je odmjerio, uzdahnuo i pustio.

Uredska ekipa, muškarci s oštrim pićima i žene s koktelima, rijetko tko s čašom nečega bezalkoholnog, izvalili su se na crveno presvučene sofe pljeskajući i pjevajući s kolegom koji je na podiju, prateći stihove na velikom ekranu, zvjerski zlostavljao Gibonnijevu *Termperu*. Većinom su bili u ranim tridesetima, po izgledu možda iz nekakve softveraške tvrtke, ili rasvjetljivači i šminkerice na domaćoj sapunici. Ležernija je odjeća upućivala kako nisu ni agenti osiguranja ni službenici investicijskog fonda, ni bankari ni odvjetnici, ni u jednom zanimanju gdje se, zbog sastanaka sa strankama, propisuju konzervativna tamna odijela i kostimi. Što god bili, Zdeslav se nije bavio njima. Uzeo je još jedan dupli konjak, ispio ga na eks, stresao se od alkohola i gestom pokazao šankerici da ponovno natoči.

„Vi se krenuli uništiti?“ upitala je ona.

„Ja sam već uništen“; rekao je Zdeslav.

Šankerica se točeći zaustavila na običnoj, jednoj dozi i upitno podigla obrve, a on ju je kimanjem osokolio da nastavi, Negdje je već vidio tu djevojku.

„Ujutro sam izgubio posao, a popodne curu“, dodao je Zdeslav. „Uzmite i vi sebi nešto.“

„Da nazdravimo zato što ste vi bez posla i cure?“ nasmiješila se ona.

„Nije bio neki posao.“

„A cura?“

„Uh! Ona je bila još gora.“

„E, onda ćemo popiti“, složila se šankerica i natočila sebi pola čaše soka od ananasa.

„Nije fer“, namrštio se Zdeslav.

„Ne smijem na poslu“, objasnila je ona.

Onda su se kucnuli.

„Sve u pičku materinu!“

„Sve u pičku materinu!“ prihvatila je šankerica svečano.

„Šta u pičku materinu?“ upitala je jedna gošća, koja je upravo u tome trenutku došla po novu čašu bijelog vina.

„Čovjek slavi“, rekla je šankerica.

„Danas sam izgubio posao i curu“, pohvalio se Zdeslav.

„Ma, daj!“ zapanjila se ova s bijelim vinom, jedna s plastičnom platinasto-plavom perikom. I ona se Zdeslavu odnekud činila poznata.

„Ali, nije neki gubitak“, kazala je šankerica.

Zdeslav je ozbiljno zatresao glavom da prisnaži.

„Posao je bio za kurac“, promrmljao je pijano, „a i ona... Ne, pardon, ona je bila za dva kurca.“

„Fuj, to je ružno“, negodovala je djevojka za šankom.

„Draga moja, da si vidjela što sam ja vidio...“ odmahnuo je Zdeslav.

„Daj, daj, pričaj“, uspalila se ona s perikom, ali njemu je sada pozornost privukla pjesma koju je izabrao jedan debeli bradonja u skijaškom džemperu. U srce ga je pogodila ta pjesma. Stihovi su ga potresli do suza. Otisnuo se od šanka i kroz gomilu probio do pozornice, popeo, istrgnuo pjevaču amateru mikrofon i jecajući zarevao refren:

Ti si savršenstvo bez mane
ti si deo vojničkih snova
ti si lutka sa naslovne strane
i treba ti lova,

Bradonja u džemperu je nemoćno raširio ruke i ogledao se po prostoriji, a s ulaza je dotrčao zaštitar u crnoj majici. Zgrabio je desnom Zdeslava za vrat, a lijevom mu dohvatio mikrofon. No, Zdeslav se grčevito otimao.

I treba ti lova,
i treba ti lova,

zavijao je on ustrajno sve dok ga stasiti mladić nije ošinuo šakom po nosu. Iz zvučnika na sve četiri strane prostorije se začulo jedno čisto – tup! Zatim je nesnosno zacviljela mikrofonija.

i treba ti lova,

proderao se Zdeslav promuklo još jednom, ovaj put bez pomoći razglasne tehnologije, dok su ga izbacivali iz *Starza*. Dio je gostiju, kako biste očekivali, mobitelima snimao incident, a ovi su ovdje, mimo uobičajene, svakodnevne strasti za bilježenjem neobičnih događaja, imali i ozbiljniji, profesionalan razlog to učiniti. U petak ujutro, kada na sve kioske dođe novi broj magazina *Lucky*, Zdeslav će otkriti da je žena s platinastom perikom, kojoj je neoprezno ispovjedio svoj poslovni i privatni pakao, bila novinarka Melita Pizdek, a da je prilika u kojoj je grubo prekinut dok je pjevao Riblju čorbu, bio prokleti after work party redakcije najtiražnijeg tračerskog lista u regiji.

Međutim, njegovoj usranoj sudbini kao da ni to nije bilo dosta. Podla i opaka, ona ga je čekala u još jednoj stupici.

Zaustavio je krvarenje iz nozdrva i umio se u zahodu trgovačkog centra, a zatim spustio u garažu. Nekoliko je minuta lutao po betonskom podzemlju tražeći auto, a kad se sjetio da uopće nije tu parkirao, odnekud su se pojavila četvorica klinaca, srednjoškolaca s navijačkim šalovima.

„Imaš kaj sitno?“ upitao je jedan.

„Kako ne. Kako ne, dečki“, rekao je Zdeslav spremno vadeći novčanik i snishodljivo im se osmjehnuo. „Samo me nemojte tući, danas su me tri puta...“

Nije stigao ni završiti rečenicu. Nešto ga je tvrdo, metalno, udarilo po uhu, a njegovo izmučeno tijelo je kukavno šmugnulo u nesvjesticu. Šutiranje okovanih čizama što mu je zapljuštalo po bubrezima kad se kao svijeća srušio na pod bilo je samo suvišna, nasilnička obijest. Ništa od toga on više nije oćutio.

Nekadašnji član uprave Poskok international holdinga, sin jedinac najbogatijeg čovjeka u zemlji, kraljević prijestolonasljednik, najpoželjniji neženja u izborima ženskih revija, pao je pijan i isprebijan kao skitnica u prašinu između dva automobila u podrumskoj garaži trgovačkog centra. Ležao je tamo kroz polusvijest povremeno slušajući glasove i kuckanje potpetica. Nekoliko je puta pokušao ustati, ali teški i bolni udovi jednostavno su se odbijali pokoriti slabašnim vapajima mozga. Kao da su i njegove vlastite ruke i noge nekako shvaćale da je on nitko i ništa i drsko odlučile kako ga više neće slušati.

„A jebi ga“, šapnuo je poraženo krvavim ustima i ponovno pao u mračni vir nesvjestice.

Mnogo, mnogo, možda i satima kasnije, netko ga tresao i vikao:

„Ej! Ej, čovječe!“

Otvorio je oči i ugledao lice neke djevojke.

„Kako si? Možeš ustati?“

„E“, rekao je Zdeslav i taj je jedan samoglasnik bio najbolje što je u tome trenutku mogao, ali niska, mršava cura nije odustajala.

Kako ćemo uskoro saznati, bila je i srčanija i snažnija nego biste očekivali od nekoga njezine građe.

Kraljević i prosjak

„Možeš ustati?“

„E“.

S naporom mu je podigla gornji dio tijela, leđima ga naslonila na automobil, iz torbice izvukla paketić vlažnih maramica, umila prljavo i krvavo lice i on je, na trenutak osvježen, zbunjeno zatreptao. Sad je prepoznao šankericu iz *Starza*.

„Popijte i vi nešto“, ponudio je ljubazno.

„Hvala, drugi put“, otklonila je Jelena.

„Ne, ne, ja inzistiram“, neumoljiv je bio Zdeslav.

„Da ti zovem taksi? Gdje stanuješ?“ upitala je ona.

On je ponovno sklopio oči.

„Ej!“ povikala je drmusajući ga. „Ej! Gdje stanuješ?“

U bljeskovima svijesti vidio je zatim svoja stopala kako nesigurno gaze betonski pod garaže. I jednu škatulju od automobila, nisku i tijesnu. Netko mu prijeti da će ga ubiti ako se ispovraća. Ulična svjetla i pahulje. Vijugavi tragovi guma u prhkom snijegu. Lice starca na prozoru noćnog autobusa. Mračno dvorište, stablo kvrgavih golih grana. Stubište smrdi na vlagu i zapršku. Beskrajne stepenice. Kao u snu, milijuni stepenica. Ne može više, ostavite ga ovdje. Njemu je ovdje dobro. Diži se, majmune! Pazite na košulju, to je skupa košulja. Vruće, vruće, vruće!..

Trgnuo se i otvorio oči u krevetu u maloj, očito tavanskoj sobi, kroz nakošeni prozor škrto osvijetljenoj zimskim suncem. Jedna mlada žena kuštrava od sna ležala je budna do njega i nalakćena na jastuk znatiželjno ga motrila.

„Koraljka“, rekao je Zdeslav suho.

Bogzna otkud mu je to došlo, ali, eto, znao je njezino ime. Ona se osmjehnula.

„Otkud ti ovdje?“

„Ja ovdje stanujem“, rekla je Koraljka jednostavno.

„O, oprosti, otkud ja...?“

„Jelena, moja cimerica, te dovela“, objasnila je. „Sjetila se kako si mi se onda u Poreču ispričao pa ti se smilovala. Inače, ludo ti stoji moja pidžama.“

Zdeslav je začuđeno pogledao ružičastu pidžamu s nacrtanim patkicama koja mu je jedva ispod lakata dosezala.

„Odjeću smo ti skinuli i oprali“, nastavila je ona, „a kaput osušili i očetkali. Morat ćeš ga ipak dati na kemijsko.“

„Hvala“, rekao je on dirnuto.

„U redu je“, odmahnula je Koraljka. „Jele je takva, stalno skuplja životinje po cesti. Da nam gazda ne zabranjuje, imali bismo pun stan mačaka.“

Zdeslav nije znao što bi rekao na ovo.

„Šalim se“, objasnila je Koraljka.

„Jeste budni?!“ zavikala je tada cimerica iz druge sobe i zalupala po zidu.

„Jesmo!“ odviknula je Koraljka.

Zatim su se začuli koraci.

„Mogu ući?“ upitala je Jelena časak kasnije ispred sobnih vrata.

„Ha ha“, nasmijala se Koraljka usiljeno.

Cimerica je ipak samo, kao diskretno, provirila i rekla:

„Darko se vratio s noćnog dežurstva i donio topla peciva. Ustanite pa da doručkujemo.“

Zdeslav je ustao, oprezno, ćuteći bolove po cijelom tijelu. Na hodniku je kriomice provjerio pod donji dio pidžame jesu li mu barem gaće na svome mjestu. Nisu bile. Koraljka je opazila što čini i vragolasto trznula obrvama.

Ušao je u dnevnu sobu mansardnog stana te i službeno upoznao Jelenu i njezina uniformiranog zaručnika. Objema je djevojkama još jednom zahvalio na pomoći i gostoprimstvu i između kave i čaja izabrao ono prvo. Koraljka je izvadila šalice i tanjure iz kredenca u majušnoj kuhinji u kutu i postavila stol. Darko je zabrinuto razgledao Zdeslavove masnice i rasjekotine i upitao da počinitelj zločina nije možda bio koji pripadnik hrvatskih oružanih snaga.

„Ne, zašto?“ začudio se Zdeslav.

„On je u vojnoj policiji“, objasnila mu je Jelena.

„Ne, ovo je... duga priča“, rekao je Zdeslav Darku prije nego je zagrizao buhtlu i opekao se još gotovo vrelom marmeladom u sredini.

„Čovjek si je dao oduška“, kazala je umjesto njega Jelena. „Nalio je tikvu jer je u istom danu izgubio i posao i curu... I zamisli, molim te“, sjetila se, „on prekine s curom i – hop! Još istu večer skoči u krevet s drugom. Joj, joj, vi muškarci. Koje ste vi svinje.“

Pljesnula je tobože srdito zaručnika po zatiljku, a on se zapanjeno zaustavio s pecivom u ruci. Jelena mu je prstima obrisala šećer u prahu oko usta i cmoknula ga, a Zdeslav je pogledao Koraljku, koja se nasmiješila i slegnula ramenima kao da se ispričava.

Završili su s jelom i Koraljka je pokupila posuđe, a Jele je uzela Darka za ruku i objavila:

„Vi se, djeco, nećete ljutiti, mi imamo smotru naoružanja.“

„Smotra naoružanja je...“ počela je tiho Koraljka kad su se njih dvoje povukli.

„Shvatio sam“, prekinuo ju je Zdeslav.

„Aaarghhh! Pojest ću te! Pojest ću te, generale!“ zarežala je šankerica tamo u sobi, a Koraljki i Zdeslavu bilo je malo neugodno od njezine glasne pohote.

„Igraš jamb?“ upitala je Koraljka.

„Jamb?!“ uzviknuo je on.

„Znaš, s kockicama?“

„Znam.“

„Pa, ajmo.“

Onda su igrali jamb, koji je Zdeslav posljednji put igrao u djetinjstvu, s rodicama na plaži. Zaustavio se koji put i nije se upravo mogao dovoljno načuditi situaciji u kojoj se našao. Jučer se u ovo doba dizalom penjao u svoju kancelariju na vrhu poslovnog nebodera, a danas nezaposlen, u tijesnoj ženskoj pidžami, igra jamb s trgovkinjom, dok mu mokra odjeća isparava na sušilu kraj radijatora, u podstanarskom stanu u... gdje je ovo uopće? Kroz tavanske prozore vidjelo se samo sivo nebo.

Mogao je, naravno, nazvati Jožu i on bi najkasnije za sat došao sa suhom odjećom i oglancanim cipelama, ali nije to učinio. Bilo mu je ugodno, lijepo i šašavo, naročito kad se iz sobe začula Jelenina vesela koračnica:

Mi smo garda hrvatska,
srca su nam junačka,
ničeg se ne bojimo,
zemlju svoju...

„Aaaa! Aaaa! Kurvin sine, šta mi radiš!“ kriknula je iznenada prekidajući pjesmu, a Koraljka i Zdeslav su se sramežljivo osmjehnuli jedno drugome.

„Stvarno si ostao bez posla?“ upitala je ona.

Zdeslav je kimnuo.

„Ali, kako? Zar nisi ti...?“

„Ne pitaj“, prekinuo ju je on. „Kompliciranо je.“

„Čula sam da će država preuzeti firmu“, rekla je ona tresući kockice u dlanu.

„Od koga si to čula?“

„U dućanu. Tko god dođe iz Mordora... hoću reći, iz uprave, iz nebodera, mi vas zovemo Mordor, uplaši nas nekim sranjem. Svaki put drugačijim. Jednom kažu kako ćemo u stečaj i kako ćemo svi na ulicu, drugi put nas prodaju nekome tko neće ostaviti više od pedeset posto zaposlenih, a sad je, po novome, da nas država preuzima. Svašta se priča što će biti. Čak i gledamo u talog o tome. Na pauzi, kad popijemo kavu, jedna Goga, možda ćeš je se sjetiti, bila je sa mnom ono jutro u dućanu...“

Zdeslav je odmahnuo glavom da se ne sjeća.

„Nije važno. Goga, dakle, kad popijemo kavu gleda u talog, i kraj svih onih uobičajenih stvari, ljubav, zdravlje i to, obavezno pogleda ima li štogod o firmi.“

„Gledate u talogu na dnu šalice što će biti s firmom?“ zapanjio se Zdeslav.

„Aha.“

„Analitički pristup. I šta tamo kažu?“

„Goga je jednom vidjela gavrana koji nosi zmiju u kljunu.“

„A to je, kao, nešto o firmi? Gavran i zmija?“

„Pa zmija... poskok“, objasnila je Koraljka.

„Okej“, složio se Zdeslav, „shvaćam, ali zašto gavran?“

„E, to ne znam, ali ne bih rekla da je gavran dobar znak.“

„Da, ni meni se ne čini“, rekao je on.

„Imaš skalu iz ruke“, primijetila je ona.

„O, hvala.“

„Onda, jel' nas država preuzima?“ upitala je Koraljka.

„Pa, rekao bih da Goga zna više od mene“, priznao je Zdeslav.

Prijepodne je sporo odmicalo. Šankerica i njezin general uskoro su došli sa smotre, a Koraljka i Zdeslav se nakon dvije partije zasitili kockica. Djevojke su krenule spremati ručak. Muškarci se izvalili na dvosjedu ispred televizora.

„Koji je to film?“

„*Kraljević i prosjak*.“

„Uh, to sam gledala sto puta“, rekla je Jele.

„I ja sam“, rekao je Darko, „ali uvijek mi je gušt ponovno!“

Zatim su sjeli ručati pržena pileća krilca, pomfrit i dinstani grašak. Zdeslav je pohvalio jelo.

„Ovo je hrana kojoj je istekao rok trajanja“, pohvalila se šankerica. „Sve što jedemo Koraljka je besplatno dobila u dućanu.“

Trgovkinja se na ovo ukočila od nelagode, a Zdeslav je spustio pribor, namršteno se zagledao u tanjur i rekao:

„Ali, to se po zakonu mora baciti.“

„Ups!“ uzviknula je Jelena teatralno pokrivajući usta dlanom. „Što sam to napravila? Sad će joj opet dati otkaz.“

Njih su se troje zaustavili čekajući što će Zdeslav učiniti, a on se nagnuo, oprezno onjušio, slegnuo ramenima i nastavio jesti. Koraljka je bezglasno, samo ustima oblikujući riječi, nešto opsovala Jeleni.

„Glasnije govori, ništa te nisam razumjela“, odgovorila joj je ova bezbrižno, a onda se okrenula Zdeslavu. „Nego, ne zajebavaš se, ti si stvarno ostao bez posla?“

A Zdeslav ju je pogledao razmišljajući nekoliko trenutaka i naposljetku zaključio, kvragu, zašto ne? Otpočetka do kraja, i ono što je znao i ono što je samo naslućivao, cijelu je svoju nesreću, vjerojatno nepromišljeno, ispovjedio troje nepoznatih ljudi. Završili su s objedom, i Jelena je pokupila posuđe i oprala ga, i kavu su već skuhali i iznijeli napolitanke na stol, dok je on dovršio priču.

„Ludo“, rezimirao je Darko zaprepaštenim šapatom nakon duge tišine što je tada uslijedila.

„Kopile“, rekla je Jelena zamišljeno.

„Tko je kopile?“ začudila se Koraljka. „Jakovljević?“

„Ne, nego ova lihtenštajnska firma koja je preuzela Poskok. Filius Nullius. Ničiji sin. Kopile“, objasnila je Jele.

„Ti znaš latinski?“ začudio se Zdeslav.

„Učila sam ga na arheologiji.“

„Ma, daj, studirala si arheologiju?“

„Ja sam završila arheologiju i ruski“, ispravila je Zdeslava Jelena ponosno, a ovaj je shvatio da je već bio dovoljno netaktičan i suzdržao se upitati zašto jedna diplomantica ruskog i arheologije toči pića u baru.

„Zvuči cinično“, primijetila je Koraljka, „kao okrutan vic da je netko tko otima tuđu imovinu poduzeće nazvao Kopile d. o. o.“

„To sam i ja shvatio“, složio se Zdeslav. „Čovjek ima bolestan smisao za humor.“

„A, otkud znaš, možda je stvarno kopile?“ predložio je vojni policajac. „Netko koga otac nije priznao?“

„Da, zbilja“, rekla je Jelena, kao da se toga časa nečega sjetila, „kako si ono rekao da se zove vlasnik Filiusa Nulliusa, tip koji pod svojim imenom odrađuje posao za nekoga drugoga?“ upitala je Jelena Zdeslava.

„Valentin Rožić.“

„Taj Rožić, kako ja shvaćam, mora biti netko koga ne mogu povezati s osobom koja vuče konce“, počela je šankerica podižući stopala u šarenim vunenim čarapama na Darkova koljena, „a u kojega onaj koji vuče konce, istovremeno, ima potpuno povjerenje da će učiniti sve što mu se naredi. Ovo sam dobro rekla?“

„Tako je“, kimnuo je Zdeslav.

„Onda bi taj zbilja mogao biti kopile. Čini se logično.“

„Šta je logično?" upitao je Darko masirajući Jelenine tabane.

„Pa, gledaj, da ti imaš nezakonitog sina, kao što se ja nadam da nemaš, jer bi inače umro stravičnom smrću od moje ruke“, napomenula je Jelena. „Dakle, da ti imaš nezakonitog sina, nekoga o kome brineš, ali kriomice, da drugi ne znaju, da nitko živ nema pojma da ste vi u rodu, on bi ti bio idealan za ovu ulogu. Vas dvojicu ne bi se povezivalo, a on bi ti, kao tvoja krv, bio potpuno odan.“

„Ne znam, ne zvuči mi to uvjerljivo“, kazala je Koraljka sumnjičavo. „Ako je netko nezakonito dijete, prije bih očekivala da je on ogorčen i mrzi oca, nego da mu je odan.“

„Tko zna, moja draga“, odgovorila joj je cimerica.

„Kad te otac ne priznaje, ti, naravno, možeš biti ogorčen, ali bi jednako tako mogao biti i gladan njegove pažnje i odobravanja i učiniti za njega više nego bi učinio njegov pravi sin, onaj koji nosi njegovo prezime.“

„To ne zvuči loše", priznala je trgovkinja.

„Jesi vidio ti njih dvije detektivke“, dobacio je Darko Zdeslavu kad su Koraljka i Jelena završile s psihološkim profiliranjem zločinca.

„Kao da gledam CSI Miami“, rekao je Zdeslav zadivljeno.

„Zajebavajte se vi“, kazala je Jelena, „ali vidjet ćete da sam bila u pravu. Filius Nullius nije samo fora. Taj tip, vlasnik firme, je izvanbračni sin nekoga moćnog koji iz pozadine vodi cijelu stvar. Sto posto sam sigurna u to.“

„Dobro, što god bilo“, završio je Zdeslav, ne nalazeći ovo otkriće zbog nečega osobito značajnim, i prešao na drugu temu: „Smijem li ja vas troje pozvati sutra na večeru, bar da se malo odužim za sve što ste učinili za mene?“

„Joj, daj, ne treba“, odvratila je Koraljka pristojno.

„Čuj, ne treba? Tko je tebi rekao da govoriš u moje ime?“ pobunila se Jele. „Gdje ćemo na večeru?“

„Ne znam, mislio sam u mene doma, ali ako hoćete, možemo i negdje vani.“

„Bolje vani“, presudila je šankerica. „Ja volim jesti u finim restoranima. Nešto malo, na velikom tanjuru, da je lijepo dizajnirano i ima strano ime.“

„Carpaccio?“ predložio je Darko.

„Šta je to?“

„Sirovo meso. Ili riba.“

„Fuj!“

Nešto iza dva Zdeslav je pokupio odjeću sa sušila i presvukao se. Darko je odlazio kući te je ponudio da njega usput odveze do automobila na parkiralištu u Novom Zagrebu, a zatim i Koraljku, koja je radila popodnevnu smjenu, na posao. Izašli su iz stana, spustili se u dvorište limunasto-žute obiteljske trokatnice kojoj je zadnji, očito naknadno sazidani kat još bio neožbukan. Na ispuhanim gumama pred kućom je ležao stari Opel, na stablu kruške trunula šareno obojana dječja ljuljačka. Posjed su, sa stupova na ogradi, čuvala dva betonska lava, upravo kao i onaj preko puta i onaj pokraj njega. Kuštravih velikih mačaka u blatnjavom je predgrađu, čini se, bilo više nego u Keniji. Svi su imali lavove, osim jednog susjeda ekscentrika, koji je s lijeve strane kapije uspravio betonsku Majku Božju, a s desne dupina.

Zdeslav je napokon mogao vidjeti gdje su, ali ni ono što je vidio nije mu mnogo otkrivalo.

„Gdje smo ovo?“

„Rudeš“, odgovorio je Darko.

Zdeslav je kimnuo, premda je imao samo nejasnu predodžbu gdje je rečeno naselje. Iz Rudeša se, istini za volju, zacijelo ne bi znao sam vratiti. Da zaglavi u Rudešu, utabao bi u snijegu velika, desetmetarska slova UPOMOĆ da ga spasitelji mogu vidjeti iz zraka.

Noćas je napadalo petnaest centimetara, ali ulice su bile raščišćene. Krupna sol koju je posula zimska služba prskala je prljava iza kamionskih kotača i zveckala po limu. Dan je bio tmuran, s gotovo mikronskom ledenom kišom. Darku se pokvarilo grijanje i u Renault Meganu je bilo vrlo neugodno. Zdeslav je stoga, kad su došli na parkiralište, pred Luninu zgradu u Sopotu, Koraljku pozvao da prijeđe u njegov automobil, da je on prebaci do dućana na Maksimirskoj.

„Ajde, može“, rekla je promrzla trgovkinja veselo.

Trenutak u kojemu Koraljka ulazi u Zdeslavov Hummer zabilježio je vrijedni paparazzo koji je vrebao da Luna izađe iz zgrade i već sutradan će se taj skrivećki uslikan prizor naći u magazinu *Lacky*, na kioscima diljem domovine, a nacija će se uznemireno pitati tko je modno neosviještena plavuša u otrcanoj vjetrovci, trapericama i niskim crvenim čizmicama s kojom se, friško nakon razlaza s poznatom pjevačicom, viđa nasljednik upropaštenog trgovačkog carstva.

Nesvjesni da su upravo ugazili u taj medijski drek, njih su se dvoje su se u tišini vozili prema gradu, kroz prometni krkljanac koji je zbog snijega bio stresniji no inače.

„Hoćeš neku muziku?“ upitao je on napokon i krenuo prtljati oko radija.

„Ne, dobro je ovako“, rekla je ona.

„Hvala ti još jednom.“

„Nema na čemu, stvarno.“

„I ovaj ručak, i sve drugo, baš mi je bilo ugodno s vama.“

„Navrati onda opet“

Izašli su na Maksimirsku, došli do dućana, i on se zaustavio. Blagajnica Goga nekoliko je metara dalje upravo čistila snijeg ispred ulaza.

„I ovaj, sinoć...“ počeo je Zdeslav nesigurno. „Nadam se da u pijanstvu nisam napravio nešto čega bih se trebao sramiti. Ako jesam...“

„Bio si pristojan“, umirila ga je Koraljka, a zatim izašla i, prije nego će zatvoriti vrata, dodala: „Dapače, bio si možda i pristojniji nego što bi mi se sviđalo.“

„Imat ću to na umu drugi put“, obećao je on.

„Molim te“, rekla je ona.

„Je li ono Goga?“ upitao je Zdeslav pokazujući ženu u kuti, koja se skamenila s lopatom u ruci kad je shvatila tko je dovezao Koraljku.

„Jest“, potvrdila je Koraljka.

„Goga, bok!“ doviknuo je Zdeslav srdačno, a blagajnica se tako smela da mu je uspjela samo mlako odmahnuti.

Sebične, okrutne, gramzive i frustrirane gnjide

„Zdeslavu Poskoku sve je u životu krenulo nizbrdo. Nakon što su mu u nesreći na moru ljetos poginula oba roditelja, a ni u poslu mu ne cvjetaju ruže, otrpio je žestoki udarac i na ljubavnom planu. U srijedu navečer u *Starzu*, poznatom okupljalištu dokone zlatne mladeži, našoj je novinarki u uočljivo alkoholiziranom stanju priznao da više ne vodi najveće trgovačko poduzeće u Hrvatskoj, a i da je raskinuo vezu s pjevačicom Dragicom Radić poznatijom kao Luna. Očajan zbog ovih poraza napravio je zatim incident zbog kojega je grubo izbačen iz lokala...“

Tako je počinjala uzbudljiva, duga pripovijest iz zagrebačkog visokog društva koju je njezin glavni junak jedva imao snage pročitati do kraja. Osjetio se bespomoćno i poniženo zapravo već kad je na vrhu hrpe novina koja ga je u petak ujutro dočekala na stolu u blagovaonici, na naslovnici novog broja magazina *Lacky*, našao svoju mutnu i loše osvijetljenu fotografiju na kojoj mu redar u lounge baru otima mikrofon iz ruke. A bio je to samo početak. Novinarski strvinari su ga rastrgali u bogato ilustriranom novinskom specijalu, razvukli mu crijeva preko pola novina. Šokirano je, drhtavim prstima, listao nadajući se da će taj užas jednom napokon prestati, a on se nastavljao, i nastavljao, i nastavljao... na cijelih šesnaest stranica. U arhivi nije ostala valjda nijedna njegova fotografija. Čitav su njegov život ismijali, prikazali ga nesposobnjakovićem i blesanom, beskorisnim sinom velikog oca. Pravdoljubivo su se zgražali da takav jedan praznoglavi parazit u jednu večer pojede i popije mjesečni prihod četveročlane obitelji, premda je Zdeslav i s članovima redakcije magazina *Lucky* često jeo i pio i nikada se, zanimljivo, nijedan nije isprsio da će platiti, a nisu mu nešto spominjali ni teške uvjete u kojima žive četveročlane hrvatske obitelji.

Nabrojali su automobile koje je vozio, satove koje je nosio, tropske otoke na kojima je ljetovao, švicarska zimovališta u kojima je skijao i sve djevojke s kojima je ikad izlazio, zaključno s tajanstvenom posljednjom, koja je jučer u Novom Zagrebu ušla u njegov Hummer. Ona upravo bivša, srećom, nije bila dostupna za komentar, no javio se neimenovani „prijatelj para“ koji je objasnio: „Mislim da je njihovoj vezi najviše presudila njegova škrtost. Za nekoga besramno bogatog, Lav je zapanjujuće tvrd i sebičan, samoživ čovjek kojemu ni najmanje nije stalo do dobrobiti bližnjih.“ Na ovome mjestu Zdeslav je prvi put opsovao i bacio časopis. Do kraja članka od njega su ostali samo zgužvani komadići razbacani između ostataka doručka.

„Primjećujem da vas je ovo uzrujalo“, rekao je Jože mirno pospremajući za njim.

„A kako biste se vi, Jože, osjećali na mome mjestu?“ kazao je Zdeslav.

„Pa, premda sam ja često poželio biti na vašem mjestu“, odgovorio je poslužitelj nakon kraćeg razmišljanja, „ovo, priznajem, nije takva prilika. Stvarno ste prekinuli s gospođicom Lunom?“

Zdeslav je kimanjem potvrdio.

„E, to bih, vidite, na vašem mjestu i ja napravio.“

„A da?“ začudio se Zdeslav.

„Da“, potvrdio je Jože uzimajući mu tanjur i pribor. „A mislim da bi i vaši pokojni roditelji bili time zadovoljni. Ona je, gospodine, jedna obična kurvetina.“

Zdeslav je ostao zatečen jer nikad prije nije čuo prostu riječ iz Jožinih usta. Gledao je za njim dok je izlazio iz blagovaonice i sjetio se kako jednu stvar neizostavno mora napraviti. Koliko god mu je, zbog svinjarije u novinama, bilo neugodno izlaziti među ljude, to nije smio odlagati. Ne učini li to danas, zadnjeg radnog dana na mjestu predsjednika uprave Poskoka, u ponedjeljak, kad ga Jakovljević zamijeni, bit će prekasno.

Portir je hitro sakrio novine pod pult, ali Zdeslav nije morao pogađati što čita. I tajnica je, naravno, imala svoj primjerak omiljenog magazina o životima slavnih. Krajičak naslovnice uočio je ispod plitice s dokumentima na njezinom stolu i ispunio ga je bijes, onaj naročiti bijes pripadnika visoke klase, kako bijednici vazda kukaju zbog neimaštine, ali eto, imaju novca i za mobitele, i za kafiće, i za skijanje i za novinsko smeće poput *Luckyja*. No, nije joj ništa od toga rekao. Zamolio je samo da ga spoji s računovodstvom i tamo naložio da se smjesta, do kraja radnog vremena, svim zaposlenicima obiteljske vile isplate utrostručeni iznosi zaostalih mjesečnih plaća.

Zatim se krenuo pakirati. Otvarao je ladice gledajući što bi ponio i na kraju zaključio kako mu ništa od toga u njegovom budućem životu, kakav god on bio, ustvari ne treba. Zaustavio se na kraju gledajući na zidu uokvirenu fotografiju snimljenu prije nekoliko godina u Dubrovniku. On i tata preplanuli i nasmijani, zagrljeni na Stradunu.

„E, jebi se i ti, Tomislave Poskok“, rekao je Zdeslav bez gorčine.

Izašao je praznih ruku, otišao bez zdravice na oproštajnoj zabavi, potpuno pustim hodnicima.

Ostatak dana proveo je kod kuće, plivajući lagano s kraja na kraj bazena, sve dok u ritmičkim zaveslajima ruku iz glave nije iščezla svaka misao, čitavo mu se biće svelo na beskrajno ponavljanje jedne jednostavne mehaničke radnje. Razveselilo ga je ipak kad se Koraljka javila s molbom može li večera biti nešto ranije, recimo oko sedam, jer Darko želi stići i na nekakav koncert. Obaveza koju je jučer dogovorio, a koju je u međuvremenu nešto smetnuo, Zdeslavu je bila ugodna. Trgovkinja, šankerica i vojni policajac, tri osobe koje je upoznao u nesvakidašnjim okolnostima, izvan krugova ljudi u kojima se inače kretao, bili su jedino društvo koje mu se sviđalo, jedini zbog kojih se toga usranog dana vrijedilo obući. Rezervirao je stol u *Baudelaireu* i otipkao Koraljki da ih može pokupiti pola sata prije, a ona je to sa zahvalnošću prihvatila jer Darko još nije popravio auto.

Djevojke su ga dočekale, cupkajući na studeni, našminkane i upicanjene, blistave. Jedino je Jelena gunđala zbog modrih tajica koje je posudila od cimerice, a koje su joj se usjekle u stražnjicu.

„Tvoja cura ima manju guzu“, objasnila je Zdeslavu. „All, to si vjerojatno i sam već primijetio.“

„Joj, Jele, nemoj“, zavapila je Koraljka.

„Pa jesi mu cura ili nisi?“ zaprepastila se šankerica. „Danas je bilo u novinama da jesi.“

„Ispričavam se zbog toga“, protisnuo je Zdeslav sramežljivo bacajući pogled iskosa na Koraljku.

„Nemaš se za što ispričavati“, odmahnula je Jele bezbrižno. „Imali smo nezaboravno jutro. Telefon nije prestajao zvoniti. Koraljkina mama, koja se već pomirila da će joj mala ostati

usidjelica, rasplakala se od sreće kad joj je susjeda donijela *Lucky*. Ona ti šalje svoj majčinski blagoslov i poručuje da se nećeš pokajati. Koraljku je valjano podučila svemu što jedna poštena supruga mora znati."

„Jele, molim te začepi", zamolila je Koraljka još jednom.

„Okej, ja ću začepiti", rekla je Jelena kao uvrijeđeno i zaista zamukla nekoliko sekundi, a onda se još nečega sjetila: „E, ajde uključi malo mitraljez da vidimo kako puca", dobacila je Zdeslavu.

„Molim?" upitao je on ne shvaćajući o čemu ona govori.

„Pa, mislim, ovaj tvoj tenk, ovo u čemu se vozimo, kako se zove...?"

„Hummer", poučio ju je Zdeslav.

„E, to. Čitala sam u novinama da svi Hummeri imaju mitraljez u standardnoj opremi."

„Nažalost, nemaju", odgovorio joj je Zdeslav smiješeći se.

„Nemaju?" ponovila je Jelena razočarano. „Hoćeš reći da novine ne pišu istinu? Da novine lažu? Ali, to onda znači da ni ti i Koraljka možda niste...?"

„Jele, jebem mu mater!" prasnula je Koraljka iznervirano.

„Dobro, dobro..."

Darko ih je čekao ispred restorana, drhturio je desetak minuta u autu jer mu je neugodno bilo samome ulaziti. *Baudelaire* je, kako bismo i očekivali za petak navečer, bio pun. Zdeslav je na sebi osjetio mnoge ljubopitljive poglede, ali ako bi koga poželio pozdraviti, taj bi najednom spustio glavu ili mu samo rezervirano, kao u krivnji, kimnuo. Našao se tu i Marcel, večerao je s proslavljenim nogometnim reprezentativcem i njegovom suprugom modnom kreatoricom koja je zbog nečega imala nogu u gipsu. Mali je pokvarenjak uvukao glavu u ramena i zabio nos u tanjur kad je opazio Zdeslava, a vlasnik je restorana opet bio naglašeno, nervozno srdačan.

Naručili su prvo rižot od radiča, uglavnom zato jer je to Jeleni neodoljivo otmjeno zvučalo, a za glavno jelo djevojke i Zdeslav odlučili su podijeliti zubaca što je navodno još noćas plivao u akvatoriju Ugljana. Darka taj podatak nije impresionirao pa je uzeo biftek.

„Jedini Valentin Rožić koji postoji u evidenciji ima dvadeset i sedam godina i donedavno je studirao na London Business School", rekao je vojni policajac Zdeslavu kad se konobar odmakao od stola.

„Otkud ti to?" iznenadio se Zdeslav.

„Nije važno."

„Ima on svoje veze", kazala je Jelena ponosno.

„Prijavljen je na Črnomercu, u Prilazu baruna Filipovića, tamo mu i danas živi majka, Biserka Rožić", nastavio je Darko. „A otac je nepoznat."

„Šta sam ja rekla!" uskliknula je šankerica pobjednički.

„Možda je otac umro?" predložila je Koraljka.

„Nije", otklonio je Darko. „Da je umro, bio bi podatak o tome, ali njemu ne piše ništa. Rubrika otac je prazna."

„Filius nullius", rekao je Zdeslav.

„Filius nullius", složio se Darko. „Kopile."

„Kopile koje studira na London Business School“, upozorila je Koraljka.

„Zanimljivo bi bilo saznati kako je samohrana majka skucala za školarinu“, dodala je Jelena.

„U fušu je prala stubišta“, nagađala je Koraljka. „Prodavala je kozmetiku po poduzećima.“

Ušutjeli su načas jer su im upravo došli aperitivi.

„O, pa nije ti ovo, šefe, normativ za alkoholna pića“, prekorila je konobara šankerica stručno odmjeravajući razinu tekućine.

„Ispričavam se, provjerit ću“, posramio se on i krenuo da će joj uzeti čašu.

„Ne, ne, u redu je“, odbila je ona. „Samo drugi put pripazi.“

Rižot od radiča nešto ju je razočarao, ali zubatac sočnog, debelog, valjano ispečenog bijelog mesa je sve troje ushitio.

„Jesi ti, generale, zadovoljan?“ upitala je Jelena zaručnika.

„Mhm“, zamumljao je general.

„Dao si mi misliti s ovim što si mi večeras rekao“, kazao je Zdeslav Darku. „Vrijedilo bi stvarno saznati tko je otac Valentina Rožića.“

„Ako znaš neki drugi trag osim prezimena, javi se“, odgovorio je Darko junački se boreći s krvavim biftekom.

Ostatak večere Zdeslav ih je zabavljao tračevima o ljudima koji su tu večer napunili *Baudelaire* i premda mu je ogovaranje bila mrska socijalna navika, samoga je sebe začudio koliko je prljavih indiskrecija tijekom godina upamtio, koliko mu se toga smeća, mimo njegove volje, nagomilalo u glavi. Cure su sablažnjivo kolačile oči i tiho se hihotale slušajući tko je koga prevario za pare i tko je komu zeznuo brak ili makar zaruke. Kriomice su se osvrtale po prostoriji neskriveno uživajući na kakve su gadosti spremni članovi visokog društva, kako su uspješni i slavni nerijetko sebične, okrutne, gramzive i frustrirane gnjide.

„Ali, vjerojatno bi i oni o tebi nešto tako mogli ispričati“, bocnula je na kraju neočekivano Jelena Zdeslava.

„Jele, daj...“ upozorio je lajavu šankericu, za promjenu, sada Darko.

„A što sam krivo rekla“, kazala je ona nedužno i pogledala ozbiljno Zdeslava. „U novinama je o tebi danas izašlo više ili manje isto ovo što si ti nama kazao od drugima.“

Koraljka je glasno uzdahnula, htijući pokazati kako je umorna od cimeričine sklonosti neugodnim situacijama, i trebalo je to valjda šaljivo zvučati, ali nije rastjeralo napetost koja je između njih četvero nenadano zavladala.

„Oprosti, to je činjenica“, ponovila je Jele, ovaj put ipak nešto blaže, prijateljskije, ispričavajućim tonom.

„Jest“, složio se Zdeslav. „Izašlo je u novinama, možda i gadnije od ovoga što sam vam pričao. I raspizdilo me. Jutros sam bio ljut k'o pas. Mogao sam ubit nekoga. Mislio sam tužit novine, uništit ih na sudu... Ali, kasnije, popodne...“ Zaustavio se na trenutak i sve ih troje pogledao. „Kasnije popodne“, ponovio je, „sam shvatio da je većina toga sranja istinita. Ja ustvari nisam drugačiji od ovih ovdje. To si htjela čuti?“ upitao je Jelenu.

„Pa i ne, ali cijenim iskrenost“; kazala je Jelena pomirljivo.

Uto je došao konobar i upitao jesu li za štogod slatko. Jelena je pogledala Darka, a Darko znakovito pogledao na sat.

„Mi moramo na koncert“, objasnila je šankerica. „Nećete se ljutiti, Darku je to važno.“

„Možemo i mi s vama?“ upitao je Zdeslav gledajući Koraljku. Ona je kimnula da nema ništa protiv.

„Možete, ali...“ počeo je Darko u neprilici, „ne znam hoće li vam se svidjeti.“

„To je country“, dodala je Jele.

„Samo da nisu tamburice“, prihvatio je Zdeslav i gestom pokazao konobaru da bi platio.

„Hoćeš da podijelimo račun? Mislim, nije red, ti si jedini od nas četvero nezaposlen“, upitala je izazivački Jelena.

„E, ajde jednom ušuti“, odvratio joj je Zdeslav samo napola iznervirano. „Ne moraš izgovoriti baš svaku pizdariju koja ti padne na pamet.“

Jelena je krotko povukla zamišljeni patentni zatvarač preko usana.

Ponovno je Zdeslav vozio djevojke, a Darko ih je slijedio u svome frižideru marke Renault Megane. Ponovno je sniježilo. Na koncertu u Studentskom centru zatekli su možda najviše stotinjak, uglavnom mlađih posjetitelja, mladića s dreadlocksima i djevojaka sa širokim raznobojnim pletenim šalovima. Zdeslav je opazio da su ga neki prepoznali i začuđeno podigli obrve.

Sredovječni i prosijedi muškarac s gitarom, u kariranoj košulji što je nemarno virila ispod sivog pulovera, prije je djelovao kao srednjoškolski profesor povijesti, nego što bi odgovarao Zdeslavovoj predodžbi country muzičara. Nastupao je s krupnom djevojkom širokog, ali neobično privlačnog, senzualnog lica, koja je svirala drugu gitaru i u refrenima mu se pridruživala za mikrofonom, te nižim violinistom sa šeširićem i bradicom. Njihovoj skromnoj i jeftinoj koncertnoj postavi nije, međutim, nedostajalo skladnosti i punoće. Dva glasa i tri instrumenta uživo su zapravo zvučali cjelovitije od onoga idiotskog klapskog dancea kojega je ljetos o njegovom trošku dva mjeseca neuspješno sastavljalo nekoliko desetaka studijskih profesionalaca.

Zdeslavu ime pjevača ništa nije značilo, ali Darko mu je znao sve pjesme. Grleći s leđa svoju zaručnicu šaptao je stihove netremice zureći u pozornicu, a Zdeslav se nije mogao ne začuditi njegovoj muzičkoj upućenosti, pa i činjenici da očito izvrsno vlada engleskim. Naposljetku ga je i samoga dirnuo jedan broj, upamtio je naslov, *National Express*, spora jadikovka o nekome tko je u jednom danu sve izgubio i luta bez samopoštovanja i doma u koji bi se vratio, gledajući vlakove. Kradomice je pogledao Darka. Vojnom policajcu oči su bile pune suza.

Sačekali su ga nakon koncerta sa strane dok se on fotografirao i razmijenio nekoliko rečenica s muzičarima, a onda uputili ka izlazu, gdje im prišla nepoznata mršava i niska crnokosa djevojka s piercingom na obrvi.

„Ti si Zdeslav Poskok?“ upitala je.

„Jesam“, odgovorio je Zdeslav zatečeno.

„Krepao dabogda“ proklela ga je cura. „Đubre izrabljivačko!“

Zdeslav je ostao bez teksta, ali nije se, čini se, od njega ni očekivao nikakav odgovor jer se crnokosa okrenula i otišla kad je kazala što je naumila kazati.

„Zašto to govoriš? Šta ti znaš kakav je on čovjek?“ doviknula je za njom Jelena.

„Svinje kapitalističke!“ zaderao se preko predvorja Studentskog centra jedan momak koji je valjda bio u društvu ove s piercingom.

„Jedi govna, majmune!“ odbrusila mu je šankerica svadljivo.

„Daj, nemoj, idemo odavde“, zamolio je Zdeslav.

Zaustavili su se zatim na parkiralištu kod Hummera, a njemu se nije još rastajalo od njih troje te ih je pozvao k sebi.

„Nemoj se ljutit, ali ne bih“, odbila je ljubazno Jelena. „Ja sam ti kao Ježurka Ježić. Kad je ovako kasno, ja moram domu svom.“

„Makar i podstanarskom“, napomenula je Koraljka.

„Makar i podstanarskom“, potvrdila je Jelena.

„Dođite radije vi u nas“, predložila je Koraljka.

„Pa da“, složila se Jelena jednostavno. „Dođite vi u nas.“

Zdeslav je pogledao Darka i slegnuo ramenima. Ni ovaj nije imao primjedbi. Izvadio je iz džepa ključeve i krenuo put Renaulta.

„E, molim te, nemoj“, zavapila je šankerica. „Od toga usranog auta dobit ćeš upalu pluća. Pođi s nama, a Zdeslav će te sutra ujutro prebaciti.“

Zdeslav je krišom pogledao Koraljku. Ni njoj ni njemu nije promaklo kako je u ovome naoko ovlašno izgovorenom prijedlogu sadržana pretpostavka da će muškarci noćiti u Rudešu, ali su to oboje oprezno prešutjeli. Do odredišta jedva da je itko od njih išta prozborio. Popeli su se stubama do potkrovlja, gdje su njih dvije odmah, s blaženim uzdahom, skinule štikle. Jelena je poželjela prije spavanja popiti čaj od metvice, a Koraljka, Darko i Zdeslav primijetili su da to nije loša zamisao. Bila je već ponoć kad su njih četvero za kuhinjskim stolom puhali u šalice s vrelom tekućinom.

I tada se Jelena dosjetila nečega zanimljivog.

„A možda je ime trag“, rekla je iznenađeno, više kao za sebe. „Sjećaš se možda one Zorane što je bila sa mnom u grupi“, okrenula se Koraljki. „One visoke cure iz Pazina što je studirala ruski i etnologiju?“

„Vas dvije ste skupa bile na fakultetu“, shvatio je Zdeslav.

„Tako smo se upoznale“, potvrdila je Koraljka.

„A što si ti studirala?“

„Povijest“, rekla je trgovkinja, a onda nešto tiše i kao u nelagodi dodala: „Morala sam prekinuti kad mi se tata razbolio.“

„Pusti to, slušaj“, prekinula ju je Jelena neodgojeno. „Zorana je bila izvanbračno dijete. Jednom mi je to, ne pamtim više zašto, ispričala. Otac je nije priznao. A znaš kako se Zoranin otac zvao?“

„Jebo te, o čemu ti pričaš? Šta ti je sad Zorana iz Pazina pala na pamet?“ upitala je Koraljka.

„Čekaj, objasnit ću ti. Šta misliš kako se Zoranin otac zvao?“

„Nemam pojma.“

„Zoran!“ objavila je Jelena pobjednički.

„Da, i?“

„Kako ne shvaćaš, mama joj je dala tatino ime iz osvete. Da se zna tko je gad koji ju je napumpao i ostavio. Možda je i ovaj tvoj Valentin, kako se zove, isto tako“, obratila se šankerica sad Zdeslavu. „Ne nosi tatino prezime, ali ima njegovo ime. On mu je barem nešto svoje dao.“

„Jele, kasno je“, negodovala je Koraljka.

„Znam, kasno je, ja meljem gluposti, ali pretpostavimo, onako, bez ikakvih obaveza, što ako se otac Valentina Rožića također zove Valentin?“

„Tražimo, znači, bogatog i moćnog starijeg muškarca koji se zove Valentin?" postavila je problem Koraljka i samo što je to izgovorila, zapanjeno je raširila oči.

„Šta je bilo?“ upitala je Jele.

„Kardinal Lovrić“, šapnula je prodavačica zapanjeno, a šankerica na to je lijepo zinula.

„Ma, daj“, odmahnuo je Darko.

„Šta ti, ma, daj“, pobunila se Jelena. „Ako je netko kardinal, ja se mogu sjetiti najmanje jednog dobrog razloga da ne prizna dijete.“

„Lupetaš“, odvratio joj je Darko neumoljivo.

„Dobro, a šta ti misliš?“ okrenula se Jelena Zdeslavu. „Bi li kardinal Valentin Lovrić mogao stajati iza Filiusa Nulliusa?“

Zdeslav je kratko, oprezno kimnuo i rekao:

„Mogao bi.“

„O, jebo sliku svoju!“ zavikao je vojni policajac. „Vas troje ste potpuno ludi. Pa ne bi kardinal...“

„On je kao mali ministrirao“, objasnila je zajedljivo Jelena Zdeslavu, „i u svećenike gleda kao u bogove.“

“Ajde, ne seri, odbrusio joj je Darko. „Čujete li vi sebe što pričate? Optužujete prvog čovjeka katoličke crkve prvo da ima nezakonitog sina, a zatim da je preko njega umiješan u otimanje poduzeća.“

„Da ima sina, to znam“, kazao je Zdeslav. „Pamtim da je tata jednom to spomenuo. Jednom doma, za nekim ručkom, usput. Bio je zbog nečega užasno ljut, rekao kako bi prešao na protestantizam, pravoslavlje, otišao u Jehovine svjedoke, mormone, bilo što, samo da ne ide u istu crkvu s pokvarenjakom i kurvarom Lovrićem. Mama ga je, sjećam se, smirivala, govorila mu da se ne zalijeće.“

Zdeslav se časak zaustavio, otpio gutljaj iz šalice dok su ga njih troje pozorno gledali, a onda nastavio.

„A i ovo s Filiusom Nulliusom, čitava ova urota, i tu bi on mogao biti. Često smo radili s Crkvom, zaduživali se i mi u njih i oni u nas... Ne znam... Sve je moguće.“

„Ako je tako, svaka čast“, zaključio je Darko. „Imaš i Vladu i Kaptol protiv sebe.“

„Ali, dobro, to je samo pretpostavka“, dodao je brzo Zdeslav jer je ova jezgrovita definicija svih njegovih nevolja zaista zastrašujuće zazvučala. Na trenutak se i pokajao da je ikome išta pričao.

Pili su čaj još neko vrijeme u tišini, a onda je Jelena pljesnula zaručnika po bedru i upitala ga:

„Onda, generale, misliš li ti noćas spavati?“

Minutu kasnije Koraljka i Zdeslav ostali su u kuhinji gledajući se.

„Ako može, sad bih volio biti nepristojan“, šapnuo je on sramežljivo, a ona je nakrivila glavu, maknula kosu iza uha, nasmiješila se i rekla:

„Razočarao bi me da ostaneš pristojan.“

Stolica je tiho zaškripala kad se nagnuo i poljubio je u usta.

Seks s Pepeljugom

Upozorila ga je da bude nježan jer to odavno nije radila, i Zdeslav je krenuo sporo, obzirno pipajući male sise pod majicom. Međutim, jedva desetak minuta kasnije ona mu je raskopčala košulju i remen, pa šeprtljavo skinula samo jednu nogavicu svojih tajica do kraja, odmaknula gaćice u stranu i odlučno počela. Tako se žestoko nabijala, da su se srušili sa stolice, on je pao po njoj i prepao se kako su bubnuli na kuhinjske pločice, no ona je kroz ubrzane dahtaje samo kratko zapovjedila: „Nemoj stat“ Ne više od pet minuta kasnije divlje je kriknula, pritisnula ga čvrsto uza se i grizući mu rame dugo i drhtavo svršila.

„Pa ja nisam normalna“, šapnula je zapanjeno kad se malo sabrala.

Otišli su u sobu, skinuli se do gola, legli i opet ga je ona zamolila da ne bude grub. I opet je on bio oprezan i bojažljiv, ali tek što je jagodicama dotaknuo vlažne oštre uvojke na preponama, ona ga je zgrabila za kosu i gurnula dolje, prvo se besramno šireći, a zatim stegnima čvrsto stišćući Zdeslavovu glavu. Uzdisala je i uvijala kukovima sve brže i već kad je on pomislio da je blizu, okretno se izmigoljila, uzela jastuk pod trbuh i četveronoške mu se namjestila. „Daj! Daj! Daj!“ šaptala je ljutito pljeskajući stražnjicom o njegove kukove, te još jednom svršila, ovaj put zajedno s njim. Oznojena i iznemogla pala je kao ustrijeljena.

„Pa ja stvarno nisam normalna“, kazala je zapanjeno kroz kosu što joj se rasula po licu.

Zabrinuti zaključak o stanju svoga duševnog zdravlja ponovila je još jednom, po prilici pola sata kasnije i četvrti put negdje u noći, kad je Zdeslava probudio njezin vreli dah i palucavi jezik na stomaku. Zajašila ga je i rekla:

„Molim te, dušo, budi...“

„Bit ću nježan“, prekinuo ju je on, iako mu nije bio sasvim jasan smisao toga obećanja.

Taj put je svršila zabijajući mu nokte u lice.

Do jutra se osjećao možda i izmoždeniji nego prekjučer, nakon što su ga četiri puta istukli. Ali, bilo je vrlo lijepo. Sunčevo je svjetlo ispunilo mansardnu sobu, a on se između modrih podljeva i ogrebotina sretno smiješio goloj maloj prodavačici koja ga je nezasitno ljubila držeći mu lice dlanovima.

„Zdeslave, ja bih sad morao...“ rekao je Darko, plaho kucajući na vrata.

„Pođi autobusom, on će još ostati“, doviknula je Koraljka, prije nego je Zdeslav Darku stigao odgovoriti da ga sačeka pet minuta da se obuče.

Bilo je zapravo prekrasno. Stan su imali za sebe, jer je i Jelena nekamo izašla, te su čitavo jutro u rublju ili sasvim goli hodali uokolo i... kako biste vjerojatno očekivali, nisu igrali jamb. Oprao je zube njezinom četkicom, dok je Koraljka, vragolasto škiljeći u njega, piškila na školjki.

„Dečko, dođi ovamo“, zovnula ga je.

Zdeslav je prišao, a ona nosom lagano razmakla rasporak njegovih gaća, uzela ga u usta i ruku mu stavila na svoje tjeme.

Za doručkom on je podigao stopalo na rub njezine stolice, a ona nije propustila priliku da raširi noge, zavuče ga pod majicu i hladni taban prisloni na vrelo središte slasti.

„Ti nisi normalna“, rekao je na kraju i Zdeslav zadovoljno.

Potrajalo je to sve dok ona nije oko jedan pogledala na sat, užasnuto ciknula i otrčala se otuširati.

„Eto, da si mi onda zbilja dao otkaz“, sjetila se navlačeći gaćice, „sad bismo ostali u krevetu.“

„Ili da barem ja nisam dobio otkaz“, primijetio je Zdeslav žalosno.

„Da, vidiš, i to“, rekla je Koraljka. „Da si još u Mordoru, nitko ne bi pitao zašto nisam došla na posao.“

„Ja bih ti napisao ispričnicu.“

„Taj bih papir voljela vidjeti.“

Odvezao ju je Maksimir, a Goga je, kako je drugačije i moglo biti, opet bila na vratima dućana i umalo se onesvijestila gledajući kako ga Koraljka na rastanku ljubi.

„Ponovno ste se tukli?!“ zavapio je užasnuto poslužitelj kad ga je ugledao na vratima.

„Neee“, umirio ga je Zdeslav.

„Oh, u redu“, shvatio je Jože i sam trenutak kasnije pridržavajući mu kaput i opažajući ljubičasti cuflek na vratu. „Nekoliko puta dok vas nije bilo zvao je neki čovjek, Dalmatinac, rekao bih po izgovoru“, nastavio je dok je Zdeslav pregledavao poštu. „Prvo se nije htio predstaviti, a onda je ostavio prezime i broj da mu se javite.“

Zdeslav je nezainteresirano prevrtao hrpu računa, letaka, pozivnica na izložbe, modne revije i dodjelu Godišnjih nagrada Gospodarske komore, karte za premijeru *Pepeljuge* u HNK, kad je našao bilješku napisanu urednim Jožinim rukopisom: Zanki i broj mobitela. Pažnja mu se nije dulje zadržala ni nad time.

„Vjerojatno smo mu ostali dužni za riblje konzerve“, objasnio je Joži.

Nesretni su dobavljači, kad bi ih u poduzeću ignorirali, koji put znali nazivati Poskokove kući, vrijeđati i psovati, pa i dolaziti i vikati preko ograde, a jedan je peradar iz Podravine čak ponio kantu dizela, polio se i prijetio da će kresnuti šibicom ako mu ne plate. Nakon dugih preklinjanja, razgovora s policijskim psihologom i čvrste garancije da će mu još isto popodne sav dug biti namiren, potresenog su farmera jedva ugurali u ambulantna kola. Kasnije se otkrilo da uopće nije poslovao s Poskokom, već mu je ostao dužan jedan drugi trgovački lanac.

„Šta radiš?“ upitao je ispružen na kauču.

„Eh, da ti ne kažem šta ti radim“, rekla je ona nešto i otresito, a on je osjetio krivnju.

„Bilo mi je senzacionalno noćas“, kazao je da popravi dojam.

„Je“, složila se ona suho.

„Volio bi te sad naguziti preko vitrine sa salamama.“

„Isuse, Zdeslave!“ negodovala je ona. „Da!“ doviknula je potom nekome u dućanu, a onda dodala: „Goga te pozdravlja.“

„Pozdravi i ti nju.“

„Najbolje da ti je dadem na telefon pa njoj pričaj prostote. Otkad sam došla nije me prestala ispitivati.“

„Nemoj. Daj, razgovaraj još malo sa mnom.“

„Joooj!“ uzdahnula je Koraljka, a on nije mogao ocijeniti afektira li ili je zaista živcira.

„Imam dvije karte za *Pepeljugu* večeras?“

„A šta je to, neka dječja predstava?“

„Prokofjev. Baletna premijera u HNK.“

„To bi bilo lijepo, ali bojim se da nemam snage. Ova je Pepeljuga umorna.“

„A što, da nisi možda noćas loše spavala?“

„Kretenu.“

„Dođi onda k meni, možeš ovdje prespavati. Ja te neću dirati, obećavam... Dobro, ne previše.“

S druge je strane zavladao muk.

„Kad završiš, nazovi taksi, ja ću ti poslati adresu...“

„Neću taksijem.“

„U redu je, ja ću platiti.“

„Zdeslave, neću taksijem“, ponovila je ona srdito.

„O, dobro, oprosti“, ispričao je on i poželio sam sebe pljusnuti. „Dolazim po tebe u osam.“

„Dućan radi do devet.“

„Onda u devet“, složio se osjećajući kako sve dublje tone.

„Super. Ajde, ćao, imam mušteriju.“

„Ako traži da mu napraviš sendvič, pošalji ga u pizdu materinu“, kazao je Zdeslav vedro, ali ona je već prekinula vezu.

Možda je tako i bolje, pomislio je, jer šala doista nije bila bogzna kako duhovita.

Iznenadio se, pa i osjetio zabrinutim i nesigurnim njezinim suzdržljivim tonom, potpuno drugačijim od raspoloženja prethodne noći. Objasnio je to sebi činjenicom da je bila na poslu i nije mogla razgovarati, a i zbilja je iritirajuće kad netko besposlen glupostima gnjavi zaposlenoga, ali takva je bila i kad su se navečer našli. Poljubila ga je, istina, i preplela svoje prste s njegovima kad joj je u vožnji pružio ruku. Ipak, sve je vrijeme bila tiha i zamišljena. Poveo ju je u razgledavanje kuće, a ona je gotovo odsutno hodala za njim, ne oduševljavajući se, kao što su se mnogi oduševljavali, ni prostranim sobama ni namještajem, ni tepisima ni kaminima, ni umjetninama ni klavirima, ni bazenom ni saunom. Zgodan je bio tek jedan trenutak za večerom.

„Imaš batlera, kao Bruce Wayne“, primijetila je gledajući kako im Joža slaže hranu na tanjure.

„Dobra usporedba, gospođice Koraljka“, pohvalio ju je Joža, „ali, nećete se ljutiti, malo je sumorna. Alfred se za Brucea Waynea brinuo nakon smrti njegovih roditelja.“

„O čemu pričate?“ zanimalo je Zdeslava.

„O Batmanu“, odgovorili su gotovo uglas Joža i Koraljka.

Zdeslav je ostao paf.

„Vi, Joža, znate za Batmana?“

„Gospodine!“ zgranuo se poslužitelj. „Ja imam dvadeset pet tisuća stripova, jednu od najvećih kolekcija u zemlji.“

„A je li? Pojma nisam imao.“

„Eh, da krenemo nabrajati o čemu vi sve nemate pojma...“ rekao je malo i neprofesionalno Joža i namignuo prodavačici.

„Ako poznajete stripove, onda sigurno znate koji još junak ima batlera“, kazala je Koraljka.

„Znam, ali bih radije da mi vi kažete“, odgovorio je Jože uljudno, otvarajući sad bocu vina.

„Znaš li ti koji još strip junak ima batlera?“ okrenula se Koraljka Zdeslavu.

Ovaj je samo slegnuo ramenima.

„Joj! Joj!“ zavrtjela je glavom Koraljka sažalno. „Rip Kirby. Desmond.“

„Tako je, znao sam!“ uzviknuo je Zdeslav.

„Onda ćete vjerojatno znati i što je Desmond radio prije nego je stupio u službu bivšeg marinca Ripa Kirbyja“, zaskočio ga je Jože.

Zdeslav je podigao dlanove da se predaje.

„Gospođice, vi?“ pogledao je Jože Koraljku.

„Desmond je bio provalnik“, odgovorila je iz šuba, kao u televizijskom kvizu, Koraljka.

„Ja sam impresioniran“, rekao je Jože i lagano se naklonio. „Ugodan tek vam želim.“

Ostavio ih je same. Ona je ponovno zašutjela.

„Jesam nešto krivo rekao?“

„Ne, nisi. Zašto pitaš?“

„Ne znam, nekako si...“

„Sve je u redu“, umirila ga je ona i blijedo se, neuvjerljivo nasmiješila, otkrivajući kako nešto ipak nije u redu.

Ali, on nije dalje pitao. Poznavao je žene dovoljno da zna da sada može samo čekati, a Koraljka je, čini se, bila jedna od milosrdnijih i nije prošlo više od minute prije nego se oglasila neobičnim, filozofskim pitanjem.

„Što smo mi?“

„Ljudska bića“, pokušao je on šaljivo.

„Eh, da“, uzdahnula je nezadovoljno.

„A što hoćeš da ti kažem?“

„Neću da mi kažeš ono što bih ja htjela da mi kažeš, nego mi kaži iskreno, po duši, što smo nas dvoje. Mislim, bilo mi je super, sviđaš mi se, lijepo mi je s tobom, ali danas... danas kad smo se rastali pomislila sam: Koraljka, jebo te, šta ti radiš? Otvorila sam ponovno one novine, gledam one slike, sve one pjevačice, manekenke...“

„Nemoj...“

„Ne, hoću. Moram. I sam si rekao da je sve to istina. Mislim... Nemoj misliti da te osuđujem, to je tvoj život, i puno ljudi bi reklo da je to odličan život, zavidjelo ti na njemu, ali ja se, oprosti, ne vidim u njemu. Ja tu ne pripadam. Kad se na kraju članka pojavi moja slika, to je nekako kao u onim crtežima što budu u križaljkama. Znaš ono, zaokruži nelogično. Ono sinoć je bilo nepromišljeno, i bilo je krasno baš zato što je bilo nepromišljeno i blesavo, ali kasnije, popodne, kad sam se toga sjetila, došlo me je sram.“

„Ma, daj...“

„Ne, ozbiljno. Ja nisam takva. Ne kažem, nisam ni svetica, bilo bi glupo da nakon svega nešto glumim, ali... Ja sam ozbiljna cura. Ja imam posao. Nemam više ni tako malo godina...“

„Koliko imaš godina?“

„Dvadeset šest.“

„O!“ zapanjio se Zdeslav. „Pa nisu neke godine.“

„Tebi nisu, ti imaš sve vrijeme ovoga svijeta, i za zimovanja i za ljetovanja, i za festivale i za baletne premijere. Ali, ja ga nemam. Tamo gdje ja živim ljudi moraju brže odrastati. Surovo je. Nema zajebancije. Ja imam odgovornosti, obaveze, moram biti oprezna i promišljena... Mislim, nemoj me krivo shvatiti, ja ne tražim ništa od tebe. Nisam te došla pitati da me ženiš ili tako nešto, ali moram znati da ovo nije neka tvoja faza, hir, nekakav eksperiment u stilu ‚koga još nisam jebao? o, mogao bih jebati prodavačicu‘. Zato te pitam, što smo mi? Tko smo nas dvoje? Važno mi je otpočetka to znati. Kaži mi, otvoreno, što god bilo, ja to mogu podnijeti.“

„Huh!“ uzdahnuo je zatečeno Zdeslav. „Ajde, najprije, jedi. Nisi skoro ni pipnula hranu.“

„Važi.“

„Još vina?“

„Ne bih, hvala.“

„Ja sam, ne znam kako bih počeo...“ krenuo je Zdeslav neodlučno, a onda bubnuo: „Ja sam sjeban.“

„Ma, daj“, rekla je podsmješljivo Koraljka.

„Ne, ozbiljno. Ja sam, istina, bogat. Ili sam barem bio, ne znam više. Dobro, recimo, da jesam. Međutim, to ne znači, kao što ljudi obično misle, da sam okej. Ako imaš novac, ne znači nužno da si okej. Da si kul. Sve pet. Iskreno, ja sam u kurcu. Dapače, veći dio života bio sam u kurcu. Kronično sam depresivan i smatram se kvalificiranim to reći jer sam završio psihologiju.“

„O!" zapanjila se sada ona. „Zašto sam ja mislila...?“

„Ti si mislila da sam završio ekonomiju. Nema veze, uobičajena greška. Ja sam i inače često žrtva zabluda, ako se netko poput mene uopće, i u čemu, može smatrati žrtvom. Ljudi, na primjer, misle da sam glup, a ja to nisam, premda, priznajem, koji put dajem povoda za takvo mišljenje. Moj život je, kako si mogla pročitati u onoj izvrsnoj studiji ličnosti u magazinu *Lucky*, budalast. I ja ću se u cijelosti još jednom složiti s time, ali... Ali, opet, to nisam ja. Ni ovo što vidiš, ova kuća, namještaj, slike, srebreni svijećnjak, hrana, ni to nisam ja. Volio bih da mogu reći da jesam, ali nisam. Da se ne kitim tuđim zaslugama, to je sve moj pokojni tata. A i mama, naravno. Ona je uvijek bila negdje otraga, u sjeni, nije se voljela pokazivati, ali je upravo njezino mišljenje često bilo presudno. Zatim, većeg dijela ovoga nije bilo kad sam bio mali. Živjeli smo u Dubravi, na katu iznad djeda i bake, jer je takav seljački običaj u njihovom starom kraju, da je čitava obitelj na hrpi, i nije ovo bilo nešto za što sam se pripremao. Pa i kad je starom posao krenuo, kad smo stekli sve što smo stekli, ja sam još fantazirao kako ću završiti fakultet, otvoriti ordinaciju kliničke psihologije, raditi s djecom. Ali, onda... Šta ja znam, ne možeš valjda izbjeći sudbinu. Naročito ako si jedinac, a tata je iz nekakve pičke materine. U Poskokovoj Dragi sinovi to ne rade očevima.“

„Kako to izgleda?“

„Poskokova Draga? Nemam pojma, nikad nisam bio tamo... Uglavnom, htio sam udovoljiti ocu. Usudio bih se čak kazati kako je žudnja da njega učinim sretnim bila snažnija od mojih profesionalnih žudnji. Na kraju sam obojicu učinio nesretnim. Nisam ispunio njegova

očekivanja i to me je strašno frustriralo, iako mu to nisam rekao. Niti bih mu ikad rekao. Tek sad kad je mrtav mogu slobodno govoriti o tome... Volio sam ga.“

„Shvatila sam.“

„A ovo drugo, ova celebrity priča. Bojim se da nemam dobro objašnjenje za to. Ili barem ne mogu reći ništa što me neće kompromitirati kao budalu i slabića... Vodio sam, rekao sam već, život kakav se od mene očekivalo da ga vodim, i taj narod se rojio oko mene, i bio sam im svima zgodan, i pametan, i smiješan, a meni je to bilo lijepo slušati, pa i ako sam koji put bio svjestan da ništa od toga nije istina. Lako je naviknuti se na ulizivanje. Laskanje slama i karakter i inteligenciju. Ali, vidiš... Maloprije si kazala kako si čitala novine i pomislila kako ti ne pripadaš tome svijetu. Vjeruj, i sam sam to često pomislio. Osjećao sam se kao stranac u vlastitom životu... Konačno, što smo nas dvoje? Ne mogu puno reći o tome, još je, znaš i sama, prerano. Ipak, nekoliko je činjenica s kojima sam načisto. Znam da mi se sviđaš. Još onda, u Poreču, si mi se svidjela i poželio sam otići s tobom.“

„Sereš.“

„Majke mi. Bila si mi lijepa. Mislim, lijepa si. To valjda znaš.“

„Znam“, složila se Koraljka skromno.

„I dobra si osoba. Ono što ste mi Jelena i ti napravile prije neku večer, bilo je... pa, nemam riječi. Osim toga, ne činiš se ni glupa, a seks s tobom je senzacionalan... I volio bih da ovo potraje... I, eto, ne znam što bih više rekao.“

„Pošteno. Dosta je“, zaključila je ona zadovoljno.

„Pa i ja mislim“, rekao je Zdeslav. „Ne pamtim kad sam zadnji put nekad ovako dugo govorio o sebi. Vjerojatno nikad. Kakva ti je bila janjetina?“

„Izvrsna“, uzdahnula je ona gledajući prazan tanjur. „Otvori apetit kad ti tako pričaš.“

„Još jedan komad?“

„Da znaš da bih mogla.“

„Vina?“

„I vina.“

Nakon večere su prešli u salon, gdje je Jože upalio vatru, i Koraljka je, gledajući odsjaj plamenova koji su igrali po teškom tamnom namještaju i zidovima polumračne prostorije, prvi put bila iskreno zadivljena.

„Vau! Ovo je kao u ljubiću. Pretpostavljam da ćemo se kasnije jebati na tepihu ispred kamina?“

„Da“, potvrdio je Zdeslav, iako to uopće nije imao na pameti.

„Lukavo, lukavo...“

Sjeli su ipak čedno, na dva kraja široke sofe nasuprot vatri, i nastavili razgovarati s čašama vina u ruci. Koraljka je otkrila da ima pet godina stariju sestru Marijanu, koja je upravo noseća s četvrtim djetetom. Njoj se, priznala je, zet ne čini bogzna što, ali očito ima nešto u njemu kad ga Marijana pušta da neodgovorno svršava u nju. Njih dvoje imaju računovodstveni servis. Mama Ana je s pedeset pet otišla u prijevremenu invalidsku mirovinu, ali ne zato jer je bila bolesna, već stoga što je zatvorena tekstilna tvornica u kojoj je radila. Tata Miroslav, automehaničar, s druge strane, stvarno je bolestan, prije tri godine mu je dijagnosticiran rak i

uspješno je operiran, ali više ne radi. Kad je on obolio, Koraljka je nakon šest semestara prekinula studij povijesti, premda je bila vrlo dobra studentica. I mama i tata su je preklinjali da to ne čini, tvrdili kako mogu podnijeti financijski teret njezinog školovanja, imali su malu ušteđevinu, mama se ostavila cigareta, a nešto će zaraditi i od kunića koje tata uzgaja. Međutim, Koraljka je bila nepokolebljiva i ne kaje se zbog toga, zna da je i mami i tati laknulo kad se zaposlila i skinula im se s grbače. Svejedno, kad je došla u Križevce na petu godišnjicu mature, nekadašnjim gimnazijskim kolegama nije priznala da je napustila fakultet, nego je lagala da je još studentica.

Zdeslav je zatim počeo priču kako je u najranijem djetinjstvu, s tri godine možda, imao izmišljenog prijatelja.

„Zar si kasnije imao neke prijatelje koji nisu bili izmišljeni?“ rekla je Koraljka spuštajući čašu na stolić.

„Dobra primjedba.“

„Mogu ja malo ovako...?“ upitala je ispruživši se na sofi i stavljajući glavu u njegovo krilo.

„Dapače, samo daj... Zvao se Lilo. Moj izmišljeni prijatelj.“

„Lilo? Kao u onom crtanom filmu?“

„Da, samo što je taj crtani bio puno kasnije i u njemu je Lilo djevojčica. Moj Lilo je bio dječak, koju godinu stariji od mene. Hrabar. Neustrašiv. Kad bih navečer legao, sjedio je s drvenim mačem kraj mog kreveta i čuvao me. Popeo bi se do vrha krošnje i dobacivao mi trešnje odozgo. Uhvatio je i dao mi malog vrapca koji je ispao iz gnijezda. Tješio me je kad sam pao i razbio koljeno...“

Koraljka je usnula u trenutku. Svijest joj se, kao na prekidač, iznenada ugasila i iz grla krenulo jednolično tiho hrkanje. Zdeslav se nasmiješio. Odmaknuo joj je pramen s lica i gledao je na svjetlu vatre. Uto je Jože lagano pokucao i povirio u sobu.

„O, Desmonde“, šapnuo je Zdeslav vedro.

„Da još naložim?“

„Molim vas.“

Poslužitelj je stavio dvije krupne hrastove cjepanice u kamin i okrenuo se.

„Trebate još nešto?“

„Ništa više, hvala vam.“

„Lepa puca“, primijetio je Jože.

„Jest“, složio se Zdeslav.

Belzebub je cvilio i režao

„Na ovo se lako naviknuti“, rekla je Koraljka kad je izašla iz bazena i umotala se u bijeli frotirski ogrtač, gledajući kroz staklo kišu koja je otapala ostatke snijega na Zagrebačkoj gori.

„Istina“, složio se Zdeslav sa susjedne ležaljke i dodao:

„Pretpostavljam da je odvikavanje ipak nešto teže.“

„A morat ćeš se odviknuti?“

„U to, bojim se, nema nikakve sumnje. Kad Jakovljević i Filius Nullius završe sa mnom, o ovome ću luksuzu moći samo sanjati. Preselit ću u jeftiniji smještaj, usvojiti jeftinije navike...“

„Naći jeftiniju žensku“, kazala je ona zajedljivo.

„Pa i jeftiniju žensku. Djevojku sa skromnijim prohtjevima, koja manje troši.“

„Neku prodavačicu u samoposluzi?“ predložila je Koraljka otpijajući gutljaj kave.

„Ne znam, nisam razmišljao to tome. Zašto ti je baš prodavačica u samoposluzi pala na pamet?“ začudio se tobože Zdeslav.

„Ha ha“, nasmijala se ona usiljeno.

Zdeslav se okrenuo i nasmiješio joj se.

„Lijepo ti stoji kupaći kostim.“

„Pa jest, ali malo mi je isto... ne znam, neugodno.“

„Nema ti zašto biti. Što bih ja inače s maminim kostimom! Jedino što mi izaziva incestuoznu nelagodu da se uspalim dok ga ti nosiš.“

„Pa, ako je do toga, Edipe, prijatelju, mogu se ja i skinuti“ ponudila je ona spremno.

Pomazila ga je po obrazu, zavukla zatim ruku u prorez i dirala mu prsa, razvezala ogrtač.

„Di je moj veliki?“ upitala je šuljajući se jagodicama prstiju do prepona.

„Ajde, pa nije velik.“

„Tražio si djevojku skromnih prohtjeva“, slegnula je ona ramenima nedužno. „Nitko neće ući dok smo nas dvoje ovdje?“

„Neće“, umirio ju je on.

Sreća je htjela da je pokojni osnivač kompanije bio pobožan katolik i prije nekoliko godina popustio crkvenom zahtjevu da se dućani nedjeljom zatvore. Koraljka je skoro cijeli dan prelježala, premještajući se iz kreveta u ležaljku kraj bazena, pa u sofu i natrag u krevet. Tonula je u san i budila se, zadovoljno mljackajući i istežući se kao mačka, dok je on kraj nje čitao ili prčkao po iPadu.

„Vrag ti internet odnio“, dobacila je šaljivo prijekorno i okrenula se na drugi bok.

Zdeslav u životu nije vidio da netko može toliko spavati. Njegova nova djevojka sva je bila od jednog zdravog hedonizma, tjelesnim se ugodama, snu, seksu, jelu i smijehu, predavala neumjereno, pohlepno i bez kajanja. Život joj se činio dobar. Premda on to, znao je, često nije bio. S novcem koji je zarađivala nije mogao biti.

U rijetkim i izrazito neugodnim prilikama kad bi se netko Tomislava Poskoka osmjelio upitati je li pošteno da on zarađuje mnogostruko, stotinama puta više od svojih radnika, ovaj bi srdito samouvjereno kazivao kako bogatstvo koje je stekao ima zahvaliti osobitim talentima i vještinama. On je imao viziju, i teško radio, i pametno ulagao, i riskirao da bi je ostvario, a koji

put mu se, naravno, i posrećilo. Tako naprosto stoje stvari i u tome nije nalazio ništa neprilično. Priroda je zbog nečega htjela da on bude bistriji, marljiviji, hrabriji i sretniji od mnogih. Ako je to nepošteno, čitava je priroda nepoštena.

Osim toga, pa i on je sam trpio nepravdu od skladištara na izmišljenim bolovanjima i prodavačica koje pokvareno šmugnu na porodiljski dopust jedva što si ih zaposlio na neodređeno, a iznad svega je mrzio sindikalne mudrijaše što su za radnog vremena čitali novine i držali političku nastavu. Lijena i lažljiva, nekvalificirana i nemoralna radnička bagra, objasnio bi vam Tomislav Poskok, zapravo je bila preplaćena.

Tomislavov jedinac Zdeslav, s druge strane, nije imao tako odrješit odgovor. Možda i zato jer on sam nije teško radio, riskirao i ulagao. Ako bi njega opružili za kapitalističku bešćutnost, on bi istaknuo kako je kao direktor marketinga pokrenuo i vodio velike humanitarne akcije kompanije Poskok. Pohvalio bi se da je spasio puno napuštenih, zlostavljanih, gluhih, ćoravih, umno zakinutih i postradalih u različitim elementarnim nepogodama, pa i ako je skriveno u sebi slutio kako ta dobročinstva nisu znatnije smanjila količinu bijede na svijetu.

Nije se ipak, pravo za reći, češće mučio takvim sumnjama. Trudio se, kao i svi, ne razmišljati o nepravdi koja je bila u njegovu korist.

No, gledajući na postelji do sebe djevojku što je na kišni nedjeljni dan nadoknađivala manjak sna u ostatku tjedna i oporavljala se od umora nakupljenog u mršavim rukama, nije se mogao ne začuditi kako su njihovi putevi različiti. Ganula ga je ušljiva sudbina osobe koja, suprotno teoriji pokojnog Tome Poskoka, nije bila ni bila ni glupa ni neobrazovana ni neradnica, koja je vrlinama vjerojatno i bogatija od njega, a kojoj su oskudica i očeva bolest uprskali socijalne šanse i natjerali je da reže gavrilovićku za tri tisuće mjesečno. I koju, na kraju, sve to sranje nije slomilo i učinilo ogorčenom, već je nasmijana i snažna i krepko jede i spava i podaje se kao da ne postoji sutra.

Spoznaja o teškom životu neprivilegiranih, jedna od mnogih, uzgredno kazano, koje će, često i u ružnijim okolnostima, još steći u ovoj priči, našeg je junaka ispunila blagom klasnom krivnjom. Nagnuo se i poljubio Koraljku u lopaticu.

„Mmm. Još“, promrmljala je ona sneno.

Već je bilo kasno popodne kad su se konačno obukli, a ne bi možda ni tada da njoj na mobitel došao nije Jelenin i Darkov poziv da im se pridruže na ćevapima.

Vlasnik limene špelunke nedaleko Zapadnog kolodvora bio je jedan Šaćir, Darkov zemljak iz Posavine. S neopranim prozorima i trulim daskama što su izvirivale iz rupa u izlizanom linoleumu mjesto je djelovalo obeshrabrujuće, ali hrana je bila neočekivano dobra, kajmak mastan i kremast, luk sočan i hrskav, somuni tanki i lagano nagorjele kore, a ćevapi od propisno odležale junetine ni tvrdi ni mekani, elastični pravo na mjeru, prekrasno su mirisali po dimu. Ukratko...

„Nisu su ti ovo, care, ona govna što se prodaju u Poskoku“, odgovorio je ugostitelj zadivljenom Zdeslavu.

Nesmotrena je opaska prihvaćena dobronamjerno, nitko nije našao potrebnim Šaćiru objasniti kako je jedan među njima u stanovitoj vezi s rečenim govnima. Jelena je vedro

namignula Zdeslavu, a Darko je pokušao nešto učiniti samo s narodnjačkim lelekanjem koje je treštalo iz prašnjavog zvučnika pod požutjelim stropom.

„Može neka druga muzika?“

„Kako ne, kako ne“, odvratio je Šaćir susretljivo. „Stavit ću one tvoje američke govedare da mi svi gosti pobjegnu.“

„E, ljudi, nikad ne bi pogodili s kime sam danas razgovarala“, rekla je onda Jelena, na što je Koraljka upitno podigla obrve. „S Biserkom Rožić, mamom našega filiusa nulliusa“, objavila je šankerica radosno.

Zdeslavu se zgrčio želudac. Nije ipak ništa kazao. Zatajio je svoju tjeskobu da ne bi ispao slabić pred Koraljkom i njezinim prijateljima.

„Ma, daj!“ uzviknuo je glumljenom zapanjenošću. „Pričaj, pričaj.“

Dakle, Jelena je imala adresu majke zagonetnog filiusa nulliusa i nije imala mira dok nije jučer ujutro otišla tamo, na Črnomerec, u Prilaz baruna Filipovića 23a. Došla je pred zgradu i zaustavila se zureći u prezime na interfonu. Znatiželja joj je bila silna, no nije se usudila pozvoniti. Što bi uopće rekla? Tko je ona? Što traži? Ništa joj uvjerljivo nije padalo na pamet. Šerala je neko vrijeme kvartom, popila kavu u kafiću preko puta ne skidajući pogled s ulaznih vrata četverokatnice. U jednom je času izašla jedna žena, po godinama je mogla biti ona koju traže, i Jele je krenula za njom, no hrabrost je napustila kad ju je sustigla. I bolje jer, kako će kasnije saznati, ta ipak nije bila gospođa Rožić. Ljuta zbog svog kukavičluka, Jele je samo pružila korak, nastavila do tramvajske stanice u Ilici, ukrcala se na kola i vratila kući.

Danas se, međutim, vratila. Odlučnija. Haustor je bio otvoren. Tko zna, možda je i jučer bio? Oduzeta od straha, ona je zaboravila pretpostaviti tu mogućnost, a sada je naprosto pritisnula kvaku i ušla. Drhtavih nogu se popela na drugi kat...

Napravila je ovdje stanku da ubaci u usta još jedan ćevap, a Darko se ojađeno osvrnuo put šanka.

„Šaćire, majku mu, razgovaramo!“

Roštiljdžija je ovaj put pokazao da ipak nije bez srca i lagano, ne previše, utišao Harisa Džinovića.

„Ma, govorim ja sebi, idem pa šta bude“, nastavila je šankerica žvačući. Pozvonila je, a na vrata je bojažljivo izvirila niska, sjedokosa i mršava žena.

„Dobar dan. Biserka Rožić?“ upitala je Jelena.

„Dobar dan, izvolite?“ odgovorila je žena ljubazno.

A Jelena je užasnuto stala. Biserka Rožić ljubopitljivo je piljila u nju velikim smeđim očima. Nekad je zacijelo bila lijepa žena. Prošla je, Jeleni se činilo, cijela minuta, premda vjerojatno nije, kad joj je iznenada, u Ante Tomić neshvatljivom trenutku nadahnuća, spasonosno došlo da reče:

„Dolazim s Kaptola, njegova uzoritost kardinal Lovrić me šalje.“

„Ako sam pogriješila, šta ima veze“, objasnila je Jele nekoliko sati kasnije obilno mažući kajmak na komadić somuna. „Ispričat ću se ženi. Oprostite, žao mi je, doviđenja, doviđenja. Ali, nisam pogriješila, odmah sam to vidjela. Ova je ublijedila kao da ju je infarkt strefio. ‚Kardinal me šalje osobno jer ne može preko telefona‘, dodala sam ja tiše, povjerljivo, a ona je

pogledala lijevo i desno, uzela me za ruku i usplahireno uvukla. ‚Uđite, uđite, nećemo ovdje', rekla je, a ja sam ušla i... pa, ne znam što bih vam rekla. Taj stan, ta žena..."

Zidovi su gotovo do zadnjeg centimetra bili ispunjeni desecima raspela u svim veličinama i materijalima, slikama izmučenog Spasitelja s trnovom krunom, kao i onoga nasmijanog, ruku raširenih u zagrljaj, sa srcem iz kojega su se širile jarkocrvene zrake, prikazima Majke Božje s malim Isusom ili bez njega, svecima koji su krvarili i sveticama što su u agoniji kolačile oči, anđelima Gospodnjim koji su mahali plamenim mačevima ili pomagali djevojčicama i dječacima na brvnima iznad bujica... Jednosobni je stan nalikovao kakvoj suvenirnici u marijanskom svetištu, ali to čak nije bilo najčudnije. Jelenu je više osupnula ženina kosa kad se ona okrenula i povela je do sofe u dnevnoj sobi. Tako je nešto vidjela možda samo nekoliko puta u životu, ali nikad, baš nikad kod starijih. Savršeno uredna, čista i raščešljana sijeda kosa Biserki Rožić je padala preko čitavih leđa, sve do stražnjice. Potpuno ludo. Kao u nekakve ocvale vile, pomislila je Jele, nešto i nespokojna da joj domaćica ne pušta ruku. Nije je pustila iz svojih malih hladnih dlanova ni kad su sjele sučelice, sasvim blizu jedna drugoj.

„On me je opet našao, ne morate mi ništa reći", počela je žena gorljivim šaptom.

Jelena je, ne znajući o kome govore, samo zabrinuto kimnula.

„U opasnosti sam", rekla je gospođa Rožić.

„U velikoj opasnosti", nastavila je Jele improvizirati.

„On je uvijek zapravo bio tu. Vrebao me. Dolazio je, koji put kao poštar, jedan mali, debeljuškast, crn kao Ciganin, koji put kao majstor, električar, visok, proćelav, smrdio je na češnjak. I bio je ljubazan. Umiljavao mi se. Oooo, zna on, životinja, kako se to radi. Ali, znam i ja njega. Spremna sam na njegove smicalice. Znaš kako apostol Petar kaže? Otrijeznite se! Bdijte!" proderala se iznenada sjedokosa žena. „Protivnik vaš, đavao, kao ričući lav obilazi tražeći koga da proždre. Čitaš Bibliju, dijete moje?"

„Čitam, čitam."

„Uvijek je imaj uza se. Ne puštaj je iz ruku jer nikad ne znaš kad će on napasti. Ugrabiti tvoju krepost. Mene je jednom prevario, kad sam se najmanje nadala, kad sam se činila potpuno zaštićena, u samostanu, na mjestu gdje ga nikad ne bih očekivala. Kao mladu benediktinku, nisam mogla imati više godina nego ti sada. Bdijte i molite da ne padnete u napast. Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo!" zavikala je Biserka Rožić još jednom zanosno.

„Znaš odakle je to?"

„Ivan", pokušala je Jelena.

„Jakov. Ne čitaš ti Bibliju, vidim ja. Čitaj, meni je spasila život. Kad je on htio uzeti moju bezgrešnu dušu, kardinal Lovrić, moj čuvar, moj anđeo, došao je k meni, i dao mi Bibliju u ruke, i skupa smo čitali i molili. Jedno do drugoga, dok je Belzebub cvilio i režao oko nas, trgao nam odjeću, prevrtao namještaj, tresao prozorskim staklima. Čitava se soba od njegova gnjeva okretala."

Šaćirovi senzacionalni ćevapi hladili su se zaboravljeni na tanjurima dok su Koraljka, Zdeslav i Darko zaprepašteno piljili u Jelenu.

„Belzebub!" ponovila je Koraljka zgranuto.

„Belzebub je naveo na grijeh“, potvrdila je Jelena. „Nesretnica je potpuno šenula. Mislim, ako je ikad i bila normalna.“

Biserka Rožić je mljela i mljela, navodeći stalno nove citate iz Svetog pisma, a Jelena se ozbiljno prepala i u neprilici osvrtala. Na regalu desno od nje stajalo je nekoliko slika, možda jedinih svjetovnog sadržaja u sakralnom kršu kojim je stan bio prekrcan: Biserka, mnogo mlađa, u dugačkoj čednoj redovničkoj uniformi, zatim u civilnom ruhu, laganoj ljetnoj haljini cvjetnog uzorka s bebom u naručju, zatim jedan dječak u kopačkama i dresu hrvatske nogometne reprezentacije i, na kraju, ispred sivo-modre studijske pozadine, nasmijani mladić u crnoj togi s četvrtastim šeširom i tuljcem diplome u rukama. Izvukla je lagano ruku iz Biserkinih kandži, posegnula u torbicu i uhvatila kao nešto prčkati po mobitelu. Onda je upitala može li dobiti malo vode. Tri puta je ponovila molbu prije nego se bivša benediktinka prenula i čula je. Kad je ona otišla do kuhinje, Jele se okrenula i mobitelom brzo uslikala mladića s diplomom.

„Ha! Šta kažete?“ upitala je pobjednički pokazujući im fotografiju na ekranu. „Pa, ne znam, može biti“, rekao je Darko.

„Možda malo sliče“, složila se Koraljka, a Zdeslav je tek zbunjeno slegnuo ramenima i vratio uređaj vlasnici.

„A gledajte sad ovo“, nastavila je ona. „Ovo sam danas popodne skinula s interneta.“

Na drugoj je slici bio kardinal Valentin Lovrić, poglavar katoličke crkve u Hrvatskoj. Povlačeći prstom lijevo i desno po ekranu pametnog telefona, sad na jedan, sad na drugi portret, jednodušno su se složili. Male razmaknute oči, šiljat nos, mesnata donja usna, široko čelo i obrazi koji su se sužavali do sitne uvučene brade: podudarnost crta dvojice Valentina bila je zapanjujuća. Zdeslav je poželio popiti nešto oštro. Šaćir zbog nečega nije držao alkohol.

„Onda, što misliš napraviti s ovim što si upravo saznao?“ upitao ga je Darko kad su se petnaestak minuta kasnije spustili u kožne naslonjače luksuznog hotelskog bara.

Zdeslav je šutio.

„Bit će to strašan skandal u novinama“, kazala je Jelena.

„Ne znam, moram razmisliti.“

„Šta imaš razmišljati, kardinalovo kopile ti krade...“

„Jelena!“ oštro je upozorio Darko zaručnicu.

„Kardinalovo kopile ti krade očevinu, ostavlja te bez ičega, a ti moraš razmisliti“, prosiktala je šankerica sada tiše. „Šta se tu ima razmišljati?“

„Zdeslave, stvarno...“ dodala je i Koraljka oprezno.

„Nije to tako jednostavno“, rekao je Zdeslav iznervirano.

Ovo troje dobrih i prostodušnih ljudi vidno je uzbuđivala njihova diletantska istraga, uživali su u pustolovini, ali gurali su ga u nešto što nije želio. Rizik je bio prevelik. Kako mu je ono Jakovljević rekao: „Moji poslodavci žele ostati anonimni i ne bi im bilo drago da itko istražuje njihov identitet ili javno nagađa o njemu.“ Čovjek mu je, zaboga, zaprijetio da će mu glavu otkinuti, a potom i demonstrirao kako je to doista u stanju napraviti.

Trijezno kad promisli, od kakve mu je zapravo koristi otkriće da se kardinal Lovrić preko nepriznatog sina namjerio oteti imovinu njegovog pokojnog oca? Doista, bila bi to velika

medijska priča, javnost bi se danima naslađivala seksualnom aferom kaptolskog velikodostojnika, ali što bi to na kraju promijenilo? Bi li se Lovrić zbog toga povukao? Vjerojatno ne. U zemlji gdje se svećenicima oprašta i ako siluju djecu, stvar bi završila bez posljedica. Za tjedan ili dva sve bi se završilo na zločestim šalama novinskih komentatora.

Pa ni pohlepu ni podlost kardinalu ne bi uzeli za zlo, i na to je crkva već navikla narod. Popovi su bezdušno otimali i siromašnijima i potrebitijima nego što je on i nitko se nije uzrujavao zbog toga.

A naposljetku, nije imao nikakav dokaz da je u svinjariju umiješan i premijer Meter, a premijer je, naslućivao je, bio važniji akter urote.

Odsutno je vrtio debeljuškastu čašu s konjakom, dok su ga Darko, Koraljka i Jelena nestrpljivo gledali. Oni su očekivali da neustrašivo jurne u borbu, ali on nije bio takva osoba i mučna mu je bila pomisao da će ih razočarati, povući se nezahvalno odbacujući svu pomoć koju su mu njih troje pružili. Odgađao je taj kukavni trenutak koliko je god mogao, kada mu je spasonosno zazvonio mobitel i kratko nakon toga uslijedio jedan susret, koji će još jednom okrenuti tok naše priče, natjerati Zdeslava da se predomisli, otjerati ga preko ruba i učiniti junakom, koliko god je inače ta uloga njemu bila odvratna.

Ali, ne brzajmo...

„Recite, Jože“, javio se Zdeslav.

„Došao je onaj Zanki, sjećate se, onaj što je nazivao, jučer sam vam dao njegov broj.“

„Pa jeste mu kazali da se za plaćanje robe javi u kompaniju, da ja više nemam ništa s time...?“

„Gospodine, on nije proizvođač ribljih konzervi, već policijski ronilac. Morao bi se, kaže, zbog nečega svakako vidjeti s vama, a nema mnogo vremena. Večeras se vraća u Split.“

Istom se tada Zdeslav sjetio čvrstog muškarca na jež ošišane sijede kose, kojega je upoznao one večeri na jahti u palagruškom akvatoriju. Pogledao je društvo i rekao da mu je žao, ali mora otići, a oni su vidjeli smetenu zabrinutost na njegovom licu i ništa ga nisu pitali. Koraljka se ispričala da neće s njim jer je sutradan radila u jutarnjoj smjeni.

„Ne bih imao mira da vam ovo ne kažem“, počeo je Zanki, kad su po prilici pola sata kasnije sučelice sjeli u radnoj sobi pokojnog Tomislava Poskoka. „Muči me danima. Osjećao bih se loše da sam vam zatajio. Napominjem ipak kako od vas očekujem diskreciju. Mi se nismo danas vidjeli i ništa od onoga što ću vam ispričati ja nisam spreman ponoviti na sudu.“

Zdeslav je ozbiljno kimnuo da prihvaća njegov uvjet, a Zanki je iz plavih kartonskih korica koje je maločas položio preda se izvadio dvije fotografije i pružio ih preko pisaćeg stola. Nekakva je gotovo potpuno izgorjela torba za spise bila na njima. Nekoliko kožnih ostataka na okupu je držao samo čelični okvir i zlatna Louis Vuittonova kopča s monogramom MJ. Bijela je centimetarska vrpca sa strane upućivala kako je riječ o policijskom dokazu.

„Predmet je nađen u olupini broda u kojemu su poginuli vaši roditelji, a razmjer njegovog uništenja izazvao nam je sumnju. Koža, a naročito koža te kvalitete, ne izgara tako brzo. Nešto je izgaranje moralo potaknuti...“

MJ, pomislio je Zdeslav. Milivoj Jakovljević. Bila je to torba u kojoj je izdajnički gad njegovom ocu predao dokumente na benzinskoj stanici u viškoj luci, kratko prije havarije na moru.

„I zaista, premda je predmet bio u moru, forenzički je stručnjak, moj prijatelj, koji bi u ovome želio ostati anoniman, na njemu našao tragove benzena i polistirena...“

Zdeslav je upitno pogledao obrve.

„Radi se o sastojcima napalma“, objasnio je policijski ronilac i nastavio: „Slučaj je zatvoren sa zaključkom kako je riječ o nesreći, a ovaj dokaz je zbog nečega odbačen kao beznačajan i nepouzdan. Ja sam, međutim, osjećao svojom ljudskom dužnošću da vam rečem kako postoji dovoljno elemenata za sumnju kako je požar na brodu bio podmetnut i kako su vaši roditelji ubijeni.“

Zemlja će eksplodirati od znatiželje

Vijavica je počela oko ponoći i do svitanja zatrpala grad, pahulje tako guste i krupne da je već nakon nekoliko metara krajolik bio sasvim neprovidan. A tek je zapravo bilo počelo. Prognostičari su na jutarnjim vijestima najavljivali novih pedeset centimetara do podneva, kad se očekivalo jenjavanje padalina, a nadležni upozoravali građane da bez prijeke potrebe ne napuštaju domove. Promet je, očekivano, bio paraliziran, periferijske četvrti odsječene od centra. Valjda ni Lillehammer nije imao ralica koje su mogle očistiti Zagreb te prosinačke srijede tjedan dana prije Božića.

Zdeslav je ustao nešto prije sedam nakon nervozne noći u kojoj je uspio sastaviti možda tek koji sat sna. Otuširao se i doručkovao, pa odjenuo sasvim novo tamnosivo Armanijevo odijelo i rukom šivanu snježnobijelu Brionijevu košulju, ozbiljno gledajući kićenu, vitičastim zlatotiskom ispisanu pozivnicu na dodjelu nagrada Gospodarske komore na komodi ispod ogledala. Svake godine odlazili su na tu smiješnu predstavu za bogate i pristojno pljeskali ekonomskim uspjesima u zemlji bez ekonomije, redovito i sami uzimajući nekakvo izmišljeno priznanje – Zlatnu kunu za najbolje pušenje, Srebrnu kunu za najbolje svršavanje po licu, Medalju za dvostruku penetraciju, Posebnu plaketu za redaljku... Ove je godine Tomislav Poskok posthumno dobivao nagradu za životno djelo, a njegov je jedinac u tri minute morao kazati nešto prigodno dirljivo, nešto poput: „Tata nas sad odnekud gleda i sigurno je ponosan...“ Ta je nagrada, pomislio je, jedina od svih Godišnjih nagrada Gospodarske komore koju Poskokovi nisu morati kupiti. Ili barem Zdeslav nije znao ništa o tome.

Kad se toga sjetio, otvorio je ladicu i pogledao omotnicu nabijenu novčanicama koja je još od ljeta ležala tamo i zapanjio se kakva je budala bio, kad je petnaest tisuća eura htio dati nekolicini estradnih bijednika za pobjedu na jednom bezveznom muzičkom festivalu. Bilo je to neko drugo, eonima daleko vrijeme. Potpuno drugačija osoba sebi se sada činio. Ako ga gleda, otac bi možda zbilja bio ponosan na njega i na ono što je danas namjeravao učiniti.

Jelena je površno poznavala čovjeka, dolazio je s vremena na vrijeme u *Starz*, gdje je naručivao nekakav obijesno skup single malt, i upravo je njoj palo na pamet da bi on mogao pomoći, te im je dogovorila sastanak prošlog ponedjeljka, potkraj radnog vremena, kad je bar bio prazan. Zdeslav se s velikom nelagodom i oprezom našao s Matom Radovanijem, televizijskim voditeljem i urednikom *Argumenta*, najgledanije hrvatske političke emisije. On je bio opaki gad s kojim se kompanija Poskok prije nekoliko godina sukobila, kad ih je u jednoj reportaži napao da su uzeli veći dio državnih poticaja za poljoprivredu. Uslijedilo je povlačenje svih Poskokovih reklama s Kanala A, na kojemu se Argument emitirao, ali to nije prestrašilo ni Radovanija ni njegove poslodavce. Naprotiv, krenuli su još gore derati. Hrabro su objavili dopis u kojemu se raskidaju milijunski marketinški ugovori između Poskok international holdinga i Kanala A, nazvali to nasilnim činom i vješto se prikazali žrtvom malicioznih moćnika, na što se javilo prvo Novinarsko društvo, zatim i nekakva međunarodna novinarska asocijacija, pa je i nekakav pakistanski mlatimudan, borac za ljudska prava, Nobelovac, ne možeš vjerovati tko sve danas dobiva Nobelovu nagradu, bogzna gdje čuo za slučaj i spomenuo ga u nekakvom razgovoru za novine, pa su ih iz Bruxellesa, iz Vijeća Europe, naposljetku uhvatili prcati. Takva

se dreka nadigla da je Vlada pod pritiskom „oštro osudila gušenje medijskih sloboda u režiji krupnog kapitala“. Tomo Poskok je bio bijesan, ali se povukao s repom među nogama. Poljoprivredni su mu poticaji bili isuviše vrijedni da bi ih izgubio u besmislenom ratu s novinarskim odrpancima. Unatoč tome neslavnom iskustvu, Zdeslav je morao priznati kako je Radovani, sa svojim ugledom, drskošću i integritetom, najbolji izbor. U *Starzu* mu je u grubim crtama izložio urotu u kojoj je preuzeta najveća nacionalna kompanija i zapanjio se kako ovaj o tome koješta već zna. Glavni su mu protagonisti, istina, bili nepoznati, ili je o njima samo nagađao, ali je bio upućen u neke druge povjerljive poslovne podatke.

„Možete li potvrditi ima li to veze s bankom, Češko-moravskom Guarantee... ne znam, nešto...?“

„Chech-Moravian Guarantee And Development Bank. Otkud vi znate za to?“

„Netko nam je prije mjesec dana poslao anonimno pismo, a pretpostavljam da nismo jedina redakcija koja ga je dobila, kako je Vlada na zatvorenoj sjednici u svibnju dala državna jamstva nekakvoj lihtenštajnskoj off shore kompaniji za kredit u češkoj banci, i tada nam je to zvučalo suludo. Zašto bi Republika Hrvatska jamčila za nekakve anonimce iz Lihtenštajna, pa još u Češkoj? Ali, nakon ovoga što ste mi ispričali, stvar mi postaje bistrija.“

„To je sve istina.“

„Onda zaključujem da ste nam vi pisali.“

„Šta? Anonimno pismo? Ne, sada prvi put govorim o tome, ali mogu vam potvrditi autentičnost, i za češku banku, i za lihtenštajnsku kompaniju, i ispričati sve čudne, na momente i nastrane okolnosti toga posla, ali se neću izložiti prije nego mi čvrsto obećate kako će afera u cijelosti, ne štedeći nikoga, do zadnjeg detalja biti i objavljena.“

Radovani je iskreno kazao da za to nema ovlasti, trebao je dopuštenje poslovodstva. Sastali su se stoga ponovno sutradan, u diskretnoj stražnjoj sali jednog hotela u Buzinu, nedaleko redakcije Kanala A. Radovani je došao s glavnom urednicom programa i direktorom televizije. Djelovali su samouvjereno i hvalisavo, srca im je očito još uvijek grijala ona pobjeda nad Poskokom, ali kad im je Zdeslav počeo pričati o premijeru, kardinalu, kardinalovom kopiletu i lihtenštajnskoj off shore tvrtki, medijski su pravednici utihnuli i ublijedili i oglašavali se još samo živčanim hihotom, a sumnja u ubojstvo osnivača i vlasnika kompanije i njegove supruge sasvim je uništila njihov entuzijazam.

„Trebamo razgovarati s odvjetnicima, rizik od tužbe je prevelik“, počeo je bojažljivo direktor Kanala A.

„Zajebi, ne može“, odgovorio je Zdeslav. „I vas troje mi je previše. Ne želim da se ovo razvlači po odvjetničkim kancelarijama. Počnu li fiškalske babe pričati, do sutra će čitava zemlja sve znati. Morate odlučiti još danas. Ovdje. Inače, ništa.“

„Budemo li radili priču, moramo snimiti i drugu stranu“ primijetila je glavna urednica. „Takvo je novinarsko pravilo.“

„Nemojte mi muljati s pravilom druge strane, nema dana da ga barem jednom ne prekršite. Objavite prvo moju stranu, a onda snimajte koga hoćete.“

„A vi jamčite istinitost svega što ste rekli?“ upitala je urednica.

„Moralno, materijalno, krivično, na svaki mogući način.“

„Eh, moralno...“ podsmjehnuo se Radovani.

„Pa i materijalno“, dodao je direktor.

„Krivično će nas možda najviše usrećiti“, kazala je urednica.

„Hoćete ili nećete?“ upitao je Zdeslav iznervirano.

Zamolili su ga da ih ostavi pola sata da se nasamo konzultiraju i Zdeslav je izašao popiti piće u hotelskom baru, sumnjajući da će biti išta od dogovora. Pozvali su ga, međutim, već nakon petnaest minuta i kazali da pristaju.

Štoviše, Radovani je imao već gotov plan. Sotonski je to zamislio, vjerojatno još noćas. Želio je svakako da Zdeslav negdje javno, pred mnogo svijeta iznese ono što je njima upravo ispripovijedao. Dodjela Godišnjih nagrada Gospodarske komore, koja je prethodnu večer u *Starzu* samo usputno spomenuta, perfektna je prilika jer se, pod jedan, održava u srijedu, upravo na dan kad se emitira Argument. Pod dva, čitav će državni vrh i deseci novinara biti na dodjeli. Strahovito će odjeknuti ako Zdeslav izađe na pozornicu i umjesto najavljenog govora o trudu i viziji pokojnog oca, optužujuće upre prstom u dvojicu muškaraca u prvom redu dvorane. Nakon toga treba izaći, uvrijeđen i potresen, ignorirajući kamere i mikrofone, nikome ništa ne objašnjavajući. Zemlja će eksplodirati od znatiželje, a jedini će Kanal A te večeri u dvadeset i petnaest imati cijelu priču, već montiran specijal od četrdeset minuta plus dva reklamna bloka.

„Izvanredno“, oduševio se Zdeslav, shvaćajući koliko je Radovani dobar, kako vrijedi svake lipe novinarske plaće o čijoj visini jalnici nagađaju na društvenim mrežama i forumima.

„Uzet ćemo milijun od reklama tu večer“, polakomio se direktor.

„Nećemo“, razočarao ga je Radovani. „Reklamne minute ne možemo unaprijed prodavati jer bi oglašivačima morali kazati s čime idemo, a ne želimo pokvariti iznenađenje.“

„Šturo ćemo im natuknuti kakvu ekskluzivnu robu imamo.“

„Ni to“, odlučan je bio Radovani. „Emisija mora izazvati potpunu prepast, u suprotnome nema smisla. Zbog toga sada moramo zaboraviti deterdžente, higijenske uloške, pivo, mobitele i žvake. Ovo je dugoročnije, ozbiljnije ulaganje.“

„A, dobro, kad ti kažeš“, uzdahnuo je direktor nezadovoljno.

Radili su u velikoj tajnosti, s malom ekipom. Samo Radovani, snimatelj i tonac su došli u vilu Poskokovih i napravili sa Zdeslavom dugačak, iscrpljujući intervju u radnoj sobi njegovog pokojnog oca, pod njegovim velikim portretom u ulju. U dva popodneva cijelih sedam sati razgovora su snimili. Radovani je Zdeslava pitao o poslovnim nevoljama u kojima su se našli i o neuspjeloj kupnji slovenskog lanca. Upitao ga je i o obiteljskoj povijesti Poskokovih i vezama s Meterovima. Koliko su zapravo bili bliski, kako su se često viđali? Zanimala ga je Jakovljevićeva zagonetna prošlost i iščuđavao se zajedno sa Zdeslavom šaljivom funkcijom referenta zaštite na radu koju je ovaj imao. Tražio je da mu Zdeslav do u tančine opiše sve što se dogodilo od časa kad je čuo da su mu roditelji poginuli do ponoćnog došaptavanja na jahti Lea. Bio je povremeno sitničav oko stvari koje su bile nevažne i često je htio da se vrate na neku temu.

„To sam vam već rekao“, pobunio bi se Zdeslav umorno.

„Idemo još jednom, za svaki slučaj.“

Zdeslav je zatim pokazao ugovor o fiducijarnom kreditu koji je Poskok international holding dobio od Filiusa Nulliusa i pismo kojim off shore tvrtka sa sjedištem u Lihtenštajnu ovlašćuje Jakovljevića da nastupa u njihovo ime. Ponovio je kako nepokolebljivo vjeruje da premijer Meter stoji iza toga, a tajanstveno državno jamstvo u češkoj banci to, napokon, i potvrđuje. Samo je predsjednik Vlade mogao tako nešto odobriti. Zdeslav, osim toga, ozbiljno sumnja da je umiješan i Kaptol. Upozorio je na krug indicija koji upućuje kako je zagrebački nadbiskup kardinal Valentin Lovrić u bliskoj vezi, ako ne i srodstvu, s imenjakom Rožićem, vlasnikom Filiusa Nulliusa. Urednik i voditelj najgledanije političke emisije uočljivo je uživao – nezakoniti sin crkvenog velikodostojnika bio mu je najdraži dio afere.

Međutim, s dijelom priče kako Tomislav i Marija Poskok nisu stradali u nesreći, već su ubijeni, bio je mnogo oprezniji. O tragovima zapaljive smjese na Jakovljevićevoj torbi za spise jedva je išta pitao. Zdeslav se rasrdio jer se njemu to činilo najvažnijim. Dvostruko je umorstvo, smatrao je, više od ičega svjedočilo o beščašću urotnika. Zbog toga je, napokon, i odlučio sve ispričati, kako bi javnost shvatila da je riječ o gadovima koji ne prežu ni od gnjusnih, krajnjih mjera i kako bi policiju i sud upozorio na nekažnjen zločin nad dvoje nedužnih, no ništa od toga nije impresioniralo Radovanija. Trezveno je objasnio Zdeslavu kako dokaz iz anonimnog izvora koji se ne želi pokazati pred kamerom ne mogu ozbiljnije razmatrati. Moraju biti pažljiviji, skrupulozniji. Dođe li do suđenja zbog klevete, uvrede časti i nanošenja duševnih boli, a svakako će do toga doći, nitko od njih, ni Kanal A ni Mate Radovani ni Zdeslav Poskok nemaju nikakve šanse optuže li Metera i Lovrića da su naručivali ubojstva. Uništit će ih na sudu. Istrče li se s time, mogu se svi skupa pozdraviti s karijerama.

„Ja sam se sa svojom već pozdravio“, kazao je Zdeslav gorko.

„E, ja sa svojom nisam“, odbrusio mu je novinar.

„Ubojstva su nam slabo mjesto koje možemo samo uzgredno i uvijeno, dvosmisleno spomenuti. Držimo se radije onoga u čemu smo jači.“

Zdeslav mu je naposljetku nevoljko morao priznati da je u pravu.

Radovani je u nedjelju ujutro ušao u montažu te od inserata intervjua, desetaka obiteljskih fotografija Poskokovih i snimaka koje su mu dvoje suradnika probrali u arhivi do utorka napravio svoj specijal. Pozvao je Zdeslava navečer da mu pokaže finalnu verziju i dočekao ga na sporednom ulazu. Vodeći ga labirintom hodnika televizijske zgrade na trenutak mu je s vrata pokazao montažnu sobu u kojoj je radio, uneređenu gomilom kartonske i stiroporne ambalaže dostavljene hrane, a onda su sjeli u maloj projekcijskoj sali s dvadesetak stolaca.

„Isuse, ovo je odlično!“ šapnuo je Zdeslav četrdesetak minuta kasnije.

„Ovo je najbolje što sam u životu napravio“, rekao je Radovani svečano. „Ako me po ičemu budu pamtili, pamtit će me po ovome.“

Emisija je bila koncentrirana, bez viškova. Pametno rezana i čvrsto sastavljena tekla je sigurnim tempom od početka do kraja, vođena jednim nadmoćnim pripovjedačem koji se hladno, bez gnjeva i populističke pravdoljubivosti okomio na državne i crkvene uglednike, ciničan, duhovit, na trenutke gotovo veseo, premda mu je priča generalno izazivala odvratnost.

„Ne volim se hvaliti, ali nakon ovoga ćemo imati izbore“, zaključio je urednik i voditelj *Argumenta* neskromno. „Imam piva u frižideru.“

„A nemate nešto žešće?“

„Mislim da bi se i to dalo naći.“

Pojavio se nekoliko minuta kasnije s četiri prsta viskija u boci i dvije plastične čaše.

„Za izbore“, nazdravio je Zdeslav.

„Živjela demokracija“, potvrdio je Radovani i otpio gutljaj, a zatim nasmiješeno nastavio: „Sutra će ovdje biti uragan, a nas dvojica ćemo biti u njegovom središtu. Dobar osjećaj, a?“

„Meni se od toga grči želudac“, priznao je Zdeslav.

„Ja sam usran od straha“, umirio ga je Radovani. „Ali, to je dobro, zato i radimo ovo što radimo. To je ono što socijalno uspješne dijeli od neuspješnih.“

„Što to?“

„Uspješni češće donose rizične odluke i strahuju da ne pogriješe“, objasnio je Radovani. „Zbog toga kirurg ima veću plaću od čuvara parkirališta.“

„Zvučite kao moj pokojni tata.“

„Ne znam trebam li to zamisliti kao pohvalu ili uvredu“, nacerio se Radovani, „ali zaista, složenija zanimanja, osim vladanja određenim specijalističkim vještinama, podrazumijevaju i trpljenje stresa. Užas da si zajebao. Tjeskobu koja ti ne da spavati.“

„Ja sam dosad sasvim lijepo spavao“, primijetio je Zdeslav.

„Pa, zbog toga ste se vjerojatno i našli u ovoj situaciji, jer nikad ni za što zapravo niste odgovarali. Puštali ste druge da umjesto vas odlučuju.“

„Čitali ste, vidim, *Lucky.*“

„Ja sve čitam. Kako bilo“, rekao je Radovani. „Dobro je da smo sve unaprijed snimili. Kad sutra krene krš, ni vi ni ja, oduzeti od strave, pola od ovoga ne bismo mogli uživo izvesti. Ostaje nam samo još jedna stvar...“

Na samom početku emisije ostavljeno je bilo jedno zatamnjenje gdje će sutradan ubaciti Zdeslavov govor pred ekonomskom elitom zemlje. Radovani ga je namjeravao snimati s dvije kamere – jedna će biti usmjerena na pozornicu, dok će druga bilježiti reakcije na licima prokazanih visokih uzvanika u publici. Ne treba toga biti puno, najviše desetak rečenica, poučio je medijski profesionalac Zdeslava.

„Složite govor jednostavno, kratko i efektno, kao da je riječ o nekoliko novinskih naslova. I ne trudite se oko objašnjavanja. Dapače, poželjno je da nešto ostane zagonetno i nejasno da potakne nagađanja.“

„Zar ne biste vi mogli i to napisati?“ predložio je Zdeslav.

„Teško se riješiti starih navika, opet biste da drugi rade vaš posao“, odmahnuo je glavom Radovani veselo. „Mogao bih, ali bolje ne“, dodao je. „Moraju to biti vaše riječi. Osim toga, već sam se i previše umiješao.“

Iz Buzina se Zdeslav uputio u Maksimir. Želio je Koraljki ispričati o emisiji, podijeliti svoj ushit s njom. Posljednjih se dana nisu mnogo viđali. Prvo je on bio zauzet snimanjima, a zatim je ona preko vikenda zbog nečega morala svojima u Križevce.

Otkrio je kako je s vremena na vrijeme ona šutljiva, zanese se u mislima, ispuni je nekakva melankolija i bude gotovo mrzovoljna ako je tkogod pokušava oraspoložiti, ali nije mogao reći da mu se to ne sviđa. Sjećajući se kako mu je bila zamorna, pa i mučna histerična razdraganost prijašnje dragane, ugodna je bila Koraljkina tiha prisutnost, biti uz nekoga tko ne vrišti kao idiot i kome je sve prejebeno, vrh, OMG, LOL i ;))))).

Došao je potkraj radnog vremena, parkirao na slobodnom mjestu nešto dalje niz ulicu, krenuo put dućana, da bi se u posljednji trenutak, kad je gotovo bio na vratima, zaustavio. Iz dućana je, s vrećicom u ruci, upravo izlazio Milivoj Jakovljević. Držao je već kvaku, no licem je napola bio okrenut unutra, valjda da pozdravi blagajnicu, a Zdeslav je odskočio kao oparen. Takav ga je bezumni užas najednom obuzeo, da je otrčao nekoliko koraka u smjeru iz kojega je došao i sakrio se, kao u crtanom filmu, iza stabla. Kad je shvatio što je učinio, bilo je prekasno. Pomislio je kako će smiješno izgledati ako se Jakovljević uputi pločnikom prema njemu i nađe ga gdje viri iza kestena. Ovaj je izašao i zaustavio načas gledajući nebo, osvrnuo se zatim lijevo i desno, i kratko, djelić sekunde, kao da je pogledao put Zdeslava i zlobno se nasmiješio, ali na škrtom uličnom svjetlu teško je bilo pouzdano to reći. Što god bilo, naposljetku je lagano pošao. Srećom, na drugu stranu. Odmakao je možda i čitavih dvjesto metara prije nego se Zdeslav osmjelio izaći iz svoga zaklona. Još u šoku, smućenih misli i srca koje je uznemireno tuklo, ušao je u samoposluživanje.

„Ej, mala!“ pozdravio je trudeći se normalno zvučati.

„Ej! Kad si ušao, nisam te vidjela“, prenula se ona četkom metući mrvice s police s kruhom.

„Sad sam vidio emisiju.“

„Kako je ispala?“

„Senzacionalno. Razvalit će sutra navečer.“

„Super.“

„Radovani misli da ćemo nakon nje imati izbore.“

„Hm. Ne čini ti se to malo pretjerano?“ upitala je Koraljka skeptično, sada uzimajući brisati stroj za rezanje salama.

„Ne znam, možda“, odgovorio je Zdeslav, a zatim bojažljivo upitao: „Kakav je tebi bio dan?“

„Bah! Ništa posebno“, uzdahnula je ona.

On je zašutio. Otkud Jakovljević u dućanu? Što je tražio? Je li razgovarao s njom? Zna li ona uopće kako on izgleda? Nije li malo neobično kako se prenula? Zašto ga je pitala kad je ušao? Izbjegava li ona ovo njegov pogled? Pitanja su mu se rojila, a nijedno se nije usudio postaviti. Sad ih zapravo više nije ni mogao postaviti. Ako je htio pitati je li razgovarala s Jakovljevićem, morao je to napraviti prije nego je išta upitao. Da sad reče: „Gle, baš sam vidio Jakovljevića kako izlazi odavde, je li ti možda nešto rekao?“ djelovalo bi podlo, kao da je sumnjiči da mu je prešutjela susret.

Tako nije rekao ništa, već je samo vrebao neće li se ona nekakvim znakom odati. Zurio je napeto i njoj to nije promaknulo.

„Sve u redu?“

„Brine me ovo“, kazao je on neodređeno.

„Bit će dobro“, umirila ga je ona, ali nekako mlitavo, bez žara.

„Kako su tvoji?“

„Okej.“

Vjerojatno je bilo slučajno, pomislio je Zdeslav.

„Idemo nešto jesti, ili...?“ upitao je kad su nešto kasnije sjeli u auto.

„Pojela sam sendvič.“

„Može nam Joža nešto na brzinu napraviti.“

„M-hm“, kimnula je Koraljka.

„Ideš sutra sa mnom?“

„Idem.“

„Volio bih da budeš uza me.“

„Znam.“

„Kakav ti je bio dan?“

„To si me već pitao.“

Sranje, što je radio onaj pokvarenjak Jakovljević u dućanu, sjetio se ponovno Zdeslav i okrenuo se da je pogleda zaustavljajući se na jednom križanju. I gotovo je izgovorio pitanje, kad mu se upalilo zeleno na semaforu.

Poštedio bi sebe mnogih muka da je tada sakupio hrabrosti da je upita.

Opojna droga kokain

Svanula je, dakle, ta snježna srijeda, procijedila se teško kroz sivo nebo i milijarde pahulja. Zdeslav je prethodnu noć jedva dva sata odspavao. Ustao je u uznemiren u noći te u majici i gaćama za radnim stolom sastavio valjda dvadeset verzija govora, a ona na kojoj se naposljetku zaustavio nije mu se ni po čemu činila boljom ili gorom od prethodnih devetnaest koje su završile u kompjuterskom select all – delete uništavilu.

„Dame i gospodo, dragi kolege i prijatelji, poštovani gospodine predsjedniče Vlade, vaša uzoritosti…“ namjeravao je početi, očekivano, obično, a zatim bi stao, nezadovoljno zavrtio glavom, kao da se ne može prisiliti da nastavi s lažima, spustio papir i nastavio tobože improvizirajući, iz glave. Premda je, jasno, i taj obrat imao napisan, a on je glasio ovako: „Ne, oprostite mi, povlačim ovo posljednje. Vas Meteru i vas Lovriću ne mogu pozdraviti. Čitavo mi se biće tome opire. Ježim se od grozote i odvratnosti već i kad vas pogledam i sjetim se kakvom ste podlom zavjerom upropastili mog pokojnog oca. Jednom ste dobrom čovjeku, poštenom poduzetniku, iskrenom rodoljubu oteli sve što je imao. Ciničnim, pa i perverznim mi se čini da ja danas pred vama uzimam njegovu posthumnu nagradu za životno djelo, a upravo ste vas dvojica, premijeru i kardinalu, njega otjerali u smrt. U tome cirkusu ne želim sudjelovati. Sramite se!“

Pa i nije zapravo loše, zaključio je nakon što je tekst nekoliko puta naglas pročitao, naglašavajući ga sad na ovome, sad na onome mjestu, i kad ga je praktično napamet naučio. Nesumnjivo će izazvati puno nagađanja i prikladno najaviti Radovanijevu glavnu predstavu navečer. Vani se već bilo razdanilo. Ustao je od stola, otuširao se i obrijao. Doručak je odlučio preskočiti. Želudac mu se grčio, nije imao nikakve želje za jelom. Upravo je završavao odijevanje kad ga je nazvao urednik i voditelj *Argumenta* i upitao može li ga usput povesti jer su njegova kola ostala zakopana pod snijegom, a taksiji ne voze. On je stanovao samo koji kilometar niže, kod Britanskog trga, i Zdeslav mu je kazao da mu to nije nikakav problem. Neka ga čeka na pločniku ispred zgrade. Zatim je otišao probuditi Koraljku.

Kojih sat i pol kasnije njih su se troje u tišini, utonuli svatko u svojim mislima, vozili put Velesajma – Zdeslav i Koraljka naprijed, Radovani otraga. Zdeslav je Radovaniju pokazao govor, a ovaj je samo kimnuo i kazao da baš to treba. Američki vojni terenac, konstruiran za potjeru za islamskim fundamentalistima po afganistanskim planinama, lako se nosio sa snijegom zametenim ulicama.

Parkiralište ispred velesajamskog paviljona u kojemu se održavala dodjela Godišnjih nagrada bilo je zasigurno najbolje očišćen komad zagrebačkog asfalta. Pola sata prije početka svečanosti tu je već bilo mnogo automobila. Politički i gospodarski uglednici iz provincije naročito su voljeli ove prigode, iako ih same po sebi one nisu zanimale. Oni su žurili ljubavnicama koje su ih čekale u hotelskim sobama, a njihove su se ljubavnice opet žurile poći šoping u velegradske trgovačke centre prije nego se zimski mrak spusti, tako da na njih niste mogli računati da će nakon završetka službenog dijela dulje čavrljati kod švedskog stola.

Izašli su iz auta, Radovani i Koraljka pošli put ulaza, a Zdeslav načas zastao jer mu je zazvonio mobitel. Jelena ga je zvala.

„Zdeslave, molim te, je li Koraljka dobro? Zovem je, a glupača mi se ne javlja“, kazala je Jele zabrinutim tonom.

„A zašto Koraljka ne bi bila dobro?“ začudio se on.

„Nije ti rekla? Miru, njezinom tati, se vratio karcinom. Mora na nekakvu skupu operaciju koju mu zdravstveno ne pokriva.“

Zdeslav se zapanjeno trgnuo i pogledao Koraljku koja ga je čekala u zaklonu kod vrata, dvadesetak metara dalje, izgubljeno zureći preda se.

„Zdeslave, jesi tu?“

„Oprosti, nazvat ću te kasnije“, rekao je on i prekinuo vezu. Šokiran novom spoznajom, uzeo je kaput sa stražnjeg sica i obukao ga, kad su mu prišla dvojica policajaca.

„Zdeslav Poskok?“

„Izvolite.“

„Hoćete li, molim vas, otvoriti vozilo?“

„Zašto? O čemu se radi?“

„Samo otvorite vozilo.“

„Neću“, kazao je Zdeslav ljutito.

„Mi imamo nalog“, odgovorio je jedan policajac i iz unutrašnjeg džepa modre bunde izvukao papir, a drugi je već drsko otvarao vrata koja Zdeslav još nije stigao zaključati.

„O čemu se radi? Zbog čega ovo...?“ upitao je Zdeslav, gledajući papir koji je zaista bio naslovljen kao nalog za pretres.

„Dojavljeno nam je da automobilom prevozite veću količinu opojne droge kokain.“

„Dajte, ne budite smiješni. Ja to u životu nisam probao“, kazao je Zdeslav, premda to baš i nije bila istina.

„Osim toga, imam obaveze ovdje, ljudi me čekaju... Ovo je maltretiranje... Oprostite, tko vas je poslao?... Naravno, vi to ne možete znati...“

„Evo ga!“ viknuo je uto onaj policajac što je njuškao po Hummeru i s poda ispred suvozačkog sica podigao malu najlonsku vrećicu s bijelim praškom. Nije se možda činilo kao „veća količina opojne droge kokain“, ali on je čisto zadovoljno djelovao.

„O, kurva!“ rekao je Zdeslav polako, poluglasno, ogorčeno, shvaćajući što se dogodilo. „Kurva jadna!“

„Molim vas, okrenite se“, zamolio je tada policajac koji mu je pružio nalog za pretres, jednom ga rukom hvatajući za nadlakticu, a drugom primajući lisičine na opasaču.

„Pustite me!“ prosiktao je Zdeslav. „To nije moje. Nemate nikakvog dokaza...“

„Okrenite se, rekao sam“, ponovio je policajac neumoljivo, stežući ga sad za mišicu, a drugi se već lagano mašio za palicu.

Zdeslav se okrenuo još jednom put ulaza u velesajamski paviljon. Koraljka je stajala tamo kraj Radovanija, nepomična, prestravljena, u gomili muškaraca u tamnim odijelima, koji su dosad već primijetili da se nešto neobično dogodilo i ljubopitljivo ga gledali kroz snijeg što je padao. Jedan je fotoreporter podigao aparat i okinuo nekoliko puta bljeskajući, a jedan televizijski snimatelj pritrčavao s kamerom. Zdeslav se krotko okrenuo. Kad su mu lisičine

škljocnule na zapešćima, načas mu se zavrtjelo i učinilo kao da će pasti na koljena, sav je život u času nekako iscurio iz njega.

Na stražnjem je sicu policijskih kola sjedio malaksao kao vreća. Da mu je netko tada pružio papir kako pristaje na eutanaziju i daruje svoje tijelo znanosti, Zdeslav bi ga spremno potpisao. Ništa se više nije bunio, ravnodušno i bez riječi je pustio da ga odvedu u novozagrebačku postaju, uzmu mu mobitel, novčanik i ključeve automobila, smjeste na stolac u sobi za ispitivanje, otključaju mu lisičine na jednoj ruci i ponovno ih zaključaju za alku što je virila iz stola. Da mu nisu donijeli telefon, ne bi mu možda ni palo na pamet nazvati odvjetnika. Rudolf Justin bio je na nekakvom ročištu, tajnica je rekla da će ga nazvati dočim ponovno bude dostupan.

Jedan ga je inspektor u civilu došao upitati je li za kavu, čaj, sok? Zamolio je samo malo vode. Nije zapravo ni primijetio kad je ovaj ponovno ušao, samo je u neko doba podigao glavu, a čaša je stajala pred njim. Neodređeno je vrijeme, možda sat, možda dva, možda i dulje, piljio u vrhove uglancanih crnih talijanskih cipela, potresen, smućenih misli. No, jedna mu je stvar bila bjelodana. Koraljka ga je izdala. Kokain mu je, jasno, mogao i Radovani podmetnuti, ali on je sjedio straga. Nije, osim toga, bilo ni logike da on to učini. Urednik *Argumenta* veselio se večerašnjoj specijalnoj emisiji, sam je kazao kako je ona njegovo životno djelo. Stvar po kojoj će ga pamtiti. Bespomoćna blagajnica bila je mnogo očitiji krivac. Jakovljević ju je pritisnuo, on je znao kako se to radi. Zaprijetio joj je vjerojatno otkazom, ili je potplatio, a ona se sirotica, da je i htjela, nije mogla boriti. U svome bijednom položaju, a sad i dodatno oslabljena očevim rakom, pristala je na sve što je gad tražio. Uzela je pare za operaciju. Kako mu je ono prije neku večer rekla: „Tamo gdje ja živim ljudi moraju brže odrastati. Surovo je. Nema zajebancije. Ja imam odgovornosti, obaveze, moram biti oprezna i promišljena."

Gorko se nasmiješio kad se toga sjetio, no nije zaista bio ljut. Mogao je razumjeti da je ona između njega i tate izabrala tatu, pa i sam bi Zdeslav, kad trijezno razmisli, tako postupio. Ipak, boljela je ta izdaja. Kao vrag je boljela. Srce mu je raskomadala. Nijedan poraz, a bilo ih je u njegovom životu, znate i sami, ohoho, nije ga strašnije potresao.

Uto su se vrata još jednom otvorila i sobu za ispitivanje su stupili Luka Meter i Milivoj Jakovljević, obojica još u svečanoj odjeći, vjerojatno ravno s Velesajma.

„Deset minuta", rekao je Jakovljević inspektoru koji ih je dopratio, a ovaj je šutke kimnuo i otišao. Jakovljević je zatvorio vrata.

„Pa, di si ti, rodijače?" rekao je Meter ironičnom srdačnošću, hijenski mu se kezeći. „Šta to čujen od ljudi, da si na me krenio?" dodao je polako mu prilazeći. „Ma, neće bit, govorin ja. Ne bi Zdeslav. Di će on, jado, useknit se nije sam naučio."

Zamahnuo je zatim iznenada, bez upozorenja, i snažno udario Zdeslava šakom u lice, a ovaj nije odletio sa stolice možda samo zato što mu je ona jedna ruka bila lisičinama sputana za stol.

„U široke si mi se gaće obuka, rodijače", nastavio je Meter zbog nečega zavičajnim dijalektom, kojim Zdeslav nije vladao i kojeg se nekad u djetinjstvu, kad bi djed i otac na njemu razgovarali, sramio. „A šta ti je to tribalo, a?" rekao je premijer, sad ga grabeći za kosu na zatiljku i zabacujući mu glavu. „Ajde mi reci, koji ti je kurac bio da s novinarin pričaš? Tičjega ti

mlika ne bi manjkalo da si ozbiljnu i valjanu čeljad pustio da učine posa. Jakovljević ti je lipo reka da se ne pačaš u ono što ne razumiš, ali ne! Budala nije mogla stat s miron."

„A zašto bih stajao s mirom, da me opljačkaš kao što si mi oca opljačkao?" prostenjao je Zdeslav, slobodnom rukom hvatajući Meterovu ruku na zatiljku.

„Ja ga opljačka?!" zgranuo se Meter pravdoljubivo, ne puštajući Zdeslavovu kosu. „Ajde, momak, nemoj da te kogod čuje. Tvoj se ćaća sam sjeba. Naki divlji i nezajažljiv zagriza je više nego što je moga progutat. Zaigra se priko svoji mogućnosti. Nije ima mire, isto ko što je ni ti nemaš, i sve bi uništio, da ja i Lovrić nismo u zadnji čas intervenirali i spasili poduzeće."

„Vi ga spasili?!"

„Bome, nas dvojica i niko drugi."

„Zanimljiva interpretacija događaja", primijetio je Zdeslav. „Ali, dobro, ako je stvarno tako, šta je vas bilo briga za poduzeće mog oca. Njegovo poduzeće, njegov problem."

„E, nije baš tako, rodijače Zdeslave. Ne iđe to tako", objasnio je Meter unoseći se Zdeslavu u lice, tako blizu da je ovaj mogao namirisati njegovu kolonjsku vodu. „Kad Poskok ode u kurac, nije to problem samo Tome Poskoka, nego i moj. Ja iman političku odgovornost. Šta ti misliš, da ću ja, ko premijer, pustit da pet iljada ljudi završi na ulici. Zbog njizi san se ja zauzeo, i još se izložio više nego što mi je bila potriba. Zbog Poskokovih zaposlenih i onoga pustoga svita kojemu je tvoj ludi i neodgovorni ćaća osta dužan pare, ja san lično, ja, Luka Meter, na svoj brk uzeo kredit u Češkoj i sad ne mogu spavat jer češke pičke prite da će aktivirat državna jamstva, a smradovi iz Državnog odvjetništva njuškaju mi po papirin. Tako ti je to, moj rođo, bilo. Da spasin jadnu raju svoju san glavu na panj metio, a niko mi na kraju ni fala neće reć."

Zdeslav je na ovo na trenutak ostao bez teksta. Zinuo je zgranut nevjerojatnom izjavom.

„U pičku materinu, što si duševan!" rekao je naposljetku, kad se sabrao. „I zbog toga, zbog socijalne osjetljivosti, si dao ubiti dvoje ljudi?"

Šamar je pukao kao grom u stablo. Zatim još jedan, i još jedan, i tko zna koliko bi ih pomahnitali Meter Zdeslavu odvalio da ga Jakovljević nije uhvatio sleđa i odvukao na drugi kraj prostorije.

„Luka, nemoj! Luka, stani!"

„Šta on priča! Šta izmišlja, šćene pogano!" viknuo je zajapureni Meter, sada ipak nešto kao mirnije. „Ja da san nekoga ubio. Pu!" pljunuo je. „Ja san kršćanin, govno jedno lažljivo! Više je u meni dobrote i iskrenosti i poštenja nego u svin Poskokovin, u čitavoj vašoj nevirnoj, lupeškoj, razbojničkoj raci! Ćaću ste mi u grob otrali, mater mi od vas obolila..."

„Luka, dobro je", ponovio je Jakovljević umirujuće.

„Kurac je dobro, Jakovljeviću!" otresao se Meter. „Kurac je moj dobro. Ništa nije dobro."

Onda je ipak uvukao košulju u hlače, popravio kosu i čvor kravate, okrenuo se Jakovljeviću i rekao:

„Kako san ti reka, skini ga sa sise. Ne želin ga više vidit. Taman da krepa, nije me briga."

Pogledao je još jednom s ledenom mržnjom Zdeslava i izašao s Jakovljevićem za petama, a Zdeslav je ostao gledajući za njima. Zaboravio je nakratko nevolju u kojoj se našao, policiju, kokain, hapšenje, izdaju, batine i prijetnje, koliko ga je zatekao neobuzdani ispad kojemu je

upravo svjedočio, taj Meter kakvog nije poznavao, sasvim sumanut muškarac, s očitim narcističkim poremećajem, koji bez ostatka, iskreno i strastveno vjeruje da su svi njegovi zločini bili u cilju nekakvog većeg dobra, da su sve gadosti koje je učinio u konačnici bile ispravne i ugodne njegovom kršćanskom Bogu. Nije ipak stigao dulje razmišljati o tome jer je jedva možda pet minuta kasnije došao Rudi Justin i od prvog trenutka se nametnuo autoritetom.

„Tko je njega tukao?“ upitao je s vrata optužujuće.

„Pao je na ledu pred stanicom dok smo ga privodili“, slagao je spremno inspektor.

„Aha, kako ne“, kazao je advokat. „I zašto je u lisicama? Zar je pružao otpor? Zar je on neki kriminalac? Ubojica? Šta vi izvodite? Ovaj čas da ste ga odvezali!“

Policajac je poslušno otključao lisičine.

„Ostavite me nasamo s mojim klijentom!“

Ovaj je izašao, a Justin dovukao stolicu s druge strane stola i sjeo sasvim blizu Zdeslavu.

„Ovo po zakonu ne bi smjeli prisluškivati, ali ne želimo riskirati“, objasnio je šapatom, a zatim nastavio kako je i počeo, izravno i bez uvoda: „Kakav je to kokain?“

„Nije moj.“

„Ne lažeš mi? Sigurno?“

„Sigurno.“

„Kad uzmu otiske s vrećice...?“

„Nema mojih otisaka na tome. Kunem se.“

„Odlično. Ima li išta drugo u autu što bi policiji bilo zanimljivo?“

„Koliko ja znam, ne.“

„A kad bi te testirali na droge... Mislim, to nismo obavezni, to ne moraš napraviti, ali bi bilo dosta uvjerljivo da imamo papir...“

„Godinama ništa nisam uzimao.“

„Što znači godinama?“

„Pa, ne znam, najmanje tri, četiri godine.“

„Odlično“, rekao je Justin još jednom. „A sad važnije, što se to događa? Zašto bi ti netko stavio tu pizdariju u auto?“

Zdeslav mu je sažeto ispričao do kojih je spoznaja došao od njihovog posljednjeg razgovora, što je učinio i što je namjeravao učiniti, prije nego su mu jutros oko jedanaest na parkiralištu prišla dva službena lica.

„Isuse, kako nepromišljeno! Kako amaterski!“ uzdahnuo je advokat teško. „Trebao si se sa mnom savjetovati.“

Zdeslav je u krivnji slegnuo ramenima, a zatim dodao i kako ga je premijer Meter posjetio kratko prije Justinovog dolaska i bio... pa, sad, prilično neugodan.

„Nisam ga sreo“, kazao je Justin. „Vjerojatno je i došao i otišao na stražnji ulaz, diskretno. Kako bilo, namjera mu je s čitavim ovim cirkusom očita. Za početak te je osujetio da izađeš na pozornicu, a onda te je, za svaki slučaj, i ocrnio kao narkomana. Obezvrijedio je sve što ti kažeš. Ta emisija koju ste, kažeš, napravili, zaboravi na nju. Nema novinara koji će nakon ovoga razgovarati s tobom, nijedan neće saslušati nekoga koga su uhvatili s kokainom.“

„To nije moje“, kazao je Zdeslav još jednom očajno.

„Znam. I mi ćemo, ako je sve onako kako mi tvrdiš, tvoju nevinost uvjerljivo dokazati. Ali, vidiš, to nije važno. Idiotska će javnost vjerovati ono što želi vjerovati, a idiotskoj se javnosti više sviđa da si ti narkoman, nego da nisi. Napokon, tvoj je ugled i otprije ozbiljno okrnjen. Epizoda s kokainom savršeno se slaže sa svim svinjarijama koje su o tebi u posljednje vrijeme izlazile po novinama. Svoju istinu, da zaključimo, ti sada ne možeš ni prodati ni darovati.“

Ne nekoliko trenutaka i jedan i drugi su zašutjeli i turobno se gledali. U sobu za ispitivanje ponovno je ušao onaj inspektor.

„Moj klijent odlučno niječe da je ona droga njegova“, počeo je Justin opet službeno. „Na vrećici nećete naći nikakve tragove koji bi je povezali s njim, a kao izraz njegove dobre volje, spreman je i na testiranje...“

„Nema potrebe za tim“, prekinuo ga je inspektor. „U vrećici je bila soda bikarbona. Policijska uprava se ispričava zbog pogreške. Slobodni ste otići.“

„Ovo me sad zbunilo“, rekao je Zdeslav kad su kratko nakon toga izlazili iz postaje.

„Pa, iskreno, i mene“, priznao je Rudolf Justin.

Mrak je pao, snijeg prestao. Bilo je stravično studeno. Zdeslav je zahvalio advokatu i pozdravio se s njim, krenuo put Hummera na policijskom parkiralištu, a kraj jedne zgrade s druge strane ulice bljesnula su svjetla najednom autu i netko se oglasio trubljenjem. Iz Renault Megana izašli su Darko, Jelena i Koraljka.

„E, nemojte“, viknuo je Zdeslav podižući ispružen dlan kao prometnik. „Umoran sam i nemam baš nikakve želje razgovarati s vama.“

Njih su se troje zaprepašteno zaustavili.

„Zdeslave, ne misliš valjda...?“ počela je Jelena.

„Dobro je, sve je u redu“, prekinuo ju je on, otvarajući vrata auta. „Sve razumijem i ne zamjeram. Ne ljutim se, ali, oprostit ćete mi, više vas u životu ne želim vidjeti. Nikoga od vas.“

Onda je ušao u auto.

„Zdeslave, griješiš!“

Upalio je motor.

„Zdeslave, budalo! Zdeslave, majmune jedan!“ vrištala je Jelena.

Okrenuo je kola i izašao na cestu i nije se osvrnuo ni kad mu je jedna snježna gruda prasnula u stražnje staklo. Suze su ga zapekle.

Azil za napuštene životinje

Kad je na Zagrebačkoj gori skrenuo s glavne na prilaznu cestu, prvo je pomislio kako je kvar na trafostanici ili prekid nekakvog voda, kako se negdje od studeni slomio stup ili tako nešto. Vrhovi reflektora, što su gotovo do polovice bili zatrpani snježnim nanosom uz rub asfalta, ocrtavali su se tamni, ugašeni, na pozadini sada vedrog neba. No, pravo mu je iznenađenje istom slijedilo. Izbio je pred široku kapiju i zatekao čitavo imanje u mraku. Nije bilo svjetla ni na jednom prozoru, ni pred ulazom, ni kod garaža, ni u dvorištu ni u voćnjaku, a teška se metalna vrata nisu razmicala na pritisak dugmeta na daljinskom upravljaču. Izašao je iz auta da ih rukama otvori, iako to nikad nije činio, niti je znao da se to uopće može učiniti. Prišao je rešetkama, a s druge strane prvo su se u daljini, po prilici na dvadeset metara, ukazala dva okrugla svjetla džepnih lampi. Drhtavo i nesigurno su šarala zaleđenim tlom. Zatim su iz tmine izronila dvojica s pletenim kapama, u debelim vjetrovkama s grbom nekakve zaštitarske agencije na prsima.

„Dobra večer, izvolite“, pozdravio je zaštitar.

„Dobra večer, ja stanujem ovdje“, odgovorio je Zdeslav jednakim, uljudnim tonom.

„Bojim se da ne“, nastavio je onaj, kao da su na nekakvom tečaju bontona. „Opunomoćeni predstavnik vlasnika, Poskok international holdinga, nazvao nas je danas oko podne da u roku dva sata iselimo čitav objekt.“

„Ali, oprostite, ja sam Poskok. Zdeslav Poskok. Dvadeset godina živim ovdje.“

„Na vas su nas osobito upozorili.“

„Upozorili su vas da me ne puštate u moju kuću?“

„Tako je.“

„Divno. Mogu li samo pola sata, da pokupim nešto odjeće i pribor za osobnu higijenu?“

„Bez pristanka vlasnika strogo nam je zabranjeno...“

„Dajte, dečki“, pokušao je Zdeslav familijarnije, „petnaest minuta, nitko neće znati da sam bio ovdje.“

„Laku noć, gospodine.“

„Dajte, što ste pičke!“ rekao je Zdeslav, sada gubeći prisebnost. Ljutito je zatresao rešetke.

„Ne trudite se, zaključana su.“

Šutnuo je vrata, vratio se u kola i zaustavio gledajući dvojicu zaštitara s druge strane, osvijetljene farovima, i na trenutak gotovo poželio zaletjeti se teškim terencem na njih i na rešetke. Bio je u pravom raspoloženju, iscrpljen, ponižen, zlostavljan, sjeban, da napravi nešto tako bezumno, a Hummer je, osim toga, bio savršeno oružje za takve prilike. Dao bi se okladiti da bi bez mnogo muke savladao i čelik i meso. Ipak, u glavi mu je još tinjao jedan mali žižak razuma te se samo okrenuo i otišao prema gradu.

To je, dakle, značilo ono Meterovo „skini ga sa sise“, pomislio je spuštajući se u centar, u Dalmatinsku ulicu, gdje je imao stan u kojemu bi prespavao ako je bio prepijan da vozi, ili ako je bio s nekom gospođicom za koju nije želio da je Marija i Tomo gledaju za doručkom. Ušao je u zgradu, popeo na drugi kat, a tamo ga je sam pogled na vrata, sjajnu novu bravu, svježe

piljeno drvo i sitne tragove piljevine na stubištu, ispunio zlom slutnjom. Nije valjda „opunomoćeni predstavnik vlasnika“ bio tako temeljit?

Jest, bio je.

Mogao je otići na još nekoliko adresa u gradu, no za te stanove uza se nije imao ključeve, i njih su nadzirali zaštitari, a i sumnjao je, osim toga, da bi ishod bio drugačiji. Lupkao je čelom o vrata razmišljajući. Kiselina mu se iz želuca penjala u grlo. Nakratko ga je preplavila mučnina od koje mu se učinilo da će se izbljuvati i istom mu je tada palo na pamet kako od sinoć ništa nije jeo. Idemo se hraniti, pomislio je, unijeti u organizam nešto bjelančevina i ugljikohidrata, a onda će i um živnuti, dosjetiti se nečega, sve će nekako već doći na svoje mjesto.

Garderobijerka u *Baudelaireu* zbog nečega je nevoljko primila njegov kaput, plašljivo zvjerajući put restorana kao da traži pomoć.

„Ivice“, doviknula je jednom konobaru u prolazu, „gospodin Poskok je stigao, imamo li stol za njega?“

„Imate rezervirano?“ okrenuo se Ivica.

„Ne, nisam stigao...“

„Žao mi je, večeras smo puni.“

„Žao mi je, ali niste“, odgovorio je srdito Zdeslav, koji je s ulaza lijepo mogao vidjeti najmanje četiri prazna stola.

„Ne morate tako razgovarati sa mnom“, uvrijedio se konobar, osjetljiva neka dušica.

„Ne morate ni vi sa mnom. Pozovite mi vlasnika, molim vas.“ Konobar je stao. „Gazdu, Dubravka, Dudu mi pozovite“, ponovio je Zdeslav sada sporije, kao da je ovaj retardiran i treba mu svaku riječ naglasiti.

„Zdeslave, oprosti“, rekao je Dudo prijetvorno se smješkajući, „ljudi te nisu prepoznali.“

Nasmiješio se i Zdeslav njemu, kao, sve je u redu, događa se, makar je bilo nedvojbeno da su garderobijerka i konobar znali tko je on.

„Nego, kakav je to kokain?“ upitao je Dudo vodeći ga kroz restoran, tobože šaljivo i neobavezno čavrljajući. „Gledam na vijestima i mislim se, 'ma, vidiš, ti Zdeslava kako je vražji, nosi tonu kokaina, a ne bi prijatelje počastio.“

„Bila je samo mala vrećica, i nije bio kokain nego soda bikarbona.“

„Zajebavaš!?“ šapnuo je preneraženo vlasnik *Baudelairea*. „Zbog sode bikarbone hapse?“

Zdeslav nije znao kako bi odgovorio na ovo. Nedostajala mu je ključna informacija, je li Dudo nenadmašan cinik ili je jednostavno tup kao kamen? Vjerojatnije je bilo ovo drugo. Pokvarenjak ga je smjestio za malim stolićem u kutu između kuhinje i zahoda, nijednom riječju ili grimasom ne pokazujući kako je u tome išta neobično, a i Zdeslav je, premoren životinjskom glađu i cjelodnevnim sukobljavanjem, sada bez riječi prihvatio poniženje. Želio je samo pojesti i otići, da više nikad ne stupi nogom u ovu ušljivu rupu.

Gosti su u restoranu bili uobičajeni, poznati. Zoki Paripović pohlepno je lomio škampe, dok je Popularni Roko kraj njega očito još jednom bacio alkohol te nesretno pijuckao mineralnu vodu. Zdeslav nije mogao biti siguran, ali izdaljega gledajući, rekao bi da se Paripoviću i ona presađena kosa na čelu počela prorjeđivati. Trebao bi je reklamirati. Ili mu je frizuri možda

istekao jamstveni rok? Stol do njih Marcelo je teatralno mašući rukama nešto objašnjavao Iliji Oškoprcu, predsjedniku ultradesničarske Hrvatske lige, debilu koji se na čudačkim lokalnim televizijama samozadovoljno i nasmiješeno razmetao gnjusnim govorom mržnje. O čemu bi oni mogli razgovarati, što je njima dvojici zajedničko, Zdeslav ipak nije želio znati. Peder s minivalom i ćelavi, u crno odjeven klerofašist bili su, i za njegove liberalne nazore, pomalo perverzan par. Melita Pizdek smijala se šalama nekadašnjeg predsjednika uprave velike državne osiguravajuće kuće, koji je za zadnji broj revije *Zdravlje & Ljepota* odao svoj čudesni recept za mršavljenje, premda je svoju senzacionalnu tjelesnu formu, mnogo prije sirovom povrću i žitnoj kaši, imao zahvaliti četverogodišnjoj robiji zbog zlouporabe položaja i ovlasti. Proslavljeni nogometni trener malo dalje je večerao s ratnim zločincem, policijski načelnik dijelio škarpinu sa zvijezdom sapunice, a operna prvakinja bila zbog nečega vidljivo ljuta na svog ljubavnika, švercera nafte.

U restoran su onda ušli i Luna i njezin taekwondo dragi, a Zdeslav je u nelagodi spustio glavu. Hladetina, kulen i zaseka, koje je uzeo za predjelo, upravo su mu stigli za stol. Zatim je polako, s tekom pojeo veliki odrezak s krumpirima i kiselim zeljem. Redom je uzeo sve teška, masna, krepka zimska jela, nikakvo gastronomsko preseravanje s mikronskim zalogajčićima te grozne večeri na kraju užasnog dana nije dolazilo u obzir. Naručio je i krišku makarane i veliku kavu s mlijekom i zatražio račun.

„Kartica je odbijena“, kazao je konobar.

„Nemoguće, pokušajte ponovno.“

„Ne. Isto.“

„Dajte, molim vas, još jednom.“

„Sve u redu?“ upitao je Dudo prilazeći stolu.

„Kartica nešto zajebava, nemam pojma zašto“, rekao je Zdeslav, iako je u sebi, intimno, s užasom, nagađao što bi moglo biti posrijedi.

I bilo je upravo to. Svi njegovi kićeni, oholi, zlatni, platinasti, crni, dijamantni, business, first class, premium, prestige, luxury, exclusive i elite komadići plastike, a izvadio ih je naposljetku devet, pali su poraženi u malom uređaju za kartično plaćanje. Do jedan je bio mrtav. Čitav je restoran najednom utihnuo, i Zoki Paripović, i Popularni Roko, i Ilija Oškoprc, i Melita Pizdek, i gospodarski kriminalac, i nogometni trener, i ratni zločinac, i policijski načelnik, i zvijezda sapunica, i operna prvakinja, i naftni švercer, i Luna i onaj njezin, svi su znatiželjno promatrali, ili barem osluškivali njegovu muku i sramotu, a Marcelo se čak zlobno zahihotao.

„A nemaš gotovine?“ upitao je vlasnik *Baudelairea* povjerljivo, poluglasno.

„Nemam“, rekao je Zdeslav.

Imao je, doduše, nekoliko stotina gotovog novca, ali je zaključio kako mu ga je mudrije zatajiti dok ne otkrije prave razmjere svoje ekonomske propasti.

„Mogu ti oprati suđe“, ponudio je veselo.

Dubravku ovo nije bilo smiješno.

„Daj, Dudo, koliko sam ti napojnica svih ovih godina ostavio, mogao bih cijeli lokal večeras počastiti.“

Ni ta ga primjedba nije naročito oraspoložila.

„Ostat ću ti dužan. Pričekaj me koji dan.“

„Zdeslave, molim te, nemoj“, zastenjao je glupi Dudo. „Teška su vremena.“

„Šupčino!“ šapnuo je Zdeslav.

„U redu je“, kazao je tada konobar Ivica, ponovno prilazeći stolu. „Račun je riješen.“

„Riješen? Kako riješen?“ začudio se Zdeslav.

„Gospodin Grbić je rekao da će on platiti.“

Zdeslav se u prvi tren nije mogao sjetiti. Grbić? Koji Grbić? Onda je shvatio. Pogledao je taekwondo šampiona, koji je jeo s nosom u tanjuru kao da ništa od svega što se događa nije njegov posao. Luna se ipak osmjelila krišom ga iskosa pogledati, a Zdeslav joj je usnama bezglasno kazao: „Hvala.“ Ona je samo trepnula.

Izašao je namršteno i bez pozdrava. Zakopčavajući kaput pred ulazom pogled mu je pao na osvijetljenu kutiju s imenom cijenjene ugostiteljske ustanove, zabijenu u tlo nekoliko metara dalje. Donjim je rubom izvirivala iz smrznutog snijega i upravo ga mamila da joj priđe i divljački je razbije, ali je na kraju procijenio da mu je za taj dan bilo dosta razgovora s redarstvom. Osim toga, nestrpljivo je želio na bankomatu još jednom provjeriti kartice. Provjerio je, za svaki slučaj, na dva i sa žaljenjem zaključio kako ono u *Baudelaireu* nije bio usamljeni i slučajni incident. Svi su mu računi bili prazni i u ovome je trenutku raspolagao sa, samo malo... 323, slovima: tri stotine dvadeset tri kune, a mogućnost da bi se u neodređenoj budućnosti njegovo nezavidno financijsko stanje moglo popraviti bila je krajnje neizvjesna.

Ako je negdje u gradu postojalo prenoćište za 323 kune, on to mjesto, pod jedan, nije poznavao, a pod dva, brzopleto bi bilo sav imetak već prve večeri potrošiti na toplu postelju. Tko zna što ga još čeka? Umjesto toga, otišao je u auto, upalio motor i grijanje. Dok je cupkao i puhao u šake došlo mu je bistrije zašto je njegov pokojni otac u lisnici uvijek nosio nekoliko tisuća. Ismijavao je tu naviku, činila mu se seljačkom i zastarjelom u vremenu kad je gotovina dostupna doslovno na svakom uglu, ali tata je očito imao zdravije instinkte. Pa i bez njega, trebao se pripremiti na ovo. Justin ga je prije dva mjeseca upozorio kako mu novi gazde mogu sve uzeti. Pomislio je da njega nazove, stari bi mu advokat, kao i uvijek, rado pomogao. Ipak ne, dovoljno ga je danas gnjavio.

Imao je po prilici pola rezervoara goriva, a ovaj model automobila se, između mnogih svojih vrlina, nije isticao štedljivošću. Kazaljka je gotovo naočigled padala u crveno. Ne bude li pazio, i taj će mu resurs uskoro presahnuti. Trebao bi se negdje jeftinije grijati. Najbolje u nekakvom kafiću, zaključio je nakon kraćeg razmišljanja, skromnom i zavučenom mjestu u koje nikad inače ne bi otišao, gdje ga ne bi svi prepoznali i gdje su cijene pića razumnije, a da opet nije predaleko.

Parkirao je na Glavnom kolodvoru i spustio se u pothodnik, u velegradsko podzemlje, umiješao se u gomilu što je bljuzgom kaljala mramorne podove umorno se vukući kraj izloga u kojima su svjetlucali nizovi božićnih lampica. Repertoar blagdanskih pjesama postajao je sve bjesomučniji, popusti sve nevjerojatniji. Kako je Zdeslav shvaćao, svi kupci životnog osiguranja dobivali su svinjski but sa četiri gigabajta prometa i besplatni download migrene i nesanice bez pologa i jamaca uz besplatan servis prvih pedeset tisuća kilometara već od 39.99

mjesečno. Mladić i djevojka s crvenim kapicama Djeda Mraza sakupljali su priloge za azil za napuštene životinje. Eh, baš dobro, vas dvoje trebam, pomislio je Zdeslav.

Zaustavio se naposljetku u najneuglednijem kafiću, pustom i prašnjavom ćumezu nešto i neumjesnog imena *Radost*, smjestio u separe presvučen mjestimice raspranom umjetnom kožom i zamolio voćni čaj od mlađe konobarice. Ta je valjda bila zaposlena s poreznom povlasticom, preko Saveza gluhonijemih. Ništa, ni riječi nije kazala ni primajući narudžbu ni poslužujući ga. Spustila je šalicu pred njim, vratila se na visoki stolac iza šanka i nastavila tipkati na mobitelu. Ali, on se nije žalio. Usprkos niskim higijenskim standardima i bijednoj posluzi, prostorija je bila ugodno topla. Na televizoru utišanog tona davale su se vijesti. „Tomislavu Poskoku posthumno Nagrada za životno djelo“, pisalo je ispod prizora gdje Milivoj Jakovljević nacereno uzima zlatni kipić iz ruku predsjednika Gospodarske komore, a Zdeslav je bio čudno smiren dok je to gledao. Nije ga, dapače, uzrujao ni sljedeći prilog: „Zdeslav Poskok uhićen s kokainom“.

„Jesi ono ti?“ upitao je tada netko, a Zdeslav se trgnuo shvaćajući kako više nije sam u kafiću.

„Jesam“, odgovorio je odmjeravajući čupavog i ulizanog beskućnika od kojih pedesetak godina u susjednom separeu.

„A šta, pustili te?“

„Bilo mi je podmetnuto.“

„O, da hoće uhapsiti, ja bih dao i da mi podmetnu.“

Zdeslav je upitno podigao obrve.

„Večeras će zeko tražiti mamicu, radijator bi valjao i da je u zatvoru“, rekao je beskućnik praktično. „Imaš možda cigaretu?“

„Ne pušim.“

„Šteta. Mogao bih, naravno, u Kosnicu“, nastavio je, „ali tamo ne idem iz principa.“

„A šta je Kosnica?“

„Prihvatilište za beskućnike. Pokvarenjaci su prije par godina srušili baraku Crvenog križa tu gore iza Esplanade i napravili novu zgradu u Kosnici kod Velike Gorice. A mene to, vidiš, vrijeđa, da ja, kao rođeni Zagrebčanec, ne mogu spavati u svom gradu, nego zbog svih onih Imoćana i Hercegovaca kaj su doselili, moram u nekakvu Kosnicu bogu iza nogu.“

„Razumijem“, kimnuo je Zdeslav suosjećajno. „Jesi možda za neko piće?“

„Može punč.“

„Jedan punč, molim vas!“ doviknuo je konobarici, a ova je ustala i pošla pripremati napitak, sasvim nevjerojatno, ni na trenutak ne skidajući pogled s displeja.

Dućani su se oko devet u pothodniku jedan za drugim počeli zatvarati, dugački je tunel odjekivao treskanjem rešetki, gužva se prorijedila. Kad je ovakav snijeg, svi su htjeli što prije biti kod kuće.

„Imam jednu žensku kod koje mogu otići, ali ona mi je, onako, samo u krajnjoj nuždi“, nastavio je veteran uličnog preživljavanja, a Zdeslav ga, premda znatiželjan, nije ništa pitao naslućujući da će ovaj ionako sam od sebe sve ispričati.

I doista, nije dugo morao čekati.

„Nimfomanka“, dodao je beskućnik otpijajući vrelu tekućinu. „Stravičan seksualni apetit.“

„Neugodno.“

„Užasno neugodno. ‚Fićo‘, kaže, ‚imaš pet minuta da se otuširaš i nemoj da ja moram dolaziti po tebe.‘“

„Pa je li ružna?“

„Ma, kakvi! Šta ti je, avion od žene, ali naprosto nekako...“

„Neumjerena.“

„Upravo tako“, složio se beskućnik, a zatim poskočio primjećujući policajca s druge strane prolaza. „Robi!“ doviknuo mu je. „Roberte, budi čovjek!“

„Fićo, znaš da mislim na tebe, ali večeras smo pretrpani“, ispričao se policajac. „Bila tučnjava na Večeri Perušićana, više od dvadeset ozlijeđenih.“

„Ako se oslobodi koji ležaj, javi!“

„Važi, zovem te na nula-devet-osam.“

„Može i na nula-devet-osam i na nula-devet-jedan, oba su uključena“, napomenuo je Fićo.

Popio je uskoro punč; zahvalio, pozdravio i otišao noseći malu otrcanu narančastu sportsku torbu preko ramena, a Zdeslav je uzeo još jedan čaj. Pothodnik je sasvim opustio, samo bi povremeno netko užurbano prošao hvatajući zadnji autobus za Cerovski Vrh ili Donji Dragonožec. Zdeslav se sjetio Koraljke. Ona je sad bila praznina u utrobi i slabost u mišićima, bol kakvu nije oćutio valjda od prvog gimnazije, kad je ridao u jastuk zbog jedne Linde, a mama ga tješila da će sve biti dobro. Nedostajala mu je nasmijana samouvjerenost prodavačice, jetke šale kojima ga je razoružavala, izravna i bezbrižna spolnost, umiljatost nakon snošaja, pa i njezina zlovolja. Neosjetno i tiho mu se ušuljala u dušu u jedva tri tjedna kako su bili zajedno i ostavila pustoš odlazeći. Kako li je samo Jakovljević saznao za nju? Bit će da ga je sotona sve vrijeme nadzirao.

Konobarica se, naravno, nije ni udostojila reći kako se *Radost* zatvara, već je jednostavno uzela kantu s vodom i krpu i uzela ribati pod, a Zdeslav je platio i izašao. U čitavom pothodniku radile su sada samo još dvije trafike i sendvič bar, a ni za njih nije bilo potrebe. Pokretne stube išle su gore i dolje ni za koga. Možda bih mogao u Kosnicu, pomislio je Zdeslav. U prihvatilištu za beskućnike zacijelo bi se do suza nasmijali da im dođe jedan u Hummeru, odjeven u Armanijevo odijelo i Brionijevu košulju.

U prtljažniku je našao samo kartonsku kutiju s dvije boce vina i rokovnik kožnih korica, koje je od tko zna kojeg poslovnog suradnika tko zna kad dobio, i pamučnu zelenu majicu dugih rukava s natpisom Ohio University koju je skinuo jednog petka nakon skvoša. Ajde, pa nije loše, rekao je u sebi njušeći tkaninu u kojoj se još slabašno osjećao znoj. Skinuo se drhtureći načas do košulje, navukao majicu i zakopčao sako i kaput preko nje. Uzeo je sintetički crni tepih s poda, ušao u auto i uključio motor.

Unutrašnjost se brzo ugrijala, toplina mu je prožela kosti i uskoro je došao na naplatu san kojega je propustio prethodne noći, dok je pisao onaj smiješni i patetični govor. Pričekao

je još desetak minuta, dok u Hummeru nije došlo gotovo neizdrživo, a onda okrenuo ključ, spustio sic, legao i pokrio se tepihom.

Probudio se petnaest minuta prije ponoći promrzao. Auto je bio kao hladnjača. Zagrijao ga je još jednom, ugasio i ponovno legao. Napravio je to, u pravilnim vremenskim razmacima, u dva i u četiri sata. U šest mu se mu se, k vragu i gorivo, više nije dalo zajebavati. Izmučeno je pao u san dok su klipovi vrtjeli.

Stoljetna su stabla u gradskim perivojima pucala, a veliki komadi leda nečujno plovili Savom. Bila je to, kažu meteorolozi, najhladnija noć u Zagrebu u posljednjih sedamdeset godina.

Zašto je kultura važna

Ujutro ga prenulo nekakvo kuckanje. Otvorio je oči i ugledao jedno čudovišno, krezubo, prljavo i bradato lice na prozoru. Kriknuo je od straha i ustuknuo na suvozački sic, ne prepoznajući u prvi čas svog noćašnjeg znanca iz kafića *Radost*.

„Ej! Jesi živ?!“ vikao ga je on, dlanovima zaklanjajući pogled budući da su stakla terenca bila zatamnjena.

Zdeslav je spustio prozor.

„Gledam, auto parkiran, a motor radi i nije mi jasno tko je u ovo doba, na ovome ledu“, objasnio je Fićo. „Pa, što nisi rekao da ti treba prenoćište, snašli bismo se nekako.“

„Sve je u redu. Dobro je i ovako“, kazao je Zdeslav promuklo, bunovno, a onda se sjetio i panično pogledao mjerač goriva. Rezervoar je bio gotovo prazan. Podigao je prozor, ugasio motor i izašao protežući utrnule noge. Skupa odjeća mu je bila sažvakana, upropaštena.

„Idemo doručkovat, ja častim“, pozvao je Fićo velikodušno.

Spustili su se u pothodnik, gdje je on kupio svakome po pecivo, a onda ponovno sjeli u *Radost*, gdje je sada posluživao jedan sijedi namršteni brko, a bilo je i nešto gostiju, zaposlenika zimske službe. Fićo je djelovao neobično čilo i bodro, Zdeslav se nije usudio pitati gdje je noćio, u policiji ili kod prijateljice koja ga je nesebično darivala tjelesnim slastima, ili je možda prevladao svoj vlaškovuličanski ponos i otišao do periferijskog prihvatilišta?

„Jesu novine slobodne?“

„Kako ne, izvolite“, rekao je muškarac za susjednim stolom ljubazno.

„Idemo napraviti borbeni plan“, rekao je Fićo otvarajući *Jutarnji list* otraga prema početku, dok je konobar spuštao šalice s punčem i čajem pred njih.

„Kakav borbeni plan?“ zanimalo je Zdeslava.

„Kultura“, rekao je Fićo i odrješito udario dlanom po stranici s dnevnim događanjima u gradu. „Znaš li ti koliko je kultura važna?“

„Kultura je vrlo važna“, predložio je Zdeslav.

„Veze ti nemaš, moj Zdeslave. Je li se ono Zdeslav zoveš?“

„Tako je.“

„Kultura je, Zdeslave, izvor mnogih hranjivih tvari“, izjavio je beskućnik svečano. „Da nije kulture, ovakvi kao ti i ja ne bi mogli preživjeti. Otvaranja izložbi ulja, grafika, fotografija, kipova, narodnih rukotvorina, bijenala akvarela i trijenala male keramike, sve su to prilike da se čovjek pošteno najede. Upravo kao i koncerti u Glazbenom zavodu, filmski i kazališni festivali, smotre folklora, kajkavske popevke i čakavske riči, premijere filmova i baletnih predstava, predstavljanja zbirki pripovjedaka, romana, sabranih djela, zavičajnih monografija i grafičko-poetskih mapa, u svim se ovim prilikama služi nekakva hrana. Koji put i prvorazredna. Zna, istina, biti ćorak. Vidiš li, na primjer, da se u Matici hrvatskoj predstavlja zbornik znanstvenih radova o Titušu Brezovačkom, zajebi. Cicije iz Matice nikad se ne isprse. Napune samo nekoliko zdjelica slanih štapića i čipsa i uvale ti besplatnu knjigu. A knjiga je, hvala Bogu, sranje, nijedan antikvarijat ni pedeset lipa za to ne bi dao. Ali, ako poznati poduzetnik priređuje koktel povodom izlaska novog albuma neke svoje pičke...“

Ovo je posljednje Zdeslavu bilo, kao, odnekud poznato, ali nije prekidao poduku. Zapanjeno je slušao beskućnika, koji je bio tako upućen u recentnu kazališnu, filmsku, glazbenu, književnu i likovnu produkciju da bi ga mogli namjestiti u gradskoj komisiji za dodjelu novčanih poticaja kulturnom stvaralaštvu. Nešto prije jedanaest poslušno je klipsao za njim stazom kroz snježni nanos put Muzeja suvremene umjetnosti.

„Danas ima samo ovaj suvremeni nizozemski dizajn i u šest popodne festival stripa u Studentskom centru, ali tako ti je to, četvrtak nikad nije naročit“, objasnio je Fićo.

„Pa, zašto u ovaj sat stavljaju izložbu? Meni je prerano za ručak“, pobunio se Zdeslav razmaženo.

„Bit će da je predsjednik pokrovitelj, a on nije imao drugih slobodnih termina“, nagađao je Fićo.

I zbilja, predsjednik države i njegova savjetnička svita izlazili su iz crnih limuzina upravo kad su njih dvojica stupili na muzejske stepenice. Pružili su korak i ušli. Nitko ih nije pitao pozivnicu. Zdeslav je razmjerno pristojno djelovao, a njegov se čupavi i bradati znanac u poderanom kaputu i prljavim tenisicama, s narančastom sportskom torbom, možda i vještije stopio s okolinom. Fićo je izgledao kao doajen naše konceptualne umjetnosti. Umiješali su se u gomilu glumeći kako pozorno slušaju blebetanje kustosa, jednog od onih grlobolnih muškaraca koji i u zatvorenome nose šal, sve gledajući kad će namještenici kateringa otklopiti dugačke četvrtaste pladnjeve, a kad se to dogodilo s određenim su nezadovoljstvom uočili kako i mnogi drugi gaje interes za prolazna, tričava zadovoljstva poput hrane. Zdeslav je kroz gužvu jedva ugrabio nekoliko komada hladne pečenke, restanog krumpira i francuske salate.

„Gospodine Poskok, baš vas trebam“, uzviknuo je tada direktor Muzeja, kojega je Zdeslav jednom negdje svakako morao upoznati.

Mene treba, pomislio je Zdeslav začuđeno, s viljuškom zaustavljenom u zraku. Blaženi kulturni radnici ne gledaju televiziju.

Tip se zalijepio i slatkorječivo, široko, s mnoštvom suvišnih podataka, krenuo pripovijedati kako namjerava ugostiti jednoga vrlo darovitog mladog azerbejdžanskog umjetnika, progonjenog u domovini, a ovaj je za svoje zagrebačko predstavljanje pripremio jedinstveni performans koji će nesumnjivo odjeknuti u međunarodnim krugovima. Skinut će se gol i politi životinjskom krvlju! Ali, jao, nastavio je direktor žalosno, nevolja je da je taj inspirativan i uznemirujući čin produkcijski nesvakidašnje zahtjevan i ne može se napraviti bez sponzora, i to ne bilo kakvog, mora to biti poduzeće koje se bavi vrlo osobenom djelatnošću.

Zdeslav je napokon shvatio što se očekuje od njega i prekinuo zamorno izlaganje pitanjem koliko krvi trebaju. Pa, tako, stotinjak litara. Nema problema, obećao je Zdeslav spremno, jer u ovoj je situaciji mogao zaista bilo što obećati. Dat će nalog njihovoj farmi u Đakovu da smjesta zakolju dvadeset tovnih junica. Nijedna žrtva nije prevelika za rušenje okrutne azerbejdžanske diktature.

„Zdeslave!“ zovnuo ga je tada Fićo veselim glasom preko glava posjetitelja izložbe. „Zdeslave, imaju dimljenu pastrvu. Probaj, odlična je!“ preporučio je on pokazujući u tanjur tako obilno i bez reda natrpan ćevapima, lignjama, škampima, francuskom, pohanom

piletinom, pašticadom, kiselim krastavčićima, maslinama, fritulama, krempitama i eklerima, da se dimljena pastrva nije ni vidjela.

„On je s vama?“ začudio se direktor Muzeja suvremene umjetnosti.

„Moj bratić“, objasnio je Zdeslav.

„Nije loš nizozemski dizajn“, primijetio je nešto kasnije, dok su skakutali na studeni na obližnjoj tramvajskoj stanici.

„Tja! Vidio sami boljih“, odgovorio je Fićo potiho podrigujući. „Jesi možda za čaj i kekse?“

„Tko daje čaj i kekse?“

„Jehovini svjedoci.“

„Ajde, može“, prihvatio je Zdeslav.

Počastili su se čajem i keksima u Velikoj dvorani Jehovinih svjedoka u Savskoj, a onda odlučili i poslušati predavanje s izazovnim naslovom *Čime se mjeri pravi uspjeh u životu?*, koje je držao jedan ćelavi brat u kričavo-zelenoj košulji i vunenom odijelu boje senfa. Smjestili su se u zadnjem redu fino zagrijane sobe. Jedna je starija gospođa u haljini cvjetnog uzorka nešto i možda nekršćanski nabrala nos kad je Fićo sjeo kraj nje.

„Puno je gore kad se čovjek zavarava mišlju da je uspio u životu, a zapravo ništa ne radi kako treba. Kad konačno shvati da mu sve u životu ide nizbrdo i da mora nešto promijeniti, možda već bude prekasno“, upozoravao je meketavim glasom onaj grešnik i Zdeslav je gotovo došao u napast da ga ozbiljno shvati, pa i jednom, tko zna, u bijeloj tunici uđe u bazen i dade se krstiti, da se Fićo nije u jednom trenutku trgnuo iz drijemeža i prijateljski mu namignuo. Mrak je već pao kad su napustili ove drage i gostoljubive ljude, žureći u Studentski na otvaranje festivala stripa. Stripovni entuzijasti, međutim, iako su počesto bili vrlo krupni, nisu davali ništa za jesti. Pretili muškarci koji su i u srednjim godinama živjeli s roditeljima, koji se nisu ženili jer nijedna žena nažalost nije bila Modesty Blaise, hodali su između štandova posvećeno uzimajući u ruke stare roto sveske, brižljivo proučavajući njihovo stanje, mršteći se i na najsitnije mrlje, poderotine i magareće uši, ili se strastveno prepirali je li ovaj ili onaj crtač unaprijedio ili unazadio serijal o nekom super-junaku, a čašćavanje namjernika očito im ni u peti nije bilo. Svojim su prezirom za socijalne konvencije gorko uvrijedili Zdeslavovog mentora.

„Mamlazi neodgojeni!“ rekao je Fićo. „Nikad im više neću doći! Bježimo odavde! Ovo je mjesto prokleto!“

„Samo trenutak, oprosti“, zaustavio ga je Zdeslav primjećujući jedno poznato lice. Lice je zapravo bilo jedino što je prepoznavao. Visoke cipele od svijetle brušene kože, smeđe hlače, prljavo-bijeli pulover i sivo-zelena vjetrovka bile su mu potpuna novost na osobi koju je gotovo trideset godina svakodnevno gledao, ali samo u poslužiteljskoj odori.

„Zdeslave“, nasmiješio se on, „otkud vi ovdje?“

„Ne pitajte, Joža.“

Rukovali su se i tijela su im se načas približila jedno drugome, kao da će se zagrliti. Ali, ipak ne, klasna je prepreka čak i sad stajala među njima. Odmaknuli su se u laganoj nelagodi, svejedno razveseljeni ovim neočekivanim susretom.

„Nemojte se ljutiti, užasno izgledate“, primijetio je Jože.

„U ovim okolnostima teško bih i mogao bolje izgledati“, rekao je Zdeslav.

„Da, znam“, kimnuo je Jože. „Jučer su oko podne zaštitari upali kao razbojnici u vilu, pokazali pismo onoga Jakovljevića i kazali da imamo jedan sat da iselimo. Ja sam se pobunio, htio sam razgovarati s vama, ali vi ste bili nedostupni, telefon vam je bio isključen. Onda su mi objasnili da vi tu ionako ništa ne možete napraviti jer će i vas izbaciti. Je li to istina?“

„Nažalost, da.“

„I oni to imaju pravo?“

„Koliko vam se god to nepravednim činilo, imaju. Kuća je u vlasništvu kompanije, a ja sam tamo potpuno razvlašten. Ja praktično nemam više ništa.“

„Bože sveti!“ prenerazio se poslužitelj, a zatim još jednom pogledao Zdeslava i postala mu je jasnija smiješna zelena *Ohio University* majica ispod zgužvanog sakoa.

„Pa, gdje ste se smjestili?“

„Pa, sad...“ počeo je Zdeslav posramljeno i jedva našao snage da preko usta prevali ostatak rečenice, „noćas sam spavao u autu.“

„Zdeslave, zaboga! To je grozno!“

Zdeslav je spustio glavu gledajući svoje blatnjave talijanske cipele, kukavno žudeći da Jože sada reče jednu stvar za koju se on jedva usudio nadati će je reći. I Jože je rekao, spremno i bez krzmanja:

„Idete sa mnom!“

„Joj, Jože, nemojte...“

„Ne, ne, nemamo o čemu raspravljati. Bit ćete kod mene. Koliko god bude trebalo.“

„Pa, dobro“, rekao je Zdeslav, kao, nevoljko, no njegova je ganutost Jožinom odanošću bila iskrena. Zamolio je da ga pričeka samo minutu i pošao do Fiće.

„Sad sam dobio poruku, Viteško alkarsko društvo je u Zagrebu. Slave nešto u jednom restoranu na Jarunu“, kazao je Fića ozareno prije nego je Zdeslav išta stigao reći.

„Hvala ti na svemu, prijatelju, ali ja ne idem dalje.“

„Jesi siguran? Viteško alkarsko društvo, bit će janjetine kao blata. To se, brate, ne odbija.“

„Svejedno, riskirat ću.“

Zatim su se rukovali i rastali. Zdeslav se vratio Joži.

„Možemo?“ upitao je Jože.

„A nećete...?“ upitao je Zdeslav pokazujući štandove prekrcane stripovima.

„Ne“, odmahnuo je poslužitelj. „Nema tu ništa što ja već nemam. Došao sam više iz navike, da pozdravim neke ljude.“

Stanovao je blizu, niže pruge, u jednoj trnjanskoj novogradnji. Hodajući do tamo ispričao je Zdeslavu kako mu na kraj pameti nije bilo kupovati nikakvu nekretninu. Dobro mu je bilo njegovom stančiću kraj stražnjeg ulaza u vilu, a kasnije, pod starost, kako bude. Tko će razmišljati o tome? Međutim, Tomo Poskok je bio neumoljiv. „Ne možete tako, Jože. Tko zna što se sve može dogoditi. Kupite nešto svoje da ne bi danas-sutra završili na ledini“, kazao je stari. Ustvari je on sve, od početka do kraja, uredio. Našao je građevinskog investitora pred stečajem i natjerao ga da gotovo prepolovi cijenu, u banci je uredio kredit s niskom kamatom, dao polog i jamčio, a Jože je samo potpisao papire. Jučer kad je Jože, proročanski, „završio na ledini“, mogao je samo u mislima zahvaliti pokojnom poslodavcu.

„U petnaest godina kako imam ovo mjesto, nisam možda ni dvadeset puta u njemu prespavao, ali vidjet ćete, lijepo je“, kazao je Jože otključavajući.

„Jože, čovječe!“ uzdahnuo je Zdeslav ulazeći u dnevnu sobu u kojoj su čitava dva zida od poda do stopa bila u policama do posljednjeg centimetra ispunjenim stripovima.

„To je samo manji dio“, rekao je Jože skidajući jaknu hodniku. „O-o!“ uzviknuo je upozoravajuće kad je Zdeslav posegnuo rukom prema polici. „Ne prljavim rukama!“

Zdeslav se poslušno odmaknuo, premda nije shvaćao kako bi mogao oštetiti sveske koji su, koliko je mogao vidjeti, svi do jednog bili u čvrstim najlonskim omotima.

„Vi bi se, osim toga“, nastavio je Jože, sada iz susjedne, i valjda spavaće sobe, „morali čitavi oprati i presvući.“

Vratio se noseći uredno izglačanu košulju, hlače, veš, čarape, čak i kožne papuče te novu, neotvorenu četkicu za zube i jednokratni brijač.

„Mislim da će vam sve ovo odgovarati.“

„Dajte, ne treba...“

„U toj užasnoj odjeći, u kojoj ste se tko zna gdje vukli, na moj kauč nećete“, prekinuo ga je Jože uljudno.

Svježe otuširan i obrijan u čistoj je odjeći uskoro sjedio za stolom u maloj kuhinji, gledajući Jožu kako im dinsta teletinu sa šampinjonima za večeru. Makar je, po vlastitom priznanju, rijetko boravio ovdje, vlasnik je stan opremio namještajem i uređajima, loncima, tanjurima, zavjesama, sagovima, hranom, kozmetikom, sve što dom, u jednu riječ mora imati, on je imao. Čak su mu i slike, uokvireni i ostakljeni plakati Makarskog festivala stripa, gdje su poznati autori svoje junake nacrtali na ulicama i trgovima dalmatinskog gradića, visjele na zidovima. Jože je očito bio jedan od onih sasvim rijetkih organiziranih i pedantnih muškaraca savršeno sposobnih živjeti bez žene.

„Žganci ili riža?“

„Žganci“, izabrao je Zdeslav.

„Ako nisam indiskretan, gdje vam je Koraljka?“

„Nismo više skupa.“

Jože je ulio vodu za žgance i stavio lonac na plinsko kolo.

„Ona nije ono što sam mislio da jest“, dodao je Zdeslav.

Jože je kuhačom kušao umak, dosolio ga i nekoliko puta nad njim zavrtio mlincem za papar.

„Izdala me.“

„O!“ začudio se Jože.

„Mogu li vam se ispovjediti?“

„Ako želite“, kazao je poslužitelj rezervirano.

I Zdeslav je počeo.

„Sumnjivo mi to zvuči“, zaključio je Jože kojih pola sata kasnije, završavajući obrok. „Dopustite, ja mislim da ste se vi zaletjeli.“

„Ali, tko je drugi mogao to učiniti? Ona je imala priliku i motiv, nju sam prethodnu večer vidio s Jakovljevićem…“

„Znam, sve je to logično, ali opet... ne. Definitivno, ne. Ta vam djevojka nije to napravila."

„Dajte, pa vi je ne poznajete."

„Ali, vidio sam, Bože dragi. Ona je zbilja bila zaljubljena u vas. Način kako vas je gledala, nije mi promaklo. Ja se, vidite, u tu stvar dobro razumijem."

„U koju to stvar?"

„U ljubav?"

„Ma, da. Naučili ste iz stripova", izletjelo je Zdeslavu i smjesta se pokajao kad je to rekao.

„Pa i iz stripova", odgovorio je Jože jednostavno, ne nalazeći uvrede u ovome. „U stripovima također zna biti ljubavne mudrosti. Ne u svim, naravno, ali se nađe."

Uzeo je Zdeslavov i svoj tanjur i pribor i odnio ih do sudopera.

„Pustite, ja ću", ponudio je Zdeslav.

„Samo vi sjednite", rekao je Jože cijedeći deterdžent na spužvu i perući posuđe, a zatim tiho, više kao za sebe, zapjevao poznatu narodnu iz svoga kraja:

Ko ljubiti ne zna
Ko ljubiti ne zna
Šej, nek se ne hapljuje.

„Imao sam i ja jednu veliku ljubav", zaustavio se iznenada gledajući Zdeslava. „Mislim, ako se mogu sada ja vama ispovjediti."

„Počašćen sam vašim povjerenjem, gospodine", rekao je Zdeslav samo napola šaljivo.

„Ona je bila kuharica u menzi Elektrodistribucije. Lela se zvala. Upoznali smo se na tečaju francuskog u Školi stranih jezika u Vodnikovoj. Sviđale su joj se šansone i htjela je znati o čemu pjevaju. I odmah smo, kako to mladi danas kažu, kliknuli. Petkom navečer smo išli na ples u Mjesnu zajednicu Donji grad, a subotama u Jazavac ili Komediju, ili gledali cikluse europskih filmova u Kinoteci. Jednom smo i čitav vikend proveli na Bledu, hodali uz jezero dok se nije spustio mrak i zelene krijesnice se zarojile oko nas. Satima sam mogao razgovarati s njom, ili samo mirno ležati kraj nje..."

Zašutio je odsutno ispirući pjenu s tanjura.

„A onda jednog dana, godinu i pol smo već bili u vezi, šetali smo Cmrokom. Bila je jesen, vjetar je trgao lišće sa stabala. Jedan se veliki crni doberman pojavio odnekud iz grmlja, iskočio iznenada pred nas i stao lajati razjapljenim, slinavim raljama. Bio je to strahovit šok. Dotrčao je odmah vlasnik, uhvatio uzicu i umirio životinju, a ja sam shvatio da Leline ruke više nema u mojoj ruci. Jadnica je pala na zemlju, zakovrnula očima i mahnito se tresla. Pjena joj je izbila na usta."

Suhom je krpom uzeo brisati pribor i posuđe i slagati ih u kredenac.

„Došla je onda hitna pomoć i odvezla je, a ja sam pošao s njima. Međutim, kad su mi rekli da je ona dobro, okrenuo sam se i otišao, odlučan kako je više nikad ne želim vidjeti. Kasnije je zvala, a ja sam samo spuštao slušalicu. Pa je došla, postiđena i uplakana. Klela se kako godinama nije imala napadaj. Nitko nije znao za to, čak ni njezini na poslu. Oni s padavicom, znate, ne bi smjeli raditi u kuhinji, sa svim onim vrelim loncima, uljem, noževima i staklom. Ali, ja to ništa nisam želio čuti, bio sam ljut i uvrijeđen da mi je tajila, a malo sam se, valjda, i bojao bolesti... Pa sam je otjerao."

Zatvorio je kredenac, vratio se za stol preko puta zaprepaštenom Zdeslavu, ulio vode iz vrča i napio se. Ruke su mu drhtale.

„Srce mi je prepuklo, a nisam htio popustiti. I dandanas žalim zbog toga“, završio je Jože i ozbiljno se zagledao u Zdeslava. „Ono što vam hoću reći, ako stvarno volite tu žensku i ona voli vas, nemojte se inatiti. Pa i ako vam je napravila to što mislite da je napravila, a ja ne vjerujem da jest, pustite. Nema veze. Ljubav će sve zaliječiti, a ništa neće zaliječiti gubitak ljubavi.“

„To lijepo zvuči“, priznao je Zdeslav.

„Mislim da mi je tako nešto rekao vaš tata kad sam mu prije mnogo godina ispričao ovu priču.“

„Moj tata? Ne mogu vjerovati.“

„O, da. Znao je i on ponešto o ljubavi. ‚Jože, koja ste vi budala‘, tako mi je rekao. ‚Šta mislite; kaže on meni, šta su rekli moji seljački, glupi, zatucani ćaća i mater kad sam ja rekao da se ženim jednom što je prethodno bila udana i ima dijete iz prvog braka. Podivljali su, vikali da me se odriču, a ja se nisam dao krstiti...‘“

„Čekajte, kad se to moj tata htio oženiti ženom što je prije bila udana?“ zapanjio se Zdeslav.

„Pa, oženio se. Vašom majkom“, kazao je Jože prirodno.

„Mojom majkom?“

„Tako je“, kimnuo je stari poslužitelj, a onda začuđeno podigao obrve, shvaćajući kako je rekao nešto... „Oprostite“, dodao je, „mislio sam da to znate.“

Gledali su se nekoliko trenutaka preko stola u tišini.

„Nemam pojma o čemu govorite.“

„Onda mi je krivo da sam išta rekao. Sad sam ljut na sebe. Posluga ne bi trebala govoriti o intimnim stvarima poslodavaca.“

„Ne, ne, pustite to. Sad mi morate sve reći.“

„Ne mogu, to je neprofesionalno.“

„Jože, oni su mrtvi. Ništa im više ne može naškoditi.“

„Dakle, ja ne znam o tome mnogo“, počeo je Jože nakon nekoliko trenutaka mučnog premišljanja. „Bilo je to prije nego sam ja došao raditi kod vas i samo sam načuo priču od drugih. Kako su me živcirala blebetanja, nisam se nikad potrudio saznati sve od početka do kraja. Ono što znam je da je vaša mama bila udana i imala dijete, sina, koji živi s ocem negdje u inozemstvu. Taj muškarac, nekakav avanturist, kriminalac, tako su ga opisivali, odveo je dijete, bez njezinog znanja, i njoj je to strašno teško palo. Dugo je bila depresivna. Kažu i da je imala slom živaca i jedno se vrijeme liječila u bolnici. Nitko dijete nije smio spomenuti pred njom da se ne uzruja. Sve su djetetove slike sklonili. Sad kad razmišljam, možda je to razlog zašto vi ništa o tome ne znate. Nije to bila baš neka tema za razgovor.“

Jože je zamukao i spustio glavu dlanovima glačajući nabore na stolnjaku, dok je Zdeslav netremice zurio u njega.

„Ništa vam ne vjerujem“, rekao je na kraju. „Mislim, sve je to... Nemoguće... Da je istina, znao bih. Rekli bi mi valjda...“

Sjetio se onda ipak kako je mama u njegovom ranom djetinjstvu zaista znala biti šutljiva i nedostupna. Ostao mu je i jedan prizor, dalek i mutan, kako se ona zaključala u sobi, a on malen plače i lupa na vrata, zove je, a ona mu s druge strane kroz jecaje odgovara: „Ne mogu, Ne mogu, dušo...“

Jože je razvukao sofu u dnevnoj sobi, namjestio mu postelju i donio hrpu stripova, zacijelo nekakve duplikate jer je izostalo upozorenje da ne trga i ne zavrće stranice. Poželio mu je laku noći ostavio ga, a Zdeslav je uzeo čitati *Poručnika Blueberryja* iz jedne stare Stripoteke. Nakon desetak stranica je shvatio da nema blage veze što je pročitao, tako je bio smeten, uskomešanih misli. Razmišljao je o bratu, čije mu je postojanje Jože večeras otkrio, a koji nepoznat živi negdje vani, u širokome svijetu. Ako on zaista postoji, volio bi ga upoznati. Razmišljao je zatim i o Koraljki. Bio je usamljen, trebali su mu ljudi. Trebala mu je svaka pomoć koju je mogao dobiti.

Akcija u devet nula nula

Mogao je pretpostaviti da će Jože to napraviti. Otvorio je oči, a on je nasred dnevne sobe glačao njegovo odijelo.

„Dobro jutro“, poželio mu je poslužitelj, primjećujući da se probudio. „Nije uništeno kako mi se ispočetka činilo. Trebalo ga je samo očetkati i izglačati. Ako želite, možete ga ponovno obući. Tu vam je i košulja, pokazao je na naslonu stolice bijelu košulju, koju je tko zna kad uspio oprati i osušiti.

„Ako nije problem, ostao bih radije u vašoj odjeći. Odijelo je presvečano.“

„Kako želite.“

„Niste mi sinoć rekli“, upitao je Zdeslav okrećući se na bok i gnijezdeći u krevetu, „što je na kraju bilo s Lelom?“

„Mojom Lelom? Ne znam, nikad je više nisam vidio. Netko mi je kazao da se udala i rodila. Sad je valjda već i baka.“

„A, ovaj... Moj tata i vi, baš ste, onako, bili dobri?“

„Pa ne bih rekao da smo bili prijatelji“, odgovorio je Jože, parom iz glačala prskajući tkaninu, „ali imali smo svojih trenutaka. Uzajamno smo se poštovali, to zasigurno mogu kazati, a više od toga... ne znam, može biti.“

Zdeslav je čekao hoće li još štogod reći, no to je, čini se, bilo sve. Pogledao je na sat i začudio se, bilo je skoro deset. Njegovo je iscrpljeno tijelo uzelo sve što mu je prethodne dvije noći uskratio.

„E, da ne zaboravim“, sjetio se Jože. „Još jučer, prije nego sam vas sreo, zvao sam u kompaniju da pitam mogu li me pustiti u vilu da pokupim još neke svoje stvari. Odgovorili su mi kako o tome samo Jakovljević odlučuje, a njega jučer nije bilo. Morao je zbog nečega na jedan dan u Opatiju. Maločas sam ponovno zvao, a on je bio na sastanku. Tajnica mi je rekla da će ga upitati i povratno nazvati kad bude nešto znala, pa sam mislio, ako me puste, mogao bih i vama usput štogod donijeti.“

„To bi bilo divno“, rekao je Zdeslav.

„Ili biste mogli čak poći sa mnom.“

„Mene zaštitari neće pustiti.“

„Znam, ali da se možda sakrijete u autu...“ predložio je Jože nedužno.

„O!“ uzviknuo je Zdeslav zatečeno. „Otkud sad to? Iz nekog pustolovnog stripa?“

„Pa, možda i jest, ali nije loš plan.“

„To nije loš plan“, složio se Zdeslav. „To je više nekako jadan i sulud, idiotski, katastrofalan, sjeban i usran plan, ali zapravo... zašto ne? Sviđa mi se.“

Oko jedanaest je pošao do grada. Ulice su sada bile raščišćene, a pločnici krcati svijeta koji je nosio darove umotane u sjajni papir. Izlazili su iz tramvaja nespretno vukući zelene jele. Častili se u kafićima. Pijani su se muškarci vraćali s uredskih božićnih zabava s kalendarima i bocama vina u papirnatim vrećicama. Turistička zajednica jedne slavonske županije na Trgu je častila fišpaprikašem. Zdeslav je pogledao je li Fićo među njima. Nije bio.

Pošao je zatim Gajevom, pa Bogovićevom, i u tamošnjim je kafićima vidio mnogo poznatih. U kaputima pod plinskim grijalicama šampanjcem su nazdravljali blagdanima, ali nitko ga nije pozvao za stol. Smijeh bi uočljivo zamukao kad bi se on pojavio. Iznenada bi kao primijetili nešto zanimljivo na gornjim katovima zgrada. Ukočeni od nelagode čekali su da on prođe. Jedan se nesretnik, mlađi menadžer u Poskoku, prestravljeno zaustavio desetak metara ispred njega, a onda šmugnuo kao zec, jedva se probijajući između naguranih stolova, na drugu stranu ulice. Razmicali su se pred njim čudesno kao Crveno more pred Mojsijem.

Pa, da znaš, sad bih baš nešto mogao popiti, rekao je Zdeslav u sebi. Spustio se za jedan stol i prkosno naručio što je oduvijek naručivao. Kad mu je narudžba stigla, netko ga je krišom fotografirao mobitelom. Njegova slika s čašom francuskog konjaka u ruci izazvala je kasnije toga dana mnogo gnjeva na društvenim mrežama:

„Neki ljudi baš nemaju srama“, zgrozio se jedan.

„Gnjida“, uvrijedio ga je drugi.

„Što reći? Narkoman i pijanac“, oklevetao ga je treći.

„Da sam konobar, ja bih mu se popišao u čašu. LOL“, našalio se četvrti.

„Dabogda se udavio“, prokleo ga je peti.

Nemamo ovdje dovoljno prostora da citiramo svih 247.763.158.134.574.807 komentara, historija će nažalost ostati zakinuta za te dragocjene doprinose ljudskog intelekta.

Zdeslav se vratio na Trnje, našao na štednjaku još toplo varivo od poriluka sa suhim mesom i Jožinu poruku da je izašao u kupovinu. Ručao je, ispružio se s jednim albumom *Jeremiaha* i već nakon nekoliko stranica zaspao. Probudilo ga je škljocanje brave.

„Tako je, yahoo točka com“, govorio je Joža nekome, valjda na telefon, otključavajući vrata. „Vi ćete, znači, poslati dopuštenje na moju e-mail adresu, a i zaštitarima će biti rečeno da ja dolazim. Puno vam hvala. Doviđenja. Sretan Božić.“

Prekinuo je vezu, nasmiješio se i pokazao podignuti palac Zdeslavu.

„Akcija je sutra od devet nula nula do devet i trideset.“

„Odlično.“

„I imam sve za bakalar na portugalski“, objavio je Joža pobjednički podižući vrećicu. „Od jučer se još moči. Prvorazredan. Norveški.“

„Jedno bolje od drugoga“, pljesnuo je dlanovima Zdeslav zadovoljno.

Zaustavili su se nedaleko vile Poskokovih, na autobusnoj stanici potpuno pustoj na badnje jutro, i Zdeslav se uvukao u prtljažnik Jožinog Suzuki Swifta.

„Može?“ upitao je Joža.

„Može“, odgovorio je Zdeslav spremno, ali dočim su vrata nad njim tresnula i on se našao u tijesnome mraku, kroz glavu mu je prošlo: Koja sam ja budala? Nije se, međutim, stigao predomisliti jer su se manje od minute kasnije zaustavili pred kapijom, gdje je Joža zaštitaru kroz prozor pružio papir s Jakovljevićevim potpisom, a zaštitar mu je, otprije upozoren na njegov dolazak, samo mahnuo da prođe i dobacio:

„Uđi i parkiraj tu odmah iza kapije.“

Sranje, pomislio je Zdeslav. Od kapije do kuće bilo je dobrih stotinu metara, nije bilo šanse da neopaženo pretrči toliki put. Ostavi li Joža tu automobil, plan će im se okončati, kako

je i prognozirao, sjebano i usrano, zakurac će drhturiti sklupčan u prtljažniku. Ali, Joža je bio domišljatiji nego što bi pomislio.

„Molim vas, imam puno stvari. Nemojte da hodam gore-dolje s kutijama po ovome ledu. Pustite me pred kuću."

„Ajde, ajde, dobro", smilovao se zaštitar.

To, majstore, rekao je Zdeslav u sebi. Joža se dovezao do kuće, povukao kočnicu, ugasio motor i izašao. Potplati su mu škripali na smrznutom snijegu. Zatim je pritisnuo bravu prtljažnika, ali ih nije podizao. Pričekao je nekoliko trenutaka, vjerojatno osmatrajući okolinu, a onda šapnuo:

"Sad! Brzo!"

Zdeslav je hitro izašao i spustio se u čučanj iza auta. Bili su uz bok kuće, nedaleko stražnjeg ulaza i Jožinog stana. Joža je prvi polako pošao naprijed, a onda je i Zdeslav pognut pretrčao i zadihan, uzlupanog srca, kao provalnik upao u mjesto koje je do prije nekoliko dana bilo njegov dom. Razdvojili su se, Joža je pošao desno, a on uskim stepenicama gore. Izašao je na glavni hodnik i tiho se popeo na drugi kat. Nespokojno je primijetio kako su vrata očeve radne sobe poluotvorena, nije to slutilo na dobro. Prikrao se i uskoro čuo zvuk, kao, nekakve utakmice. Oprezno je virnuo i opsovao u sebi. Na putu do čelične blagajne s gotovinom ispriječio mu se jedan mlađi rošavi u modroj uniformi, koji se izvalio u kožnom naslonjaču, blatnjave cokule neodgojeno stavio na stolić i na televizoru njegovog oca igrao PlayStation, UEFA Champions League.

Zaustavio se na trenutak, vremena nije bilo mnogo. Mogao je uzeti mamin nakit, ali što bi on s nakitom? Ako ga je netko i otkupljivao, zacijelo ne bi dao naročitu cijenu jednome koji mu je na Badnji dan došao s dijamantnom ogrlicom. Onda mu je sinulo. Spustio s do svoje sobe, otvorio ladicu komode i umalo nepromišljeno uskliknuo od veselja kad je ugledao debelu omotnicu s petnaest tisuća eura. Ugurao ju je u unutrašnji džep vjetrovke i osvrnuo se po sobi grozničavo razmišljajući. Pa se još nečega sjetio. Otvorio je vrata garderobe i uzeo pretresati džepove odijela i kaputa. Tu je uvijek bilo gotovine koju bi zaboravio vratiti u lisnicu kad bi mu netko vratio ostatak, posluga bi koji put našla i cijele dvije tisuće kuna prije nego bi odjeću odnijela na čišćenje. I sad mu se posrećilo – brsteći sad ovdje, sad ondje, skucao je više od devet stotina u zgužvanim novčanicama. Utrpao ih je u hlače i otišao do prozora. Razmaknuo je zavjesu nekoliko centimetara i otkrio kako jedan zaštitar stoji kraj Jožinog Suzukija.

Očajno se uhvatio za kosu. Uznemireno je napravio nekoliko krugova po sobi i pogled mu je pao na kutiju sa satovima. Kako je to mogao zaboraviti? Jedan je Rolex stavio u lijevi, a jedan Patek Philippe u desni vanjski džep zimske jakne i ponovno virnuo u dvorište. Zaštitar je sada tamo razgovarao s Jožom. Lupnuo mu je dvaput po krovu automobila, kao da bi rekao, „eto, sad je vrijeme da pođeš" a Joža je pogledao uvis i opazio Zdeslava na prozoru. Jedva je primjetno slegnuo ramenima. Zdeslav je, shvaćajući da ovaj više ne može odugovlačiti, lagano odmahnuo rukom. „U redu je, otiđi", poručio mu je gestom, premda, naravno, ništa nije bilo u redu. Joža je ušao u kola, upalio motor i spustio se do kapije. Široke rešetke su se otvorile pred njim i zatvorile kad je izašao.

Zdeslav je ostao zarobljen u kući. Spustio se brzo do stražnjeg ulaza i stigao upravo da čuje kako ga netko, vjerojatno onaj što je ispratio Jožu, izvana zaključava. Prednji, glavni ulaz nije dolazio u obzir, a nije se usuđivao ni hodati sasvim na drugi kraj i pokušati preko terase kod bazena. Stanovi posluge u prizemlju redom su također bili zaključani, a osim toga su imali i rešetke na prozorima. Vratio se ponovno na kat, ušao u jednu gostinsku sobu čiji su prozori gledali na obronke Zagrebačke gore. Snijeg s te strane nije bio očišćen. Dapače, sjeverac je načinio metar i po, možda i dva metra visok nanos. Svejedno, bilo je prilično visoko...

Pao je, otkotrljao se, udario u nešto tvrdo i bol mu je sijevnula u lijevom bedru. No, činilo se da je dobro prošao. Umirio se teško dišući, pa krenuo kroz voćnjak, mučno prteći snijeg koji mu je gotovo do pasa sezao. Premro je od strave kad se iz daljine oglasio lavež. Nemaju valjda i pse, pomislio je i stao načas, raskolačenih očiju osluškujući, a onda još žustrije nastavio. Ni psi ni ljudi nisu ga ipak slijedili, njegov je bijeg sjevernom stranom imanja prošao nezamijećen, ali je bio sasvim iscrpljen dok je došao do visoke ograde sa šiljcima na vrhu. Zadnjim se snagama i istom iz drugog pokušaja prebacio preko. Vjetrovka mu se zvučno zaparala na oštrom metalu.

Posrtao je kroz jaruge bukovog gaja. Ugazio je do gležnja u ledenu vodu jednog potočića što je nevidljiv tekao pod snijegom i hvatao za jasenove mladice penjući se strmom kosinom do ceste. Kad je napokon izašao na asfalt, tako se tresao od umora i navale adrenalina da je jedva mogao hodati. Srećom, bio je samo nekoliko stotina metara od autobusne stanice na kojoj je ušao u prtljažnik. Valjda ga je Jože čekao?

Odani je Desmond, jasno, bio tamo.

„Otresite snijeg prije nego se upije u odjeću“, bilo je prvo što se stara picajzla sjetila kazati.

Zdeslav se otresao, iako je učinak te mjere bio zanemariv, te se mokar i blatnjav srušio na sic Suzuki Swifta.

„Ovo je bilo genijalno, jel'da“, viknuo je Jože oduševljeno.

„Senzacionalno“, potvrdio je Zdeslav iznemoglim šapatom. „Jedva čekam ponoviti.“

Trgnuo se i uhvatio za desni džep jakne. Kako je naslutio još kad je čuo ono paranje, šiljak ograde upravo je tu zapeo. Umjesto Patek Philippea našao je razderanu tkaninu i paperje iz postave. Ali, dobro, imao je Rolex u lijevom džepu.

Ne, ni njega nije imao, shvatio je časak kasnije, žalosno gledajući smrskano staklo i iskrivljene kazaljke.

Koja kurčeva sreća. Sad samo da otkrije kako mu je i novac negdje... Panično se uhvatio za prsa. Huh! Debela je omotnica bila tamo. Otkopčao se za svaki slučaj i izvadio novac iz unutrašnjeg džepa. Ajde, pa nije loše, zaključio je, s petnaest tisuća eura i onih devet stotina u domaćoj valuti njegov se slaboumni provalnički pohod naposljetku opet isplatio.

Spustili su se do grada, došli nadomak Britanskog trga, a Jože je pogledao retrovizor i kazao:

„Evo vam onoga vašeg s televizije, Radovanija.“

„Gdje?“

„Sad smo prošli kraj njega.“

„Zaustavite se, molim vas.“

Zdeslav je izašao i opazio urednika i voditelja *Argumenta*, hodao mu je ususret pločnikom pognut, noseći dvije vrećice. Podigao je onda glavu, ugledao i on Zdeslava. Ukipio se prvo zatečeno, pa se okrenuo i stao bježati. I Zdeslavu se u sekundi sve razbistrilo. Premda je prije samo dvadesetak minuta gotovo umro od trke kroz snijeg i šumu, bijes mu je dao dodatnu snagu da se zaleti za novinarskim gadom. Sustigao ga je u nekoliko dugačkih koraka, skočio kao vuk, bacio se s njim na hrpu prljavog snijega uz rub pločnika. Radovaniju su vrećice ispale iz ruku, nekakvo je staklo u njima prasnulo.

„Zašto?“ upitao je Zdeslav uspuhano, raspižđeno, udarajući ga šakom u nos. „Zašto, Radovani? Zašto?“

„Stani! Nemoj! Stani, sve ću ti reći!“ kričala je mizerija dlanovima pokrivajući lice. „Nisam ja, majke mi! Direktor televizije je zvao premijera. Htio mu se dodvoriti jer nam iza Nove godine istječe koncesija za emitiranje. Ja nisam imao pojma. U utorak navečer, samo što si ti otišao, direktor me pozvao u ured, a tamo su čekali Meter i Jakovljević. Pritisnuli su me. Nisam ništa mogao.“

„Pritisnuli? Pa jesi ti novinar? Šta si ti? Trebao si se borit, pičko!“

„Nisam mogao. Oprosti, Zdeslave, nisam mogao. Zaprijetili su mi naplatom poreznog duga. Stan bi mi uzeli.“

„Pa, koliki ti je porezni dug?“

Radovani je posramljeno, kroz suze i šmrklje šapnuo, a Zdeslav se zgranuo. Siroče je Republici Hrvatskoj dugovalo upravo zapanjujući iznos. Gotovo mu ga je došlo žao. No, onda se sjetio policije, hapšenja, sramote, poništenih kartica i spavanja u autu, i gnjev mu se vratio. Zamahnuo je ponovno kao da će udariti, a Radovani se šćućurio.

„A ona vrećica, tko ti je to dao? Jakovljević?“

„Jakovljević“, potvrdio je novinar. „Bilo mi je grozno. Čitavu noć sam se prevrtao. Bilo me je sram, i ujutro, kad smo izlazili iz auta, bacio sam to govno što dalje od sebe.“

A govno je palo Koraljki pod noge, pomislio je Zdeslav. I odjednom se ispuhao, napustila ga je želja da prebije Radovanija. Sad je htio sam sebe išamarati. Ustao je poraženo i pošao natrag u auto, a Radovani je podigao bijelu platnenu vrećicu natopljenu crnim vinom.

„Zdeslave, jebem mu mater“, doviknuo je nezadovoljno, „razbio si mi Matuškov dingač superior!“

„Koraljka me nije izdala“, rekao je tiho Zdeslav sjedajući natrag u Suzuki.

„A što sam ja rekao“, odgovorio mu je Jože.

Nije ipak likovao kao što likuju oni za koje se otkrije da su bili u pravu, shvaćao je kako je Zdeslavu teško i kako se kaje zbog svoje brzoplete gluposti. Vratili su se na Trnje. Jože je komade razmočenog bakalara trgao i slagao u pleh s krumpirima, a Zdeslav se otuširao, presvukao i sjeo u dnevnoj sobi zamišljeno zureći preda se.

„Jože, ne čekajte me s ručkom“, izjavio je iznenada odlučno, prišao kuhinjskim vratima i mahnuo, a Jože ju je pogledao preko ramena, ništa mu nije trebalo objašnjavati.

„Čekajte samo minutu, ne možete tako“, rekao je, pa oprao ruke nad sudoperom i obrisao ih kuhinjskom krpom. Zatim je otišao do spavaće sobe, izvukao malu putnu torbu s dna ormara i složio nešto odjeće u nju.

„Neću to trebati.“

„To nikad ne znate. Uzmite sa sobom, zlu ne trebalo. Tko nosi, ne prosi.“

Pješke je pošao do Glavnog kolodvora, sjeo u Hummer i spustio se prvo do pumpe na Miramarskoj. Prije dok bi točio gorivo, samo bi gurnuo crijevo u okrugli otvor i čekao da automatski prekidač škljocne kad se rezervoar napuni do vrha, no toga je dana obazrivo natočio samo za tri stotine kuna.

Poskokov dućan u Maksimirskoj na Badnji dan je radio do šesnaest sati i Koraljke nije bilo u njemu, a blagajnica Goga je uvrijeđeno škubila usne i isprva mu ništa nije htjela kazati.

„Goga, dušo, molim te“", preklinjao je Zdeslav. „Znam da sam napravio pizdariju i užasno mi je zbog toga... Joj, Goga, pa muško sam. Znaš kakvi su muški.“

Blagajnica je uzdahnula. Znala je ona kakvi su muškarci, vrag ih odnio. Pogledala je napokon Zdeslava, zavrtjela glavom i rekla:

„Ona je u Križevcima.“

Božić u obitelji Mlakić

Na Badnjak se iza podneva razvedrilo, temperatura se u sjevernoj Hrvatskoj podigla na osam stupnjeva Celzija. Snijeg s krova otapao se zvoneći u limenim olucima. Ana Mlakić tukla je tijesto za posne uštipke kroz kuhinjski prozor gledajući dvoje starijih unuka kojima je Miro u dvorištu načinio snjegovića. Nije to bio velik snjegović, ali djed se potrudio koliko je mogao. Stao je načas da počine s rukama na koljenima i opazio ženu iza stakla. Vedro joj je namignuo, a ona mu je uzvratila osmijeh. Krajem oka Ana je tada ugledala jedan veliki automobil koji se zaustavio u njihovoj ulici.

„Bože mili“, začudila se umirovljenica, „tko vozi onaj oklopni transporter?“

Koraljka je podigla pogled s križaljke.

Izašla je iz dvorišta u trenirci i tenisicama i namrštено se zaustavila, skupljajući na prsima krajeve zimske jakne. Premišljala se nekoliko trenutaka, a onda prišla i pokucala mu na prozor.

„Šta je?“ zavikala je ljutito.

„Uđi“, pozvao je Zdeslav.

„Neću.“

„Molim te.“

Nije joj se milila ta zamisao, ali je naposljetku svejedno ušla.

„Da čujem?“ rekla je zajedljivo. „Ispao si kreten i sad ti je žao... Čekaj, odakle mi je to poznato?“

„Joj, nemoj, oprosti... Napravio sam glupost, užasno sam se ponio, ali shvati, bio sam pod pritiskom, izbezumljen, u onome stresu nisam...“

„Ma, daj!“ prasnula je Koraljka. „Ti si bio pod pritiskom. Jedini si ti na čitavom svijetu izbezumljen i pod stresom. Nitko drugi nema nikakvih problema. Majmune jedan! Meni tata umire.“

Zdeslav je zasramljeno spustio glavu.

„Jebeni liječnici ostavili su ga da krepa jer jebeno osiguranje ne želi platiti operaciju, a ti meni… Koji si ti seronja, zaključila je ne znajući što bi više dodala.

„Trebala si reći. Zašto mi ništa nisi rekla?“ javio se Zdeslav nakon nekoliko dugih trenutaka tišine.

„Ne znam… Nisam te htjela opterećivati.“

„Pa, što sam ja onda mogao nego nagađati. Kad sam te vidio s Jakovljevićem…“

„Kojim Jakovljevićem?“ začudila se Koraljka.

„U dućanu prije neku večer.“

„O čemu ti pričaš, budalo?“

„Bio je. Vidio sam ga.“

„Ja nemam pojma ni kako taj tip izgleda.“

Pogledali su se načas, i ona se činila iskreno zapanjena. Na ulicu je uto izašao jedan dječak od kojih pet godina.

„Teto, baka kaže da dođete, ručak je na stolu“, objavio je kurir manji od puške, jedva izvirujući iza prozora Hummera.

„Reci joj da dolazim za pet minuta.“

„Koraljka, žao mi je. Kao psu mi je krivo zbog svega. I želio bih da smo opet skupa. Ja... Ne znam... Zaljubljen sam u tebe.“

Ona je posprdno frknula.

„Ne, zbilja jesam. Strašno mi nedostaješ. U ovome mome jadu ti si sve što ja imam. Molim te, barem razmisli...“

„Joj, Zdeslave!“ uzdahnula je ona. „Drag si... Mislim, kad nisi kreten, što nije jako često, drag si i ti meni. Ali, baš si me ranio. Baš si me... ponizio. Osim toga, imam i ja svoga jada i u ovom trenutku...“

Slegnula je ramenima i zašutjela piljeći u svoje dlanove.

„A ta operacija, šta to košta?“

„Puno, ne pitaj.“

„Dobro, koliko?“

„Oko sto deset tisuća.“

„Kuna?“

„Da.“

„Petnaest tisuća eura.“

„Tako nekako.“

Baka Ana izašla je osobno pred kuću i samo raširila ruke, prosvjedujući da se objed hladi.

Zdeslav je otkopčao jaknu, izvukao omotnicu iz unutrašnjeg džepa i spustio je u Koraljkine beživotne ruke.

„Šta je ovo?“

„Tu ti je sve.“

„Daj, nemoj se zajebavat.“

„Ne zajebavam se, uzmi.“

Koraljka je otvorila omotnicu i ovlaš prelistala novčanice.

„Ne mogu.“

„Ne govori gluposti. Jasno da možeš. Čovjek je bolestan.“

„Hvala ti.“

„Nije to ništa“, rekao je Zdeslav frajerski.

„Vratit ću ti“, rekla je Koraljka ponosno.

„Nemoj mi pare vraćat. Ti mi se vrati.“

Koraljka je najednom slomila. Zacvilila je kao mačić, lice joj se iskrivilo, suze potekle niz obraze i ramena zatresla od ridaja.

„Daj, nemoj, dobro je“, šapnuo je Zdeslav i zagrlio je, a ona je licem pala na njegova prsa i grčevito mu se uhvatila za košulju.

„Koraljka!“ dreknuo je ljutito sad Koraljkin tata izlazeći pred kuću, ali onda je ugledao kći kako grli muškarca u autu pa se tiho i u nelagodi povukao.

„Dobro je... Sve će biti dobro...“ ponavljao je Zdeslav milujući je po leđima i ona se napokon umirila, dlanom obrisala crvene oči i ispuhala nos u rupčić.

„Huh!“ uzdahnula je. „Oprosti zbog ovoga. Baš mi se sve nekako...“

„Sve razumijem."

„A što je s tobom? Ona policija...?"

„To je okej, na kraju nije bilo ništa, ali me Jakovljević izbacio iz kuće. Vjerovala ili ne, ja ti od prekjučer živim s Jožom."

„Isuse, Zdeslave!"

„Ne, nije strašno. Jože mi je krasan, kuha mi, pere, pegla, sve kao i prije, samo što mu sad ne plaćam. Danas mi pravi bakalar na portugalski."

„Pa, sad", kazala je Koraljka, „u nas nije bakalar, ali imamo šarana."

Kad su ušli, Miro je prvo mrko pogledao Koraljkino lice natečeno od plakanja, a onda Zdeslava, no Ana mu je spustila dlan na ruku da se ne miješa, ustala i rekla:

„Dobro, Koraljka, kakav je to način, da ti gosta, pa još na Badnjak, ne znaš pozvati u kuću, nego na ulici, u autu sjedite?"

„Gospođo, nije nikakav..."

„Jest, problem je. U mojoj se kući nitko neće tako ponašati", prekinula ga je žena odrješito. „Ja sam Ana", dodala je pružajući ruku.

„Zdeslav, drago mi je", kazao je Zdeslav rukujući se s njom, a onda i s tatom Mirom. Tatin je mlaki stisak dao naslutiti kako on nipošto nije siguran da mu treba poznanstvo sa Zdeslavom.

„Davore, donesi Zdeslavu stolicu iz sobe", zapovjedila je Ana starijem unuku, a ona se sama okrenula i iz kredenca izvadila još jedan tanjur, čašu i pribor.

„Ono je Davor, a ovo Siniša", upoznala je Koraljka Zdeslava s nećacima.

„Drago mi je", rekao je ozbiljno mališan koji ih je maloprije došao zvati, te se Zdeslav i s njim rukovao i sjeo.

„Mogu ja vama ovako...?" upitala je Ana i ne čekajući odgovor krenula mu trpati komade šarana u tanjur.

„Ne, ne, dosta, šta vam je", zavikao je Zdeslav.

„Ma, vraga, toliki čovjek..." nije se dala smesti žena, pa mu iz zdjela ugrabila i nekoliko obilatih žlica krumpirove i grah salate.

I Zdeslav je počeo sramežljivo jesti. Riba je, pohana u hrskavom kukuruznom brašnu, bila izvrsnog okusa. Oglasio se napokon i Miro.

„Koliko troši ovaj vaš?" upitao je, glavom pokazujući na ulicu, s profesionalnom znatiželjom bivši automehaničar.

„Hummer? Puno. Sedamnaest litara na sto kilometara."

„Bogati!" zaprepastio se Miro. „To onda, kad ga kupiš, moraš i bušotinu u Kuvajtu uzeti?"

„Bušotina je u cijeni auta", nasmiješio se Zdeslav.

„E, ti se javi, kad se sjetim tvoga Pezejca…" rekla je Ana.

„Pezejac je bio grom od auta", kazao je Miro svečano.

„Bogatstvo smo ulili u taj auto", okrenula se Ana Zdeslavu. „Jednom ostao bez goriva na par stotina metara od benzinske, a mi svi upicanjeni, s pričesti se vraćamo. Koraljka, ti se toga nećeš sjećati, mala si bila."

„Znam priču."

„Ja u štiklama, s dvije curice od pet i devet godina, guram auto na Podravskoj magistrali, a gospodin lijepo za volanom.“

„Gurao sam i ja!“

„Aha. Kako ne.“

„Više od dvadeset godina ona meni ovo nabija na nos“, izjadao se Miro gostu.

„Zdeslav će ostati preko Božića kod nas“, objavila je iznenada Koraljka i zatekla sve za stolom, pa i samoga Zdeslava.

„O, pa dobro“, kazala je mama Ana pomirljivo.

„A gdje će spavati?“ zanimalo je tatu Mira.

„Sa mnom“, rekla je drsko njegova mlađa kći.

Tati to vidljivo nije pravo.

„Momak, pazi šta radiš“, upozorio je strogo Zdeslava.

Zdeslav je spremno kimnuo da će paziti.

„Ne poznajem te dovoljno dugo da bi mi nedostajao kad odeš“, dodao je stari.

„Tata se šali“, napomenula je Koraljka.

„A je li? Šalim se?“ upitao je tata, ali maleni i jedva zamjetni osmijeh koji mu je zaiskrio u očima otklonio je sumnju u tu stvar.

Po dječake je uskoro došao njihov otac, Dražen, muž Koraljkine sestre Marijane. Gledajući ih s ulaznih vrata kako se ukrcavaju u Škodu Octaviju, u kojoj je na sjeda lici za bebe bila smještena i jednoipolgodišnja djevojčica, Miro je vedro dobacio Zdeslavu:

„Tri komada i četvrto na putu. Uskok ih istražuje da muljaju s dječjim doplacima.“

„Ali, meni stvarno, dandanas nije jasno kako se ona zaljubila u njega“, uzdahnula je Ana. „Mislim, drag je čovjek i sve ali, brate...“

Zdeslav nije, razumljivo, ništa komentirao, no u sebi se složio kako niski i slabunjavi brko zaista nije neka ženidbena prilika.

„Sigurno ima...“ zaključio je Miro i pokazao ohoho rukama.

„Fuj! Sram te bilo!“ zgranula se Ana.

Zdeslav je iz auta uzeo torbu s odjećom koju mu je mudri Jože spakirao i odnio je u Koraljkinu sobu, a ona mu je, kad su ostali iza zatvorenih vrata, prišla, uzela lice u dlanove i žudno ga poljubila. Čvrsto ju je zagrlio, a ona se stisnula i trljala o njega, izvukla mu košulju i hladni dlan stavila na prsa. Jedva su se oteli želji, popravili kosu i odjeću i vratili se ukućanima.

Koraljka i mama su kitile jelu, a Zdeslav im je dodavao sjajne kuglice i girlande iz kutija, dok je tata čitao novine na kauču.

„Miro, nije me briga“, primijetila je Ana prijekorno, „ali mogao si i ti pomoći.“

A Miro je pogledao ženu preko novina i dostojanstveno rekao:

„Ja imam rak.“

„Konju jedan! Nemoj se šaliti s tim.“

„Zašto? Zar će se povući ako ja budem ozbiljan?“

Popodne se neosjetno prelilo u beskrajno dugu blagdansku večer s tamanjenjem uštipaka. Miro je usnuo na kauču, a Ana zamotala sarme i s naočalama na nosu očistila puricu od zaostalih komadića perja. Sjela je onda pred televizor zbog nekakve turske serije, imala je

smiješnu naviku šapatom čitati titlove. Koraljka je izula papuču i dirala Zdeslava stopalom ispod stola, a on joj je krišom pružio ruku te su prepleli prste. Miro je zaškiljio i nakašljao se, prijekorno dajući do znanja kako mu nije promakao razvrat omladine.

Razgovarajući o političkim prilikama večerali su ostatke od ručka. Miro je izjavio kako nikad nije mogao smisliti „ljigavca Metera“, a Zdeslav je zaključio kako je tata njegove drage definitivno jedan sjajan frajer. Zajedno su zatim pogledali milijuntu reprizu Caprinog *Divnog života*, nakon čega su tata i mama obukli kaputе i pošli na ponoćku. Koraljka je kroz prozor virila dok nisu zamakli iza ugla, a onda se okrenula i šapnula:

„Skidaj se.“

Sat kasnije po prilici mama Ana je zabrinuto upitala Zdeslava:

„Sinko dragi, gdje si se to ogrebao?“

„Joj, Ana, što i ti nekad gluposti pitaš“, rekao je tata Miroslav pred vratima otresajući cipele od snijega.

Crkvena su zvona zvonila po cijelom gradu, a oni su jedno drugome čestitali Božić, i ostali još neko vrijeme pijuckajući orahovicu i gledajući žeravu koja je trnula iza čađavih staklenih vrata štednjaka na drva, pa poželjeli laku noć i pošli na spavanje.

„Vidiš, Jože mi nije stavio pidžamu“, primijetio je Zdeslav pregledavajući torbu.

„Mamice, mamice, kako će Zdeslav bez pidžamice“, zapjevala je Koraljka podrugljivo.

Zdeslav je podigao glavu, a ona je stajala tamo, pohotnica, ponovno gola. I što je njemu drugo preostalo nego povesti se za njezinim primjerom i uskočiti pod debelu mekanu perinu.

Ujutro ga je probudio vrisak. Prestrašeno se trgnuo i pogledao ženu kraj sebe.

„Sad sam našla poruku od Jelene“, objavila je Koraljka razdragano. „Darko ju je sinoć zaprosio.“

„O! Krasno“, šapnuo je Zdeslav promuklo i pošao se okrenuti na drugi bok.

„Ne, čekaj, ostani tako“, dodala je Koraljka, a onda se uspravila na koljenima na krevetu kraj njega i zbog nečega mu uzela namještati glavu na jastuku.

„Što radiš?“

„Miruj, vidjet ćeš.“

Onda mu je iz sve snage zviznula pljusku. Razrogačeno ju je pogledao, ni u jednome od svoja trideset dva dosadašnja božićna jutra nije dobio čudniji dar.

„Ovo ti Jele šalje“, objasnila je.

„Pa, pošteno?“ složio se Zdeslav. Poznajući Jelu, mogao je i gore proći.

Ustao je oko devet i našao Anu samu u kuhinji, upravo je stavljala puricu u pećnicu. Na električnom kolu ključala je sarma. Kad se Zdeslav pojavio na vratima, bez riječi mu je prišla, zagrlila ga i uhvatila mu ljubiti obraze.

„Hvala ti. Hvala ti, dragi“ šapnula je žena ganuto, a njemu u prvi čas nije bilo jasno o čemu je riječ. Zatim je shvatio i došlo mu je neugodno.

„Nemojte, gospođo. Nije to ništa.“

I zaista je tako mislio. Petnaest usranih tisuća eura. Zasramio se kad se sjetio zbog čega je ljetos u banci uzeo taj novac, koji je naposljetku samo slučajno ostao u njegovom džepu.

Koraljka i on su se toplo obukli i pošli u šetnju gradom. Ona se nekoliko puta zaustavila da nekome čestita i sa svima ga je upoznavala. Ako ga u Bogovićevoj i Gajevoj i nisu naročito cijenili, Zdeslav nije bio bez ugleda u provinciji. U kafiću na trgu sreli su jednu Koraljkinu gimnazijsku kolegicu.

„Ti si ono diplomirala povijest?“ upitala je ova, kao nedužno.

„Nisam“, odgovorila joj je Koraljka otvoreno. „Prekinula sam kad mi je tata obolio.“

„Ali ćeš, naravno, nastaviti studij“, javio se Zdeslav. „Ja joj stalno govorim kako tu stvar svakako mora privesti kraju“, dodao je ljubazno se osmjehujući gaduri. Koraljka mu je zahvalno stisnula ruku.

Za božićni je ručak valjalo razvući stol i donijeti dodatne stolice jer su dolazili Marijana i Dražen s djecom, a Zdeslavu je postalo bistrije zašto se svi u obitelji čude da su njih dvoje završili skupa. Marijana je bila... pa i mrvicu možda ljepša od mlađe sestre. Premda, naravno, ni vrhunski eksperti za ispitivanje u Guantanamo Bayu ne bi to priznanje izvukli iz Zdeslava. Dječaci su poderali omote božićnih darova i mačevali se kroz kuću, a malena je Marta nekontrolirano trčala u svim smjerovima i svi su užasnuto kričali da ne udari glavom u neki oštri rub namještaja.

„Kad ćeš mi ti roditi unučad?“ upitao je tata Miro Koraljku izazivački.

„A šta, mojih ti četvero nije dosta?“ javila se Marijana gladeći zaobljen trbuščić.

„Ah, tvoji su mi malo već dosadili“, uzdahnuo je stari umorno.

„Deda!“ prosvjedovao je Davor.

„Šali se deda“.

Tako su se prejeli sarme i purice s mlincima i Anine senzacionalne turšije i toplog, svježe pečenog kruha, da su na kraju mogli samo žalostivo gledati orehnjaču i makovnjaču.

„Zdeslave, kako čujem, Poskoku u zadnje vrijeme ne ide najbolje“, kazao je Dražen.

„Ne, zaista, ne ide mu“, složio se Zdeslav osmjehnuvši se ovoj dobronamjernoj i opreznoj primjedbi.

„Pa, hoće se izvući?“

„To ne ovisi o meni. Nikad nije ni ovisilo...“ zaustavio se i htio još nešto dodati, jer su ga napokon svi za stolom ljubopitljivo gledali, razumljivo željni uživo čuti nešto o stvari o kojoj su inače samo čitali u novinama, no shvatio je da bi nastavak njegove priče pokvario ovaj lijepi dan, obezvrijedio ovaj s ljubavlju napravljen objed, te je samo odmahnuo. „Pustite to“ rekao je.

„Teško ti je o tome pričati“, primijetila je Koraljkina mama suosjećajno.

„Pa i nije... Samo je nekako, ne znam... Nevažno.“

„Tko će dedi pomoći nahraniti kuniće?“ upitao je tada Miro veselo.

„Ja!“ podigao je ruku Zdeslav spremno, a Miro je slegnuo ramenima i složio se, jer je pitanje zapravo bilo upućeno njegovom mlađem unuku Siniši.

Otišli su iza kuće, do kraja dvorišta, gdje je uz ogradu, na betonskim stupovima uzdignutima od tla, stajao niz daščanih kunićnjaka s krovom od valovitog lima. Iz obližnje su šupe uzeli po naramak sijena za svaki odjeljak, u otučene plitke lonce nasuli peleta, ulili bistre

vode, a onda se zaustavili gledajući kako s druge strane žice kunići blaguju – sive, crne, smeđe i šarene, ili sasvim bijele, Zdeslavu zaprepašćujuće, albino životinje s jarkocrvenim očima.

„Najbolja investicija“, rekao je ponosno Miro Zdeslavu. „Ništa ih ne čuješ. Samo žderu i kote se. Jebu se kao...“ i dodao je tiše da ga dječak ne čuje.

„Kao kunići“, predložio je Zdeslav.

„Točno tako“, kimnuo je Miro. „Hvala ti.“

„Nema na čemu.“

„Nemoj tako. Ima. Znam ja, svakome je para teška.“

Šutjeli su zatim jedno vrijeme.

„Mislim, iskreno, nije meni zbog mene“, javio se stari automehaničar. „Ne zajebavam se, ako je za umrijeti, pa u pičku materinu, evo ti, nosi, nije mi žao. Nego, ove moje, njima bi bilo teško... To mi je jedino, da bi one patile za starim magarcem, nepodnošljivo. To mi kida srce. Ne volim, jebi ga, kad žene plaču.“

„Deda“, rekao si ružnu riječ.

„Znam, dušo. Oprosti.“

Ležeći te noći u postelji, s Koraljkinim bedrom na preponama i njezinim dlanom na prsima, Zdeslav je kazao:

„Ovo je tako dobro. Ovakav život ja želim imati.“

„Nije svaki dan Božić“, upozorila ga je ona.

„Znam, ali što god bilo, ne može biti gore od sranja kroz koja sam prošao. Umoran sam, ljubavi. Nemam više volje boriti se. Ne znam ni zašto bih. Pristat ću na bilo što, samo da se sve što prije završi“, zaključio je on, jadan i ne znajući koliko je blizu trenutak u kojemu će mu ta želja biti uslišena.

Jer, već za nekoliko sati, ujutro na svetog Stjepana, dok je doručkovao, netko je pozvonio na vratima obiteljske kuće Mlakićevih u Križevcima i majka Ana se vratila s viješću da jedan čovjek traži Zdeslava.

„Pa, ne mogu vjerovati, ovdje si me našao“, zapanjio se Zdeslav.

„Sutra u Opatiji Poskok se prodaje talijanskoj trgovačkoj kompaniji Corvo“, rekao je Milivoj Jakovljević, ne gubeći vrijeme na objašnjavanje otkud on ovdje i pružajući mu odeblje kartonske korice. „Donio sam ti ugovor, ako ti se da čitati.“

„A šta, da potpišem i...?“

„Nemaš ti što potpisivati, prijatelju dragi. Poduzeće više nije tvoje. Ti si kurac od ovce, ali Meter poručuje kako bi želio da dođeš da se pomirite. Ipak ste, kaže, rod. Ista krv.“

„Ma, daj! To je rekao?“

„Osjeća se odgovornim za tebe.“

„Nemoj me prcat, Jakovljeviću.“

„Svega mi. Kad se Poskok proda, želio bi i tebi dati nekakve pare. Premda to ne mora, i unatoč činjenici da mu nisi bio lojalan, dobre ruke bi te nagradio.“

„Ma, baš je srce. A o kojem je iznosu, molit ću riječ?“

„To mi nije spominjao, ali mislim da bi svakako vrijedio dva sata vožnje.“

„I zbog toga bih morao u Opatiju?“

„Da.“

„Uh!“ uzdahnuo je Zdeslav.

„Da nisi možda nečim zauzet?“ kazao je Jakovljević podsmješljivo.

„Ma, ne nego...“ rekao je Zdeslav tiho i u neprilici, „vidiš... nemam za gorivo do tamo.“

„Joj! Joj!“, zajaukao je ovaj vedro izvlačeći lisnicu iz džepa.

„Oprosti, ako nije tajna“, upitao je uzimajući novčanicu od tisuću kuna, „gdje ti stanuješ?“

„U Crnčićevoj, na Maksimiru. Zašto?“

„Ništa, nema veze“, odgovorio je Zdeslav, shvaćajući napokon kakvu je urotu greškom zamislio od nečega što je očito bila obična, svakodnevna kupovina u kvartovskom dućanu.

Party animal iz Smiljeva

Kad su oko podneva prošli zadnji tunel iz Gorskog kotara i svjetlucava se morska površina Kvarnera ukazala iza plavih brda, Koraljka i Zdeslav gotovo su zavikali od čuda. Poslije snijega; magle i blata, gnjecave i prljave studeni od koje ti se uvuče čemer u dušu, učinilo im se kao da su tajnim prolazom kroz planinu najednom izašli u čarobnu zemlju, u osunčani Shangri-La gdje ljudi u zdravlju, veselju i ljubavi požive tisuću godina. Samo je nekoliko bijelih oblačaka lagana bura nečujno nosila beskrajnim plavetnilom.

„Vidiš, Goga je bila u pravu“, primijetila je Koraljka, ovlašno listajući kupoprodajni ugovor na pedeset posto plus jednu dionicu Poskoka. „Sjećaš se da sam ti rekla kako je Goga u talogu kave vidjela budućnost poduzeća, gavrana kako nosi zmiju?“

„Dobro i?“

„E, pa gledaj, dragoviću, pa mi reci da je to slučajno“, rekla je ona kažiprstom lupkajući po naslikanoj crnoj ptici u znaku talijanskog trgovačkog poduzeća na koricama dokumenta. „Corvo. Gavran.“

„Goga je vrlo opasna žena“, složio se Zdeslav.

„Zajebavaj se ti...“

„Ima li još koji sendvič?“

„Ih!“

Koraljkina mama opremila ih je hranom kao da idu na polarnu ekspediciju, pa i možda obilatije. Da je baka Ana brinula o prehrani prvih ljudi u zemlji vječnog leda, smioni istraživači svakako ne bi morali pojesti zaprežne pse.

„Druga stvar mene zbunjuje“, kazao je Zdeslav žvačući izvanredan sendvič od puretine. „Cijena koju Talijani nude. Ponuda im je gotovo smiješna.“

„Niska?“

„Za ne vjerovati. Meter i Lovrić dobit će jedva deset posto više od onoga što su uložili. Tomo Poskok na tako nešto nikad ne bi pristao.“

„Oprosti, ali Tomo Poskok je pristao“, upozorila ga je Koraljka.

„Ne, on je pristao na fiduciju, a fiducijarno vlasništvo, razumljivo, vrijedi manje od pravog vlasništva“, ispravio ju je Zdeslav. „Ovo što Lovrić i Meter sad čine je ustupanje pravog vlasništva. Oni zauvijek, bez ikakve zadrške prodaju pola poduzeća. Za tako bi nešto trebali tražiti mnogo veće pare.“

„Pa, što ih briga, nisu se nešto naradili da to steknu.“

„To je svakako istina, ali ja mislim da je presudan ipak drugi motiv.“

„A to je?“

„Žuri im se. Da imaju vremena, zasigurno bi čekali bolju ponudu, ali njima gori pod petama. Shvatio sam to onaj dan u policijskoj stanici, kad je Meter spomenuo kako češka banka prijeti aktiviranjem državnih jamstava. Iskopali bi mu oči da Republika Hrvatska na kraju mora vraćati dugove nekakvih lihtenštajnskih off shore bezveznjaka za koje nitko nije čuo.“

„Čovječe!“ zaprepastila se ona. „Ti si u posljednjih nekoliko mjeseci nešto i naučio o biznisu.“

„Da su te upropastili prije deset godina, možda bi i bilo nešto od tebe.“

„Sad bih te nalupao po guzici.“

„Pa, ajde.“

„Neću, svidjelo bi ti se.“

„Sve znaš, vraže jedan“, uzdahnula je Koraljka čeznutljivo.

Na recepciji hotela dočekali su ih ključevi sobe. Rezervacija je, doduše, bila samo za Zdeslava, ali je i Koraljka spremno i bez riječi ugošćena jer ipak bila riječ o aranžmanu predsjednika Vlade. Ostavili su prtljagu u sobi i izašli želeći negdje biti sami, no samo što su promolili nos na obalu naletjeli su na čitavu svitu – prvo Metera i ministra Vicu Grabovca, pa nekoliko metara iza njih premijerovu natmurenu sestru redovnicu koja je gurala invalidska kolica u kojima je s glavom na prsima i dekom preko nogu drijemala premijerova majka, zatim Jakovljevića s telefonom na uhu, a na početku i na kraju kolone šetao je po jedan pripadnik osiguranja, uspravljen i razbacan kao đubar po vinogradu. Meter je bio neobično dobre volje, srdačan, ni nalik čovjeku koji je Zdeslava prije samo nekoliko dana prvo dao uhapsiti, a onda ga i divljački izudarao u policiji. Čak ga je zagrlio.

„Majko, sićaš se ti Tomina Zdeslava?“ upitao je razdragano se okrećući.

„Jok!“ zanijekala je Danica Meter jezgrovito, piljeći snenim očima.

„E, fala Bogu da se ne sićaš. Kolišni je bio kad si ga zadnji put vidila, a vidi sad momčine. Ovo ti je, biće, cura?“

„Ha ha“, nasmijao se on preko volje. „Jest“, potvrdio je Zdeslav.

„Ajde, neka. Meter, drago mi je“, predstavio se premijer Koraljki, a ona je, mlitavo se rukujući, promrmljala nešto nerazgovijetno. Niti mu je rekla ime niti pokazala da je i njoj drago, ali debelokošca Metera njezina drskost, ako je išta i primijetio, nije nimalo uzrujala.

„Talijani su se tek uputili, ne trebamo ih očekivati prije večeri“, obavijestio je uto Jakovljević prekidajući telefonsku vezu.

„E, neka jedu govna!“ zavikao je Meter ljutito.

„Pa, nema veze, ni Lovrić neće skoro“, umirio ga je suradnik.

„Boli me kurac za Lovrića!“ nastavio je prostačiti predsjednik Vlade.

Koraljka je podigla obrve začuđena njegovim rječnikom.

„Zar Talijani nisu iz Ravene, četiri sata odavde?“ primijetio je Zdeslav.

„Dolaze brodom“, objasnio je Jakovljević.

„Inzistiraju da se ugovor potpiše na brodu“, dodao je Meter, „izvan naših teritorijalnih voda. Boje se, kao, političkog pritiska, osjećaju se nesigurno i žele da sve napravimo izvan dosega moje moći.“

„A, dobro“, slegnuo je Zdeslav ramenima. Zahtjev je zvučao nesvakidašnje, ali je morao priznati da nije sasvim nerazuman.

„Ma, budale!“ odmahnuo je Meter. „Ali, dobro, neka oni donesu pare, a za drugo ćemo lako. Nego, mi baš krenuli u restoran. Jeste li vas dvoje ručali?“

Zdeslav i Koraljka odgovorili su uglas – on da jesu, ona da nisu.

„Jeli smo sendviče putem“, pokušao je Zdeslav popraviti. „Samo vi ručajte, mi ćemo još malo prošetati.“

„Poštujem“, prihvatio je Meter, kojega zaista nije bilo lako uvrijediti.

„Koji šupak“, zaključila je Koraljka nekoliko trenutaka kasnije, čak se ni ne trudeći odmaknuti dovoljno daleko da je ne bi čuli.

„Naljutit ćeš se na mene, ali ja ti moram...“ počela je kad su se spustili u pletene stolce na terasi kafića.

„Znam. Nemoj“, pokušao ju je on zaustaviti. Razgovarali su o tome jučer i nije želio ponovno slušati njezine prijekore.

„Ne, ne, oprosti“, nije se dala djevojka. „Sad kad sam i upoznala kretena, ja ti moram još jednom reći. Ovo je jebeno ponižavajuće.“

„Jest“, složio se Zdeslav.

„Da se ti voziš iz Zagreba i gledaš kako Meter prodaje na prevaru stečenu imovinu tvoga starog, a sve da bi ti on na kraju dobacio nekakav sitniš, kao da si nekakav prosjak...“

„Nije sitniš.“

„Kako znaš? Je li ti rekao koliko će ti dati?... Uostalom, nije ni važno, koliko god ti dao, osramotit će te, uvrijediti, poniziti...“

„Ljubavi, mene se ne može više poniziti. Ja sam uništen, niže od ovoga nema. Nemam para, nemam posla, nemam stana...“

„Pa što onda? Mladi smo, snaći ćemo se. Pa i ako ostanemo siromašni, nema veze. Ja sam cijeli svoj život siromašna, a opet sam živa. I volim svoj usrani život. Sunce, molim te, ajmo kući.“

Zdeslav je šutio.

„Bolje izgubiti pare, nego dostojanstvo“, rekla je ona gotovo preklinjućim tonom.

„Ne mogu“, šapnuo je Zdeslav. „Mislim... nije to više ni samo zbog para. Majke mi, više je nekako... Želio bih biti tu kad sve bude gotovo. Koliko god bude bolno, želim to vidjeti. Da mi Meter ne da na kraju ni jednu jedinu lipu, ja bih htio biti tu.“

Objedovali su skromno, u jednoj piceriji, on je uzeo lazanje, ona salatu, a zatim napravili još jedan đir po gradu i vratili se u hotel. Susret s Meterom sasvim im je pokvario raspoloženje. Popodne su proveli bezvoljno mijenjajući televizijske programe. Kako se mrak spuštao, sve su dublje tonuli u crnu potištenost. Ležeći šutke na prostranom krevetu samo bi povremeno jedno drugome ohrabrujuće stisnuli ruku, sve dok oko osam nije nazvao Jakovljević da se spuste u hotelski restoran. Zdeslav je ustao i krenuo se odijevati, a Koraljka je ostala na postelji.

„Ti ne ideš?“

„Ako ne moram, ne bih.“

„Kako god hoćeš. Ja, nažalost, moram.“

Koraljka je kimnula da razumije.

„Ne ljutiš se na mene?“ upitala je.

„Sve je kul. Samo, molim te, ostani budna dok se ne vratim.“

„Nemoj onda dugo.“

„Neću.“

U hladnjikavoj i loše osvijetljenoj sali u prizemlju dočekao ga je banalni svatovski jelovnik, pršut, paški sir i francuska salata.

„Čuvate se za janjetinu?“ primijetio je smještajući se po konobarovoj uputi za stol s Meterom. On, sestra i mater jedva su pročeprkali po predjelu.

„Kako si pogodio?“ začudio se premijer.

„A što bi drugo moglo biti na ovu količinu naroda iz ovčarskih krajeva.“

„Je li se ti to, kume, sramiš oklen si?“ dobacio mu je ministar Grabovac sa susjednog stola, koji je dijelio s Jakovljevićem.

„Bože sačuvaj, gospodine Grabovac. Nema meni do zavičaja.“

„I ja mislin. Živio ti meni!“ nazdravio je tukac podižući čašu bijelog vina. Šušljetavi govor i zajapureno lice odavali su kako je riječ tek o jednoj od mnogih koje je toga dana popio.

Danica Meter zaustavila se da izvadi ružičasti gebis iz usta, mučeći se valjda sa zaostalim vlaknom pršuta. Čeprkala je po umjetnim zubima nekoliko trenutaka pa ih dodala kćeri.

„De, ti mi, Magda, pomozi“, rekla je, „ja bez oćala ne vidin.“

„Majko, jebem mu miša, nemoj to radit za stolon“, pobunio se Meter gadljivo spuštajući pribor za jelo.

„Ajde, bogati, naši smo“, odgovorila je stara jednostavno. Pogledala je onda Zdeslava i on joj se ljubazno nasmiješio, no ona mu nije uzvratila osmijeh.

U prostoriju je uto stupio civilno odjeveni kardinal u pratnji mlađeg muškarca. Gledajući ih, nije vam trebalo dulje nagađati što su njih dvojica jedan drugome.

„Krvi mi, Lovriću, toga ti maloga niko neće ukrast!“ zavikao je Vice Grabovac razdragano, na što se svećenik, spuštajući se u stolicu preko puta, tek kiselo nasmiješio. Kad mu se taj filius nullius dogodio, njegova je uzoritost zacijelo ipak željela da ga netko ukrade, ili da na neki drugi, možda primjereniji način nestane, a ni dandanas se nije činila sasvim pomirena s njegovom egzistencijom.

„Alo, momak, hoće li to janje?“ upitao je Meter konobara.

„Tri minute, gospodine predsjedniče, Maloprije smo ga skinuli, samo da rasiječemo.“

„Ajde u pičku materinu i ti i tri minute!“ zagunđao je predsjednik, a onda se iznenada ozario osluškujući razglas. „Uuu! Volin ovu pismu. Magda, ajmo plesat!“

„Neću“, rekla je Magda.

„Ajde, što si taka“, ustrajao je Meter povlačeći sestru za ruku.

„Ajde, šta sidiš ko bena, balaj s braton“, potaknula je časnu i majka Danica.

I ova je naposljetku ustala i zaplesala, ako se to tako može nazvati. Zlovoljno se ukipila nasred restorana, ne pomičući se nijednim dijelom tijela, ne računa li se nervozno stiskanje šaka, dok se Luka Meter, kralj disko podija, party animal iz Smiljeva, senzualno uvijao oko nje. Bilo je to vjerojatno nešto najgroteskniје što je Zdeslav u životu vidio, predsjednika Vlade i njegovu sestru redovnicu, od glave do pete u crnome, kako plešu na *You Can Leave Your Hat On* od Toma Jonesa.

„Lovriću!“ viknuo je premijer kardinalu veselo. „Lovriću, nemoj mi sestru gledat, jaja ću ti otkinit!“

„Ne boj se, neće. Stara je za nj, on gonja samo mlađe časne“, dobacio je Vice Grabovac ponovno natačući.

Kardinal Lovrić podigao je srdito pogled s tanjura, činilo se kako će im nešto odbrusiti, a onda je ipak prešutio i nastavio dostojanstveno jesti. Zatim je, srećom, poslužena janjetina i znojni se Meter vratio za stol, ljubeći usput Danicu u obraz.

„Sritan san, majko“, objavio je. „Sritan san ti ko nikad u životu. Da mi neko ponudi da izaberen, oću li pobjedit na izborin i dobit još jedan mandat u Banskin dvorin, ili ovo sutra šta ću učinit, ja bi reka: Zajebi izbore! Daj mi ovo! Ža mi je samo da me pokojni ćaća ne more vidit. Njemu bi jadnon puno značilo da je ovo doživio, ali dobro, šta se more. Drago mi je da si ti uza me, i da je seka ovde, da bar vas dvi vidite kako ću Poskoke bez gaća, gologuze ostavit.“

Zdeslav se ukočio s viljuškom u zraku iznad pladnja pušećeg mesa.

„Ti more bit i ne znaš kako je tvoj did Mate iljadu devetsto šezdeset treće za trideset iljada maraka odera moga ćaću Mirka?“ upitao ga je Meter.

Zdeslav je šutio, shvaćajući kako je njegova djevojka sve istinito prorekla. Trebali su ostati kući. Pička ga je doveo ovdje samo da bi se naslađivao njegovim poniženjem.

„Ne znaš“, nastavio je Meter nasmijano. „A, fala Bogu, kako bi i moga znat. Davno je bilo. Ali, vidiš, tamo oklen smo mi, to se ne zaboravlja. Da sto godina prođe, ja ću te, brajo, čekat. Za pravo reć, i lipše je kad prođe malo vrimena. Znaš koje su dvi najbolje stvari na svitu?“

Zdeslav nije odgovorio ni da zna ni da ne zna.

„Ajde, pitaj me koje su dvi najbolje stvari na svitu.“

„Koje su dvi najbolje stvari na svitu?“

„Hladna osveta i vruća janjetina“, odgovorio je Meter grabeći komad s pladnja. „Voliš li i ti od rebara?“

„Glup si“, kazao mu je Zdeslav.

Meteru osmijeh ni na ovo nije sišao s lica.

„Glup si“, ponovio je gologuzi, razgaćeni Poskok ponosno, „i tvoj je život mizeran, isprazan, besmislen. Ima na svijetu toliko boljih, ljepših i plemenitijih stvari zbog kojih vrijedi...“

Predsjednik Vlade nije ga, međutim, više slušao. Okrenuo se prema vratima i ustao brišući usta salvetom, popravljajući kravatu i zakopčavajući sako, da dočeka drage goste iz prijateljske Italije, visokog prosijedog muškarca pedesetih godina, mlađu plavušu s naočalama i njihovog prevoditelja. Jakovljević i Grabovac brzo su im se pridružili, kao i Valentin Lovrić i njegov sin Valentin Rožić, i trebalo je stanovito vrijeme dok je svatko svakoga tu upoznao. Luka Meter nečemu se grleno nasmijao, a onda se i plava cura razvratno zahihotala. Visoki Talijan pohvalio je kardinalov tečan talijanski.

„Ma, ja vas, gospođice, k'o da odnekud znan“; rekao je Vice djevojci.

„Ajde, Vice, majke ti, šuti“, otresao se Meter na suradnika, vodeći pridošlice do jednog slobodnog stola i gestom pokazujući konobaru da ih posluži. Nitko više nije obraćao pozornost na Zdeslava, no teško bi se moglo kazati da je njega to smetalo. Pogledao je janjetinu na stolu i shvatio dvije stvari – kako je izgubio tek i kako se vjerojatno nitko neće osjetiti pogođenim ako se on sada povuče u svoju sobu.

„Laku noć“, poželio je uljudno Danici i Magdaleni, a njih su ga dvije preko oglodanih kostiju pogledale kao da im je, po prilici, opsovao mater.

Ustao je, pošao iz restorana i već bio na vratima kad se dogodio jedan čudan i smiješan skandal.

„Pokaži mi sise!“ zaurlao je iznenada Grabovac mladoj Talijanki.

Sekunda ili dvije zgranute tišine spustile su se na prostoriju.

„Pokaži mi sise!“ ponovio je Vice pohotno, a Meter mu je pukao šamar od kojega su se, činilo se, stakla zatresla.

„Mrš na spavanje, magare pijano!“ potjerao ga je premijer ljutito.

„Svašta“, šapnuo je Zdeslav penjući se uza stube.

Nanjušili su nam krv

Ako se tkogod upitao koliki je taj talijanski brod na koji će se ukrcati čak jedanaest gostiju, Luka Meter, njegova majka Danica i sestra Magdalena, Vice Grabovac, Valentin Lovrić, Valentin Rožić, Milivoj Jakovljević, Koraljka Mlakić, Zdeslav Poskok i dvojica tjelohranitelja, kojima zbog razumljivih razloga ne smijemo otkrivati identitet, sutradan je u deset ujutro dobio vrlo uvjerljiv odgovor. U marini u Ičićima ležala je vezana zapanjujuće golema bijela jahta, pedesetak metara, četiri palube neobuzdane, razmetljive raskoši. Koraljka i Zdeslav prišli su upravo da čuju kako se kapetan i premijerovo osiguranje, uz mnogo živopisnih psovki, koje je prevoditelj obazrivo prešućivao, prepiru oko unošenja oružja. Kapetan je, jasno, zahtijevao da se pištolji ostave na kopnu, a naši su se momci na Majku Božju zažareno kleli kako bi se radije rastali od oba testisa nego od voljenih pucaljki.

„Va bene, Giullio, lasciali andare!“ viknuo je tada gore s palube visoki pedesetogodišnjak, za kojega je Zdeslav sinoć shvatio da je Marco Zerilli, prvi čovjek, l'amministratore delegato kompanije Corvo, čije je ime vidio u dokumentima. Kapetan je nezadovoljno zavrtio glavom i izmaknuo se. Mostićem između ruba od klesanog vapnenca i široke krmene platforme na talijanski brod se popela delegacija Hrvatica i Hrvata. Ministar Grabovac bio je neobično smjeran, Jakovljević mrk, Meter živčan, a Lovrić tjeskoban. Jutro nakon neobuzdane pijanke i veselja svi su se utišali, uozbiljili. Samopouzdanje ih je napustilo, nisu se pretjerano radovali izletu s nepoznatim svijetom, pa još u međunarodne vode, i samo su čekali da se ova stvar okonča.

Dvojica krupnih članova posade vješto su izgurali kolica s nepokretnom staricom uz stepenice i uskoro su se svi našli u salonu veličine svatovske sale u južnoj Srbiji, gdje su ih konobari dočekali sa sokovima, kavom i toplim pecivima. Odvezana je cima, a snažni motori zagrmjeli iz unutrašnjosti, te su se uputili. Dan je, nesvakidašnje za prosinac, a naročito na Kvarneru, bio prekrasan.

Koraljka i Zdeslav bili su možda i neuljudno nedruštveni. Uzeli su šalice prvorazrednog talijanskog espressa, izašli na otvoreni dio palube, zakopčali jakne i s ležaljki gledali kako Lovran, Mošćenička Draga, Cres i Rabac promiču lijevo i desno od broda. Došao je konobar upitati može li im štogod donijeti, a oni su rekli da, hvala, ništa ne trebaju. Ona se sjetila onoga sparnog popodneva ljetos, kad je zavidno gledala nasmijane ljude što su iz velikih oblih čaša pili crno vino na brodovima vezanim uz porečku rivu.

„Pa, nije loše, ali nije ni za pasti na guzicu!“ rekla je Zdeslavu, a on je od buke motora i zraka što je hučao nije čuo, pa je morala viknuti.

„Nije!“ složio se Zdeslav i nagnuo se da je poljubi.

Utonuli su u misli i nisu ni primijetili kad su prošli rt Kamenjak i izašli na otvoreno more. Otprilike pola sata kasnije motori su se ugasili, brod se zaustavio, začuo se štropot lanca i teško je sidro pljusnulo u more. Tišina koja je nastupila bila je nekako prestravljujuća. Zdeslav je istom tada ustao i vratio se u salon. Na širokom stolu ležale su dvoje korice s ugovorima i dva zlatna nalivpera uz njih, a konobar je već točio šampanjac. Sve je bilo pripremljeno za potpisivanje ugovora, samo je mlađi Valentin prtljao oko kompjutera.

„Uđite u svoj račun i uplata će se vidjeti nekoliko sekundi nakon što je mi pošaljemo“, objasnila mu je na engleskom plavuša s naočalama.

„A ima ovdje interneta?“ upitao je vlasnik Filiusa Nulliusa slaboumno.

„Naravno, brod je snažnim satelitskim prijamnikom povezan s internetom u svakoj točki zemaljske kugle.“

„Koja je lozinka?“

„Nema lozinke“, nešto je i nestrpljivo odgovorila Talijanka. Zašto bi, pobogu, netko na ovolikom brodu lozinkom štitio internetsku vezu? Zbog susjedovog malog koji s Torrenta skida porniće?

„Mogu ja malo...?“ upitao je Luka Meter gospodina Zerillija, pokazujući ugovore na stolu.

Tu rečenicu nije trebalo prevoditi.

„Certo, prego“, odgovorio je ovaj ljubazno.

Meter je sjeo, rastvorio korice i prije nego je krenuo čitati samo kratko, na trenutak pogledao Zdeslava i namignuo mu, a njemu je ta nedužna, vragolasta grimasa bila kao udarac u trbuh. Srećom mu je upravo tada sleđa prišla Koraljka i bez riječi ga primila za ruku.

„O, pa nije ovo, prijatelju, ono što smo se mi dogovorili“, rekao je Meter proučavajući papire, i nije to bilo osobito glasno, više je sa sebe izrečeno, ali su ga svi čuli i podigli glave. Jakovljević je brzo prišao. „Kakva je ovo sad pizdarija?“ upitao je premijer ljutito gledajući talijanskog biznismena, a tip je mirnog lica sačekao prijevod.

„Qesta è la nostra offerta“, odgovorio je on nasmiješeno. „To je naša ponuda.“

„Ali, ovo je samo pola od onoga što smo dogovorili.“

„Šezdeset posto“, primijetio je Jakovljević.

„Dobro, šezdeset posto.“

„Možda i šezdeset pet“, ispravio se Jakovljević.

„Šta me ti sad koji kurac jebeš!“ planuo je Meter.

Prevoditelj se prilično smeo dok je ovaj razgovor uobličio na talijanskom.

„Okolnosti su se promijenile“, objasnio je ljubazno Marco Zerilli, izgovarajući rečenicu po rečenicu i strpljivo čekajući da se svaka prevede. „Od našeg posljednjeg dogovora tržište se promijenilo. Vrijednost svih ovakvih kompanija u okruženju posljednjih mjeseci oštro pada, pa i mi sami zapali smo u određene poslovne teškoće. Volio bih da možemo dati više, ali ovo je u ovome času najbolje što možemo.“

„Ma, puši jaja, majmune!“ viknuo je Meter, a onda se brzo trgnuo i dobacio: „Nemoj ovo prevodit.“

Gurnuo je ugovor preko stola i on je kliznuo gotovo do ruba ulaštene ploče, a onda ustao i napravio nekoliko uzrujanih koraka po salonu.

„Nema šanse da ja ovo potpišem! Nema jebene šanse da uzmem manje nego što sam dao!“ dodao je gledajući Grabovca i Lovrića koji su se na obližnjoj sofi skamenili s čašama u ruci.

„Pa, koliko nude?“ tiho je upitao Grabovac.

Meter je kazao, a kardinal Lovrić je užasnuto sklopio oči.

„Ne možemo to uzeti“, rekla je njegova uzoritost. „Ja sam se zadužio iz kaptolske blagajne.“

„Iz kaptolske blagajne!?“ ponovio je Meter prezrivo. „Meni će u Češkoj aktivirati državna jamstva.“

„Nanjušili su nam krv“, kazao je jedva čujno Jakovljević prilazeći mu.

„Nanjušili su krv“, složio se Meter. „Ali, neće majci, radije ću do zadnje kapi iskrvariti, nego pustiti da me talijanski lupeži naguze.“

„Idemo kući, ovo nema smisla“, rekao je Lovrić.

„Dobro govoriš, neka jedu govna“, dodao je Jakovljević.

„Ponuda se ne mijenja ako smo se jednom dogovorili.“

„Ovo je neprofesionalno i podmuklo“, kazao je Grabovac.

„Ovo je kurac u guzici“, prikazao je Meter za one koji možda nisu razumjeli kolegu Grabovca.

„Zajebi!“ rekao je Jakovljević.

„Zajebi!“ kimnuo je Lovrić. „Ne damo naše svetinje.“

Zamišljeno su šutjeli gledajući se neko vrijeme, ali nijedan od njih nije zapravo vjerovao ovome uzajamnom junačenju koje je izrečeno.

„Luka, ali vidiš, dali smo državna jamstva“, upozorio je Grabovac.

„Znam“, kimnuo je Meter.

„I novinari znaju za to. I državni odvjetnik zna“, nastavio je nabrajati ministar neumoljivo. „I opozicijski šupci znaju. A nije ostalo puno vremena. Za tri dana ulazimo u novu godinu. Imat ćemo ogromnu rupu u proračunu. Imat ćemo provaliju u državnoj blagajni. Svi će čekati pare – bolnice, učitelji, vojska, sudovi, policija, poljoprivrednici... A mi ćemo imati kurac. Raskomadat će nas zbog toga.“

„Kolika je rupa“

„Strašna! Ne pitaj.“

„A da uzmemo ove talijanske pare?“

„Pa... s njima bismo nekako izašli na zelenu granu. Bilo bi čupavo, ali bismo se izvukli.“

„Grabovac, ne pričajte gluposti“, prasnuo je Lovrić, „ja sam se zadužio u kaptolskoj...“

„Jebala te kaptolska blagajna da te jebala kaptolska blagajna, ušuti više, glupane!“ otresao se premijer na kardinala, pa se okrenuo glavnom čovjeku talijanskog Corva. „Treba mi neko vrijeme da razmislim.“

„Ho bisogno di un po' di tempo per pensare“, ponovio je prevoditelj na talijanskom.

“L'offerta vale fin che torniamo nelle vostre acque territoriali“, odgovorio je Zerilli okrutno. „Naša ponuda vrijedi samo do povratka u vaše teritorijalne vode.“

„E, znao sam da ćeš to reći, šupčino“, kazao je Meter ogorčeno, zgrabio se načas rukom za kosu, a zatim je doviknuo filiusu nulliusu: „Mali, potpiši!“

„Sine, nemoj!“ kriknuo je Lovrić.

„Potpisuj, kad sam rekao!“

„Valentine, dušo tatina, ne slušaj ga“, pokušao je još jednom svećenik.

„Lovriću, odjebi! Ne potpiše li, krvi mi, nabit ću tebe na jedan, a njega na drugi toranj zagrebačke katedrale.“

Stari je Lovrić očajno pokrio lice rukama, a njegov sin polako prišao stolu, sjeo, uzeo ugovore, odvio kapicu na nalivperu i u tišini se široko potpisao gdje god mu je plavokosa Talijanka spustila kažiprst. Ona je zatim uzela svoj primjerak, pružila njemu njegov, te su zajedno pošli do kompjutera, što su jedan nasuprot drugoga ležali na susjednom stolu. Gospođica je pritisnula Enter, a Rožić se zapiljio u ekran.

„Je li sjelo?“ upitao je Meter nervozno.

Rožić je podigao pogled i kimnuo. Pedeset posto plus jedna dionica kompanije Poskok sad je i službeno bila u talijanskom vlasništvu.

„Servite lo spumante!“ zapovjedio je Zerilli svečano i dvaput lagano lupnuo dlanom o dlan.

„Ma, podaj ga materi“, obrecnuo se Meter na konobara koji mu je prišao s pladnjem vitkih čaša pjenušavog vina, no svejedno se poslužio i otpio. „Naguzio sam se Talijanima gore nego Pavelić kad im je prodao Istru i Dalmaciju.“

„A sada biste se, dame i gospodo, vi zacijelo željeli upoznati i s vlasnikom kompanije Corvo“, kazao je Zerilli.

„A, šta, on je tu?“ začudio se Grabovac.

„Kako ne, on je tu dolje.“

„Dolje? U kabini?“ upitao je Meter.

„Dolje“, ponovio je Talijan zagonetno, a onda raskošno pokazao rukom po prostoriji i patetično objavio. „Amici, è arrivato il momento.“

Bio je to zacijelo signal. Dvojica konobara odnekud su iz džepova strelovito izvukli pištolje, pritisnuli ih uz vratove dvojici tjelohranitelja uz koje su se, očito, sračunato našli, i nakon dva kratka, tupa hica njihova su se krupna tijela skljokala na pod, prije nego im je iz mozgova stigla naredba da upotrijebe ono slavno oružje oko kojega su se prije dva sata inatili.

Grabovac, Meter, Danica, Magda, Koraljka, Zdeslav i oba Valentina zaprepašteno su zinuli.

„Po... po... po... po... pobio si mi lju... ljude“, promucao je premijer gledajući Zerillija.

„Samo su uspavani“, utješio ga je Jakovljević, pa i sam izvadio ispod sakoa takav jedan osobiti pištolj i prislonio mu cijev na šiju.

„Milivoje!“ začudio se Meter.

„Kaži, dragi“, kazao je Jakovljević umiljato.

„Ti si s njima?“

„Jesam.“

„Kurvo!“

Koraljka i Zdeslav ustuknuli su nekoliko koraka držeći se za ruke, ali za njih dvoje nitko nije pokazivao neprijateljskih nakana. Talijani su očito bili vrlo dobro upućeni. Konobari što su omamili tjelohranitelje, ako ih uopće više smijemo zvati konobarima, držali su sada na nišanu Grabovca i kardinala, koji su se prestrašeno stisnuli u sofi. Valentin Rožić nije čekao da mu itko išta kaže, već se krotko spustio na koljena i podigao ruke kako je valjda vidio u nekom filmu, a

stara Danica je stisnula oči i uvukla glavu u ramena. Jedino je Magdalena pokazala volju za borbu.

„Aaaaa!“ zakričala je rastrojeno i bacila se noktima na najbližeg neprijatelja, plavokosu mladu Talijanku, no ova ju je zgrabila za ruku, spretnim je džudo zahvatom oborila na pod i kratkim, silovitim udarcem bridom dlana onesvijestila. Redovnica je samo trznula nogama.

„Dobro je. Mislim da bi ovo zasad bilo dosta“, objavio je Zerilli šireći ruke.

Prevoditelj je, unatoč stresnim zbivanjima, nastavio sabrano prevoditi njegove riječi.

„Nadam se da nitko od vas više nema sumanutih zamisli?“ upitao je Talijan.

Nitko se nije javio, pri svijesti su, očito, ostale samo razumne osobe,

„Dakle, što sam ono počeo?... Ah, da, naš cijenjeni vlasnik... Trenutak, molim vas“ ispričao se Zerilli, izvukao telefon iz džepa, uključio ga, prislonio na uho i kazao: „Siamo pronti“, a onda je u nekoliko dugačkih koraka došao do krme i rastvorio široka klizna staklena vrata salona, na što je zapuh hladnog prosinačkog pučinskog zraka ispunio prostoriju.

I tada se dogodio vrhunac toga dana koji je i prethodno, vidjeli ste, obilovao uzbuđenjima. Začulo se nekakvo brujanje i more se kod krme uznemirilo, uskovitlalo, uskomešalo, zapjenilo, proključalo, i nekakva se siva metalna ploča prvo ukazala na površini. Koraljka i Zdeslav ljubopitljivo su prišli, a čak je i Meter, unatoč pištolju što mu ga je Jakovljević i dalje držao pritisnutog uz vrat, morao vidjeti koji je to đavo. Kakva je to nečista sila? Koji se demon, biblijski Levijatan, grčka Hidra ili možda gigantska lignja Kraken, podiže iz samih dubina pakla?

Podmornica je napokon izronila, otvorio se poklopac i iz njega izvirilo ozareno lice Tomislava Poskoka.

„Di si, Luka, pičkin dime, ko ti dade tako ime!“ doviknuo je on srdačno rođaku premijeru.

„Tomo!“ začudio se Metar. „Tomo, jebo te, jesi to ti?“

„Ja san.“

„Živ si?!“

„Jesan.“

„Ajde, baš mi je drago.“

„Je, moj kurac“, odbrusio mu je Tomislav pa izašao, spustio se po oplati, spretno doskočio na jahtu i popeo do njih, noseći preko ramena svoju najvrjedniju i najljepšu pušku, ručno izrađenu u radionici švedskog majstora Viggoa Olssona.

„Tata!“ javio se sada i Zdeslav preneraženo, a otac mu je prišao i bez riječi ga poljubio u obraz, prije nego se okrenuo Zerilliju i uzeo ugovor iz njegovih ruku.

„Marco, hvala ti“, zahvalio je stari.

„Bilo mi je zadovoljstvo“, odgovorio mu je Zerilli ljubazno.

„Isuse, mama!“ viknuo je Zdeslav razdragano, jer se sada i Marija Poskok pojavila na otvoru podmornice.

„Ljubice moja!“ odgovorila je mama šaljući mu poljupce i mašući. Zdeslavu su se oči napunile suzama, a i mama je morala dlanom pokriti usta da se ne rasplače.

„Corvo“, šapnuo je Meter mračno gledajući Poskoka. „Ti si, znači, Corvo.“

„Ja san Corvo“, potvrdio je Poskok.

„Pu! Jebo sliku svoju!“ opsovao je tamo otraga Vice Grabovac ljutito.

„Pa, lipo si me, rodijače, zajeba“, priznao je Meter.

„Nije da se falin, ali baš jesan.“

„Majstor si. Ali, znaš, vratit ću ti. Kad-tad ću ti ja ovo vratit.“

„Nemoj, pusti. Ajmo mi odmorit, a ovo neka naša dica namiruju“, odgovorio je Tomo pomirljivo i pogladio Zdeslava po obrazu. „Kako si, sine?“

„Dobro.“

„Jeli mi ovo nevista?“ upitao je otac gledajući Koraljku.

„Ja mislim da jest“, kazao je Zdeslav.

„Ajde, da i ti jednom nađeš pristojnu curu“, zaključio je stari pružajući ruku. „Tomo, drago mi je.“

„Koraljka, i meni“, uzvratila je Koraljka.

„Dobro, di je taj šampanjac? Je li se ovdje potpisao nekakav ugovor ili nije?“

Jedan je konobar hitro prišao s pladnjem. Poskok je uzeo, otpio i onda, preko čaše, opazio staru Danicu Meter.

„Tetka“, javio se Tomo Poskok tada staroj Danici nježno. „Tetka moja, kako si ti meni?“

„A, nako, moj Tomo. Nisan ti dobro“, odgovorila je starica iznemoglo.

„Biće bolje“, rekao je Tomo ohrabrujuće.

„Ma, Đavla će bit bolje, ali eto, lipo od tebe da si svratio.“

„Nego, tetka, slušaj“, nastavio je nećak, „sićaš se kad si mi ono rekla da se ne smin kockat? Što to, svega ti, nisi rekla i ovome svome juncu?“

„Rodijaci se tribaju držat skupa“, rekla mu je još jednom tetka.

„Je, kako ne“, kazao je Tomo zajedljivo, a onda se ponovno okrenuo Meteru i dodao: „Eto ga, Luka. Idemo ti mi.“

Nakon toga je lagano kimnuo Jakovljeviću, ovaj je ispalio strelicu u Meterov vrat, a ostatak posade obračunao se s Grabovcem, Lovrićem i Rožićem. Tomo se onda još jednom rukovao s Marcom i zahvalio plavoj Claudiji, a kad je čuo ime i Zdeslav se sjetio da je njemu djevojka poznata.

„Ajmo, dico“, objavio je stari spuštajući se stepenicama do platforme i preskačući natrag na podmornicu, a Koraljka, Zdeslav i Jakovljević su se uputili za njim.

„A Meter i njegovi?“ upitao je Zdeslav pokazujući hrpu onesviještenih koje su ostavili na jahti.

„Ne brini, to će Marco urediti.“

“Ubit će ih?“

„Bog s tobom! Zašto bi ih ubio?“ zgranuo se otac.

Cmoknuo je suprugu u usta i krenuo se spuštati ljestvama u unutrašnjost, a Marija je ostala načas da se izgrli sa Zdeslavom i Koraljkom, i naravno da to nije ponovno prošlo bez suza. Zatim su i njih četvero ušli u mračnu tijesnu podmornicu koja je oštro smrdjela na motorno ulje.

Marija je ostala zadnja da zatvori poklopac.

„Čuj, a otkad ti zapravo radiš za nas?“ upitao je Zdeslav Jakovljevića.

„Pa, oduvijek“, odgovorio je ovaj jednostavno.

„Beno jedna, on je tvoj brat“, objasnila mu je Marija.

„Lijevo skreni, draga“, dodala je Koraljki koja je išla na početku kolone. Nije zapravo bilo potrebe da joj to govori jer ih je na ulazu u skučenu, duguljastu kabinu čekao Tomo. Unutra su, natiskana između mnoštva cijevi i ventila i zagonetnih mjernih instrumenata, dva kreveta na kat visjela pričvršćena na lijevu stijenku, a desno je bio stolić s dvije stolice, jedna pojastučena klupica i mali umivaonik.

„Nije puno, ali za nas dvoje dosta“ rekla je Marija skromno, domaćinski. „Smjestite se gdje stignete.“

Ona je sama uzela Koraljku za ruku i odvela je do klupice, Jakovljević i Zdeslav spustili su se na stolice, a Tomo na krevet.

„Jesmo mi ovo krenuli?“ upitao je Zdeslav osluškujući motore.

Tomo mu je kimnuo da jesu.

„A tko upravlja podmornicom?“

„Luigi.“

Bilo je to, čini se, sve što je Zdeslav trebao znati.

„E, oprosti“, okrenuo se majci, a palcem pokazujući Jakovljevića, „rekla si da je on moj brat.“

„Tako je, ljubavi. Stariji brat. Kad si bio jako, jako mali čak ste se i živjeli skupa. On je sjedio s drvenim mačem kraj tvog kreveta i čuvao te, popeo bi se na stablo i dobacivao ti trešnje odozgo, uhvatio ti je malog vrapca koji je ispao iz gnijezda...“

„Lilo“, šapnuo je Zdeslav preneraženo. „Moj Lilo!“

„Nisi znao kazati Milivoj pa si ga zvao Lilo.“

I onda je Zdeslav napokon saznao čitavu tu žalosnu priču o svome davno izgubljenom bratu. Marija je zaista, kako mu je Joža prije nekoliko dana kazao, prije bila udana. Bila je to mladenačka ljubav, kratka, strastvena, olujna i pogrešna, s mladićem koji... pa, recimo to tako, nije imao mnogo poštovanja za određene članke Kaznenog zakona tadašnje SFRJ. Imali su sina Milivoja, koji je nakon razvoda ostao živjeti s Marijom, ali je vikende provodio s ocem. I jednog se nedjeljnog popodneva dječak naprosto više nije pojavio, njegov tata Drago ga je samovoljno i bez dozvole odveo u Italiju, praktično oteo. Marija se slomila od tuge. Da nije osjećala odgovornost za mlađe dijete, Zdeslava, vjerojatno bi se i ubila, priznala je, a glas joj je drhtao čak i sada dok je to pripovijedala, više od tri desetljeća nakon užasne majčinske traume.

Tomo se trsio preko sudova, ambasada i privatnim vezama vratiti malenoga, ali sve je bio uzalud. Zakonodavstvo je bilo manjkavo i slabo, a Drago ionako nije mario što država kaže. Smucao se po talijanskom podzemlju, dijelio s ološem bijedne iznajmljene stanove, obično u bijegu nakon kakve oružane pljačke ili prepada, vukući za sobom neuhranjeno i prljavo dijete. Prošlo je tako mnogo godina, dok Tomo nije nekako saznao da je Drago ubijen u Napulju, a osamnaestogodišnji Milivoj da je u zatvoru, gdje je završio zbog zločina koji nije počinio, jer nije želio odati svoga kamorističkog šefa. Poskok je tada već bio imućan i moćan, no i njegov imetak i moć jedva su dostajali da se mladića izvadi iz zatvora i s novim prezimenom sakrije u

Švicarskoj. Bistar, darovit i marljiv, Milivoj je tu nadoknadio propušteno školovanje i postao vrijedan član društva...

„Pa, sad, ne znam da bih ja baš tako rekao“", primijetio je Jakovljević, guleći nekakvu kožicu s dlana.

Vratio se zatim u Hrvatsku, zaposlio u Poskoku. Izgubljeni je sin ponovno nađen, ali crna zemlja nije smjela znati tko je on.

„Kad su nas Meter i Lovrić napali“, nastavio je pričati Tomo, „Milivoj je bio taj koji je smislio čitav ovaj plan. Zvučalo je bezumno, očajno, ali ništa nam drugo nije preostalo. Gubili smo poduzeće, u otvorenoj borbi nismo imali nikakve šanse. Ja sam se morao negdje sakriti i namjestiti zasjedu...“

Kad su otkrili da kardinal i premijer već traže kupca za njihovu imovinu, Jakovljević je, kao, pretrčao na njihovu stranu. Bio je Meterov doušnik u Poskoku, dojavljivao mu povjerljive poslovne podatke. U tajnosti se onda našao i sa svojim nekadašnjim talijanskim pajdašima i valjano naplatio onu uslugu koju je davno učinio kamorističkom glavešini. Talijani koje smo upoznali predstavljaju se kao uglađeni sjevernjaci iz Ravene, ali oni su svi s juga, Napolitanci.

Milivoj je donio zapaljivu bombu u torbi za spise u viški porat i Marija i Tomo su znali za nju, nije to bilo ubojstvo kako je Zdeslav u jednome trenutku pomislio. Camorra je za to vrijeme čekala u podmornici kod Palagruže...

„Ovime inače švercaju ljude iz sjeverne Afrike“, upala je ovdje Marija Poskok razdragano.

„Da, samo je onda nešto više od dvoje putnika“, složio se Tomo, „ali, molim te, pusti sad...“

„Oprosti“, ispričala se žena.

Sve je bilo brižljivo namješteno. Čak i ono dvoje Talijana koji su slučajno snimili nesreću u stvarnosti su glumili za Metera i Lovrića.

„Znam“, viknuo je Zdeslav. „Kad si maloprije curu nazvao Claudia, sjetio sam se da je ona bila na onoj jedrilici. Promijenila je, istina, boju kose i stavila naočale, ali i Grabovac ju je sinoć prepoznao."

„Jesi vidio idiota?“ javio se Milivoj veselo. „Kad je viknuo: Pokaži mi sise! ja sam protrnuo od užasa. Evo ga, gotovo je, pomislio sam. Propali smo!“

Elem, Marija i Tomislav Poskok bili su službeno mrtvi, dvojica lupeža su upali u kompaniju i postavili Jakovljevića na čelo, a on je zapravo samo kontrolirao njihovu štetu. Sreća je htjela da je premijerov i kardinalov prvi kandidat za upravitelja, Valentin Rožić, bio nezreo za tu ulogu.

„Eh, znam i ja jednoga takvoga“, uzdahnuo je Zdeslav.

Milivoj se osmjehnuo.

„Dobro, ajde, nisi bio sasvim neupotrebljiv“, rekao je pomirljivo.

„Bogme, što si mi ti izgovorio...“

„I to je bila gluma. Ništa osobno, oprosti.“

„Okej, shvaćam.“

Milivoj je morao biti grub sa Zdeslavom da bi se dokazao Meteru. Taj je odnos bio ispit njegove lojalnosti novim vlasnicima i Milivoj ga je s odličnim položio kad je izbacio Zdeslava iz

kuće. Za pravo reći, tada je napravio i više nego što su očekivali. „Jakovljeviću, jesi beštija. Ja to ne bih imao srca učiniti“, priznao mu je Meter zadivljeno.

„Pa, svaka čast“, rekao je Zdeslav ironično.

Istovremeno, Milivoj je pazio i da poduzeće ne ode u krive ruke. Izabrao je nepoznati Corvo, a sakrio od premijera, kardinala i kardinalovog blesavog sina dvije druge uglednije ponude, od kojih je jedna bila bitno bolja. Anonimnim je pismima medije i represivni aparat zatim obavijestio o državnim jamstvima u Chech-Moravian Guarantee And Development Bank, i to je raspirilo Meterovu paniku i natjeralo ga da što prije proda polovicu Poskoka. Namamio je razbojnike na otvoreno more i naposljetku čak snizio ponudu Corva više nego što bi se Tomo Poskok usudio sniziti.

„Jesam ti rekao da će pristati“, rekao je Milivoj slavodobitno. „Kako su se govna prepala, vjeruj mi, uzeli bi oni i manje.“

„Dobro je, sine“, umirio ga je Tomo Poskok. „Ne valja biti pohlepan.“

Zdeslav je načas osjetio žalac ljubomore zbog ovoga izraza očinske naklonosti, no morao je priznati da je Milivoj zaista napravio veličanstven, lukav i smion podvig koji ih je sve spasio. Bio je isti onaj junak kojega se sjećao iz najranijeg djetinjstva.

„Žao mi je zbog tebe“, rekao je tada Tomo Zdeslavu. „U svemu ovome samo si ti bio stradao.“

„Pa, vidiš, i nisam“, odgovorio mu je Zdeslav. „Kad sve zbrojim i oduzmem, meni je bilo zapravo odlično. Upoznao sam prekrasne ljude, tata. Rudi Justin je bio čovjek. Naš Joža je ljudina...“

„Joža je najbolji prijatelj kojega sam ja ikad imao“, upao je Tomo Poskok.

„Pa onda Koraljkini prijatelji, Jelena i Darko, Goga“, nastavio je nabrajati Zdeslav, „njezina obitelj, Ana i Miro i, napokon, ona sama. Vjeruj mi, nizašto ne bih mijenjao ovih posljednjih nekoliko mjeseci.“

„Koraljka Mlakić“, rekao je Tomislav Poskok i nasmiješio se toplo djevojci.

„Oprostite, ne sjećam se da sam vam rekla prezime.“

„O, pa znamo mi za tebe, draga. Milivoj nas je izvještavao, a i vidjeli smo te na snimkama.“

„Kakvim snimkama?“ zapanjio se Zdeslav.

„Tvoja je majka tražila da stavim kamere u kući. Da to nisam napravio, vjerojatno ne bi pošla sa mnom.“

„Nisam mogla otići, a da ne znam što se događa s mojim djetetom“, objasnila je Marija, pa se okrenula Koraljki i nevino dodala: „Lijepo ti stoji onaj moj prugasti kupaći kostim.“

„Mama!“ zavikao je Zdeslav. „Pa, ne možeš mi to raditi!“

„Oprosti, a što ti to imaš, a da ja još nisam vidjela.“

„Šta je sad ovo?“ upitao je Zdeslav. Zvuk motora podmornice postao je drugačiji.

„Izranjamo.“

„Gdje izranjamo.“

„Nije važno, vidjet ćeš.“

„Daj, reci. Dosta mi je iznenađenja.“

„Nema više iznenađenja. Obećavam. Gotovo je, tu se sad rastajemo.“

„A vi se ne vraćate s nama?“

„Ne. Nema načina da se nakon svega vratimo“, kazao je Tomo. „A i bolje je ovako. Pravo da ti kažem, već mi je dopizdilo. Otkrio sam kako lijepo mogu živjeti bez posla, u pet mjeseci sam se naspavao više nego u posljednjih pet godina. Ti i Milivoj ćete nastaviti voditi poduzeće.“

„Tata, znaš...“ počeo je Zdeslav oprezno, polako i s mukom, „nemoj se ljutiti na mene, ali ja... ja to više ne bih radio?“

„Zdeslave, srce moje, zašto bih se ja na tebe ljutio“, rekao je otac nježno. „Radi ono što te ispunjava i ne daj da te itko zajebava.“

Zatim su se svi opet izgrlili i izljubili, i obećali da će se kad god uzmognu javljati i posjećivati. Podmornica je izronila kod Krka, u jednom napuštenom tunelu koji je Jugoslavenska narodna armija prije mnogo godina upravo za ove prilike izdubila u otoku. Voda je kapala sa širokog betonskog svoda, na otvoru tunela rumenio se sumrak. Zaraslim makadamskim putem stotinjak metara dalje Milivoja je čekao automobil. Vozili su se u tišini i tek negdje prije Krčkog mosta Koraljka se prva oglasila:

„Da vidim jesam li dobro shvatila? Tvoj tata je dao pola poduzeća za jedan iznos, a uzeo ga natrag za drugi, manji.“

„Tako je“, potvrdio je Zdeslav.

„I tako je zajebao Metera i Lovrića.“

„Istina.“

„A o kojim je parama ustvari riječ? Za koliko ih je zajebao?“

„Ne znam sad točno, morao bih pogledati papire.“

„Sto šezdeset tri cijela sedam milijuna“, javio se Milivoj ne odvajajući pogled od šoferšajbe.

„Sto šezdeset tri cijela sedam milijuna kuna?“

„Sto šezdeset tri cijela sedam milijuna eura.“

Onda su još malo šutjeli.

„Zgodno, jel'da?“ upitao je Milivoj.

„Jako zgodno“, složila se Koraljka.

Ovo je krasna zemlja

Pripovijest ova svršava gdje je i počela. U dvorani pod centralnim zagrebačkim trgom polovicom ožujka održana je izvanredna sjednica Bratstva hrvatskog zavjeta. Trideset sedmero najmoćnijih muškaraca u zemlji gledali su se preko dugačkog konferencijskog stola lica pokrivenih bezizražajnim bijelim maskama. Značenje te tradicije je višestruko. Maske, za početak, štite identitete članova, kako bi svaki od njih mogao govoriti slobodno i bez ustezanja. One zatim poručuju da tu nema mjesta nikakvoj oholosti, isticanju, domovini valja služiti anonimno. Napokon, maske kriju i emocije jer Hrvatsku treba voditi razumom, a ne osjećajima.

Ovo je drugi put u kratko vremena da se ta časna gospoda sastaju. Prošli tjedan raspravljali su o nasljedniku kardinala Valentina Lovrića, koji je Gospodinu na istinu otišao iznenada, tiho i u snu. Upravo kao papa u trećem Kumu, kako je nešto neumjesno primijetio jedan novinski komentator.

A danas se odlučivalo o sudbini premijera Luke Metera. Mnoge je razočarao kada se otkrila njegova besramna pronevjera goleme sume državnog novca u zasad nerazjašnjenom pokušaju preuzimanja najveće hrvatske trgovačke kompanije. I premda se on usrdno kleo da je to činio vođen najčišćim i najplemenitijim porivima, brinući samo za dobrobit hrvatskog čovjeka, članovi Bratstva bili su neumoljivi. Znatnom je većinom odlučeno da on mora otići.

Dvojica muškaraca neopaženi su izašli stepenicama iz napuštenog javnog zahoda u podzemlju i zaustavili se načas na početku Praške ulice.

„Oprosti, ali tu stvar svakako moramo raspraviti prije nego odem u Ljubljanu ponovno pregovarati sa Sretenovičima“, kazao je jedan.

„Ne zanima me“, odgovorio mu je drugi. „Kako ti odlučiš, tako će biti.“

„Ali, potez je vrlo rizičan, lako bismo mogli propasti.“

„Milivoje, ne govori gluposti. Znaš svoj posao, nećemo propasti. A ako se to i dogodi, nema veze. Ja sam jednom već propao i, iskreno, uopće mi nije bilo nije loše.“

„A dobro, kako hoćeš“, složio se Milivoj. „Čuvaj se, braco.“

„I ti, Lilo.“

Rastali su se. Zdeslav je krenuo preko Trga. Putem je sreo Lunu i Milana. On je nedavno preživio atentat auto-bombom, liječnici su mu jedva spasili nogu. Nesretnik je bio na štakama, no uza se je imao ženu koja ga voli. Činili su se sretni. Zdeslav je podigao ruku, a oni su mu vedro odmahnuli.

Kod stepenica na Dolcu nabasao je zatim na znanca s narančastom sportskom torbom.

„Fićo, prijatelju!“ obradovao mu se spremno izvlačeći novčanik iz džepa i darujući ga krupnom novčanicom, a onda dodao i posjetnicu. „Ako ikad išta budeš trebao, pare, prenoćište, advokata, doktora, što god, slobodno mi se javi.“

„Da nisi možda peder?“ upitao je beskućnik sumnjičavo zureći u pravokutni kartončić.

„Nisam“, nasmijao se Zdeslav.

„Ili možda sotonist koji će me zaklati u mračnom obredu prizivanja nečistih sila?“

„Bože, Fićo, šta ti pada na pamet!“

„Ajde, onda dobro“, složio se Fićo.

Vjenčanje u franjevačkoj crkvi na Kaptolu već je bilo počelo. Tiho je ušao i spustio se u jednu klupu otraga, ali mladenkina kuma svejedno ga je opazila i prekorila krišom se kažiprstom kucajući po zapešću. „O prosti“, oblikovao je on usnama.

Svadbeni ručak u klubu u Frankopanskoj bio je Zdeslavov dar Jeleni i Darku. Koraljka je, razumljivo, strahovala da štogod ne zezne. On joj je odgovorio da ne brine, nadmašit će sva očekivanja. I zaista jest, Darko je bio sretan kao dijete kad je ugledao svoga omiljenog country pjevača na maloj pozornici u kutu.

„Nakon kraćeg uvjeravanja pristali su nešto promijeniti raspored europske turneje i još jednom gostovati u Zagrebu“, objasnio je Zdeslav zapanjenom mladoženji. Smjestili su se za stolove, poslužena su im predjela, pjevač je uskoro zapjevao onu pjesmu koja se Zdeslavu naročito svidjela na koncertu u Studentskom centru:

Once I lost my selfrespect
I was stranded in blue and all by myself
Then my luck came up to me
Iwant to ride with you by the sea.

„E, generale, sjebo si se“, rekla je Jelena zaljubljeno grleći supruga, a Koraljka i Zdeslav su se nasmiješili.

„Nego, da te pitam, zašto ti i stvarno ne bi bio general?“ rekao je Zdeslav Darku.

„Pa, za početak, nisam se školovao za to“, primijetio je Darko.

„Ma, molim te! Otkad to u Hrvatskoj treba škola da bi bio general?“ začudio se Zdeslav.

„Da, zbilja“, složila se Jelena.

„Ti samo reci da hoćeš i pusti mene da sredim ostalo“, predložio je Zdeslav.

„Samo tako?“

„Samo tako. Kako ne vidiš, ovo je krasna zemlja, svatko može biti što god hoće.“

„A, dobro, što ćeš ti sada?“ zanimalo je Jelenu. „Vraćaš se u kompaniju?“

„Prije bih umro.“

„Bavit ćeš se psihologijom, otvoriti ordinaciju?“ nagađao je Darko.

„Ni to. Previše je vremena prošlo, nisam siguran da bih to više znao.“

„Pa, šta onda. Sjedit ćeš besposleno kod kuće?“

„Razmišljao sam, možda bih se mogao baviti uzgojem kunića“, kazao je Zdeslav. „Naravno, ako me gazda Miro želi za partnera. Sad kad je uspješno operiran, spremam se doći mu s elaboratom za širenje poslovanja.“

„Nisi mi pričao o tome“, začudila se Koraljka.

„Nisam ni sam do jučer znao za to. Uzgredno, gospođice, ti se vraćaš na fakultet.“

„Ma, daj. Odlučio ti umjesto mene.“

„Dušo, ako nisi primijetila, mi Poskoci smo vrlo patrijarhalni.“

Nekakav uznemireni žamor tada je ispunio prostoriju, svima su odjednom počeli zvoniti telefoni i stizati poruke. Ljudi su se zapanjeno pogledavali, muzičari su zamukli shvaćajući da se nešto nesvakidašnje događa, a gazda Draško je uključio televizor s izravnim prijenosom novinarske konferencije premijera Luke Metera.

„Sada na odlasku iz Banskih dvora znam da je Hrvatska zemlja velikog međunarodnog ugleda i lider u ovome dijelu Europe i siguran sam, dame i gospodo, da Hrvatska ima sve uvjete za daljnji razvoj u slobodi, miru i blagostanju. Te smo uvjete stvorili našim zajedničkim naporima, stoga se želim svima zahvaliti, svim Hrvaticama i Hrvatima i svim hrvatskim građanima. Moj posao je obavljen, moje političko djelovanje završava, no moja privrženost daljem napretku Hrvatske ostaje trajna“. objavio je predsjednik Vlade u zgranutoj tišini kakva je zavladala u svim domovima diljem zemlje.

„Zdeslave, šta je ovo?“ upitao je nešto i uplašeno gostioničar našega junaka.

„A tko će to znati, moj Draško“, odgovorio mu je Zdeslav sliježući ramenima. „Tko će to znati?“

Zahvala

Pisanje ove knjige trajalo je dulje i bilo teže od ijedne koju sam dosad napisao, ispunjeno mnogim padovima, posrtanjima, trenucima nezadovoljstva i tjeskobne sumnje. Nekolicini osoba dugujem zahvalnost za ohrabrenje i poticaj da čitavu stvar ne pošaljem u vražju mater. Otpočetka do kraja uza me je bio Dejan Kružić, profesor ekonomije koji me je uputio u nekoliko financijskih trikova i otkrio mi kako je novac uzbudljiv, zavodljiv, podao i seksi. Dvojica prijatelja, Rajko Grlić i Ivica Ivanišević, uskočili su kad je valjalo raspetljati dramaturške čvorove. Branimir Brkljač i ljubazno osoblje njegove Kuće na Ravnom bregu u Mokrinu kraljevski su me ugostili u rujnu prije dvije godine. U banatskom seoskom spokoju, u dvorištu pod orahom, slušajući mukanje komšijinih krava, napisao sam dva prijelomna poglavlja. Finale priče našao sam opet u dva neobično topla i sunčana listopadna tjedna u Tučepima, guleći mandarine, starim kruhom hraneći galebove, šetajući borovima zasjenjenom šetnicom uz plažu i gledajući mlade redovnice iz obližnjeg samostana kako se sramežljivo kupaju, smješten u apartmanu kod dvije mile, krasne žene, Maje Erceg i njezine mame Ele Visković. Marina Vujčić, urednica knjige, ustrajno je i iznova češljala rukopis, brižljivo i savjesno se potrudila da ne ispadnem budala. A prije i poslije svih imao sam, kao i uvijek, Zrinku Tukić, koja se požrtvovno hrvala s našom djecom i računima i bila moje sidro u stvarnosti dok sam ja zlovoljan i šutljiv plovio fikcijom.

O autoru

[Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Ante_Tomi%C4%87_(novinar);
pristup ostvaren 18.02.2026 02:24]

Ante Tomić (Split, 22. travnja 1970.), hrvatski romanopisac, pripovjedač, kolumnist i feljtonist, komediograf i filmski scenarist. Nakon nekoliko godina novinarstva opredijelio se gotovo isključivo za satiru u raznim medijskim i umjetničkim formama.

Život i djelo

Osnovnu školu završio je u selu Prološcu pored Imotskog gdje je i živio do svoje četrnaeste godine. Nakon toga je bio pitomac vojne srednje škole JNA u Zagrebu. Završio je studij filozofije i sociologije na Filozofskom fakultetu u Zadru. Kao pisac prvi put se pojavljuje u novinama „Slobodna Dalmacija“, a 2001. prelazi u novine „Jutarnji List“. Prvu zbirku priča *Zaboravio sam gdje sam parkirao* objavljuje 1997., a njezino prošireno izdanje 2001. godine. Njegov roman prvijenac *Što je muškarac bez brkova* izlazi 2000. godine. Roman je postigao veliki uspjeh. Do sada je imao sedam izdanja. Godine 2001. objavljuje knjigu feljtona *Smotra folklora*. Zajedno s Ivicom Ivaniševićem napisao je dramu *Krovna udruga*. U adaptaciji Aide Bukvić zagrebački je HNK uprizorio roman *Što je muškarac bez brkova*. Predstava je na Marulićevim danima 2002. godine osvojila nagradu za najbolju predstavu u cjelini. Godine 2003. izdaje roman *Ništa nas ne smije iznenaditi*, potom 2004. godine knjigu feljtona *Klasa optimist*, a 2005. godine roman *Ljubav, struja voda i telefon*. Tomić radi kao novinar za „Jutarnji list“. Istodobno piše tjednu kolumnu *Vlaška posla* za „Slobodnu Dalmaciju“. Dobitnik je nagrade Hrvatskog novinarskog društva za najbolju reportažu (1996.) i kolumnu (2005.). Potpisnik je *Deklaracije o zajedničkom jeziku*, u kojoj se tvrdi da se u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori govore nacionalne standardne varijante zajedničkog policentričnog standardnog jezika, i o kojoj govori u medijima.

Kontroverze

U svojoj kolumni u studenom 2016. u „Jutarnjem listu“ osvrćući se na ekshumaciju posmrtnih ostataka iz Hude Jame okarakterizirao je žrtve Bleiburškog pokolja »gnjilim truplima«. Dio javnosti osudio je tekst kolumne u kojoj je marginalizirao žrtve partizanskih poslijeratnih zločina.

Građanska inicijativa »Pomozimo djeci s invaliditetom« uputila je Tomiću javno pismo i zatražila ispriku nakon što je osobe s poteškoćama u razvoju prozvao »medicinskim idiotima«.

Filmovi i TV

Tomić je koscenarist filma *Posljednja volja* (zajedno s Ivicom Ivaniševićem), te TV serije *Novo doba* (zajedno s Renatom Baretićem i Ivicom Ivaniševićem).

Godine 2005. Hrvoje Hribar je prema njegovu prvom romanu snimio film *Što je muškarac bez brkova*, 2006. godine redatelj Rajko Grlić je prema Tomićevoj knjizi *Ništa nas ne smije iznenaditi* snimio film *Karaula*.

Bibliografija

Zaboravio sam gdje sam parkirao, zbirka priča, 1997.
Što je muškarac bez brkova, roman, Zagreb, 2000. ISBN 953-6510-43-X
Smotra folklora, knjiga feljtona, Zagreb, 2001. ISBN 953-6510-55-3
Ništa nas ne smije iznenaditi, roman, 2003.
Veliki šoping, priče, 2004.
Klasa optimist, knjiga feljtona, Zagreb, 2004. ISBN 953-6510-89-8
Ljubav, struja voda i telefon, roman, 2005.
Građanin pokorni, Zagreb, 2006. ISBN 953-201-601-5
Dečko koji obećava, kolumne, Jutarnji list, Zagreb, 2009.
Čudo u Poskokovoj Dragi, roman, 2009. ISBN 978-953-303-153-8
Nisam pametan, kolumne, 2010. ISBN 978-953-303-236-8
Punoglavci, roman, 2011.
Veličanstveni Poskokovi, roman, 2014.

Nagrade i priznanja

Nagrade za novinarstvo

Nagrada HND Marija Jurić Zagorka – za reportažu 1996.
Nagrada HND Marija Jurić Zagorka – za komentar/kolumnu 2004.
Nagrada Slobodne Dalmacije Miljenko Smoje 2011.

Nagrade za književnost

Kiklop za hit godine (za Građanina pokornoga) 2006.

Nagrade za kazalište

Nagrada za najbolju predstavu u cjelini na Marulićevim danima (za Što je muškarac bez brkova) 2002.

Specijalna nagrada Velika liska (zajedno s Rajkom Grlićem, za predstavu Ustav Republike Hrvatske) na Mostarskoj liski 2018.

Nagrade za film

Nagrada za najbolji scenarij (s Rajkom Grlićem) na Festivalu Raindance 2017. za film Ustav Republike Hrvatske (istodobno nagrađen i kao najbolji film).

HENA COM
Gosposvetska 28
Zagreb
hena-com@hena-com.hr
www.hena-com.hr

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 892085
ISBN 978-953-259-087-6

BALKANDOWNLOAD

Obrada: VestaHR 2026